

แผนแม่บทพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว

จังหวัดเชียงราย

พ.ศ. 2561-2565

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ฝ่ายพัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยว

กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต

โทรศัพท์ ๐ ๕๓๑๗ ๕๓๒๓

คำนำ

นโยบายในการพัฒนาบริการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Tourism Capital of Asia) โดยกำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค ที่พัก สาธารณสุขพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การเสนอวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรี เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายได้ประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมชาติ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

นโยบายดังกล่าวมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกระดับโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ประกอบกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถ่ายโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม ๓ ภารกิจ ได้แก่ การวางแผนการท่องเที่ยว การปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยวและการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งภารกิจดังกล่าวกำหนดถ่ายโอนให้แก่เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ในประเภทกลุ่มงานเลือกทำโดยอิสระ และนอกจากนี้ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ยังเป็นภารกิจตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในการนี้ กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น ได้ร่วมกับสถาบันการศึกษาและองค์กรวิชาชีพต่างๆ ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการบริหารงานและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันพิจารณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ อาทิเช่น ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล สมาคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถนำมาตราฐานที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดบริการสาธารณะได้อย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ได้ศึกษา ทำความเข้าใจ และนำมาตราฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย (๔ ปี) พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ พัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการบริการสาธารณะให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอันเป็นเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสืบต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑ - ๔
บทที่ ๒ สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย	
๒.๑ ข้อมูลทั่วไป	
๑ สภาพภูมิศาสตร์	๕
๒ การเมืองการปกครอง	๖
๓ ประชากร	๗
๔ ข้อมูลเศรษฐกิจ	๘
๕ ข้อมูลการกำหนดเป็นเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเชียงราย	๙
๖ ลักษณะทางสังคม	๑๐
๗. แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ	
- อำเภอเมืองเชียงราย	๑๒ - ๓๕
- อำเภอแม่ลาว	๓๕
- อำเภอแม่จัน	๓๖ - ๓๙
- อำเภอแม่ฟ้าหลวง	๓๙ - ๔๓
- อำเภอแม่สาย	๔๓ - ๔๖
- อำเภอเชียงแสน	๔๖ - ๕๕
- อำเภอเชียงของ	๕๕ - ๕๘
- อำเภอเวียงแก่น	๕๘ - ๖๑
- อำเภอเทิง	๖๑ - ๖๔
- อำเภอขุนตาล	๖๔ - ๖๕
- อำเภอพาน	๖๕ - ๖๘
- อำเภอแม่สรวย	๖๘ - ๗๔
- อำเภอเวียงป่าเป้า	๗๔ - ๘๑
- อำเภอป่าแดด	๘๒ - ๘๔
- อำเภอพญาเม็งราย	๘๔
- อำเภอดอยหลวง	๘๕ - ๘๖
- เส้นทางการท่องเที่ยว	๘๗ - ๙๖
๘ โครงสร้างพื้นฐาน	๙๗ - ๑๑๑
๙ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๑๒ - ๑๒๖
๑๐ ข้อมูลเชิงสถิติที่สำคัญเชิงพื้นที่	๑๒๖ - ๑๓๕

บทที่ ๓ การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	
๓.๑ หลักและแนวคิดในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	๑๓๗
๓.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๑๓๗
๓.๓ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔	๑๓๗
๓.๔ ทิศทางการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๑๓๘
๓.๕ ทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาการการท่องเที่ยวและกีฬา	๑๔๐
๓.๖ ทิศทางการดำเนินงานพัฒนาภูมิภาคเหนือตอนบน	๑๔๑
๓.๗ ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย	๑๔๒
๓.๘ ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย	๑๔๓
๓.๙ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย	๑๔๔
๓.๑๐ ปัญหาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	๑๔๕ - ๑๔๖
๓.๑๐ สรุปภาพรวมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์ SWOT ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	๑๔๖ - ๑๔๙
 บทที่ ๔ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนาการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย	 ๑๕๐ - ๑๕๒
 บทที่ ๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนา กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม	 ๑๕๓ - ๑๖๙
 บทที่ ๖ การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมิน	 ๑๗๐
 ภาคผนวก	
- ข้อมูลจังหวัดเชียงรายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว วัด สำนักสงฆ์ มัสยิด โบสถ์ โรงแรม จำนวนห้อง และ มัคคุเทศก์	
- แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย	
- แผนที่ตัวเมืองเชียงราย+	
- คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ที่ ๑๙๔๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย	
- ประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เรื่อง ประกาศแผนแม่บทพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยคณะกรรมการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายได้ร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาไว้บนพื้นฐานของข้อมูลรอบด้าน ปัญหาและความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลที่คณะรัฐมนตรีโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูล สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนชุมชน

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมล้านนาในกลุ่มประชาคมอาเซียน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบ มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ ให้เป็นโครงข่ายความร่วมมือกับจังหวัดและประเทศตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นควบคู่กับพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการให้บริการเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

๒. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๕ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (๘) จัดทำกิจกรรมใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๓. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดว่า “ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นสมควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ” (๑๖) ส่งเสริมการท่องเที่ยว

๔. ตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (๑๔) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

๕. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษา ทำความเข้าใจ ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติหรือเป็นคู่มือปฏิบัติงานรวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอันเป็น เป้าหมายสำคัญสูงสุดในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างน้อยที่สุดตามตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน ส่วนตัวชี้วัดขั้นพัฒนาขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพิจารณาดำเนินการตามศักยภาพความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๕.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือมอบหมายภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับคณะกรรมการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำงานเชิงบูรณาการในภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

๕.๒ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยว

๕.๓ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำเสนอแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวต่อเวทีประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

๕.๔ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้าในแผนพัฒนาท้องถิ่น

๕.๕ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยว

๕.๖ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว

๕.๗ คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวติดตามประเมินผลและรายงานต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายได้ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในการจัดทำแผนแม่บท โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย

๖.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ตามคำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ที่ ๑๙๔๑ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ ประกอบด้วยคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว และคณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

๖.๒ ประกาศใช้แผนแม่บทพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว ตามประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

ขั้นตอนการจัดแผนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ๖ ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษา สืบค้นข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

๑.๑ สืบค้นข้อมูลด้านทั่วไป ได้แก่

(๑) สภาพทางกายภาพของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ การใช้ที่ดิน

(๒) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมของพื้นที่ รายได้ต่อหัวของประชากร อาชีพพื้นฐาน โครงสร้างทางเศรษฐกิจ การจ้างงานทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว

(๓) ลักษณะประชากร ได้แก่ จำนวนและอัตราการเพิ่มประชากร การเกิด การตาย การอพยพของประชากร จำนวนแรงงานและสัดส่วนของประชากรที่มีต่อการท่องเที่ยว

(๔) สภาพสังคม ได้แก่ ประวัติความเป็นมา การนับถือศาสนา สภาพการศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การละเล่น สภาพทั่วไปด้านสาธารณสุข

๑.๒ สืบค้นข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

(๑) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

(๒) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

(๓) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

๑.๓ สืบค้นข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่

(๑) เส้นทางโครงข่ายการคมนาคม

(๒) ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์

- (๓) จำนวนร้านค้า ร้านอาหาร สถานบริการ
- (๔) จำนวนที่พักค้างแรม จำนวนห้องพัก ค่าบริการ

๑.๔ สํารวจข้อมูลด้านการตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่

- (๑) จำนวนและที่มาของนักท่องเที่ยว
- (๒) แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ
- (๓) การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว
- (๔) โครงสร้างของนักท่องเที่ยว
- (๕) การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว
- (๖) รูปแบบการเดินทาง

ข้อมูลทั้ง ๔ ด้าน รวบรวมจากเอกสารและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการท่องเที่ยวต้องอาศัยเทคนิคในการเก็บข้อมูล เช่น การสำรวจภาคสนาม เพื่อจะได้รู้จักพื้นที่ สัมผัสความรู้สึก และรับรู้ปัญหาที่แท้จริง การสังเกตการณ์และการออกแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างเที่ยงตรง

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบ เสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นโดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียงว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่สามารถแข่งขันกับพื้นที่ที่เป็นแบบเดียวกันได้หรือไม่อย่างไรประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่

๒.๑) ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การรับรู้ของคนทั่วไปต่อการท่องเที่ยวของท้องถิ่น เช่น เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมแบบชาวเหนือ คนก็จะนึกถึงจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพูดถึงหาดใหญ่ คนก็จะนึกถึงแหล่งจับจ่ายซื้อของ เป็นต้น

๒.๒) ที่ตั้ง หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวหลักของประเทศหรือมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจใกล้เคียงหรือไม่

๒.๓) ความสนใจของท้องถิ่น หมายถึง ทศนคติของคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยวว่าเป็นไปในทิศทางใดและมากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น ชมรมสมาคมด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเพียงใด

นอกจากประเด็นหลักเหล่านี้แล้วประเด็นอื่นๆ เช่น นโยบายระดับชาติระดับจังหวัด โครงการพัฒนาด้านอื่นๆ สถานการณ์ทางการเมือง เป็นต้น ต่างก็มีส่วนต่อการพิจารณาข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ทั้งสิ้น ซึ่งการพิจารณาต้องนำประเด็นต่างๆ มาพิจารณาในภาพรวมเพื่อที่จะได้ทราบว่า การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรจะพัฒนาไปถึงระดับไหน เช่น ควรได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของภาค หรือเพียงพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์ศักยภาพ

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายเพื่อประเมินสถานภาพการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันโดยใช้เทคนิค SWOT ANALYSIS ในการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายใน คือ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weak) ปัจจัยภายนอก คือ โอกาส (Opportunity) และปัญหา อุปสรรค (Treat)

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนา

วิสัยทัศน์ (Vision) สภาพการณ์ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นสิ่งที่อยากสร้างสรรค์ที่จะเป็นเข็มทิศ ชี้นำแนวทางการดำเนินงานขององค์กรว่าจะเน้นหนัก ชี้นำแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทิศทางใดเป็นจุดมุ่งหวังสูงสุดขององค์กร

พันธกิจ (Mission) เป็นถ้อยคำที่แสดงถึงการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ กำหนดไว้โดยมีลักษณะที่สอดคล้องกับนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และไม่ขัดแย้งต่อบทบาทและความรับผิดชอบ ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามกฎหมาย

จุดมุ่งหมายการพัฒนา (Goal) การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา หมายถึง การที่จะบรรลุวิสัยทัศน์นั้น จะต้องมีส่วนประกอบอะไรบ้าง หรือต้องสร้างกิจกรรมอะไรให้เกิดขึ้นและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ ๕ เขียนแผนงานและโครงการ

หลังจากที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค SWOT จะทำให้มีข้อมูลในการวางแผนและตัดสินใจ ในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ของจังหวัด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา แผนงาน และโครงการ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์เชียงราย ณ ปัจจุบัน สอดคล้องกับนโยบายองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายและมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว และนำไปสู่การปฏิบัติที่เรียกว่า “กลยุทธ์หลัก”

ขั้นตอนที่ ๖ ให้ความเห็นชอบและประกาศใช้แผนกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวนำผลที่ได้ จากขั้นตอนที่ ๑ - ๕ มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา และนำเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการแล้ว นำเสนอให้นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ประกาศใช้เป็นแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายต่อไป

บทที่ ๒

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเชียงราย

๒.๑ ข้อมูลทั่วไป

๑. สภาพภูมิศาสตร์

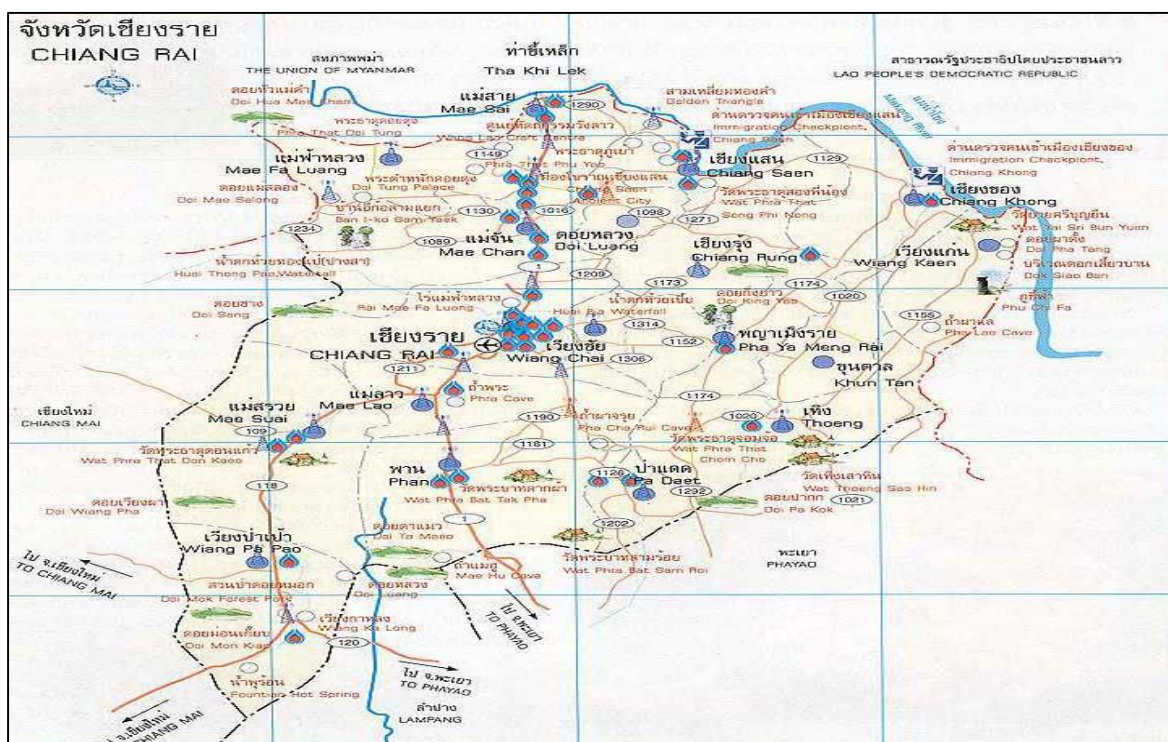
(๑) ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๙ องศาเหนือถึง ๒๐ องศา ๓๐ ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ ๙๙ องศา ๑๕ ลิปดาถึง ๑๐๐ องศา ๔๕ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ๘๒๙ กิโลเมตร

(๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และจังหวัดเชียงใหม่

รวม ๑๕๓ กิโลเมตร แนวชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระยะทาง ๑๕๕ กิโลเมตร

(๓) สภาพภูมิประเทศ

มีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ (North Continental Highland) มีพื้นที่ราบสูงเป็นหย่อมๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย เวียงป่าเป้า และเชียงของ บริเวณเทือกเขาจะมีความสูงประมาณ ๑,๕๐๐- ๒,๐๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล บริเวณส่วนที่ราบตามลุ่มแม่น้ำสำคัญในตอนกลางของพื้นที่

ได้แก่อำเภอพาน เมือง แม่จัน แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ มีความสูงประมาณ ๔๑๐-๕๘๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล

(๔) สภาพภูมิอากาศ

ฤดูร้อน ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๘.๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๗.๗ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๓.๘ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๖ องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว อยู่ในช่วงกลางเดือนตุลาคม-เดือนกุมภาพันธ์ ในพื้นที่ราบอุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ ๘-๙ องศาเซลเซียส ส่วนบนยอดดอย อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ ๐-๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๒๘.๑ องศาเซลเซียส

๒. การเมืองการปกครอง

(๑) หน่วยการปกครอง จังหวัดเชียงรายแบ่งหน่วยปกครองออกเป็น

- ส่วนราชการ สังกัดส่วนภูมิภาค ๓๔ หน่วยงาน
- ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ๘๔ หน่วยงาน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง
- เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๗๒ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๗๐ แห่ง
- อำเภอ ๑๘ อำเภอ ตำบล ๑๒๔ ตำบล ๑,๗๕๔ หมู่บ้าน

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนหมู่บ้าน ตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในแต่ละอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาลนคร	เทศบาลตำบล	อบต.	ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด(กม.)
๑	เมืองเชียงราย	๑๖	๒๒๘	๑	๑	๑๐	๑๕	-
๒	เชียงของ	๗	๑๐๒	-	-	๗	๑	๑๒๐
๓	เวียงป่าเป้า	๗	๙๓	-	-	๔	๕	๙๑
๔	เทิง	๑๐	๑๕๖	-	-	๖	๖	๖๕
๕	ป่าแดด	๕	๕๘	-	-	๕	-	๕๒
๖	พาน	๑๕	๒๓๔	-	-	๒	๑๔	๔๓
๗	เวียงชัย	๕	๗๕	-	-	๕	๑	๑๒
๘	แม่จัน	๑๑	๑๓๘	-	-	๘	๕	๒๗
๙	เชียงแสน	๖	๗๐	-	-	๒	๕	๖๐
๑๐	แม่สาย	๘	๘๘	-	-	๔	๖	๖๓
๑๑	แม่สรวย	๗	๑๒๘	-	-	๓	๖	๕๐
๑๒	พญาเม็งราย	๕	๗๑	-	-	๓	๓	๔๘
๑๓	เวียงแก่น	๔	๔๑	-	-	๓	๑	๑๕๐
๑๔	ขุนตาล	๓	๕๕	-	-	๓	๑	๖๒
๑๕	แม่ฟ้าหลวง	๔	๗๗	-	-	-	๔	๖๕
๑๖	แม่ลาว	๕	๖๓	-	-	๓	๔	๒๗

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เทศบาลนคร	เทศบาลตำบล	อบต.	ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด(กม.)
๑๗	เวียงเชียงรุ้ง	๓	๔๓	-	-	๑	๓	๓๗
๑๘	ดอยหลวง	๓	๓๓	-	-	-	๓	๖๐
รวม	๑๘	๑๒๔	๑,๗๕๔	๑	๑	๗๒	๗๐	-

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย

๓. ประชากร

ประชากร ณ เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๑,๒๘๗,๖๑๕ คน เป็นชาย ๖๒๘,๘๙๗ คน หญิง ๖๕๘,๗๑๘ คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน ๒๔๔,๓๑๑ คน รองลงมาได้แก่ อำเภอพาน มีจำนวน ๑๒๒,๖๔๔ คน และอำเภอแม่สาย มีจำนวน ๑๒๐,๒๘๑ คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอแม่สาย ๔๒๒.๐๔ คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ อำเภอแม่จัน ๑๙๕.๗๙ คน/ตร.กม. และอำเภอเมือง ๑๙๐.๒๑ คน/ตร.กม.

ตารางที่ ๒ จำนวนประชากรของจังหวัดเชียงราย

ที่	อำเภอ	ชาย	หญิง	รวมประชากร	ความหนาแน่นของประชากร
๑	เมือง	๑๑๗,๐๓๙	๑๒๗,๒๗๒	๒๔๔,๓๑๑	๑๙๐.๒๑
๒	เวียงชัย	๒๒,๑๙๕	๒๓,๓๑๙	๔๕,๕๑๔	๑๔๒.๘๓
๓	เชียงของ	๓๑,๗๔๔	๓๒,๔๖๖	๖๔,๒๑๐	๗๖.๗๒
๔	เทิง	๔๒,๒๘๒	๔๒,๘๙๖	๘๕,๑๗๘	๑๐๗.๐๗
๕	พาน	๕๙,๘๑๓	๖๒,๘๓๑	๑๒๒,๖๔๔	๑๑๙.๘๙
๖	ป่าแดด	๑๒,๙๙๘	๑๓,๒๔๖	๒๖,๒๔๔	๗๘.๗๔
๗	แม่จัน	๕๑,๘๕๖	๕๖,๐๒๖	๑๐๗,๘๘๒	๑๙๕.๗๙
๘	เชียงแสน	๒๖,๑๘๕	๒๗,๔๗๙	๕๓,๖๖๔	๙๖.๘๗
๙	แม่สาย	๕๖,๖๑๙	๖๓,๖๖๒	๑๒๐,๒๘๑	๔๒๒.๐๔
๑๐	แม่สรวย	๔๒,๖๐๘	๔๒,๐๕๖	๘๔,๖๖๔	๕๙.๒๖
๑๑	เวียงป่าเป้า	๓๔,๑๓๗	๓๔,๗๓๙	๖๘,๘๗๖	๕๖.๖๔
๑๒	พญาเม็งราย	๒๑,๑๒๐	๒๑,๓๑๔	๔๒,๔๓๔	๖๘.๔๔
๑๓	เวียงแก่น	๑๗,๙๗๒	๑๗,๔๑๖	๓๕,๓๘๘	๖๗.๒๘
๑๔	ขุนตาล	๑๕,๕๔๔	๑๖,๑๖๔	๓๑,๗๐๘	๑๒๔.๑๐
๑๕	แม่ฟ้าหลวง	๓๘,๑๔๑	๓๘,๓๑๗	๗๖,๔๕๘	๑๑๙.๒๐
๑๖	แม่ลาว	๑๕,๑๒๗	๑๕,๙๗๑	๓๑,๐๙๘	๙๔.๒๔
๑๗	เวียงเชียงรุ้ง	๑๓,๘๓๕	๑๓,๙๘๕	๒๗,๘๒๐	๑๓๔.๘๕
๑๘	ดอยหลวง	๙,๖๘๒	๙,๕๐๕	๑๙,๑๘๗	๖๑.๖๙
รวม		๖๒๘,๘๙๗	๖๕๘,๗๑๘	๑,๒๘๗,๖๑๕	๑๑๑.๘๐

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย

๔.ข้อมูลเศรษฐกิจ

ตารางที่ ๓ ผลผลิตภัณฑัวมวลรวมจังหวัดเชียงราย ณ ราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ (หน่วย : ล้านบาท)

สาขาการผลิต	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
ภาคเกษตร	๓๕,๔๓๘	๓๖,๔๐๘	๓๕,๔๘๐	๓๒,๘๐๗	๓๑,๕๗๓
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๓๕,๔๓๘	๓๖,๔๐๘	๓๕,๔๘๐	๓๒,๘๐๗	๓๑,๕๗๓
ภาคนอกเกษตร	๕๒,๘๙๑	๕๖,๘๙๑	๕๗,๒๗๗	๖๒,๕๓๒	๖๘,๒๕๔
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๗๖๓	๗๗๐	๗๑๔	๗๔๖	๘๔๖
การผลิตอุตสาหกรรม	๔,๑๖๘	๔,๙๖๙	๔,๔๙๓	๔,๖๓๑	๕,๓๑๑
การไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	๑,๐๓๗	๑,๑๗๘	๑,๒๖๗	๑,๒๕๘	๑,๓๐๕
การประปาและการจัดการของเสีย	๑๑๘	๑๓๗	๑๕๒	๑๗๓	๑๘๓
การก่อสร้าง	๒,๓๒๙	๓,๓๙๗	๓,๔๙๔	๔,๓๒๖	๔,๘๓๒
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	๑๑,๗๗๔	๑๑,๙๙๔	๑๓,๐๘๔	๑๔,๑๙๐	๑๕,๕๓๘
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	๒,๒๗๙	๒,๗๑๒	๒,๖๖๐	๓,๑๖๖	๓,๑๐๔
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๒,๓๗๔	๒,๖๒๗	๒,๕๖๔	๒,๙๔๔	๓,๑๖๓
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๘๗๔	๗๗๙	๘๙๐	๘๙๕	๗๕๔
การเงินและการประกันภัย	๔,๘๒๘	๕,๖๙๔	๖,๔๕๒	๗,๐๗๖	๗,๘๓๑
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๓,๘๘๕	๓,๙๙๐	๓,๑๑๖	๓,๑๔๒	๓,๙๓๔
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๔๔	๗๕	๗๗	๙๓	๙๓
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่นๆ	๔๐๙	๔๑๙	๓๙๑	๔๐๙	๔๔๔
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศฯ	๕,๖๙๑	๔,๙๑๖	๓,๗๒๔	๔,๕๐๔	๔,๖๘๐
การศึกษา	๘,๓๙๗	๘,๗๘๕	๙,๗๒๔	๑๐,๒๓๔	๑๑,๑๙๘
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๗๖๔	๒,๙๗๐	๓,๑๙๐	๓,๔๒๖	๓,๖๔๙
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	๑๕๓	๑๕๗	๑๕๖	๑๕๖	๑๙๖
กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ	๑,๐๐๕	๑,๑๑๗	๑,๑๒๙	๑,๑๖๕	๑,๑๙๔
ผลผลิตภัณฑัวมวลรวมจังหวัด	๘๘,๓๒๙	๙๓,๐๙๔	๙๒,๗๕๗	๙๕,๓๓๙	๙๙,๘๒๗
ผลผลิตภัณฑัวมวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	๗๕,๗๖๙	๘๐,๑๐๔	๘๐,๑๐๓	๘๒,๖๓๙	๘๖,๘๘๔
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๑,๑๖๖	๑,๑๖๒	๑,๑๕๘	๑,๑๕๔	๑,๑๔๙

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๔ ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงราย แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๕๕) จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

สาขาการผลิต	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
ภาคเกษตร	๑๒,๓๑๓	๑๒,๑๙๒	๑๑,๘๗๘	๑๑,๓๘๘	๑๐,๗๗๒
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๑๒,๓๑๓	๑๒,๑๙๒	๑๑,๘๗๘	๑๑,๓๘๘	๑๐,๗๗๒
ภาคนอกเกษตร	๓๘,๑๘๒	๓๙,๔๙๒	๓๙,๐๒๘	๔๑,๖๓๐	๔๔,๑๘๙
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๕๕๔	๕๑๕	๔๖๖	๔๔๙	๔๕๑
การผลิตอุตสาหกรรม	๒,๖๑๗	๒,๖๖๔	๒,๖๓๔	๒,๕๕๕	๒,๘๐๑
การไฟฟ้า ก๊าซ และระบบปรับอากาศ	๑,๐๖๔	๑,๐๗๐	๑,๑๔๔	๑,๑๕๙	๑,๒๓๓
การประปาและการจัดการของเสีย	๘๗	๘๐	๗๗	๙๓	๙๕
การก่อสร้าง	๑,๕๕๗	๒,๓๐๑	๒,๓๖๐	๓,๐๔๐	๓,๔๗๙
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	๗,๗๘๗	๗,๘๘๔	๘,๐๘๕	๘,๖๘๗	๙,๐๕๖๑,๗
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	๑,๗๖๑	๒,๐๙๘	๒,๐๕๘	๒,๒๖๖	๒,๑๗๔
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๒,๒๐๘	๒,๓๔๑	๒,๒๓๗	๒,๔๕๐	๒,๔๕๐
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๑,๐๗๗	๙๖๑	๑,๑๑๗	๑,๑๓๖	๙๕๐
การเงินและการประกันภัย	๓,๒๙๗	๓,๗๓๒	๔,๑๖๑	๔,๕๖๐	๔,๙๙๐
กิจกรรมเกี่ยวกับข้อส่งหาริมทรัพย์	๔,๐๓๑	๔,๑๖๔	๓,๒๖๕	๓,๒๖๔	๔,๑๑๖
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการ	๔๑	๖๙	๗๐	๘๕	๘๕
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่นๆ	๒๖๗	๒๖๘	๒๔๖	๒๖๑	๒๘๑
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศฯ	๓,๘๓๐	๓,๑๘๐	๒,๓๒๙	๒,๗๐๘	๒,๗๐๗
การศึกษา	๕,๐๗๔	๕,๑๔๔	๕,๔๓๖	๕,๔๕๕	๕,๗๘๘
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๑๐๖	๒,๑๙๙	๒,๓๐๐	๒,๓๘๖	๒,๔๔๔
ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ	๑๑๓	๑๑๓	๑๑๑	๑๑๖	๑๕๘
กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ	๗๘๘	๘๓๙	๘๑๔	๘๒๗	๘๔๔
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปริมาณลูกโซ่)	๕๐,๓๗๒	๕๑,๒๐๘	๕๐,๓๒๖	๕๑,๖๐๓	๕๒,๗๒๓

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. ข้อมูลการกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ ๔ ของภาคเหนือ (รองมาจาก เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และลำปาง) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑,๖๗๘.๓๖๙ ตร.กม. มีประชากรทั้งหมดประมาณ ๑,๓๑๑,๑๐๐ คน เป็นอันดับที่ ๒ ของภาคเหนือ และเป็นศูนย์กลางทางสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรม ล้านนา รวมทั้งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมและการท่องเที่ยวแห่งอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงระหว่าง พม่า จีน และลาว ทำให้จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ในด้านความเจริญมากขึ้น เป็นอันดับที่ ๒ รองมาจากจังหวัดเชียงใหม่ เพราะตัวเมืองเชียงราย ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลนครเชียงราย สืบเนื่องมาจากการขยายพื้นที่ในเขตเมือง ดังนั้น จังหวัดเชียงรายจึงได้เป็นจังหวัดที่มีการกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีด้วยกัน ๓ อำเภอ คือ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ โดยคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) มีมติเห็นชอบการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ ๒ อีก ๔ จังหวัด ได้แก่ เชียงราย นครพนม นราธิวาส และกาญจนบุรี รัฐบาลเล็งเห็นโอกาสในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงได้มีนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน มีแนวทางการ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ดำเนินงานโดยบูรณาการการทำงาน ในพื้นที่ของหน่วยงานต่างๆ และการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน การขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้บริการแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว (One Stop Service) สำหรับแนวทางการจัดทำผังเมืองได้นำจุดขับเคลื่อนของจังหวัดต่างๆ มาดำเนินการ โดย การจัดหาที่ดิน ของหน่วยงานราชการ เพื่อจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรม การจัดโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อกระจายความเจริญ สู่อำเภอ กระตุ้นและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ เสริมสร้างให้เกิดการจ้างงาน ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวของภูมิภาคในระดับจังหวัด และเมืองชายแดน ในการนี้จังหวัดเชียงราย ได้แบ่งกลุ่มพื้นที่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มอำเภอชายแดน กลุ่มอำเภอด้านเหนือของจังหวัด ไกล่ชายแดนที่มีลักษณะ เป็นด่าน หรือจุดผ่านแดนถาวร ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือใต้ ประกอบด้วย ๓ อำเภอ คือ แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการค้าชายแดน ธุรกิจโลจิสติกส์ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว โดยมีการค้าชายแดนและการเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภาคเป็นจุดดึงดูด

กลุ่มที่ ๒ อำเภอติดชายแดน กลุ่มที่เป็นชายแดน แต่ไม่มีจุดผ่านแดนถาวร อยู่ห่างจาก แนวระเบียง NSEC ไม่เกิน ๕๐ กิโลเมตร ประกอบด้วย ๕ อำเภอ แม่ฟ้าหลวง แม่จัน ขุนตาล ดอยหลวง และเวียงแก่น มีศักยภาพและแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมต่อเนื่อง หรืออุตสาหกรรมที่ใช้ วัสดุดิบจากการนำเข้ามาผ่านชายแดนกลุ่มแรกในกลุ่มนี้ อำเภอดอยหลวงและเวียงแก่น ซึ่งอยู่ห่างจากเส้นทาง R๓E มากอาจจะมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่างจากแม่ฟ้าหลวงและแม่จัน แต่อาจเป็นจุดผ่านของการ เคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ

กลุ่มที่ ๓ เมืองศูนย์กลาง เป็นศูนย์กลางทางการพาณิชย์ ที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยว ที่ตั้ง โรงงาน อุตสาหกรรม และการผลิต และเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงต่าง ๆ คือ อำเภอเมืองเชียงราย

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มอำเภอเกษตรกรรมด้านเหนือ เป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตด้านการเกษตรออกสู่ตลาด มีศักยภาพหลักด้านการเกษตรกรรม การปศุสัตว์ และผลิตภัณฑ์ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ยังประกอบอาชีพ เกษตรกรรมเป็นหลัก ประกอบด้วย ๔ อำเภอ คือ เวียงเชียงรุ้ง เวียงชัย พญาเม็งราย และเทิง

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มอำเภอเกษตรกรรมด้านใต้ เป็นพื้นที่ที่มีผลผลิตด้านการเกษตรออกสู่ตลาด มีศักยภาพหลักด้านการเกษตรกรรม การปศุสัตว์ การท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ประกอบด้วย ๕ อำเภอ คือ เวียงป่าเป้า แม่สรวย แม่ลาว พาน และป่าแดด

๖. ลักษณะทางสังคม

๖.๑ จำนวนศาสนสถาน

- ๑) สำนักสงฆ์ ๓๐๙ แห่ง
- ๒) วัด ๗๐๒ แห่ง
- ๓) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๘๐ แห่ง
- ๔) โบสถ์คริสต์นิกายคาทอลิก ๑๔๑ แห่ง นิกายโปรเตสแตนต์ ๑๓๓ แห่ง
- ๕) มัสยิด (จดทะเบียน) ๗ แห่ง

๖.๒ จำนวนศาสนบุคคล

- ๑) มหานิกาย :พระภิกษุ ๓,๓๒๔ รูปสามเณร ๓,๒๑๒ รูป
- ๒) ธรรมยุต :พระภิกษุ ๓๓๓ รูปสามเณร ๒๔ รูป
- ๓) นิกายคาทอลิก ๑๐ องค์

๔) นิกายโปแตสแตนท์ (ศิษยาภิบาล - รศบ.) ๑๔๑ องค์

๕) อีหม่าม ๗ คน

๖.๓ จำนวนศาสนิกชน

๑) พุทธ ๑,๑๔๖,๑๖๖ คน (ร้อยละ ๙๗.๓๘)

๒) คริสต์ ๒๙,๔๐๔ คน (ร้อยละ ๒.๓๙)

๓) อิสลาม ๒,๓๖๒ คน (ร้อยละ ๐.๒๔)

๔) พราหมณ์ - ฮินดู ๑๓๐ คน (ร้อยละ ๐.๐๑)

๕) ซิกข์ ๑๓๐ คน (ร้อยละ ๐.๐๐๑)

๖.๔ ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย ได้แก่

๑) ประเพณีสงกรานต์ : กำหนดให้วันที่ ๑๓ เมษายนเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยในสมัยก่อน ปีใหม่เมืองของชาวล้านน่ายังคงสืบทอดกันมา ดังนี้

๑๓ เมษายน เป็นวันสังขารล่อง จะมีการยิงปืนจุดประทัดช่วงเช้าเพื่อเป็นการขับไล่ เสนียด จัญไร ปัญหาอุปสรรคเคราะห์กรรมต่าง

๑๔ เมษายน เป็นวันเนา หรือวันเนา คือเป็นวันเตรียมอาหารขนม เพื่อนำไปถวายวัด โดยช่วงบ่ายจะมีการขนทรายเข้าวัด เพื่อก่อเจดีย์ทราย วันนี้ไม่ควรประกอบกรรมมงคลใด ๆ และไม่ควรพูดหยาบหรือโกหก

๑๕ เมษายนเป็นวันพญาวัน ช่วงเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร ตานขันข้าว สรงน้ำพระพุทธรูป ดำหัวพระสงฆ์แล้วจึงไปดำหัวญาติผู้ใหญ่

๑๖ เมษายน เป็นวันปากปีคือวันเริ่มต้นปีใหม่จะมีการประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ ส่งเคราะห์ส่งดวง สืบชะตา บางแห่งมีการสูกัญญ์เพื่อความป็นสิริมงคล

๒) ประเพณีสืบชะตา : ประเพณีสืบชะตา โดยทั่วไปมี ๓ ประเภท ได้แก่

๒.๑ การสืบชะตาบุคคล กระทำได้ทุกโอกาส (วันเกิด หรือ เจ็บป่วย ได้รับอุบัติเหตุ)

๒.๒ การสืบชะตาบ้าน ทำได้ปีละครั้ง คือตอนสงกรานต์ หรือเมื่อมีเภทภัยที่เกิดขึ้น

๒.๓ การสืบชะตาเมือง จะทำเมื่อถึงโอกาสครบรอบสร้างเมือง

๓) ประเพณีตานก๋วยสลาก : การตานก๋วยสลาก (สลากภัตต์) จะเริ่มในราววันเพ็ญเดือน ๑๒ เหนือและสิ้นสุดในเดือนเกียงดับ (เดือนตุลาคม) จะมีการเตรียมอาหาร ข้าวของเครื่องใช้บรรจุใส่ภาชนะ แล้วนำ “ยอด” คือธนบัตรผูกติดไม้เรียวเสียบไว้ เข้าวันรุ่งขึ้นจะนำ “ก๋วยสลาก” ไปวัดที่จัดงานเพื่อถวายพระภิกษุสามเณร มีการเขียนคำอุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติคนที่เสียชีวิตไปแล้วและเทวดาทั้งหลาย

๔) ประเพณียี่เป็ง (ลอยกระทง) : ในวันเพ็ญเดือนยี่ (เดือนสอง) ของทุกปี คือ วันลอยกระทง ชาวล้านนามีพิธีสำคัญนอกเหนือจากการลอยกระทง คือ พิธีกรรมตั้งธรรมหลวงหรือฟังเทศน์มหาชาติ

๕) ประเพณีนมัสการพระมหาชินธาตุเจ้าดอยตุง : พระมหาชินธาตุเจ้าดอยตุงนับเป็นโบราณสถานอันเก่าแก่แห่งหนึ่งในภาคเหนือและเป็นปฐมเจดีย์ในดินแดนล้านนา ทุกๆ ปีจะมีนักท่องเที่ยวขึ้นไปนมัสการพระมหาชินธาตุเจ้าดอยตุงอันศักดิ์สิทธิ์รวมทั้งชมทิวทัศน์และทัศนียภาพบนดอยตุง เมื่อถึงกำหนดวันเพ็ญเดือน ๖ เหนือ (ราวมีนาคม) จะมีประเพณีนมัสการที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด ศาสนิกชน

ผู้เลื่อมใสศรัทธา ทั้งชาวเชียงรายเองชาวจังหวัดใกล้เคียง ชาวเชียงตุงจากรัฐฉาน ประเทศพม่า ชาวหลวงพระบาง จากประเทศลาว ตลอดจนชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ก็จะหลั่งไหลขึ้นไปนมัสการ ในวันสำคัญนี้ อย่างเนืองแน่น

๖) ประเพณีเป็งพุช : เป็นประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาอย่างหนึ่งของชาวเชียงราย ถือเอาวันเพ็ญที่ตรงกับวันพุธในรอบปี (เป็ง คือ ค่ำวันเพ็ญ) เป็นวันที่จะทำบุญตักบาตร เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ซึ่งชาวบ้านจะจัดเตรียมอาหารหรือข้าวสาร อาหารแห้งไว้รอใส่บาตรเวลากลางคืน พอใกล้จะถึงเที่ยงคืน ก็จะพากันออกมายืนเรียงรายตามท้องถนนในหมู่บ้านหรือในเมือง พอหลังเที่ยงคืนผ่านไป (ย่างเช้าวันพุธ) พระจากหลายวัดในตัวเมือง และวัดตามท้องถื่นก็จะออกมาบิณฑบาตกัน ปัจจุบันมักทำเป็นประจำสม่ำเสมอ

๗) ประเพณีตานหาแม่ฟ้าหลวง : กำหนดจัดในวันที่ ๑๘ กรกฎาคมของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี องค์แม่ฟ้าหลวงของปวงชนชาวไทย ซึ่งพระองค์ท่านเคยเสด็จมาพำนักที่พระตำหนักดอยตุง จังหวัดเชียงรายจึงจัดพิธีถวายพานพุ่มสักการะที่ไร่แม่ฟ้าหลวงในช่วงเช้า และพิธีทำบุญอุทิศถวายแด่องค์สมเด็จพระย่าในช่วงบ่ายที่พระตำหนักดอยตุง ข้าราชการองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนเข้าร่วมพิธีอย่างเนืองแน่น เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์มีต่อประชาชนชาวเชียงราย

๗. แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

๑) อำเภอเมืองเชียงราย

อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช อยู่ที่ห้าแยกพ่อขุน พ่อขุนเม็งรายเป็นกษัตริย์องค์ที่ ๒๕ แห่งราชวงศ์ลัวะจิงคราช เป็นโอรสของพญาลาวเม็ง และพระนางเทพคำขाय หรือพระนางอ่วมิงจอมเมือง ประสูติเมื่อวันอาทิตย์ แรม ๙ ค่ำ เดือนอ้าย ปีกุน พุทธศักราช ๑๗๘๒ เสด็จสวรรคตที่เมืองเชียงใหม่ ใน พ.ศ.๑๘๕๔ พ่อขุนเม็งรายได้สร้างเมืองเชียงรายขึ้นบนดอยทอง จากรากฐานเดิมที่เคยเป็นเมืองมาก่อน เมื่อ พ.ศ.๑๘๐๕ ทรงเป็นปฐมกษัตริย์ แห่งราชวงศ์เม็งราย และรวบรวมบ้านเล็กเมืองน้อยเข้าเป็นอาณาจักรล้านนาไทย จนเจริญรุ่งเรืองถึงปัจจุบัน

กู่พระเจ้าเม็งราย ตั้งอยู่หน้าวัดงำเมือง บนดอยงำเมือง กู่นี้เป็นอนุสาวรีย์สำคัญแห่งหนึ่ง เพราะเป็นที่บรรจุอัฐิของพ่อขุนเม็งรายมหาราช ตามประวัติกล่าวว่าพระเจ้าไชยสงคราม ราชโอรสพระเจ้าเม็งราย เมื่อได้มอบราชสมบัติให้พระเจ้าแสนภูราชโอรสขึ้นครองนครเชียงใหม่แล้ว พระองค์ได้นำอัฐิพระราชบิดา มาประทับอยู่ที่เมืองเชียงราย และได้โปรดเกล้าฯ สร้างกู่บรรจุอัฐิของพระราชบิดาไว้ ณ ดอยงำเมืองแห่งนี้

วัดพระสิงห์ ถนนท่าหลวง ใกล้ศาลากลางจังหวัด เดิมเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสิงห์องค์ที่ประดิษฐานอยู่ ณ วิหารลายคำ วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน ตามประวัติเล่าว่าเจ้ามหาพรหม พระอนุชาของพระเจ้ายอณา กษัตริย์ผู้ครองนครเชียงใหม่ได้อัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์มาจากเมืองกำแพงเพชร พระเจ้ายอณาได้โปรดฯ ให้ประดิษฐานไว้ ณ เมืองเชียงใหม่ ต่อมาพระเจ้ามหาพรหมทูลขอยืมพระพุทธรูปสิงห์มาประดิษฐานไว้ที่เมืองเชียงรายเพื่อหล่อจำลอง แต่เมื่อสิ้นบุญพระเจ้ายอณาและพระเจ้าแสนเมือง ราชันดาของพระองค์ได้เสด็จขึ้นครองเมืองเชียงใหม่ เจ้ามหาพรหมคิดจะชิงราชสมบัติ จึงยกกองทัพจากเชียงรายไปประชิดเมืองเชียงใหม่ แต่เจ้าแสนเมืองก็สามารถป้องกันเมืองได้อีก ทั้งยกทัพตีทัพเจ้ามหาพรหมมาถึงเชียงราย และครั้งนี้เองที่ทรงอัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์คืนกลับไปประดิษฐานอยู่ที่วัดพระสิงห์เชียงใหม่สืบมา วัดพระสิงห์แห่งนี้ยังมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองบนแผ่นศิลา สันนิษฐานว่าสร้าง

ในสมัยพระเจ้าเม็งรายมหาราช นอกจากนั้นบานประตูยังออกแบบโดย คุณถวัลย์ ดัชนี บอกเรื่องราวเกี่ยวกับดิน น้ำ ลม ไฟ แกะสลักโดยสล่าอำนาย บัวงาม

วัดพระแก้ว ถนนไตรรัตน์ ตำบลเวียง เป็นวัดที่ค้นพบพระแก้วมรกต หรือพระพุทธรูปมหายานที่ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระแก้ว กรุงเทพฯ ในปัจจุบัน ตามประวัติเล่าว่าเมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๗ ในสมัยพระเจ้าสามฝั่งแกนเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ นั้น ฟ้าได้ผ่าเจดีย์ร้างองค์หนึ่ง และได้พบพระพุทธรูปปางรักปิดทองอยู่ในเจดีย์ ต่อมาเรียกกะเทาะออกจึงได้พบว่าเป็นพระพุทธรูปสี่เหลี่ยมสร้างด้วยหยก คือพระแก้วมรกตนั่นเอง ปัจจุบันชาวเชียงรายได้สร้างพระแก้วมรกตองค์ใหม่ขึ้นแทน เรียกว่าพระหยกเชียงราย หรือพระพุทธรูปรัตนาวุธวิสาขมาสสรณ์มงคล ซึ่งสร้างขึ้นในวโรกาสที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีพระชนมายุครบ ๙๐ พรรษา

วัดพระธาตุดอยจอมทอง/วัดพระธาตุจอมทอง ถนนอาจอำนาย หลังศาลากลางจังหวัด บนดอยจอมทองริมฝั่งแม่น้ำกก ตำบลนากกล่าวว่ามีพระยาเรือนแก้วผู้ครองนครไชยนาทรายณ์ทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๔๘๓ ต่อมาเกิดแผ่นดินไหว ทำให้พระธาตุเจดีย์องค์เดิมพังทลายลงมา เมื่อพ่อขุนเม็งรายทรงพบชัยภูมิที่สร้างเมืองเชียงรายจากดอยจอมทอง จึงได้สร้างพระธาตุเจดีย์องค์ใหม่ขึ้นพร้อมกับการสร้างเมือง เจดีย์องค์ปัจจุบันที่เห็นได้ถูกสร้างใหม่ อีกครั้ง เดิมเป็นวัดเก่าแก่สันนิษฐานว่ามีมาก่อนที่พ่อขุนเม็งรายจะมาพบพื้นที่และสร้างเป็นเมืองเชียงราย ในปี พ.ศ. ๑๘๐๕ ตามหลักฐานกล่าวว่า เมื่อพระพุทธศาสนาแล้ว ๙๕๖ พรรษามีพระเถระเจ้ารูปหนึ่งได้ออกเดินทางไปสู่เมืองลังกาทวีป และนำพระบรมสารีริกธาตุ ๓ ขนาดรวม ๑๖ องค์ ถวายแก่พระเจ้าฟ้างคราช เจ้าเมืองโยนกนาคนพันธ์ พระองค์ได้แบ่งเป็น พระธาตุขนาดใหญ่หนึ่ง ขนาดกลางสอง รวมสามองค์ ส่งให้พญาเรือนแก้ว เจ้าเมืองไชยนาทรายณ์ (บริเวณอำเภอเวียงชัยในปัจจุบัน) ส่วนหนึ่งบรรจุลงมหาสถูปบนดอยทอง ขนานนามว่าพระธาตุดอยจอมทอง เพื่อเป็นมงคลนามของเมืองมีพิธีสงฆ์พระธาตุทุกวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (เดือน ๕ เหนือ)

เสาสะตือเมือง ๑๐๘ หลัก เสาสะตือเมืองนี้ชาวเชียงรายได้ร่วมใจกันสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพญามังราย และเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสมหามงคลพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครบห้ารอบ โดยได้รับความร่วมมือจากสถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และรัฐบาลเยอรมนี เสาสะตือเมือง ๑๐๘ หลัก ตั้งอยู่บนรูปแบบสมมุติของจักรวาลอันเป็นคติที่มีมาแต่โบราณ ด้านหน้าหันไปทางทิศตะวันออก ลานรอบนอกหมายถึงแผ่นดิน ล้อมรอบด้วยคูน้ำอันเปรียบได้กับน้ำในขอบจักรวาล รอบในยกขึ้นเป็นทิวเขาสรรค์ทั้งหกของกามภูมิ แล้วยกขึ้นอีกสามชั้นซึ่งหมายถึงรูปภูมิ อรูปภูมิ และชั้นบนสุดเปรียบได้กับนิพพาน สำหรับตัวเสาสะตือเมืองเป็นดั่งเขาพระสุเมรุ ตั้งอยู่บนฐานสามเหลี่ยม หมายถึงตรีภูมিবรรพหรือผาสสามเส้า ล้อมด้วยเสา ๑๐๘ ต้น อันหมายถึงสิ่งสำคัญในจักรวาล และล้อมรอบอีกชั้นด้วยร่องน้ำห้าร่องซึ่งเปรียบเป็นปัญจ มหานทีลดหลั่นเป็นชั้นไหลลงสู่พื้นดินตามคติโบราณของล้านนา เสาสะตือเมืองจะใหญ่เท่าเท้ากำมือและสูงเท่ากับความสูงของพระเจ้าแผ่นดิน โคนเสาสะตือเมืองนี้จึงใหญ่เท่ากับห้าพระหัตถ์กำ และสูงเท่ากับส่วนสูงแห่งพระวรกาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ได้เสด็จมาเจิมเสาสะตือเมืองนี้ เมื่อวันที่ ๒๗ ม.ค. ๒๕๓๑ชาวเชียงรายมีความเคารพศรัทธาเสาสะตือเมืองแห่งนี้มาก จึงนิยมมาสรองน้ำเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของชาวเมือง และเชื่อว่าน้ำที่สรองเสาสะตือเมืองแล้วเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์การเดินทางจากห้าแยกพ่อขุนเม็งรายมหาราช เข้าถนนอุตรกิจไปจนถึงสี่แยกพหลโยธิน (สายใน) เลี้ยวขวาผ่านหน้ากองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย และสถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย เลี้ยวซ้ายเข้าถนนสิงห์โคก ผ่านการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานเชียงราย ตรงไปจนถึงปากทางเข้าศาลากลางจังหวัดเชียงราย เลี้ยว

ซ้ายเข้าถนนไตรรัตน์ ผ่านวัดพระแก้ว เลี้ยวขวามานโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม เลี้ยวขวาอีกครั้งหนึ่งขึ้นดอยทองผ่านวัดจำเมืองไปประมาณ ๓๕๐ เมตร ก็จะถึงปากทางขึ้นพระธาตุดอยจอมทอง โทร ๐-๕๓๗๑-๕๐๕๗

วัดร่องขุน ตำบลป่าอ้อดอนชัย ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ๑๒ กิโลเมตร เส้นทางไปจังหวัดพะเยา เลี้ยวขวาที่สามแยกทางไปน้ำตกขุนกรณ์ ประมาณ ๑๐๐ เมตร วัดอยู่ซ้ายมือ ออกแบบและก่อสร้างโดยอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ พระอุโบสถสีขาวตกแต่งด้วยลวดลายกระจุกสีเงินแวววาวเป็นเชิงชั้นลดหลั่นกันไป หน้าบันประดับด้วยพญานาค มีวงจตุรพักตนา น่าสนใจมาก โดยเฉพาะภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. โทร.๐ ๕๓๖๗ ๓๕๗๙ โทรสาร ๐ ๕๓๖๗ ๓๕๓๙ www.watrongkhun.com

วัดพระธาตุดอยเขาควาย พระธาตุดอยเขาควายเป็นที่ประดิษฐานองค์พระบรมสารีริกธาตุและเป็นจุดชมวิวเมืองเชียงรายที่มีความสวยงามและใกล้ตัวเมืองมากที่สุด ตั้งอยู่บนดอยเขาควาย ซอยหนองปิง ๑ ห่างจากตัวเมืองเชียงรายไปตามถนนราชโยธา ประมาณ ๓ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าซอยหนองปิง ๑ ขึ้นดอยไปอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร รถขนาดใหญ่ไม่สามารถขึ้นได้ ตามตำนานพื้นบ้านเล่าว่า ประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าปีล่วงมา ได้มีพระยาธรรมมิกะราช เจ้าผู้ครองเมืองเชียงรายสมัยนั้น เป็นผู้ก่อสร้างวัดพระธาตุดอยเขาควาย ขึ้นมา โดยได้นำพระบรมสารีริกธาตุ อันเป็นข้อมือนิ้วก้อยข้างซ้ายของพระพุทธเจ้าที่คณะสงฆ์เข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนาในดินแดนล้านนา ได้นำมาถวายให้พระยาธรรมมิกะราช จึงให้อันเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ใส่บรรจุไว้ในองค์เจดีย์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้กราบไว้บูชา ต่อมาได้รับการปฏิสังขรณ์หลายครั้งในสมัยเชียงแสน และสมัยพ่อขุนเม็งรายมหาราช ปัจจุบันในทุกปีจะมีประเพณีสงฆ์พระธาตุ ในวันเพ็ญเดือนแปดเป็ง ซึ่งตรงกับวันเพ็ญ วิสาขบูชา

วัดมุงเมือง ตั้งอยู่ถนนอุตรกิจ หมู่ที่ ๑ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ประวัตินี้ เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปสองสี หรือ พระเจ้าสองสี องค์ศักดิ์สิทธิ์ของเมืองเชียงราย ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เครื่องบินทิ้งระเบิดเมืองเชียงรายบริเวณโดยรอบ ซึ่งเป็นตลาดสดแต่ภายในวัดปลอดภัย วัดมุงเมืองเป็นวัดสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๓๘๒ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๐๙ ได้ประกอบพิธีผูกพันทิสมาเมื่อ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐ สิ่งสำคัญภายในวัดมี พระเจดีย์และพระสังกัจจาย์

วัดศรีเกิด ตั้งอยู่บ้านศรีเกิด หมู่ที่ ๓ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ประวัตินี้ สร้างเมื่อ พ.ศ.๑๙๘๓ เป็นมณฑลนามแห่งเมืองทางด้านสิริมงคล เปรียบเป็นสถานที่เกิดของต้นพระมหาโพธิ์ หรือต้นศรี ตามภาษาเมืองได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๙ อาคารเสนาสนะประกอบด้วย อุโบสถและกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุ มีพระประธาน และเจดีย์ศิลปะล้านนา บานประตูหน้าต่าง คันทวย หน้าบรรณ ของวัดนี้เป็นไม้สักแกะสลักสวยงามมาก

น้ำตกห้วยแก้ว ตั้งอยู่บริเวณบ้านโป่งน้ำร้อน หมู่ที่ ๗ ต.ดอยฮาง ห่างจากบ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยม ๖.๕ กม. เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ มีน้ำไหลแรงตลอดปี ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ๒๕ กม. ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก การเดินทางจากจังหวัดเชียงรายไปตามถนนเชียงราย - สีแยกบ้านเด่นห้า ผ่านหน้าค่ายเม็งรายมหาราชเข้าสู่ตำบลดอยฮาง จนถึงบ้านผาเสริฐ เมื่อถึงบ้านผาเสริฐ ก่อนถึงบ่อน้ำร้อนประมาณ ๑ กม.มีทางแยกซ้ายมือ เป็นทางดินอัด มีวัดผาเสริฐวรารามเป็นจุดสังเกตไม่เหมาะสำหรับรถเก๋ง หากเข้าไปชมน้ำตกควรติดต่อเจ้าหน้าที่นำทางจากบ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยมเตรียมน้ำและอาหารไปด้วย น้ำตกห้วยแก้ว มีทั้งหมด ๓ ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นมีความสวยงามแตกต่างกัน

มีมุมมองรูปที่สวยงาม ซึ่งเป็นที่ถูกใจนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ชั้นที่ ๑ สายน้ำไหลตกจากหน้าผาสูงและโขดหิน ขนาดใหญ่ประมาณ ๓๐ เมตร ลงมายังแอ่งน้ำเบื้องล่างบรรยากาศร่มรื่นสามารถลงเล่นน้ำได้น้ำตกชั้นที่ ๒ ต้องเดินจากน้ำตกชั้นที่ ๑ อีก ๒๐๐ เมตร จะเห็นสายน้ำไหลตกจากหน้าผาสูง ๔๐ เมตรทางเดินเป็นคันดินอัดแน่น เดินเลียบน้ำตกไปได้ทั้งสองฝั่ง มุมของชั้นที่ ๒ ซึ่งยังมีอีกหลายมุมที่สวยงามและด้านล่างยังมีที่สำหรับนั่งเล่นได้อีกด้วย และบริเวณใกล้น้ำตกมีสวนชาที่กว้างใหญ่และสวยงามมีบ้านชาวเขาเผ่าอาข่า ลีซอ และจีนฮ่ออาศัยอยู่

น้ำตกห้วยชมภู หรือ น้ำตกห้วยสำน ตั้งอยู่บริเวณบ้านห้วยสำน หมู่ที่ ๑ ต.ห้วยชมภู เป็นน้ำตกที่มีอากาศเย็นตลอดทั้งปี เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ เพื่อการท่องเที่ยวที่เข้าถึงธรรมชาติและการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าลีซอหรือลีซอ ที่มีประเพณีและวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตัวเองและมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเที่ยวตลอด ท่านสามารถเดินทางจากตัวอำเภอเมืองเชียงรายทางอ่างเก็บน้ำห้วยสำนระยะทางโดยประมาณ ๓๕ กิโลเมตร

บ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยม เป็นบ่อน้ำร้อนริมแม่น้ำกก ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของทำการ อช. ลำน้ำกก เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวล่องเรือตามลำน้ำกกมานาน มีทิวทัศน์สวยงามร่มรื่น ในหน้าแล้งจะมีโปรแกรมขี่ช้างเที่ยว โดยช้างจะพาข้ามลำน้ำกกไปยังบ่อน้ำร้อน บริการให้แช่น้ำแร่ บ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยมเป็นบ่อน้ำร้อนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๕ ม. มีอุณหภูมิ ๖๗ องศาเซลเซียส มีแร่ธาตุฟลูออไรด์ ไนเตรด ซัลเฟต ไอโอดีน ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย มีห้องอาบน้ำส่วนตัว ๓๐ ห้อง และมีสระน้ำอุ่นแบบแช่รวม มีบ้านพักติดน้ำกกจำนวนสามหลัง ลานกางเต็นท์พักผ่อน ห้องน้ำ และมีร้านอาหารเครื่องดื่ม ไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว ใช้เส้นทางเดียวกับไปหาดเชียงรายขับรถตรงจากสี่แยกเด่นห้า ผ่านพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เมื่อถึงบ้านฮ่องสี่เหลี่ยมซ้ายก่อนถึงวัดเม็งรายมหาราชประมาณ ๑๐๐ ม. จะบรรจบกับสามแยก ให้เลี้ยวขวาไปตาม ถ. โยธาธิการไปบ้านป่าจ้าว บ้านดอยฮาง มีป้ายบอกทางไปน้ำตกห้วยแก้ว ระยะทาง ๒๐ กม. สภาพถนนค่อนข้างแคบลาดและชันเขาขนานไปกับลำน้ำกก ผ่านบ้านผาเสด็จ บ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยมอยู่สุดถนนลาดยางพอดี

- รถรับจ้าง เหมารถจากตัวเมืองเชียงราย ที่ท่ารถหน้าตลาดสดเชียงราย
- เรือหางยาว ใช้บริการเรือล่องแม่น้ำกก หรือเช่าเหมาลำที่ทำเรือเชิง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ชั้น ๓ อาคารสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน จังหวัดเชียงราย ถนนธนาลัย ต.เวียง อ.เมืองเชียงราย (เยื้องสวนตุงและโคมเชียงราย) ดำเนินงานโดยสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนจังหวัดเชียงราย จัดแสดงและจัดฉายสไลด์โทรทัศน์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัตถุสิ่งของเครื่องมือ เครื่องใช้ ชุดแต่งกายประจำเผ่า รวมทั้งข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา ๖ เผ่า คือ อาข่า ลีซอ กะเหรี่ยง มูเซอ เย้า และม้ง เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมทุกวัน เวลา ๙.๐๐ น.-๑๘.๐๐ น. เก็บค่าเข้าชมคนละ ๕๐ บาท

รวมหมู่บ้านชาวเขา และหมู่บ้านกะเหรี่ยงคอยาว จ.เชียงราย เทียวชม - อาข่า เย้า ลีซอ กะเหรี่ยงคอยาว กะเหรี่ยง ลahu - บริการที่พักแบบ Home Stay - ศึกษาวัฒนธรรม - ศึกษาการเพาะปลูก/เกษตรกรรม/การทำนา - บริการที่พักแบบกางเต็นท์ Camping ท่ามกลางธรรมชาติอันสวยงามแวดล้อมด้วยความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าต่างๆ - นั่งเกวียน เทียวชม - Akha village (อาข่า) - Yao village (เย้า) - Lisu village (ลีซอ) - Palong village (กะเหรี่ยงคอยาว) - Karen village (กะเหรี่ยง) - Lahu village (ลาหู่) - Long Necked (กะเหรี่ยงคอยาว) - Home Stay (บ้านพักแบบโฮมสเตย์) -

Culture (ศึกษาวัฒนธรรม) - Farming (ศึกษาการเพาะปลูก/เกษตรกรรม/การทำนา) - Camping (ลานตั้งแคมป์) - Trekking (เดินป่า) - Sight Seeing (ทัวร์รอบเมือง) - Buffalo-ox-cart (นั่งเกวียน)

การล่องแก่ง (ล่องแม่น้ำกก) การล่องแก่ง เป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักท่องเที่ยวชอบการผจญภัย โดยท่านสามารถสัมผัสกับการผจญภัยที่สนุกและสะใจได้โดยการนั่งเรือจากท่าเรือเชียงราย ล่องน้ำกทอนกระแสน้ำขึ้นไปถึงหมู่ที่ ๙ บ้านแม่สลัก ต.ห้วยชมภู อ.เมือง จ. เชียงราย ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าลาหู่, อีวเมี่ยน และจีนห่อ และที่นี่แหละเป็นจุดเริ่มของการล่องแก่ง และท่านจะล่องแก่งตามกระแสน้ำมายังจุดท่องเที่ยวที่ ๒ คือ หมู่ที่ ๑๐ บ้านจะคือ ต.ห้วยชมภู อ.เมือง จ. เชียงรายประชากรทั้งหมดเป็นชาวเขาเผ่า ลาหู่ นักท่องเที่ยวจะพบกับวิถีชีวิตแบบชาวบ้าน และท่านใดต้องการค้างแรม มีบ้านพักแบบ Home Stay ในราคาที่เป็นกันเอง ให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสความหนาวเย็นของหมู่บ้านที่อยู่ริมน้ำกก และรุ่งเช้าท่านสามารถล่องแก่งไปยังหมู่บ้านหาดยาว หมู่ที่ ๔ ต.ห้วยชมภู อ.เมือง จ. เชียงราย จุดท่องเที่ยวที่ ๓ซึ่งท่านจะได้พบกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชนเผ่าลาหู่ ที่ยังไม่มีเปลี่ยนแปลงไปตามวัตตุนิยม ท่านสามารถล่องแก่งกลับมายังท่าเรือเชียงรายหรือจะนั่งเรือกลับก็ยังไหว และนี่ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ ออบต.ห้วยชมภู ยินดีให้ท่านมาสัมผัส

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าบ้านจะแล ตั้งอยู่บริเวณ หมู่ ๑๑ บ้านห้วยแม่ซ่าย (บ้านจะแล) ตำบลแม่ยาว ระยะทางจากจังหวัด ประมาณ ๑๘ กิโลเมตร เป็นพิพิธภัณฑ์ สร้างขึ้นมาตั้งแต่เมื่อปี ๒๕๔๕ โดยศูนย์วัฒนธรรมกระเจงกา ร่วมกับชาวบ้าน บ้านจะแล ในพิพิธภัณฑ์แสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนเผ่า อาข่า ลาหู่ ลีซู อื่น ๆ และนอกจากนี้สามารถเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวบ้านจะแล ซึ่งเป็นชนเผ่าลาหู่ เปิดทำการ ทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐ น. – ๑๙.๐๐ น. อัตราค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

ไร่แม่ฟ้าหลวง "อุทยานแห่งความสงบ งามอย่างล้ำนนา" ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ราบทางตะวันตกของตัวเมืองเชียงราย ครั้งหนึ่งเคยเป็นสถานที่ฝึกอบรมเยาวชนชาวเขาจากหมู่บ้านต่างๆ ในภาคเหนือ ปัจจุบันเป็นอุทยานศิลปะและวัฒนธรรมอันรื่นรมย์ด้วยหมู่ไม้นานาพันธุ์ เหมาะสำหรับผู้แสวงหาความสงบเงียบและแรงบันดาลใจอันเกิดจากธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น ๑๕๐ ไร่ของไร่แม่ฟ้าหลวงเป็นที่จัดแสดงงานศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี ละคร ทั้งยังเหมาะสำหรับจัดงานเลี้ยงรับรองรูปแบบต่างๆ การประชุมสัมมนาหรือการประกอบพิธีกรรมพื้นเมืองเหนือ ในท่ามกลางบรรยากาศอันสงบและศักดิ์สิทธิ์" ประกอบด้วย หอค้า หอค้าแม่ฟ้า หอค้าน้อย หอแก้ว

กำแพงเมืองเงินจำลองเชียงราย มูลนิธิอุบลรังสีจุฬามณี - กำแพงเมืองเงินจำลอง พื้นที่การดำเนินการก่อสร้างอาคารต่างๆ ของ “มูลนิธิอุบลรังสีจุฬามณี” ซึ่งตั้งอยู่ด้านซ้ายมือบนเนินเขาน้อยใหญ่ ในพื้นที่กว่า ๑๑๙ ไร่ อันสวยงามของบ้านใหม่หนองบัวแดง เลขที่ ๑๗๑ หมู่ ๑๕ ต.แม่ข้าวต้ม อ.เมือง จ.เชียงราย เปิดให้เข้าชม วันศุกร์ – เสาร์ – อาทิตย์ และ วันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. ประตูทางเข้าของมูลนิธิฯ มี ๒ เส้นทาง ทางด้านทิศตะวันตกเป็นซุ้มประตูทางล้านนา ส่วนประตูทางเข้าทางด้านทิศตะวันออก เป็นซุ้มประตูลักษณะกำแพงดินเมืองโบราณชื่อ “ซุ้มประตูวิเศษไชยศรี” เมื่อเดินทางเข้าสู่พื้นที่ของมูลนิธิฯ ภายในบริเวณโดยรอบจะพบกับความอลังการของตัวอาคารต่างๆ ตามเนินเขาน้อยใหญ่ในหลายรูปทรงและวัฒนธรรม กลมกลืนกับสวนไม้ดอกไม้ประดับ สวนไม้เศรษฐกิจนานาพันธุ์ตามแนวพระราชเสาวนีย์ของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มูลนิธิฯ ได้จัดสร้าง “กำแพงเมืองเงินจำลอง” ล้อมรอบพื้นที่ของมูลนิธิฯ จากซุ้มประตูทางด้านทิศตะวันตกถึงซุ้มประตูทางด้านทิศตะวันออก รวมระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร ที่ทอดตัวขึ้นลงไปตามเนินเขาสวยงามเหมือนสัมผัสบรรยากาศของประเทศจีนและเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่าง

ไทย-จีน และสามารถออกกำลังกายโดยการเดินชมบรรยากาศของสวนดอกไม้บานาพรรณภายในโครงการไปตามกำแพงเมืองจีนจำลองแห่งนี้ด้วย โทร ๐-๕๓๗๓-๕๓๘๘, ๐-๒๔๔๑-๙๙๒๖

โหงหลงแสงแก้ว พิพิธภัณฑสถานเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมล้านนา สร้างขึ้นเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ (๑๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้) รูปแบบอาคารเป็นทรงล้านนาประยุกต์ ๒ ชั้น ผสมผสานศิลปะระหว่างอยุธยาและศิลปะล้านนา ออกแบบโดยสถาปนิกชาวเชียงราย โครงสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก และตกแต่งด้วยไม้อัดสักทั้งภายนอกและภายใน โดยมี คุณยายอมรา มุณีกานนท์ เป็นผู้อุปถัมภ์การก่อสร้างและมอบถวายให้กับวัดพระแก้ว สร้างแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๔๔ พิพิธภัณฑสถานโหงหลงแสงแก้ว พิพิธภัณฑสถานของวัดพระแก้ว ตั้งอยู่ชื่อกำแพงวัดด้านทิศใต้ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ออกแบบโดย นายพนอดล อิงควณิช สถาปนิกชาวเชียงราย สิ่งสำคัญที่จัดแสดงภายใน ได้แก่ พระพุทธรูปเชียงราย ประดิษฐานเป็นพระประธานชั้นล่าง พระเจ้าทันใจ เป็นพระพุทธรูปโบราณอยู่คู่กับวัด รูปหล่อพระพุทธรังศรีวิวัฒน์ อดีตเจ้าอาวาสวัดพระแก้ว พร้อมทั้งเครื่องอัฐบริขาร รูปหล่อพระพุทธรชินวงศ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ ซึ่งเคยจำพรรษาอยู่ที่วัดพระแก้ว สมัยเมื่อเป็นเณร จัดแสดงพร้อมทั้งเครื่องอัฐบริขารพระธาตุของพระอรหันตสาวกพระพุทธรูปโบราณศิลปะล้านนา เชียงรุ่ง พม่า และเครื่องใช้เกี่ยวกับทางศาสนาของล้านนา ได้แก่ สัตตภัณฑ์ หีตธรรม เครื่องบูชา ฉัตร ตุง เครื่องเงิน เครื่องเงิน เป็นต้น โดยได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดป้าย พิพิธภัณฑสถานโหงหลงแสงแก้ว ในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงานเจ้าคณะภาค ๖ พระครูศรีรัตนการ(เลขานุการ) <http://www.cots.go.th/www.watphrakaew-chiangrai.com>

มหรธรมไม้ดอกอาเซียนเชียงรราย สวนไม้งามริมน้ำกก ใกล้สนามบินแม่ฟ้าหลวง เชียงรราย สัมผัสหมู่มรดกดอกไม้ท่ามกลางลมหนาว ขึ้นชมวัฒนธรรมชนเผ่าสี่นั้งแห่งเชียงรราย สักการะพระบรมสารีริกธาตจากประเทศภูฏาน ขอพรปีใหม่เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ดั้นด้นกับขบวนบุพชาติทางน้ำแห่งเดียวในประเทศไทย พิธีเปิดสุดยิ่งใหญ่ตระการตา และกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมายมหรธรมไม้ดอก ณ สวนไม้งามริมน้ำกก ใกล้สนามบินแม่ฟ้าหลวงเชียงรราย ตั้งแต่เดือนธันวาคม- มกราคม กิจกรรมสำคัญภายในงาน ประกอบด้วย การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาต จากประเทศภูฏาน มาประดิษฐานบริเวณงานเพื่อให้นักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศได้เคารพสักการะเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต, สวนดอกไม้เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ, ขบวนบุพชาติทางน้ำที่สวยงาม, อุทยานไม้ดอกไม้ประดับนานาพันธุ์, การประกวดมิสอาเซียน, กาดมั่วครัวล้านนา หมู่บ้านหิมะ, เวทีกลางน้ำแสดงประวัติพอขุนเม็งรายมหาราช, การแสดงแสงไฟ สุดอลังการ The River of Life , The Bridge of Life , และแสงแห่งศรัทธา โทร ๐-๕๓๓๖-๑๗๕๘๐, ๐-๕๓๗๑-๗๔๐๐ ต่อ ๒๐๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรราย

โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เปิดให้บริการรักษาแบบผสมผสาน ทั้งการแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนไทย และการแพทย์แผนจีน ให้บริการดูแล รักษา ป้องกัน และฟื้นฟูด้านสุขภาพ แก่นักศึกษา บุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โทร ๐-๕๓๙-๗๕๖๓

วัดกลางเวียง คือวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางเวียงเชียงรราย มีเสาหลักเมืองเชียงรรายตั้งอยู่ สร้างขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๙๗๕ เดิมชาวบ้าน เรียกว่า วัดจันตะโลก หรือ วัดจันทน์โลก เพราะในวัดเคยมีต้นจันทน์แดงขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ ถือเป็นไม้มงคลใช้บูชาพระตามธรรมเนียมโบราณ จนกระทั่งเมื่อมีการรังวัดเมืองเชียงรรายใหม่ และพบว่าวัดแห่งนี้อยู่ใจกลางเมืองพอดี จึงได้สถาปนาเสด็จเวียง หรือ เสาหลักเมืองขึ้นพร้อมกับเปลี่ยนชื่อวัดเป็น วัดจันทน์โลกกลางเวียง แต่ในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ เกิดพายุใหญ่พัดต้นจันทน์แดง

หักโค่นลงมา พระอุโบสถและวิหารพังทลาย ต้องบูรณะใหม่ ชื่อวัดจึงเหลือเพียงวัดกลางเวียง ปัจจุบันเสาหลักเมืองเก่าได้ล้มไปนานแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงได้สร้างเสาหลักเมืองขึ้นมาใหม่ประดิษฐานอยู่ในมณฑปทรงพิกทองยอดแหลม บริเวณที่ตั้งเสาหลักเมืองเดิม ภายนอกมีรูปปั้นท้าวจตุโลกบาล ทำหน้าที่พิทักษ์เสด็จเวียงตามคติความเชื่อของชาวล้านนา ส่วนตำแหน่งที่เคยมีต้นจันทน์แดงอยู่นั้น ปัจจุบันทางวัดได้สร้างเจดีย์ขึ้นรอบฐานมีข้างทรงเครื่องยืนราย ส่วนพระอุโบสถนั้นได้สร้างขึ้นใหม่ตามแบบสถาปัตยกรรมล้านนาประยุกต์ตั้งอยู่ใจกลางเมืองเชียงราย ตรงสี่แยกกระหว่าง ถ. อุตรกิจ ติดกับ ถ. รัตนาเขต ตำบลเวียงอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โทร ๐-๕๓๗๑-๑๖๕๙

วัดศรีบุญเรือง ตั้งอยู่ถนนสิงห์ไคล หมู่ที่ ๓ ตำบลเวียง เป็นวัดเก่าวัดหนึ่ง สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๙๘๒ ต่อมาเป็นวัดร้าง เมื่อคัมเจ้าหลวงได้เปลี่ยนสภาพไปเป็นโรงเรียนดำรงราชานุสรณ์ วัดเชียงหมื่นซึ่งอยู่ในคุ้มหลวง จึงย้ายสิ่งของพร้อมทั้งประธาน มาไว้ที่วัดศรีบุญเรือง วัดนี้ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๘๙ อาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ หอฉัน หอระฆัง ศาลาพักร้อน โทร ๐-๕๓๗๔-๔๒๕๔

พระธาตุแม่แอบ ตั้งอยู่บนสันเขาแม่แอบ ติดลำน้ำกกที่ท้องที่บ้านดอยฮางนอก หมู่ที่ ๓ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ห่างจากอำเภอเมืองเชียงราย ประมาณ ๑๐ กม. เดิมชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณที่ตั้งตัวพระธาตุเล่าขานกันว่า มีปรากฏการณ์ลำแสงลอยขึ้นมาบริเวณที่ตั้งตัวพระธาตุในเวลากลางคืนจำนวนหลายดวง จึงได้พากันไปสำรวจพบพระธาตุองค์เดิมที่ชำรุดทรุดโทรมอยู่ จึงได้ร่วมกันปฏิสังขรณ์และสร้างพระธาตุองค์ใหม่ขึ้นครอบพระธาตุองค์เดิมไว้ และได้ัญเชิญพระหยกที่ขุดได้บริเวณนั้นมาประดิษฐานในตัวพระธาตุปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาสักการบูชาอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้บริเวณที่ตั้งพระธาตุยังเป็นจุดชมวิวลำน้ำกกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งด้วย ตัวองค์พระธาตุได้นำเอาศิลปกรรมจากพระธาตุที่สำคัญ ๆ ของประเทศไทยมาผสมผสานกันอย่างลงตัว เป็นจุดแวะของนักท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปยังบ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยม การเดินทาง จากตัวเมืองเชียงรายไปตามถนนเชียงราย - สี่แยกเด่นห้า ผ่านหน้าค่ายเม็งรายมหาราช เลี้ยวซ้าย ผ่านโรงเรียนฮ้องลี จากนั้นเลี้ยวขวา ตรงไปอีกประมาณ ๕ กม. วัดอยู่ทางซ้ายมือ โทร ๐-๕๓๗๑-๖๔๓๖

น้ำตกห้วยแม่ซ้าย อยู่บริเวณ หมู่ ๑๑ บ้านห้วยแม่ซ้าย (บ้านจะแล) ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ห่างจากตัวเมือง ๒๐ กม. (เส้นทางร่องเสือเต้น - ห้วยชม) อยู่ในเขต อช. ลำน้ำกก แต่เส้นทางเข้าสู่ตัวน้ำตกค่อนข้างไกลและทุรกันดารเหมาะสำหรับรถกระบะ หรือรถขับเคลื่อนสี่ล้อเท่านั้น นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวน้ำตกด้วยการนั่งช้างจากบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร สิ่งน่าสนใจ น้ำตกห้วยแม่ซ้ายเป็นน้ำตกขนาดกลาง เกิดจากลำห้วยแม่ซ้าย ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ที่ดอยบ่อ มี ๒ ชั้น ห่างกันประมาณ ๑๐๐ ม. น้ำตกชั้นที่ ๑ น้ำตกไหลจากหน้าผาสูง ๑๕ ม. ผ่านโขดหินใหญ่ปกคลุมด้วยเฟิร์น มอส และตะไคร้เขียวชอุ่ม ส่วนน้ำตกชั้นที่ ๒ เป็นหน้าผาสูง ๒๐ ม. ด้านหน้าเป็นแอ่งน้ำใส เย็นฉ่ำ เหมาะสำหรับลงเล่นน้ำ นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมมาท่องเที่ยวมากกว่าคนไทย การเดินทางจากห้าแยกพ่อขุนเม็งรายมหาราชใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ มุ่งหน้าไปทาง อ.แม่จัน เมื่อข้ามสะพานข้ามแม่น้ำกกให้เลี้ยวซ้ายใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๒๐๗ มีป้ายบอกทางไปน้ำตกห้วยแม่ซ้าย และป้ายริมกสิกรรมขนาดใหญ่ขับไปตามทางหลักเมื่อผ่านหลัก กม. ๗ จะเป็นสามแยกให้เลี้ยวซ้าย ถึงสามแยกไปบ้านกะเหรี่ยงให้ขับรถต่อไปตามทางหลัก กม. ๑๑ ใช้เลี้ยวซ้ายไปอีก ๘ กม. ช่วงต้นเป็นทางลาดยาง ผ่านบ้านทุ่งหลวง จากนั้นเป็นทางลูกรังอัดก้อนข้างซุระผ่านบ้านอาข่า สวนป่าแม่ยาว จนถึงบ้านลาหู่จะแล มีทางแยกซ้ายขึ้นเนินชันเป็นทางดินต้องใช้รถกระบะขับเคลื่อนสี่ล้อหรือรถกระบะแรงดีไปอีก ๒ กม. รถรับจ้าง เหมารถสายเชียงราย-แม่ยาว

คนขับจะชำนาญทาง หรือขี่ข้างจากบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตรโดยจะพาเดินเที่ยวชมป่า ไปจนถึงบ้านชาวเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ่าย และต้องเดินต่ออีก ๑๐๐ ม. จนถึงน้ำตก โทโร ๐-๕๓๗๓-๗๓๕๙ (อบต.แม่ยาว)

น้ำตกห้วยตาด ตั้งอยู่ บริเวณบ้านห้วยปูพัฒนา หมู่ที่ ๘ ต.ดอยฮาง อ.เมือง จ.เชียงราย เป็นน้ำตกขนาดกลาง ๑ ชั้นตั้งอยู่กลางป่า บริเวณบ้านห้วยปูพัฒนา หมู่ที่ ๘ บริเวณที่ตั้งน้ำตกมีสภาพป่าธรรมชาติ นักท่องเที่ยวต้องเดินทางด้วยเท้าเข้าไปประมาณ ๓ กิโลเมตร ส่วนมากมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมเดินป่าเข้าไปเที่ยวชมและแวะพักผ่อนความสวยงามของน้ำตกที่เย็นสบาย แล้วเลยไปพักบ้านมุเซอซึ่งมีที่พักแบบโฮมสเตย์ไว้บริการบริเวณใกล้เคียงกัน โทร ๐-๕๓๗๑-๖๔๓๖ (อบต.ดอยฮาง)

บ่อน้ำร้อนผาเสริฐ อยู่บริเวณริมลำห้วยโป่งน้ำร้อน บ้านผาเสริฐพัฒนา หมู่ที่ ๖ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย แต่เดิมบ่อน้ำพุร้อนผาเสริฐซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่ลุ่มใกล้ลำน้ำกก ในฤดูฝนปริมาณน้ำในลำน้ำกกได้ไหลท่วมหนองในพื้นที่บ่อน้ำร้อนเป็นเวลาหลายเดือน และขาดการนำน้ำร้อนมาใช้จริงจึง มีเพียงการนำหน่อไม้มาแช่ต้มเท่านั้น ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๕ องค์การบริหารส่วนตำบลดอยฮางได้ริเริ่มให้มีการพัฒนาและปรับปรุงปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณบ่อน้ำร้อนผาเสริฐ โดยของบประมาณการดำเนินการจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลดอยฮางเองจนมาถึงปัจจุบัน การพัฒนาและปรับปรุงได้เสร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายอยู่ในระดับหนึ่ง บ่อน้ำพุร้อน ผาเสริฐสามารถเปิดบริการอาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพแบบบ่อรวมกลางแจ้งขนาดใหญ่ , อาคารอาบน้ำแร่แบบบ่อแยกอาบน้ำแร่ระบบสป้า จำนวน ๓ อาคาร ๘ ห้อง , บริการนวดแผนไทย , บริการให้เช่าเต็นท์พักแรม , การจัดแคมป์ไฟเป็นหมู่คณะ และในบริเวณเดียวกันยังมีปางช้างผาเสริฐบริการช้าง นำเที่ยวทุ่งดอกบัวตองในฤดูหนาวที่บ้านสะพรั่งทั่วหุบเขา นำเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า เผ่าลาหู่ และ นำเที่ยวน้ำตกห้วยแก้ว ทั้งระยะใกล้และระยะไกล นอกจากนี้ยังได้จัดทำท่าเรือบ้านผาเสริฐให้นักท่องเที่ยวที่ล่องแพตามลำน้ำกกมาจากบ้านท่าตอน หรือโดยสารเรือหางยาวนำเที่ยวชมทัศนียภาพขึ้นล่องตามลำน้ำกก ได้แวะพักมาใช้บริการอาบน้ำแร่ ซี่ข้าง เทียน้ำตกหรือเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาที่อยู่บริเวณใกล้เคียงได้อีกด้วยอัตราค่าบริการด้านต่าง ๆ

ปางช้างผาเสริฐ

- บริการนั่งช้างชมทุ่งดอกบัวตอง ระยะใกล้เชือกละ ๒๐๐ บาท
- บริการนั่งช้างไปบ้านอาข่าผาเสริฐเชือกละ ๓๐๐ บาท
- บริการนั่งช้างไปน้ำตกห้วยแก้ว ระยะไกล เชือกละ ๗๐๐ บาท ท่าเรือ

เชิง สะพานแม่ฟ้าหลวง - เช่าเรือหางยาวแบบเหมาลำไป-กลับ บ่อน้ำร้อนผาเสริฐ ลำละ ๖๐๐ บาท นั่งได้ ๘ คน ใช้เวลาเดินทาง ๔๐ นาที

บ่อน้ำพุร้อนผาเสริฐ

- บริการอาบน้ำแร่แบบกลางแจ้ง อัตรา ผู้ใหญ่ ๒๐ บาท เด็ก ๑๐ บาท -

บริการห้องอาบน้ำแร่แบบแยกอาบส่วนตัวระบบสป้า อัตรา ๑ คน ๔๐ บาท , ๒ คน ๗๐ บาท , ๓ คน ๙๐ บาท

- บริการเช่าเต็นท์นอน ขนาดเล็ก ๕๐ บาท/คืน , ขนาดกลาง ๑๐๐ บาท/คืน , ขนาดใหญ่ ๑๕๐ บาท/คืน

- บริการจัดแคมป์ไฟเป็นหมู่คณะ อัตราตามจำนวนคนที่มาใช้บริการ

จองห้องอาบน้ำแร่ล่วงหน้า โทรศัพท์ ๐-๕๓๖๐-๙๑๑๗

สวนตุงและโคมเฉลิมพระเกียรติ เชียงราย ถ.ธนาลัย (เยื้องพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงราย อ.เมืองเชียงราย ที่ดินจำนวน ๑๑ ไร่เศษ บริเวณถนนธนาลัย ตั้งอยู่ใจกลางย่านการค้าเทศบาลนคร เชียงราย จ.เชียงราย ในอดีตเคยเป็นที่ตั้งของเรือนจำกลาง จ.เชียงราย ที่ก่อกำเนิดเกิดขึ้นมากกว่า ๑๐๐ ปี มีกลิ่นอายและตำนานการคุมขังนักโทษชายและหญิงในคดีต่างๆ กว่า ๔,๐๐๐ ชีวิต ซึ่งผลัดเปลี่ยน หมุนเวียนกันเข้าออก บ้างก็ล้มหายตายจากไปก็ไม่น้อย แต่ด้วยความแออัดยัดเยียดของจำนวนนักโทษ อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคภาพลักษณ์ที่ไม่สวยงาม ในการที่มีคุกตั้งอยู่กลางเมือง บดบังทัศนียภาพ ขวางภาพ การเจริญเติบโตของนครเชียงราย จึงทำให้ให้มีการย้ายเรือนจำแห่งนี้ออกไป จึงทำให้เทศบาลเมืองเชียงราย ต้องปรับภาพลักษณ์ใหม่ ปรับแต่งสถานที่ของเก่าซึ่งมีอาคาร ที่คุมขังนักโทษตั้งอยู่โดยรอบออกไปและ ตกแต่งสวนประดับประดาไม้ดอกไม้ประดับ มีการรื้อถอนรั้วกำแพงคุกทั้ง ๔ ด้าน คงเหลือไว้เฉพาะบางส่วน ให้สวยงามตามยุคสมัย โดยยังคงเก็บรักษาดีกอำนวยการด้านหน้าซึ่งมีสถาปัตยกรรมสวยงามเอาไว้ ซึ่ง ภายในได้ถูกปรับแต่งทำเป็นศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยี มีระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามา ติดตั้ง นอกจากนี้เรือนคุมขังนักโทษหญิง ซึ่งตัวอาคารสร้างขึ้นมากด้วยไม้เก่าแก่โบราณ ที่ปัจจุบันได้ถูก บูรณะมาเป็น อาคารแสดงศิลปกรรมแต่งกายชนเผ่า ๓๐ ชนเผ่า ภายในมีการปั้นแต่งหุ่นขี้ผึ้งขนาดเท่าคน จริง มาจัดแสดงวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวพื้นเมืองล้านนาคั้งเดิมเอาไว้ในตัวอาคาร พร้อมเปิดให้เข้าไป ชมได้อย่างกว้างขวาง ส่วนบรรยากาศโดยรอบ ทั้งในส่วนสนามกีฬา สนามเด็กเล่น สระบัว ลานนวดเท้า สวนตุง ได้ถูกจัดแต่งเอาไว้อย่างลงตัว มีการผสมผสานวัฒนธรรมล้านนากับวัฒนธรรมตะวันตกเข้าอย่าง กลมกลืน จึงทำให้สวนตุงและโคมเฉลิมพระเกียรติ กลายมาเป็นปอดสาธารณะแห่งใหม่ใจกลางเมือง ที่มี พ่อค้าประชาชน นักเรียนนักศึกษาตลอดจนนักท่องเที่ยว เข้ามาใช้บริการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย เก็บเกี่ยวเรื่องราวตำนานความเป็นมาของอดีตที่ตั้งเรือนจำอายุกว่า ๑๐๐ ปี แห่งนี้อย่างล้นหลาม โทร ๐-๕๓๗๑-๑๓๓๓, ๐-๕๓๗๑-๓๒๗๒ (เทศบาลนครเชียงราย)

มุเซอดอยปู่ไข่ เป็นชาวเขาเผ่าเดียวที่มีอยู่ในบ้านดู่ โดยขึ้นดอยไปประมาณ ๒ กิโลเมตร ตามเรื่องเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่กล่าวว่า ได้อพยพมาจากเทือกเขาจากประเทศพม่า เข้ามาตั้งรกราก ที่ดอยบ่อ ชื่อหมู่บ้านนี้ตั้งตามชื่อผู้นำหมู่บ้านที่ชื่อนายไข่ คือนายม่อนปู่ไข่ และใกล้ๆ จะเป็นหมู่บ้านของ นายแสง ซึ่งเรียกว่าม่อนปู่แสง ซึ่งปัจจุบัน ปู่ไข่ยังมีชีวิตอยู่ และต่อมาในสมัยกำนันตีบ พินิจ พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รวมหมู่บ้านทั้งสองเข้าด้วยกัน และเรียกหมู่บ้านนี้ว่า มุเซอดอยปู่ไข่ ปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้หมู่บ้านนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีการพักแบบ Home Stay แรกเริ่มเป็นนักท่องเที่ยวที่ขอเข้าไปพักแรมเองและผู้ที่ เข้ามาช่วยเหลือชาวหมู่บ้านนี้ และมีการพาเพื่อนฝูงเข้ามาพักแรม วิถีชีวิตของชาวเขาหมู่บ้านนี้ยังคงความ เป็นชาวเขาเผ่ามุเซอย่างแท้เดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเท่าที่ควร หากเปลี่ยนแปลงในเรื่องของความ เป็นอยู่ในบางเรื่องเช่นมีการนำไฟฟ้าเข้าไปยังหมู่บ้าน มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารที่อยู่อาศัย บางอย่างแต่ไม่ทั้งหมด และมีการของบประมาณจาก อบจ. เพื่อทำถนนเข้าสู่ดอยปู่ไข่ เพื่อการเดินทางที่ สะดวกสบายมากขึ้น โทร ๐-๕๓๗๐-๓๖๕๓

หาดผาขวาง ตั้งอยู่บริเวณ บ้านพนาสวรรค์ หมู่ที่ ๑๓ ต.แม่ยาว อ.เมือง เชียงราย บ้านพนาสวรรค์มีหมู่บ้านบริวารทั้งหมด ๘ บ้าน ได้แก่ บ้านหมอผี (ลาหู่), บ้านอาตี (ลาหู่), บ้าน ลอบือ (ลาหู่), บ้านจะสอป่า (ลาหู่), บ้านอาเกอะ (อาข่า), บ้านป่าแล (อาข่า), บ้านห้วยหลูหลวง (ลาหู่), บ้าน ห้วยสักกอง (ลาหู่) ประชากรทั้งหมด ๒,๓๘๔ คน จำนวนครัวเรือน ๕๖๙ ครัวเรือน ระยะทางห่างจากตัว เมือง ๓๐ กม.ลักษณะเป็นหาดแม่น้ำกก นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม เพราะเป็นช่วงน้ำลด มีแก่งสำหรับล่องแพ บริเวณโดยรอบมีทัศนียภาพที่สวยงาม มีจุดสำหรับตั้งเต็นท์พัก

แรมให้กับ นักท่องเที่ยว กิจกรรมที่สำคัญ การล่องแพ ชี้อย่าง ในฤดูแล้งลำน้ำกบบริเวณหาดผาขวางมีลักษณะเป็นเกาะแก่งสามารถล่องแพ เรือยางได้, ตั้งเด่นที่ บริเวณหาดมีจุดสำหรับตั้งเต็นท์พักผ่อนชมหาดทรายลำน้ำกก, เดินป่า พื้นที่บริเวณ หมู่ที่ ๑๓ มีลักษณะที่มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเดินป่าชมพันธ์ไม้นานาพันธ์ ชมวิถีชีวิตชนเผ่า โดยเฉพาะพื้นที่บ้านป่าแล ยังคงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมสามารถพัฒนาเป็นหมู่บ้าน Home Stay ได้ และปั่นจักรยานเสือภูเขา นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางชมธรรมชาติและวิถีชีวิตแบบชนเผ่าโดยปั่นจักรยานเสือภูเขาตามเส้นทางของหมู่บ้าน โทร ๐-๕๓๗๓-๕๙๑๑ ๐๒๒.แม่ยาว

สถานีเกษตรที่สูงตามแนวพระราชดำริ บ้านปางขอน ตั้งอยู่บริเวณบ้านปางขอน หมู่ที่ ๗ ต.ห้วยชมภู อ.เมือง จ. เชียงราย จากเมืองเชียงรายไปทางน้ำตกขุนกรณ์ระยะทางโดยประมาณ ๔๕ กิโลเมตร ตั้งอยู่บนยอดดอยเกี้ยว อากาศเย็นตลอดทั้งปี และยังเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชผักและดอกไม้เมืองหนาวนานาชนิด สำหรับท่านที่ต้องการทานผักสดๆและผักปลอดสารพิษท่านสามารถไปเลือกผักด้วยตัวเองได้ ซึ่งราคาเป็นกันเอง เหมาะสำหรับท่านที่ต้องการขึ้นมากางเต็นนอนพักแรมตื่นเช้าดูพระอาทิตย์ขึ้นสูดอากาศบริสุทธิ์ ชมบรรยากาศทะเลหมอกที่ไม่ต้องไปไกลถึงต่างจังหวัด กรณีนักท่องเที่ยวที่ชอบดูพันธุ์ไม้ ท่านสามารถเดินทางด้วยเท้าไปชมความงามของต้นชาพันปี ได้ มีระยะทาง ๒ กิโลเมตร ซึ่งท่านจะได้พบกับต้นชาพันปีที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และมีแห่งเดียวในประเทศไทย สามารถเดินทางได้ทุกฤดูช่วงหน้าฝนการเดินทางจะลำบาก เพราะถนนลื่น เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ โทร ๐-๕๓๖๐-๗๔๕๔

ดอยดั่ง นางแล สถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ยังไม่มีใครเคยได้สัมผัส เป็นแหล่งท่องเที่ยวบุกเบิกเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวชาลุ่มทุกท่านที่ต้องการท่องเที่ยวในแดนที่ไม่เคยมีใครไปมาก่อนหรือเรียกได้ว่าเป็นรุ่นบุกเบิกเลยทีเดียว ลักษณะทั่วไปของดอยดั่ง เป็นป่าดงดิบ บริเวณดอยดั่งเป็นลานหินกว้าง ถ้าใช้ไม้กระทุ้ง จะเกิดเสียงดังกึกก้อง ระหว่างเดินทางถึงบริเวณดอยดั่งจะพบน้ำตก ๓ แห่ง ทางเดินไปถึงดอยดั่งจะมีความลาดเอียงประมาณ ๔๕ องศา สถานที่ท่องเที่ยว ๑. หมู่บ้านชาวเขาเผ่าลาหู่ และอาข่า ๒. น้ำตกตาดฝ่น ๓. น้ำตกตาดฮัง ๔. น้ำตกตาดถ้ำ ๕. ดอยดั่ง การเดินทางจากห้าแยกพ่อนเมืองมายฯ ไปถึงทางเข้าบ้านนางแลในระยะทางประมาณ ๑๑ กิโลเมตร จากทางแยกบ้านนางแลใน(บ้านเด่น) ไปถึงหมู่บ้านลิโซ่(บ้านชาวเขา) ระยะทาง ๕ กิโลเมตร จากบ้านลิโซ่ถึงดอยดั่งระยะทาง ๓ กิโลเมตร จะต้องเดินเท้า (ระหว่างทางจะพบน้ำตกตาดฝ่น,น้ำตกตาดฮัง,น้ำตกตาดถ้ำ) รถบัสสามารถจอดบริเวณผาราตรอยวัว ส่วนรถยนต์สามารถจอดบริเวณโรงเรียนบ้านลิโซ่ ตลอดเส้นทางเดินเท้าจากหมู่บ้านลิโซ่ จะมีเจ้าหน้าที่/คนนำทาง, หน่วยรักษาความปลอดภัยและพนักงานขนสัมภาระให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่าย ๒๐๐ บาท/คน จุดพักแรม /จุดตั้งแคมป์ ใกล้บริเวณดอย โทร ๐-๕๓๗๐-๖๐๑๗

หอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ กาญจนภิเษก จังหวัดเชียงราย สร้างขึ้นโดยมติคณะกรรมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย(ศสว.จ.) โดยงบบริจาคของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดของจังหวัดเชียงราย เมื่อปี ๒๕๓๙ มีผู้ริเริ่มคือ นายคำรณ บุญเกิด ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย พระเทพรัตนนารถ เจ้าคณะจังหวัดเชียงราย และคณะ มีหน่วยสนับสนุนคือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย โดยมีพิธีเปิดหอวัฒนธรรมนิทัศน์ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๙ เพื่อจัดแสดงนิทรรศการถาวรในเชิงมานุษยวิทยา ชาติพันธุ์วิทยาและธรรมชาติวิทยาของเมืองเชียงราย ในรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีปฏิสัมพันธ์ เช่น หุ่นจำลอง ศิลปวัตถุ วัตถุจำลอง วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหอวัฒนธรรมฯ รวบรวมความเป็นมาของจังหวัด เชียงรายในอดีตจนถึงปัจจุบัน ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่มวลชน เป็นสถานที่รวบรวมสิ่งที่มีคุณค่าของท้องถิ่น เนื้อหาและรูปแบบการจัดแสดงภายในหอวัฒนธรรมนิทัศน์ ขณะนี้ได้จัด นิทรรศการเฉพาะชั้นล่าง จำนวน ๓ ห้อง แบ่งออกเป็น ๖ หัวข้อคือ

๑. พระมหากษัตริย์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ - รอยพระบาท
๒. ประวัติความเป็นมาของเมืองเชียงราย
๓. ชนพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์
๔. ภาษาและวรรณกรรม
๕. วัฒนธรรม ๕ เชียง
๖. สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (เชียงรายปัจจุบันอนาคต)

สิ่งน่าสนใจ หรือจุดเด่น ของหอวัฒนธรรมนิทัศน์ การประทับรอยพระบาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ซึ่งได้จัดแสดงไว้ในหัวข้อที่ ๑ รวมทั้งพระบรมสาทิสลักษณ์ของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันและเวลาเปิดทำการ วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. หรือกรณีพิเศษ แจ้งล่วงหน้าในวันหยุดราชการหรือวันนักขัตฤกษ์ ติดต่อประสานงาน นางกานต์พิชชา ศรีสุนทร นักวิชาการวัฒนธรรม ๕ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ศาลากลางหลังเดิม ถนนสิงห์ไคล อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงราย ๕๗๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓-๗๑๗๔๒๐ โทรสาร ๐๕๓-๗๑๗๔๕๔ มือถือ ๐๙- ๒๖๖๓๑๘๗

ปางช้างเผือกเชียงราย มิติใหม่ของการท่องเที่ยวเชียงราย เพียง ๕ กิโลเมตร จากวัดร่องขุน ท่านจะได้พบกับโชว์ช้างแสนรู้และอีกหลากหลายกิจกรรม ได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐น.- ๑๗.๐๐น. สนใจสอบถาม โทร ๐๖๑-๗๙๘๗๗๗๓

วัดพระธาตุดอยกองข้าว ถ้ำดอยกองข้าว หรือ วัดถ้ำดอยกองข้าว ตั้งอยู่บ้าน ฮ่องฮ้อ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย ห่างจากตัวเมืองเชียงรายไปทางทิศตะวันตก ๖ กิโลเมตร (ตรงข้ามหาดเชียงราย) ภายในตัวพระธาตุมิถุนาที่เคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เป็นจำนวนมาก ต่อมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีคนลักขโมยชุดเอาพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ไปหมด คงเหลือแต่ความสวยงามของโพรงถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยให้ชมอยู่เช่นเดิม ต่อมาชาวบ้านแม่แอบได้นำพระพุทธรูปขึ้นไป ประดิษฐานบนยอดเขาและทำทางเดินเท้าขึ้นไปถึงยอดเขา เพื่อให้ชาวบ้านได้ไปสักการะพระพุทธรูปและ ชมวิวลาน้ำตกที่สวยงาม เป็นดอยหินผาดั้งอยู่โดดเดี่ยวเป็นสง่า มีถ้ำมีหินงอก หินย้อย สวยงามมาก มีเจดีย์บรรจุพระธาตุ และมีเจดีย์จำลอง จากยอดดอยสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ตั้งแต่บัดนั้นถึงบัดนี้ พอถึง เดือน ๑๐ (๘เหนือ) แรม ๘ ค่ำจะมีประเพณี สรงสรงน้ำพระธาตุและพระพุทธรูปพ.ศ. ๒๕๒๕ มีพระพุทธรูป ๘ รูป เดินทางมาจากวัดถ้ำผาจม อำเภอแม่สาย มาเข้ารกขุมถ้ำที่วัดถ้ำดอยกองข้าว มรศรีทธาญาติโยมได้ มาร่วมทำบุญและก่อสร้าง ศาลา และกุฏิพระ มีพ่อคำ มณีรัตน์ พ่ออุ่นเรือน กิตติรัตน์ได้มานอนปฏิบัติธรรม อยู่ตลอด และได้นิมนต์หลวงพ่อ พระครูภาวนานุศาสตร์ หลวงพ่อธัมมธโร ภิกขุ จากสำนักวิปัสสนากัมมัฐาน วัดไทรงาม จังหวัดสุพรรณบุรี มาดูสถานที่เห็นว่าเป็นที่สง่าสง่าบริบูรณ์ เหมาะอย่างยิ่งที่จะเป็นสถานที่ปฏิบัติ ธรรม จึงได้ส่งพระลูกศิษย์ มาประจำอยู่เพื่อให้คำแนะนำแก่ศรัทธา ญาติโยม และเป็นสถานที่ท่องเที่ยว แห่งธรรมะ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๔๐ ไร่กว่า พ.ศ. ๒๕๔๑ ทางกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายที่จะจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาในจังหวัดเชียงราย จึงได้ส่งให้ผู้ที่ผ่านการอบรมปฏิบัติธรรมในแนวมหาสติปัญญา ๔ มาสำรวจ

วัด เพื่อจัดตั้งเป็นที่ปฏิบัติธรรมแก่สาธุชน และได้จัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาจิต กระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๒ และกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ทำพิธีการเปิดป้ายเป็นทางการ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๒ และเปิดให้มีการอบรมปฏิบัติธรรม แก่ข้าราชการครู ตำรวจ ทหาร รัฐวิสาหกิจ นักเรียน และสาธุชนทั่วไป ตามแนวมหาสติปัญญา ๔ ที่จะเป็นแนวทางที่เจริญรอยตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปสู่มรรผลนิพพานต่อไป การเดินทาง จากตัวเมืองเชียงรายไปตามถนนเชียงราย - สี่แยกเด่นห้า ผ่านหน้าค่ายเม็งรายมหาราช เลี้ยวซ้าย ผ่านโรงเรียนฮ้องลี จากนั้นเลี้ยวขวา ตรงไปเรื่อย ๆ ทางเข้าวัดจะอยู่ขวามือ โทร. (๐๕๓-๖๐๐๙๐๓)

วัดป่าดอยพระบาท ตั้งอยู่บนดอยพระบาท หมู่ ๗ ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย เป็นวัดที่ประชาชนให้ความสำคัญมาก เป็นสถานที่ประดิษฐานของรอยพระพุทธรูป ประทับบนก้อนหินใหญ่ อยู่บนเนินเขา พบครั้งแรกในสมัยสงครามโลก ครั้งที่ ๒ โดยทหาร เดิมรู้แต่เพียงว่าเป็นวัดเก่าแก่ตั้งอยู่บริเวณนี้ เชื่อว่าสร้างในสมัยพ่อขุนเม็งรายมหาราช เดิมชื่อวัดป่าดอยพระบาท จากการพบรอยพระพุทธรูป และได้บูรณะปฏิสังขรณ์ทำให้พบศิลาแลงและอิฐเป็นจำนวนมากและมีชาวต่างชาตินำศิลาแลงนั้นไปพิสูจน์หลักฐานทางโบราณคดีพบว่า เป็นหินสีเขียวโบราณที่มีอายุช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘- ๒๓ โดยฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้าง ๑๐ ซม. ยาว ๑๒ ซม. ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ แม่ ลาวัลย์ ได้สร้างมณฑปครอบรอยพระพุทธรูปถวายเป็นพระราชกุศลแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช และได้สร้างบันไดขึ้นไปยังรอยพระพุทธรูปจำนวน ๙๔๒ ขั้น ใกล้เคียง มณฑปรอยพระพุทธรูปมีจุดที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็น บ่อน้ำทิพย์อยู่ เดิมจะมีน้ำไหลออกมาตลอดเวลาปัจจุบันไม่ค่อยมีน้ำไหลออกมาแล้ว บริเวณด้านล่างนอกจากจะมีวัดเก่าแก่แล้วยังมีการสร้างรูปปูนปั้นรูปสัตว์ต่างๆ และรูปปั้นของนรกภูมิอีกด้วย เดือนสิงหาคมในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีการพบเครื่องทรงประเภทเครื่องประดับ เช่น มงกุฎ ปิ่นปักผม เป็นทองและเงินจำนวนมาก ขณะเตรียมการก่อสร้างวิหารหลังใหม่ ซึ่งเชื่อว่าเป็นของโบราณสมัยพ่อขุนเม็งรายมหาราช และทุกปีประมาณเดือนพฤษภาคมจะมีการสงฆ์น้ำรอยพระพุทธรูปโดยมีกิจกรรมมากมายมีการประกวดจุดบั้งไฟ ซึ่งเชื่อว่าเป็นการขอฝน

วัดเจ็ดยอด สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๘๗ มีเนื้อที่ ๒ แปลง - แปลงที่ ๑ มีเนื้อที่ ๑๑ ไร่ ๒ งาน ๙๔.๘ ตารางวา - แปลงที่ ๒ มีเนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๘๘.๒ ตารางวา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ทำพิธีผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๘๗ เป็นอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๑

น้ำตกขุนกรณ์ ตั้งอยู่ ต.แม่กรณ์ อ.เมือง จ.เชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่งของ จ.เชียงราย สภาพพื้นที่ล้อมรอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๗๐๐-๑๕๐๐ เมตรโดยใช้เวลาเดินทางจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๓๐ นาที เมื่อก้าวลงจากรถจะได้สัมผัสกับความร่มรื่นเย็นสบาย จากธรรมชาติที่คอยต้อนรับผู้มาเยือนตลอดเวลาที่นี้ทุกท่านจะได้พบกัน น้ำตกขุนกรณ์ ที่ได้ชื่อว่าเป็นน้ำตกที่สูงที่สุดใน จ.เชียงราย มีความสูงที่น้ำตกลงมาถึงด้านล่างประมาณ ๗๐ เมตรนอกจากนี้ยังมี น้ำตกผีเสื้อ ที่สำรวจพบผีเสื้ออยู่หลายชนิด และ น้ำตกห้วยเล่าอ้าย ที่ยังคงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติอยู่ ตลอดทางเดินเข้าชมน้ำตก จะพบพันธุ์ไม้ต่างๆ ขึ้นให้เห็นอยู่มากมาย อาทิ ไม้ขนาดใหญ่ ไม้คลุมดิน กล้วยไม้ และเฟิร์น โดยมีเสียงน้ำ เสียงนก เสียงแมลงต่างๆ คอยช่วยเสริมให้บรรยากาศเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่ชอบสัมผัสธรรมชาติ ทางวนอุทยานน้ำตกขุนกรณ์ ยังมีเส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้ได้ศึกษาธรรมชาติ โดยมีจุดที่น่าสนใจให้ศึกษาตลอดเส้นทางไม่ว่าจะเป็น กล้วยไม้หายาก รอยต่อป่า จุดเริ่มต้นของสายธาร ซึ่งหากได้เข้าไปสัมผัส

อย่างใกล้ชิดแล้ว จะพบคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำหรับกางเต็นท์พักผ่อน และยังมีร้านค้าเล็กๆจำหน่ายสินค้าและอาหารไว้สำหรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่เช้าจนถึงเย็นการเดินทาง วนอุทยานน้ำตกขุนกรณ์อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๓๓ กิโลเมตร สามารถเดินทางด้วยรถสองแถวประจำทางสาย เชียงราย-บ้านปางริมกรณ์ หรือโดยรถยนต์ส่วนบุคคลตามทางหลวงหมายเลข ๑ ประมาณ ๑๓ กิโลเมตรถึงบ้านร่องขุนแล้วเลี้ยวขวาไปตาม ทางหลวงหมายเลข ๑๒๐๘ ประมาณ ๕ กิโลเมตร จนถึงสามแยกบ้านใหม่เลี้ยวขวาเข้าน้ำตกขุนกรณ์ตามทางหลวงหมายเลข ๑๒๐๘ ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ก็จะถึงวนอุทยานน้ำตกขุนกรณ์ จากนั้นเดินทางด้วยเท้าขึ้นน้ำตก ระยะทางประมาณ ๑.๔ กิโลเมตร

หนองคือเวียง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๑๘ (บ้านป่าดิงงาม) และหมู่ที่ ๑๕ (บ้านห้วยลาว) ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ ๑๐๘ ไร่ ๒ งาน ๕๐ ตารางวา มีหลักฐานเป็น น.ส.ร. เลขที่ ขร ๑๐๐๗ พื้นที่เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่และมีภูเขา ซึ่งเป็นที่สูง ที่มาเริ่มแรกชื่อ หนองสามขา มาจากเมื่อฤดูฝน ฝนตกชุกมีน้ำหลาก น้ำจะไหลหลากมาจากช่องเขา ซึ่งเป็นที่สูงไหลจากช่องเขา ๓ สาย ไหลมาบรรจบกันลงสู่หนองน้ำขนาดใหญ่ จึงได้ตั้งชื่อว่า หนองสามขาและต่อมาชาวบ้านตำบลป่าอ้อดอนชัย ได้ร่วมกันพัฒนา (เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๖) เพื่อเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ใช้ประโยชน์สำหรับพื้นที่ไร่นา เพื่อทำกิจกรรมและเกษตรกรรมในตำบลป่าอ้อดอนชัย ทำการประมงและใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเปลี่ยนชื่อเป็น หนองคือเวียง เนื่องจากบนภูเขาที่ราบสูงได้พบหลักฐานมี คือเวียง ปรากฏอยู่ ปัจจุบันมีนกเป็ดน้ำอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนับพันตัว

น้ำพุร้อนโป่งพระบาท บ้านโป่งพระบาท ม.๖ ต.บ้านดู่ อ.เมืองเชียงราย เป็นน้ำพุร้อนตามธรรมชาติที่มีมานานแล้ว และได้มีการสำรวจอย่างจริงจังโดยขอให้สำนักงานทรัพยากรธรณีวิทยาเขต ๓ (เชียงใหม่) กรมทรัพยากรธรณี เข้าร่วมสำรวจคุณภาพของน้ำร้อน ต้นกำเนิดของน้ำพุร้อนเดิมบริเวณที่มีอยู่เป็นป่าไม้ไมยราพและแอ่งน้ำ และจุดที่พบน้ำร้อนเป็นลักษณะแอ่งน้ำร้อน (warm pool) ที่มีขนาดเล็กประมาณ ๒-๓ แอ่ง จากการสำรวจพบว่าอุณหภูมิร้อนผิวดินอยู่ระหว่าง ๔๘-๕๐ องศา และอุณหภูมิใต้ดินสูงประมาณ ๑๒๕-๑๕๖ องศา จากอุณหภูมิดังกล่าวสามารถที่จะพัฒนาทำเป็นแหล่งอาบน้ำอุ่นตามธรรมชาติเพื่อสุขภาพ (Spa treatment) หรือทำเป็นห้องอาบน้ำแร่ (Balneology) ซึ่งในประเทศจีน ญี่ปุ่น ยุโรปหรือในอเมริกา เชื่อกันว่าได้อาบน้ำหรือแช่ตัวในน้ำร้อนอุณหภูมิระหว่าง ๔๒-๔๕ องศา ทำให้การหมุนเวียนขอโลหิตในร่างกายดีขึ้น น้ำร้อนจะขยายรูขุมขนทำให้ร่างกายขับสิ่งสกปรกปะปนมากับเหงื่อได้ดีจะช่วยให้รู้สึกสดชื่น นอกจากนี้ยังช่วยรักษาอาการปวดเมื่อยตามข้อกระดูกกล้ามเนื้อและกล้ามเนื้อที่อยู่ในน้ำพุร้อนจะช่วยรักษาโรคผิวหนังได้เป็นอย่างดีแต่น้ำร้อนที่พบในบ้านดู่ไม่สามารถที่จะนำมาบริโภคได้ เนื่องจากมีความเข้มข้นของฟลูออไรด์และซัลไฟด์สูงกว่ามาตรฐานน้ำแร่เพื่อการบริโภค น้ำแร่ในปัจจุบันที่มีการให้บริการอยู่ที่อู่มีอุณหภูมิประมาณ ๖๐ องศา มีการสร้างอาคารในการอาบน้ำแร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีการให้บริการห้องอาบน้ำ ๖ห้อง ปัจจุบันมีการสร้างอาคารหลังใหม่โดยได้รับงบประมาณจาก อบจ. จำนวน๑๑ ห้อง ภายในมีห้องอาบน้ำขนาดใหญ่ ๒ ห้องอัตราค่าบริการคือ ราคาห้องละ ๒๐ บาทและต่อคนอีกคนละ ๑๐ บาท ห้องอาบน้ำขนาดใหญ่ในอาคารหลังใหม่ อัตราค่าบริการ คนไทย ๒๐๐ บาท ชาวต่างชาติ ๕๐๐ บาท ห้องอาบน้ำขนาดเล็กคิดอัตราค่าบริการห้องละ ๕๐-๖๐ บาท ในการอาบน้ำแร่มีการผสมน้ำเย็นก่อนที่จะให้นักท่องเที่ยวได้แช่ เพื่อปรับอุณหภูมิในการแช่ ปัจจุบันกำลังขอความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายในการออกแบบสถานที่สร้างและแนวทางการพัฒนาน้ำพุร้อนโป่งพระบาทให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไป และน้ำพุร้อนโป่งพระบาทยังได้

เข้าร่วมโครงการ “ไทยล้านนา สปา ชิตี” ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของน้ำพุร้อนทั้ง ๘ แห่งทั่วจังหวัดเชียงราย ได้รับการสนับสนุนจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือ เขต ๒ จังหวัดเชียงราย กระทรวงกีฬา และนันทนาการ และกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย น้ำพุร้อนโป่งพระบาทเป็นน้ำพุร้อนแห่งหนึ่งที่มีการได้รับให้มีกาได้รับการพัฒนา ก่อน ได้แก่ น้ำพุร้อนป่าตึง อำเภอแม่จัน น้ำพุร้อนห้วยหมากเลียบ - ผาเสิริฐ ตำบลดอยฮาง น้ำพุร้อนที่เวียงป่าเป้า และน้ำพุร้อนโป่งพระบาท ซึ่งคาดว่าภายหลังจากโครงการสำเร็จ น้ำพุร้อนโป่งพระบาทจะเป็นที่รู้จักมากขึ้นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ น้ำตกโป่งพระบาท ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของตำบลบ้านดู่ ปัจจุบันอยู่ในการควบคุมของวนอุทยานลำน้ำกก (ฝั่งขวา) โดยการควบคุมดูแลอยู่ในอำนาจของวนอุทยานลำน้ำกกทั้งหมด น้ำตกโป่งพระบาทอยู่ตรงจุดสิ้นสุดของถนนเส้นทางสาย ๑๑๕๑ โดยมีพื้นที่ทั้งหมด ๓,๒๗๕ ไร่ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๕๐๐-๑,๐๐๐ เมตร บริเวณของน้ำตกโป่งพระบาทมีจุดที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นแก่งหินต่างๆที่เป็นจุดพักผ่อน เช่น แก่งกระดานลื่น แก่งจู้จี้ แก่งรินรมย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีจุดตั้งเต็นท์ที่บริการนักท่องเที่ยว แต่ต้องติดต่อก่อนที่จะเข้าพัก ๒-๓ วัน โดยค่าบริการแล้วแต่ผู้เข้าพักจะสนับสนุน คนในท้องถิ่นนิยมมาปิกนิกเล่นน้ำตก มีร้านอาหาร เครื่องดื่ม บริเวณลานจอดรถ การเดินทาง จากตัวเมืองเชียงรายใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ มุ่งหน้าไปทาง อ. แม่จัน เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๑ ตรงระหว่างหลัก กม.๘๓๖-๘๓๗ ปากทางเข้าเป็นตลาดบ้านดู่ ไปอีก ๒.๕ กม. ผ่านน้ำพุร้อนโป่งพระบาท จากนั้นขับตรงไปจนสุดถนนที่น้ำตกโป่งพระบาท ระยะทางรวม ๘ กม.

สวนสาธารณะเกาะลอย ชุมชนเกาะลอย (ติดแม่น้ำกก) อ.เมือง จ.เชียงราย หลายท่านอาจจะยังไม่เคยรู้ว่า ในตัวเมืองเชียงรายของเรามีสถานที่ออกกำลังกายที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่ง เมื่อท่านได้ย่างเข้าสู่ประตูของสวนสาธารณะแห่งนี้ จะสัมผัสได้ถึงความร่มรื่น และบรรยากาศที่แสนสบาย เดินรับลมเล่นพร้อมกับชมวิวของแม่น้ำกก ในสวนสาธารณะแห่งนี้ สามารถออกกำลังกายได้หลากหลายประเภทซึ่งมีทั้ง สนามเด็กเล่น สนามเปตอง สนามแบดมินตัน สนามเทนนิส สนามเซปักตระก้อ สนามบาส และยังมีลานกว้างไว้สำหรับจัดกิจกรรมกีฬาต่างๆ ที่เทศบาลหรือเยาวชนจังหวัดเชียงรายจัดขึ้นเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และมิตรภาพนอกจากนี้ท่านยังสามารถเดินจ็อกกิ้ง หรือขี่จักรยานเลียบลำน้ำกกไปตามถนนเพื่อรับอากาศที่บริสุทธิ์ เมื่อมองจากสวนสาธารณะเกาะลอยแล้ว ฝั่งตรงข้ามจะเป็นโรงแรมเอสบี มองเห็นดอยกองข้าว และสามารถมองเห็นสะพานแม่น้ำกก นอกจากนี้สวนสาธารณะเกาะลอยยังมีอาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงห้องน้ำ จำนวน ๒ หลัง ไว้คอยบริการทุกท่านที่มาเยือนอีกด้วย ซึ่งเปิดให้บริการ เวลา ๐๕.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.ทุกวัน การเดินทาง ไปทางโรงแรมเดอะเลเจนด์ พอเจอสยามแยก (เลี้ยวขวาจะไปเดอะเลเจนด์) ให้เลี้ยวซ้ายไปอีกประมาณ ๓๐๐ เมตร จะเจอประตูทางเข้าสวนสาธารณะเกาะลอย ซึ่งจะอยู่ติดกับแม่น้ำกก

อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง อำเภอแม่สรวย และอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยได้รวมพื้นที่วนอุทยาน ๓ แห่ง ได้แก่ วนอุทยานน้ำตกขุนกรณ์ วนอุทยานน้ำตกห้วยแก้ว-บ่อน้ำร้อนห้วยหมากเลียบ และวนอุทยานน้ำตกโป่งพระบาท ลักษณะภูมิประเทศของอุทยานแห่งชาติลำน้ำกก มีลักษณะเป็นภูเขาสูงชันสลับกับที่ราบแคบๆ บริเวณหุบเขาเป็นหย่อมเล็กๆ ตอนเหนือและตอนใต้ของพื้นที่เป็นที่สูงลาดต่ำลงมาตอนกลางจะเป็นที่ราบลุ่มน้ำสลับกับร่องเขา มีระดับความสูงตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๓๒๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล มียอดดอยช้างเป็นดอยที่สูงที่สุด ซึ่งมีความสูงประมาณ ๑,๓๒๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล เทือกเขาที่สำคัญในพื้นที่ได้แก่ ดอยยาว ดอยบ่อ ดอยช้าง ดอยผามูบ เป็นต้น มีแม่น้ำกกซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคเหนือตอนบนไหลผ่านที่ราบลุ่ม

ตอนกลางของพื้นที่ โดยต้นน้ำเริ่มมาจากประเทศพม่าไหลผ่านเขตประเทศไทยที่ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงราย จากทางทิศตะวันตกสู่ทิศตะวันออก รวมระยะทางจากตำบลท่าตอนถึงพื้นที่อุทยานแห่งชาติประมาณ ๘๕ กิโลเมตร นอกจากนั้นยังมีลำน้ำในพื้นที่อีกหลายสายที่เกิดจากต้นน้ำในเทือกเขาต่างๆ ในพื้นที่อันได้แก่ ห้วยแม่กรณ์ ห้วยแม่มอญ ห้วยยาดิ ห้วยชมภู ห้วยसान ห้วยแม่ซ้าย และห้วยเลาอ้าย ซึ่งลำห้วยต่างๆ เหล่านี้จะไหลไปรวมกันเป็นแม่น้ำสายใหญ่และไหลไปรวมกับแม่น้ำลาวและน้ำแม่กก ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดเชียงราย พื้นที่จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่ในเขตมรสุม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงฤดูฝน และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงฤดูหนาว แบ่งเป็น ๓ ฤดู อย่างชัดเจน คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๓๘ องศาเซลเซียส ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน-เดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนตั้งแต่ ปี พ.ศ.๒๕๓๔ - ๒๕๔๓ เฉลี่ยประมาณ ๑,๖๒๙ มิลลิเมตรต่อปี และฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ เดือนธันวาคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุด เฉลี่ยประมาณ ๕ องศาเซลเซียส ส่วนยอดดอยมีหมอกตลอดฤดูหนาว ผู้รับผิดชอบดูแล: สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงราย) ๗๗๕ ถนนสิงหไคล ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

หมู่บ้านชาวเขา(ดอยฮาง) เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า ตั้งอยู่บริเวณเนินเขาใกล้ลำน้ำตกห้วยแก้ว มีที่พักแบบเกสต์เฮาส์และสถานที่ขายของที่ระลึกซึ่งเป็นการประดิษฐ์ของชาวบ้านซึ่งทำด้วยมือ และบริการนวดตัวและนวดฝ่าเท้าสำหรับชาวเขาไว้บริการและนอกจากนี้ยังมีจุดที่สามารถชมวิวของป่าไม้ที่สวยงาม ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะถ่ายรูปเก็บไว้เป็นที่ระลึก

- บ้านจะฮือ เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่ามูเซอ ตั้งอยู่บนยอดเขาใกล้กับน้ำตกห้วยตาด ที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นพื้นที่สูง สามารถมองเห็นตัวเมืองเชียงราย ได้อย่างชัดเจน เป็นหมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ตำข้าวรับประทานเอง มีบ้านพักแบบโฮมสเตย์ไว้บริการนักท่องเที่ยว การเดินทางในฤดูแล้งสามารถใช้รถแบบโฟร์วีลเข้าไปได้ ส่วนฤดูฝนต้องเดินทางด้วยเท้าเข้าไปอย่างเดียว มีที่ตั้งห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๒๐ กิโลเมตร (ถนนลาดยาง ๑๔ กิโลเมตร ถนนลูกรัง ๖ กิโลเมตร)

- บ้านจะจ้อ เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่ามูเซอ ตั้งอยู่บนยอดเขาใกล้บ่อน้ำร้อนห้วยหมากเหลี่ยม และเป็นหมู่บ้านที่อยู่ระหว่างเส้นทางที่เดินเท้าไปยังน้ำตกห้วยแก้ว เป็นจุดแวะพักระหว่างทางของนักท่องเที่ยว เป็นหมู่บ้านซึ่งยังมีวัฒนธรรมประเพณีของเผ่ามูเซอเดิม ๆ อยู่ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมมาพักผ่อนกับชาวบ้านภายในหมู่บ้านเป็นประจำ

- บ้านผาเสริฐโน เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่า ตั้งอยู่หุบเขาในหมู่บ้านผาเสริฐพัฒนา หมู่ ๖ ห่างจากหมู่บ้านผาเสริฐประมาณ ๑ กิโลเมตร ที่ตั้งบ้านแต่ละบ้านปลูกอยู่ชิดกัน มีทัศนียภาพที่สวยงาม นักท่องเที่ยวนิยมมาตั้งเต็นท์พักผ่อนหรือนอนกับชาวเขาในบ้านของตนเอง มีการแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจ

ท่าตอน - เชียงราย ท่าตอนเป็นหมู่บ้านริมแม่น้ำกก เหนือขึ้นไปจากอำเภอฝาง ๒๔ กิโลเมตร จากเชียงใหม่มีรถประจำทางออกจากประตูช้างเผือกไปลงที่ฝางใช้เวลาประมาณ ๔ ชั่วโมงแล้วจะมีรถสองแถววิ่งประจำระหว่างฝางกับท่าตอน ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที มีเรือหางยาวบริการถึงเชียงราย ออกจากท่าตอนเวลา ๑๒.๓๐ น. ถึงเชียงราย ๑๖.๓๐ น. และจากเชียงรายเวลา ๑๐.๓๐ น. ถึงท่าตอน ๑๕.๓๐ น. ระยะทาง ๘๐ กิโลเมตร สามารถนั่งได้ ๘ คน สำหรับผู้สนใจสอบถามเพิ่มเติมได้ที่สำนักงานชมรมเรือบ้านท่าตอน โทร. (๐๕๓) ๔๕๙๔๒ หรือล่องคัยคตามลำน้ำกก

- ล่องคัยค์ครึ่งวัน เริ่มต้นที่หมู่บ้านช้าง(บ้านกระเหรียงรวมมิตร) เรียนรู้สายน้ำ และสาธิตการพายเมื่อพร้อมพายเราจะล่องคัยค์ลงมาถึงเชียงราย(สะพานแม่ฟ้าหลวง)ใช้เวลาประมาณ ๓ ชั่วโมง

- ล่องคัยค์เต็มวันออกเดินทางจากเชียงรายเวลา ๙:๐๐ น.ใช้เวลาประมาณ ๒ ถึง หมู่บ้านชาวเขาชมธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวเขาพัก่อนอริยาบพประมาณ ๑ ชั่วโมง พายเรือคัยค์ไปบ่อน้ำ ร้อนพักรับประทานอาหารกลางวันหลังอาหารกลางวันมุ่งหน้าสู่หมู่บ้านช้างกระเหรียงรวมมิตร คุณสามารถ นั่งช้างชมบรรยากาศโดยรอบของหมู่บ้านได้ประมาณ ๑ ชั่วโมง ออกเดินทางกลับเชียงราย

- ๒ วัน ๑ คืนเริ่มจากบ้านท่าตอน จ.เชียงใหม่ จากนั้นล่องคัยค์ตามลำน้ำกก มายังหมู่บ้านชาวเขาเผ่าลาหู่ รับประทานอาหารกลางวันที่นี่ หลังจากนั้นล่องคัยค์ไปยังหมู่บ้านอาข่าและ พักค้างคืน วันที่สอง หลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว ก็ล่องคัยค์ไปยังบ่อน้ำร้อนและนั่งช้างบ้าน รวมมิตร

- ล่องคัยค์ที่สามเหลี่ยมทองคำ – แม่น้ำโขง

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยบ่อ โครงการพระราชดำริ ดอยบ่อ ของพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อให้ความช่วยเหลือพี่น้องชาวเขา ให้ได้รับการเรียนรู้เกษตร แผนใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาการทำไร่เลื่อนลอย จัดสรรที่ทำกินที่เหมาะสม ที่สามารถทำการเกษตรได้ทั่วทั้งปี มีระบบน้ำที่เอื้อต่อการเกษตร ชาวบ้านที่มาร่วมในโครงการจะเริ่มจากหมู่บ้านใกล้เคียงหลังจากนั้นจะทยอยขยายสู่หมู่บ้านที่ไกลออกไปตามลำดับ ภายในโครงการพระราชดำริ ได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ตั้งอยู่บริเวณท้องที่หมู่บ้าน ลอบือ หมู่ ๑๓ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย อยู่ในเขตป่าสงวน แห่งชาติป่าดอยบ่อ พื้นที่รับผิดชอบ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริดอยบ่อ มีพื้นที่ รับผิดชอบรวมประมาณ ๑๕,๐๐๐ ไร่ ได้รังวัดแบ่งพื้นที่ ๕๔๓.๗๓ ไร่ ไว้เพื่อทำแปลงสาธิตการทำ การเกษตรแผนใหม่เพื่อให้ราษฎรในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ดอยบ่อ ได้ ศึกษาเรียนรู้และนำกลับไปทำในที่ดินของตนเอง ขอบเขตของสถานี ทิศเหนือ จรด กิวสะไต อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทิศตะวันออก จรด ชุนน้ำแม่ซ้าย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ทิศตะวันตก จรด เขต อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ จรด ชุนน้ำแม่สาด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การเดินทาง จากศาลากลางจังหวัดเชียงรายผ่านสะพานแม่ฟ้าหลวงไปตามถนนสายเชียงราย – บ้านกะเหรียง รวมมิตร ถนนระยะทาง ๑๘ กิโลเมตร ถึงบ้านกะเหรียงรวมมิตรแล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนดินถึงสถานี พัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ดอยบ่อระยะทาง ๑๗ กิโลเมตร รวม ๓๕ กิโลเมตร ๐-๕๓๗๐-๑๔๑๗ , ๐-๘๑๘๘-๕๐๘๒๑

หอนาฬิกาเฉลิมพระเกียรติฯ เชียงราย หรือ หอนาฬิกาพุทธศิลป์ มักเรียกกัน ในหมู่นักท่องเที่ยวว่า หอนาฬิกาเชียงราย เป็นสัญลักษณ์แลนด์มาร์คใหม่ของเมืองเชียงรายที่ทุกๆ คำคิน นักท่องเที่ยวต่างมาเฝ้ารอการแสดงแสงสีเสียงกันที่เกาะกังถนนที่จัดให้ชมกันทุกวันในเวลา ๑๙:๐๐ ๒๐:๐๐ และ ๒๑:๐๐ แต่ละครอบจะจัดแสดงการเล่นแสงสีเสียงประกอบเพลงเชียงรายรำลึก โดยหอนาฬิกา เชียงรายจะเปลี่ยนเป็นสีต่างๆ เช่น ส้ม ชมพูเขียว ฟ้า ฯ สลับกันไป แต่ละครอบใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที โดยประมาณ ไฮไลต์อยู่ที่ตรงกลางอาคารที่จะมีดอกบัวค่อยๆ ไหลออกมา เรียกเสียงฮือฮาให้นักท่องเที่ยวได้ ไม่น้อย หอนาฬิกาเชียงรายนี้ออกแบบโดย อ.เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินผู้ออกแบบวัดร่องขุ่น จึงมี ลักษณะทางพุทธศิลป์เช่นเดียวกันเพียงแต่ที่หอนาฬิกาเชียงรายนี้จะเป็นสีทอง ส่วนที่วัดร่องขุ่นเป็นสี ขาว เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนหอนาฬิกาอันเก่า

นั้นก็ได้อ้ายไปตั้งที่บริเวณสามแยกหน้าโรงรับจำนำแถวตลาดสดเทศบาล บริเวณหอนาฬิกาเชียงรายยังเป็นแหล่งของกินอร่อยๆมากมาย โดยเฉพาะในช่วงกลางคืน นอกจากนั้นยังสามารถหาซื้อของฝากพื้นเมืองต่างๆได้ที่นี้ ไม่ว่าจะเป็น หมูยอ ใส่อั่ว ซาลาเปา เป็นต้น

ห้องสมุดรถไฟเชียงราย ปัจจุบันตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย หรือ สนามกีฬาากลางจังหวัดเชียงราย ห้องสมุดรถไฟเชียงราย จัดตั้งขึ้นโดยมีแนวคิดและนโยบายของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม(นายโสภณ ชาร์มย์) เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าติดอาวุธทางปัญญาให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้รักการอ่าน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมอบให้ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม(นายวันชัย จงสุทธานามณี) เป็นผู้ประสานงานในการจัดตั้ง พร้อมทั้งจัดหาสถานที่จัดตั้ง ห้องสมุดรถไฟเชียงราย และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ ห้องสมุดรถไฟเชียงรายนี้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของเชียงราย โดยการประยุกต์ ดัดแปลงโบกี้รถไฟ และนำหนังสือในหมวดหมู่ต่างๆ จัดเรียงไว้ในโบกี้ต่างๆ ภายใน ห้องสมุดรถไฟเชียงรายนี้ ได้รวบรวมหนังสือประเภทต่างอย่างหลากหลาย อาทิ หนังสือธรรมะ หนังสือสำหรับเด็ก โหราศาสตร์และการพยากรณ์ หนังสือพัฒนาภาษาทักษะต่างๆ หนังสือกฎหมาย หนังสือเกี่ยวกับอาชีพ หนังสือวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ไทย สังคมศาสตร์ หนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ นิทานและวรรณกรรม เป็นต้น ซึ่งหนังสือทั้งหมดเป็นหนังสือใหม่สีสันสวยงาม น่าอ่าน จัดเรียงหนังสืออย่างเป็นระเบียบ บรรยากาศภายในสวยงาม สะอาด หรรษา เหมาะสำหรับการอ่านหนังสือเป็นอย่างยิ่ง และยังเป็นสถานที่พักผ่อน มีวิวสวยๆ สำหรับถ่ายรูปร่วมกับรถไฟได้

วัดร่องเสือเต้น ต.ริมกก อ.เมือง จ.เชียงราย พระวิหารหลังใหม่ ที่มีศิลปะที่มีความสวยงามแปลกตา เป็นศิลปะประยุกต์ที่เป็นเอกลักษณ์ ใช้เฉดสีเป็นสีน้ำเงินฟ้า รูปแบบของศิลปะส่วนหนึ่งมีความคล้ายกับผลงานของ อ.เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ และ อ.ถวัลย์ ดัชนีย สองศิลปินแห่งชาติชื่อดังชาวเชียงรายที่รังสรรค์ผลงานอยู่ที่วัดร่องขุ่น ต.ป่าอ้อดอนชัย และพิพิธภัณฑสถานบ้านดำ ต.นางแล รวมอยู่ด้วยผลงานดังกล่าวเป็นฝีมือการรังสรรค์ของ นายพุทธา กาบแก้ว หรือ สล่านก ศิลปินท้องถิ่นชาวเชียงราย ซึ่งเคยเป็นลูกศิษย์ของ อ.เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ปี พ.ศ.๒๕๕๔

พระธาตุจอมสัก เดิมชื่อ พระธาตุคุดอยบ้านยาง เป็นวัดสังกัดมหานิกาย ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากแม่น้ำกกมากนัก ตั้งอยู่บนเนื้อที่ ๙๒ ไร่ บริเวณรอบๆ เป็นวัดสวนป่าสัก จึงได้ชื่อว่าวัดพระธาตุจอมสัก จากการสำรวจของหัวหน้ากรมศิลปากรในครั้งนั้นได้ภาพถ่ายทางอากาศของวัดพระธาตุจอมสักมาดูพบว่าบริเวณรอบๆ มีคูน้ำล้อมรอบอยู่ จากหลักฐานทางที่จารึกบนใบลานพบว่า สร้างขึ้นในสมัยโยนกไชยบุรีศรีเชียงแสน จนถึงสมัยพระเจ้าฟ้างคราช กษัตริย์แห่งราชวงศ์โยนก องค์ที่ ๒๔ ได้มีพระเถระองค์หนึ่งชาวโกศล เมืองสุธรรมาวดี นามพระพุทธโฆษาจารย์ ได้นำพระบรมสารีริกธาตุจากประเทศลังกามาถวายพระองค์จำนวน ๑๖ องค์ พระเจ้าฟ้างคราชทรงโปรดให้แบ่งพระธาตุออกเป็น ๓ ส่วน ส่วนหนึ่งประดิษฐานอยู่บนพระธาตุคุดอยจอมทอง ส่วนที่สองประดิษฐานอยู่บนพระธาตุจอมกิติ และส่วนที่สามนำมาประดิษฐานที่พระธาตุคุดอยบ้านยาง ในวันพุธขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ ได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์ สร้างมานานถึง ๓ ปี ฐานกว้าง ๓ วา สูง ๖ วา ๓ ศอก จากการล่มสลายของเมืองทำให้วัดแห่งนี้กลายเป็นวัดร้าง หลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๐ พระครูบาคำหล้า สังกวโร ได้เป็นประธานในการบูรณะพระธาตุองค์ใหม่ โดยสร้างครอบพระธาตุองค์เดิมไว้ และพร้อมกับสร้างวิหารเรือนไม้สักยกใต้ถุนตั้งอยู่ทางเหนือขององค์เจดีย์ และรอบๆ องค์เจดีย์ มีการสร้างพระพุทธรูปปางต่างๆ เช่นพระพุทธรูปปางสมาธิ ปางมารวิชัย และมีการสร้างบันไดขึ้นไปยังองค์เจดีย์อีกด้วย และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นพระธาตุจอมสักจนถึงทุกวันนี้ ในการไหว้ พระธาตุคุดอย

จอมสัก เชื่อกันว่าถ้าได้กราบไหว้ท่านจะได้รับสิริมงคลสูงสุดและพานพบแต่สิ่งดีๆเข้ามาในชีวิตอย่างน่าอัศจรรย์การเดินทาง จากห้าแยกพ่อขุนเม็งรายใช้เส้นทางสายเชียงราย -แม่สาย (ทางหลวงหมายเลข ๑) ผ่าน โรงเรียน บ้าน ขัว แคร่ เลี้ยวขวา เข้าปากทางเข้าพระธาตุดอยจอมสักเข้าไปอีกประมาณ ๔๐๐ เมตร สอบถามเพิ่มเติม เทศบาลตำบลบ้านดู่ โทร. ๐๕๓-๗๐๓๖๕๓

วัดงำเมือง เป็นวัดที่เก่าแก่ที่มีความสำคัญเพราะเป็นที่ตั้งของกู่พญามังราย ตั้งอยู่ถนนอาจอนวนย บ้านฮ่อมดอย (ชุมชนราชเดชดำรง) หมู่ที่ ๑ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย (อยู่ด้านหลังวัดพระแก้ว) สร้างเมื่อ พ.ศ. ๑๘๖๐ วัดงำเมืองเดิมมีแต่ สฎูป (กู่) บรรจุพระอัฐิของพญามังรายมหาราช สร้างโดยพญาไชยสงครามโอรสพญามังรายมหาราช ในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ หลังจากที่พญามังรายได้สวรรคตที่เมืองเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. ๑๘๖๐ พญาไชยสงครามพระราชโอรสได้ถวายพระเพลิงพระศพพญามังรายมหาราชแล้วพระองค์ทรงไม่โปรดเมืองเชียงใหม่ ได้กลับมาครองเมืองเชียงรายและอัญเชิญพระอัฐิของพญามังรายมาประดิษฐาน ณ ดอยแห่งนี้ ต่อมา พ.ศ. ๒๐๓๐ พระยาศรีสุพรรณภูมิได้มาบูรณะและสร้างวัดขึ้นให้ชื่อว่า "วัดงำเมือง" และใน พ.ศ. ๒๒๒๐ ได้มีการบูรณะเพิ่มเติมมีการสร้างวิหารและเสนาสนะในวัด โดยเจ้าฟ้ายอดงำเมืองโอรสเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ต่อมาวัดงำเมืองเริ่มชำรุดทรุดโทรมลงเพราะขาดการบำรุง การเดินทาง จากห้าแยกพ่อขุนเม็งรายให้เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสิงห์โคก แล้วตรงเรื่อยๆ จนสุดทางสามแยกให้เลี้ยวซ้ายผ่านวัดพระแก้ว เลี้ยวขวาที่สี่แยกเข้า ถนนเรือนคร ซึ่งเป็นวันเวย์ ไปประมาณ ๕๐๐ ม. จะไปบรรจบ ถนนงำเมือง เป็นสามแยกศูนย์คมนาคม จากนั้นเลี้ยวขวา ขับตรงขึ้นวัดประมาณ ๓๐๐ เมตร

วัดมิ่งเมือง ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นวัด ไทใหญ่ สมัยก่อนมีชุมชนไทใหญ่อยู่เรียกว่า วัดเงี้ยว หรือ วัดช้างมูบ (ช้างมอบ) การก่อสร้างตามชาวบ้านศรัทธาเล่าว่า ผู้สร้างวัดมิ่งเมือง ชื่อ ตะแม่ศรี มีศักดิ์เป็นแม่เหล็กของพ่อขุนฯ เป็นชาวพม่า เวลานั้นมีการบูรณะเจดีย์โบราณของวัด พบจารึกบนแผ่นเงินจารึกเป็นภาษาพม่า แปลออกมาเป็นผู้สร้างจากเจดีย์ โบราณในวัดภาษายังมีปรากฏอยู่เป็นศิลปะผสมระหว่างพม่าและล้านนาที่สำคัญถ้าหากเป็นจริงอย่างจารึก วัดนี้ก็มีอายุเท่ากับเมืองเชียงราย และมีหลักฐานที่สำคัญหลายชิ้นที่บอกว่า เป็นวัดที่ชาวพม่าสร้างไว้ก่อน วัดมิ่งเมืองอยู่ติดกับประตูไก่ดำ เพี้ยนมาเป็นสี่แยกสะพานดำ หรือคนเมืองเชียงราย เรียกสี่แยกข้าวดำ ส่วนหลักฐานอื่นถือว่าเป็น วัดอุโบสถของวัดมีบ่อน้ำโบราณ เรียกว่าบ่อน้ำช้างมูบ เป็นศิลปะแบบไทใหญ่มีซุ้มครอบไว้บนหลังช้างมอบ ชาวบ้านผ่านไปมาก็เรียกว่าช้างมูบ และเรียกชื่อวัดนี้ว่า “วัดจ้งมูบ” การเดินทางจากห้าแยกพ่อขุนฯ เลี้ยวซ้ายเข้าถนนศรีเกิด จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าถนนธนาลัย ตรงไปเรื่อย ๆ จะบรรจบกับถนนไตรรัตน์ เลี้ยวซ้ายอีก ๕๐ เมตร วัดอยู่ทางขวามือ

โบสถ์สถานถ้ำพระ ตั้งอยู่บริเวณ หมู่ ๕ บ้านป่าอ้อ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย (อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองเชียงราย ประมาณ ๖ กม.) อยู่ริมแม่น้ำกกตรงข้ามกับหาดเชียงราย ลักษณะเป็นภูเขาหินลูกเดียว สูงประมาณ ๘๐๐ เมตร ถ้ำนี้เรือผ่านสามารถมองเห็นทัศนียภาพบริเวณโดยรอบภายนอกถ้ำ ภายในถ้ำพระมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นพระประธาน และยังมีพระพุทธรูปบูชาอีกหลายองค์ นอกจากนี้ในถ้ำยังมีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม และมีค้างคาวอยู่จำนวนมาก นอกจากถ้ำพระแล้วภายในภูเขาหินลูกนี้ ยังมีถ้ำอื่น ๆ อีก คือ ถ้ำช้างลั่ง ถ้ำลม และถ้ำห้วย นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมให้ทั่วถึงทั้ง ๓ ถ้ำ ใช้เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง ควรเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม นอกจากนี้โบสถ์สถานถ้ำพระยังเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เคยเสด็จประพาสเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๙ อีกด้วย

ถ้ำช้างลี้ว อยู่ทางทิศเหนือของภูเขาห่างจากถ้ำพระประมาณ ๑๕๐ เมตร ภายในถ้ำจะเป็นลานโล่ง มีแสงสว่างเล็กน้อย มีลมพัดผ่านตลอดเวลา อากาศภายในเย็นสบายมาก ไม่อึดอัด เวลาเข้าเที่ยวชมต้องใช้เทียนหรือไฟฉายเพื่อเพิ่มแสงสว่างจะได้เห็นทัศนียภาพภายในถ้ำได้ชัดเจนและสวยงามยิ่งขึ้น

ถ้ำลม อยู่ห่างจากถ้ำช้างลี้วประมาณ ๕๐ เมตร ซึ่งเป็นถ้ำที่ไม่ลึกมากมีแสงสว่างพอมองเห็นภายในถ้ำได้ และมีลมพัดแรงออกจากปากถ้ำตลอดเวลา

ถ้ำหวาย อยู่ห่างจากถ้ำลมประมาณ ๑๐ เมตร ถ้ำลึกประมาณ ๑๐๐ เมตร ทางเดินเข้าถ้ำค่อนข้างแคบและมีถ้ำจะทำให้ต้องใส่รองเท้าบูชและควรมีอุปกรณ์ที่ให้แสงสว่าง เช่น ไฟฉาย เทียน เป็นต้น ภายในถ้ำเป็นลานกว้างมีหินย้อยที่สวยงามมาก บริเวณถ้ำยังคงสภาพของธรรมชาติที่สวยงามมาก ซึ่งถ้ำต่าง ๆ อยู่ภายในภูเขาหินลูกเดียวกัน มีทางเดินรอบภูเขา เวลาเที่ยวชมจะเดินวนไปตามถ้ำต่าง ๆ พอสุดท้ายก็จะมาบรรจบที่ถ้ำพระซึ่งอยู่บริเวณด้านหน้าลานจอดรถ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นการเที่ยวถ้ำจะให้ทั่วถึงควรมีเวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง และควรมีอุปกรณ์ในการเที่ยวให้พร้อมด้วย

น้ำตกโป่งพระบาท ต.บ้านดู่ อ.เมือง จ.เชียงราย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของตำบลบ้านดู่ ปัจจุบันอยู่ในการควบคุมของวนอุทยานลำน้ำกก (ฝั่งขวา) โดยการควบคุมดูแลอยู่ในอำนาจของวนอุทยานลำน้ำกกทั้งหมด น้ำตกโป่งพระบาทอยู่ตรงจุดสิ้นสุดของถนนเส้นทางสาย ๑๑๕๑ โดยมีพื้นที่ทั้งหมด ๓,๒๗๕ไร่ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๕๐๐-๑,๐๐๐ เมตร บริเวณของน้ำตกโป่งพระบาทมีจุดที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นแก่งหินต่างๆที่เป็นจุดพักผ่อน เช่น แก่งกระดาน ลื่น แก่งจู้จี้ แก่งรินรมย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีจุดตั้งเต็นท์ที่บริการนักท่องเที่ยว แต่ต้องติดต่อก่อนที่จะเข้าพัก ๒-๓ วัน โดยค่าบริการแล้วแต่ผู้เข้าพักจะสนับสนุน คนในท้องถิ่นนิยมมาปิกนิกเล่นน้ำตก มีร้านอาหาร เครื่องดื่ม บริเวณลานจอดรถ การเดินทางจากตัวเมืองเชียงรายใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ มุ่งหน้าไปทาง อ. แม่จัน เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๑ ตรงระหว่างหลัก กม.๘๓๖-๘๓๗ ปากทางเข้าเป็นตลาดบ้านดู่ ไปอีก ๒.๕ กม. ผ่านน้ำพุร้อนโป่งพระบาท จากนั้นขับตรงไปจนสุดถนนที่น้ำตกโป่งพระบาท ระยะทางรวม ๘ กม.

หาดเชียงราย(พิทยาน้อย) ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านป่าจิว หมู่ ๔ ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๕ กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นชาวต่างชาติ หรือนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมมาเที่ยวกันมากพอสมควรโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล เป็นจุดชมวิวและรับประทานอาหารและมีเรือนแพตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำกก ซึ่งแม่น้ำกกจะไหลผ่านเทือกเขาทำให้เกิดทิวทัศน์สวยงาม สามารถมองเห็นหินงอกที่เกิดจากถ้ำหินปูน บริเวณริมแม่น้ำกกจะมีร้านอาหารจำนวนมาก ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้บริเวณหาดเชียงรายยังมีลานกีฬาและสวนสุขภาพไว้สำหรับออกกำลังกาย

พิพิธภัณฑ์อุบคำ ศูนย์อนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าของอาณาจักรล้านนาโบราณ และความหลากหลายของเสื้อผ้า และอาหารของชนชาติไตเผ่าต่าง ในอาณาจักรล้านนา ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอนุรักษ์ความเป็นมาอันยิ่งใหญ่ของชาวล้านนา ทำให้อาจารย์จุลศักดิ์ สุริยะไชย จึงได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์อุบคำเพื่อเป็นศูนย์อนุรักษ์มรดกล้ำค่าของอาณาจักรล้านนาโบราณ เช่นเครื่องใช้ในราชสำนักล้านนา เครื่องใช้ในราชสำนักคุ้มเจ้าต่างๆ ในล้านนา เช่น คุ้มเจ้าแพร่ คุ้มเจ้าเชียงใหม่ คุ้มเจ้าน่าน ฯลฯ ผ้าโบราณอายุ ๒๐๐ ปี ซึ่งเกิดจากการตั้งใจของผู้รวบรวมที่ต้องการเก็บของมีค่าสมัยล้านนาที่กระจายอยู่ในที่ต่างๆ ให้คืนกลับสู่แผ่นดินไทย และเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไปในอนาคต โบราณวัตถุที่สำคัญภายในพิพิธภัณฑ์อุบคำ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีคุณค่าและความสวยงาม อ่อนช้อย ประณีตในการทำขึ้นมา หากดูได้เพียง

แห่งเดียวในโลกเท่านั้น - พระราชบัลลังก์ของกษัตริย์ไต่เหนือ สมบูรณ์ อ่อนช้อย งดงาม ยิ่งใหญ่ ระดับแนวหน้าของเอเชีย พระพุทธรูปล้านนาศิลปะเชียงแสน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของล้านนา ซึ่งสร้างขึ้นด้วยศรัทธาและเลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนา ผ้าทอในราชสำนัก ที่ประดิษฐ์ ถักทอด้วยแรงกาย ด้วยความละเอียดอ่อนทางด้านกรรมวิธีการทอ มาเป็นผ้าทอลวดลายสวยงามเปิดบริการให้เข้าชมทุกวัน ๐๘.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. อัตราค่าเข้าชม คนไทย ผู้ใหญ่ ๑๐๐ บาท , เด็ก ๕๐ บาท ต่างชาติ ผู้ใหญ่ ๒๐๐ บาท, เด็ก ๑๐๐ บาท บริการพิเศษจากพิพิธภัณฑ์อุบคำ บริการจัดงานขันโตก งานแต่งงานแบบล้านนาดั้งเดิม ถ่ายภาพสไตล์ล้านนาและยังมีสินค้าอันเลื่องชื่ออันดับหนึ่งของโลกคือ ซากำฉ่า ซึ่งมีต้นตำรับมาจากขุนนางจีน

สวนสาธารณะสนามบินเก่า เมื่อก่อนใช้เป็นสนามบินของชาวเชียงราย แต่เนื่องจากสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงราย ได้ย้ายไปตั้งอยู่ ณ บริเวณที่ตั้งปัจจุบัน ดังนั้นสนามบินเก่าแห่งนี้จึงเหลือแต่รันเวย์ ประชาชนจึงใช้เป็นที่พักผ่อน ออกกำลังกาย และทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ใช้เป็นสนามเล่นฟุตบอล สนามแบดมินตัน สนามตะกร้อ สถานที่เดินแอโรบิก จ็อกกิ้ง ขี่จักรยาน มีสนามเด็กเล่นอยู่อีกจุดหนึ่งถัดไปด้านซ้ายของสนามบิน มีรถเข็นบริการอาหารและเครื่องดื่มจำนวนมาก และเนื่องจากบริเวณสนามบินเก่าแห่งนี้มีพื้นที่กว้างขวาง ดังนั้นเทศบาลนครเชียงรายและหน่วยงานต่างๆ จึงได้จัดเทศกาลหรืองานต่างๆ ขึ้นที่นี่เป็นประจำทุกปี บริเวณสนามบินเก่านี้มีโรงแรมและสถานบันเทิงจำนวนมาก คอยบริการนักท่องเที่ยว และยังมีสนามกอล์ฟซึ่งอยู่ติดกับสนามบินทางด้านขวามือสำหรับผู้ที่ต้องการเล่นกอล์ฟอีกด้วย

บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำกกฝั่งซ้าย หมู่ ๒ ต.แม่ยาว อ.เมือง เชียงราย นอกจากชาวกระเหรี่ยงแล้วยังมีหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่าและลาหู่ในละแวกใกล้เคียง หมู่บ้านกะเหรี่ยงเป็นหมู่บ้านที่ข้างเคียงหมู่บ้านชาวเขา บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร มีหมู่บ้านบริวาร ๑ หมู่บ้าน คือ บ้านดอยบ่อ ๒ (ชนเผ่าอาข่า) บ้านรวมมิตรมีประชากรทั้งหมด ๒,๘๔๐ คน จำนวนครัวเรือน ๑,๕๔๙ ครัวเรือนประกอบไปด้วย ชนเผ่ากะเหรี่ยง,อาข่า,ลาหู่,ลีซอ,ม้ง,ไทลื้อ การเดินทางจากห้าแยกพ่อขุนเม็งรายมหาราช ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐ มุ่งหน้าไปทาง อ.แม่จัน เมื่อข้ามสะพานข้ามแม่น้ำกกให้เลี้ยวซ้ายใช้ทางหลวงหมายเลข๑๒๐๗ มีป้ายบอกทางไปน้ำตกห้วยแม่ซ้าย และป้ายริมกสิกรรมขนาดใหญ่ขับไปตามทางหลัก เมื่อผ่านหลัก กม.๗ จะเป็นสามแยกให้เลี้ยวซ้าย ไปตามถนน รพช. ไปบ้านทรายมูลมีป้ายบอกทางไปบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร ผ่านบ้านริมกก สวนเขื่อนแก้วริมกระยะทาง ๖ กม. เรือหางยาว ใช้บริการล่องเรือลำน้ำกกที่เชิงสะพานแม่ฟ้าหลวง

กิจกรรมที่สำคัญ

๑. กิจกรรมนั่งช้าง นั่งเกวียน ชมวิถีชีวิตชนเผ่า ทิวทัศน์ พันธุ์ไม้ต่าง ๆ สามารถนั่งช้างไปยังน้ำตกห้วยแม่ซ้ายได้

๒.ชมร้านจำหน่ายของที่ระลึกจากฝีมือชาวเขาเผ่าต่างๆ

๓.ชมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า

๔. พักหมู่บ้าน Home Stay ในพื้นที่หมู่ ๒

มูลนิธิกระจกเงา ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในพื้นที่ ตำบลแม่ยาว อ.เมือง จังหวัดเชียงราย ตำบลแม่ยาว เป็นพื้นที่เขตเชื่อมต่อแนวตะเข็บชายแดนไทย-พม่า มีสภาพภูมิประเทศเป็นหุบเขา มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่เป็นดอยสูง สลับซับซ้อน เป็นต้นกำเนิดของน้ำตกห้วยแม่ซ้ายที่ไหลเย็นตลอดปี และมีวิวทิวทัศน์ที่งดงาม อีกทั้งยังมีพี่น้องชนเผ่าอาศัยอยู่หลายเผ่าทั้งลาหู่(มุเซอร์), อาข่า(อีโก้), เย้า จึงทำให้มีความหลากหลายทางความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบชนเผ่าดั้งเดิม

ซึ่งเป็นเสน่ห์อีกรูปแบบหนึ่งของภาคเหนือตอนบน มูลนิธิกระจกเงา และพี่น้องชาวไทยภูเขา บ้านห้วยแม่ซ่าย ตำบลแม่ยาว จึงได้ประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวชนเผ่าขึ้น โดยมีมุ่งเน้นให้มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพิ่มงาน และชุมชนมีส่วนร่วม และเป็นผู้จัดการการท่องเที่ยวชุมชน โดยหลักแนวคิดในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง และพื้นฐานของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของสังคมตามวิถีชีวิตของชนเผ่า เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทุกด้าน และทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ ๐-๕๓๗๓-๗๔๒๕

เนเจอร์ลโฟกัส ก่อตั้งขึ้นจากมูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (www.hadf.org) ซึ่งทำงานด้านพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ ภายใต้ปรัชญาของการเคารพภูมิปัญญา วัฒนธรรมและประเพณีของชนเผ่า รวมทั้งการให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเต็มที่ ชาวบ้านและมูลนิธิต่างก็มีความสนใจในการสำรวจหาศักยภาพในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ชาวบ้านสามารถจะนำมาใช้ในการจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมทั้งในด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นแหล่งที่สร้างโอกาสใหม่ๆ ในการหารายได้เสริม ทำให้ชาวบ้านสามารถลดการพึ่งพาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีคุณภาพต่ำและการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชุมชนภูเขาสู่เมือง ผลกำไรที่ได้รับส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้ในโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ ไม่เพียงแต่ชาวบ้านและหมู่บ้านที่เข้าร่วมจะได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาเหล่านี้เท่านั้น แต่ยังสามารถมีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ การพิกกับครอบครัว และ การจ้างแรงงานในฐานะผู้นำเที่ยว ผู้รู้ และผู้ชำนาญในท้องถิ่น โปรแกรมท่องเที่ยว สามารถออกแบบตามความเหมาะสม โดยใช้เวลาดั้งแต่ ๑-๑๕ วัน ซึ่งประกอบด้วย ๑. เมาแทนโลพี สัมผัสวิถีชีวิตของพี่น้องชาวเขาหลายเผ่า ๒. เวิร์คสเตย์ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและช่วยเหลือชาวเขาพัฒนาชุมชน ๓. คราฟท์ แอนด์ เทรด เวิร์คช็อป เรียนรู้ทักษะ เทคนิคงานฝีมือต่างๆ จากชุมชน ๔. ยูธ โปรแกรม เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ เข้าใจ และพัฒนาจิตสำนึกในการมีความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ๕. โวลันเทียร์ โปรเจค เป็นอาสาสมัครให้กับชุมชนเพื่อแบ่งปันความรู้ ความคิด ซึ่งกันและกัน โทร. ๐-๕๓๗๑-๕๖๙๖ ๐-๕๓๗๕-๘๖๕๘

พุทธสถานธุดงค์วัดพระธาตุดอยอินทรี (วัดดอยอินทรี) ตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านห้วยกิด ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นโครงการพัฒนาป่าไม้ (โครงการพระสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้) ได้สร้างพระพุทธรูปปางตรัสรู้ โดยมีหน้าตักกว้าง ๑๐.๐๙ เมตร สูง ๑๕.๑๐ เมตร และพระเจดีย์ฐานกว้าง ๑๓ คูณ ๑๓ เมตร สูง ๑๐ เมตร เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเชียงราย และบริเวณพระเจดีย์ยังเป็นจุดชมวิวตัวเมืองเชียงรายที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่งของเชียงราย ประวัติการก่อสร้างพุทธสถาน เป็นโครงการพัฒนาป่าไม้ (โครงการพระสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้) โครงการนี้ทางกรมป่าไม้ ได้เปิดโอกาสให้วัดหรือสำนักสงฆ์ได้เข้าร่วมโครงการดูแลป่าไม้รักษาป่าไม้ และให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม โดยโครงการพระสงฆ์ช่วยงานป่าไม้ได้เริ่มต้นเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งได้รับคำแนะนำจากนายสงกานต์ เทพประสิทธิ์ เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ ๗ ให้วัดพระธาตุดอยกองข้าว ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เข้าร่วมโครงการพัฒนาป่าไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้อย่างถูกต้องตามกฎหมายป่าไม้ และได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ปัจจุบันได้มีพระสงฆ์ ประชาชน ทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมปลูกป่า ปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก และในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ชาวบ้านในตำบลดอยฮาง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลดอยฮาง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ กลุ่มปฏิบัติการกิจบริหารงานด้านป่าไม้เชียงราย สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงราย พุทธสมาคมจังหวัดเชียงราย และจังหวัดทหารบกเชียงราย ได้ร่วมกันสร้างพระพุทธรูป

ปางตรัสรู้ โดยมีหน้าตักกว้าง ๑๐.๐๙ เมตร สูง ๑๕.๑๐ เมตร และพระเจดีย์ฐานกว้าง ๑๓ คูณ ๑๓ เมตร สูง ๑๐ เมตร เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเชียงราย ความสวยงาม ของพื้นที่ ซึ่งเป็นลักษณะภูเขา และป่าไม้ที่เขียวชอุ่ม เมื่อเดินทางถึงลานพระพุทธรูปจะสามารถมองเห็นสภาพตัวเมืองเชียงรายได้ โดยเฉพาะเมื่อเดินทางขึ้นไปถึงยังพระเจดีย์ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของจังหวัดเชียงรายได้อย่างทั่วถึง ยิ่งเมื่อเป็นตอนกลางคืนยิ่งความสวยงามมากเหมือนมองดวงดาวบนพื้นดิน (แสงไฟจากบ้านเรือนในตัวเมืองเชียงราย) พร้อมอากาศที่เย็นสบาย ในปัจจุบันมีประชาชนเข้ามาร่วมปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ และมีชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวชมและมักจะถ่ายรูปเก็บไว้เป็นที่ระลึก

นั่งรถสามล้อชมเมือง เป็นการนั่งรถสามล้อเพื่อชมวัดสำคัญ ๙ แห่งในตัวเมืองเชียงราย โดยใช้เวลาประมาณครึ่งวัน หรือหากมีเวลาน้อย อาจเลือกเพียงบางวัดก็ได้ วัดพระธาตุดอยจอมทอง วัดจำเมือง วัดพระแก้ว วัดมุงเมือง วัดมิ่งเมือง วัดศรีเกิด วัดศรีบุญเรือง วัดกลางเวียง วัดพระสิงห์ โดยสามารถขึ้นรถสามล้อได้ที่หน้าโรงแรมดุสิตไฮสแตนดาร์ดหรือโทรให้รถสามล้อมารับที่โรงแรมก็ได้ ค่ารถสามล้อพร้อมคนขับ ชั่วโมงละ ๑๒๐ บาท (นั่งได้ ๒ คน แต่หากตัวใหญ่ นั่งได้คนเดียวเท่านั้น) ติดต่อคุณฉลอง หัวหน้าคิวรถสามล้อ โทร ๐๘ ๕๐๓๑ ๐๔๑๗ เพื่อประโยชน์ในการเดินทางท่องเที่ยววัดอย่างเพลิดเพลินและได้รับความรู้ สามารถติดต่อขอรับข้อมูลของวัดทั้ง ๙ วัด ได้ที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย หรือ สำนักงาน ททท. ภาคเหนือเขต ๒ ช่วงเช้าของทุกวัน และสามารถนั่งรถสามล้อชมได้ตลอดทั้งปีเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยสำหรับชาวต่างประเทศ อาจต้องมีมัคคุเทศก์นั่งรถสามล้อไปด้วย เพราะคนขับรถสามล้อยังไม่สามารถอธิบายรายละเอียดของวัดต่างๆ ได้

วิหารพระเจ้าล้านทอง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้จัดสร้างขึ้นตามรูปแบบของพระเจ้าล้านทอง ซึ่งเป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดพระแก้ว (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง เชียงราย เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และได้รับพระราชทานญาติให้อัญเชิญมาประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยจำลองแบบย่อส่วนขนาดร้อยละ ๙๐ ขององค์จริง พุทธลักษณะปางมารวิชัย หน้าตัก ๑.๙๐ เมตร ความสูงจากฐานถึงยอด เปลวเพลิง ๒.๒๐ เมตร ปั้นโดย พันโทนภดล สุวรรณสมบัติ.. วิหารพระเจ้าล้านทองเฉลิมพระเกียรติ ตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่บนเนินเขาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของดอยแม่่ม ซึ่งเป็นเขาสองลูกเคียงคู่กันอันเป็นฉากหลังของมหาวิทยาลัยฯ ในการจัดหาที่ตั้งของวิหารนั้น คณะผู้เกี่ยวข้องได้เห็นพ้องต้องกันว่า วิหารควรอยู่ในตำแหน่งสูงสุดบนยอดเนินทางทิศใต้ของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะสามารถมองเห็นได้จากกระยะไกล รวมทั้งยังมองเห็นทัศนียภาพของมหาวิทยาลัยได้ทั่วถึง โดยกำหนดให้วิหารหันหน้าไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ที่ ๑๓ องศา ซึ่งตรงกับทางเข้าของมหาวิทยาลัยพอดี รูปแบบวิหารจัดสร้างตามสถาปัตยกรรมล้านนา ออกแบบโดยนำรูปแบบของวิหารวัดพระธาตุลำปางหลวง , วิหารวัดไหล่หิน อำเภอเกาะคา, และวิหาร วัดปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปางทั้งสิ้น รวมทั้งรูปแบบของวัดเชียงทอง หลวงพระบาง มาเป็นต้นแบบในการก่อสร้าง ออกแบบโดย สลาร์รุ่ง จันทร์บุญตา ผู้ชำนาญการออกแบบสถาปัตยกรรมล้านนา ขนาดวิหาร กว้าง ๘.๙๔ เมตร ยาว ๒๐.๐๕ เมตร พื้นที่ใช้สอย ๑๘๐ ตรารางเมตร โครงสร้างก่ออิฐถือปูน เครื่องบนทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ซึ่งใช้ไม้เต็งเป็นหลัก มุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินขอ มี ๔ชุด ๓ ชั้น หลังคาชุดที่ ๓ ประดับปูนปั้นเป็นปราสาทเฟืองประดับด้วยฉัตร ๕ ชั้น ซ่อฟ้าทำด้วยไม้สักแกะสลักปิดทองที่อกด้านหน้า หน้าบันทำด้วยไม้สักทอง ประดับพระนามาภิไธย " สธ " ที่หน้าบันวิหาร ใช้เวลาก่อสร้าง ๓๗๗ วัน คือเริ่มตั้งแต่ ๑๒ ตุลาคม

คาม ๒๕๔๙ -๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐. ข้อมูลจากหนังสือ " พระเจ้าล้านทองเฉลิมพระเกียรติ และ วิหารพระเจ้าล้านทองเฉลิมพระเกียรติ "

วัดห้วยปลากั้ง ตั้งอยู่เลขที่ ๕๕๓ ม.๓ ต.ริมกก อ.เมือง จ.เชียงราย บนเนื้อที่ ๑๕ ไร่ เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๔๔ โดยคณะศรัทธาวัดห้วยปลากั้งเริ่มกันก่อตั้งเป็นสำนักสงฆ์ จนกระทั่งวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ได้มี พระอาจารย์พโชค ดิสสุวิโส ได้เดินทางมาปฏิบัติธรรมและเริ่มมีการก่อสร้างศาสนวัตถุ เริ่มแต่กุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ หอฉัน เจดีย์และเมื่อ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ทางสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีประกาศแต่งตั้งให้เป็นวัดโดยชื่อว่า วัดห้วยปลากั้ง โดยมีพระอธิการพโชค ดิสสุวิโส เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก ปัจจุบันวัดห้วยปลากั้งเป็นวัดที่มีศรัทธา จากต่างจังหวัด ต่างประเทศ เข้ามากราบไหว้นมัสการ และปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก ถือเป็นจุดกำเนิดพุทธศาสนา ในเชียงรายแห่งหนึ่งที่สำคัญ

บ้านชลสุวรรณ สปาไทยแท้ศาสตร์แห่งการพักผ่อนที่แท้จริงของเชียงราย เกิดขึ้นจากแนวคิดของ "คุณปุ๋ย-กนกวรรณ และคุณเมย์สุชล ปัญญาฟู" เจ้าของ "บ้านชลสุวรรณ" ที่มองเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการเลือกใช้สมุนไพรโบราณ บวกกับความรู้ ความสนใจและประสบการณ์ที่ยาวนานด้านสปา จึงทำให้ความฝันของคุณปุ๋ยที่ต้องการให้คนทั่วไปได้สัมผัสกับสปาที่มีคุณภาพที่เป็นศาสตร์ของการผ่อนคลายที่แท้จริงทั้งผลิตภัณฑ์และการบริการที่มีมาตรฐานเทียบเท่ามาตรฐานระดับโรงแรมห้าดาว บ้านชลสุวรรณตั้งอยู่บนเนื้อที่ ๓๐๐ ตารางวา ในซอย ๑๘ มิถุนา ใจกลางเมืองเชียงราย โดยมีสถาปัตยกรรมแบบล้านนาประยุกต์ ตามแบบสมัยรัชกาลที่ ๕ ตกแต่งภายในด้วยบายศรีสู่ขวัญ ดอกไม้ และสมุนไพรไทย ทำให้ภายในบ้านอบอุ่นไปด้วยกลิ่นหอมจากธรรมชาติ ทำให้ผู้มาใช้บริการรู้สึกผ่อนคลายตั้งแต่ก้าวเข้าสู่บ้านชลสุวรรณสำหรับโปรแกรมที่มีให้บริการก็มีให้เลือกหลากหลาย ทั้งนวดแผนไทย นวดสปาโรมา ชัดผิว อาบน้ำแร่ แช่น้ำนม นวดประคบสมุนไพร "หม้อเกลืออบ" ศาสตร์ดั้งเดิมที่บ้านชลสุวรรณเลือก นอกจากการนวดสปาและการบำบัดต่างๆ ที่เราค้นเคยกันดีแล้ว สิ่งที่ทำให้สปาของบ้านชลสุวรรณแตกต่างคือการใช้หม้อเกลืออบ ซึ่งคุณปุ๋ยเลือกใช้แทนลูกประคบที่ใช้กันโดยทั่วไป การใช้เกลืออบให้ได้ผลนั้น เคล็ดลับสำคัญอยู่ที่วิธีการอบและการเลือกใช้สมุนไพรไทย โดยคุณปุ๋ยได้ใช้ความรู้ด้านสมุนไพรที่มีอยู่และศึกษาเพิ่มเติมมาโดยตลอด ดังนั้นเกลืออบของบ้านชลสุวรรณจะมีสูตรเฉพาะที่รักษา กลิ่นสมุนไพรได้ยาวนานในการบำบัดแต่ละครั้ง จึงรับประกันได้ว่าเกลืออบของที่นี่มีความพิเศษกว่า นอกจากนี้ยังมีบริการอาหารเพื่อสุขภาพ รสชาติเฉพาะของบ้านชลสุวรรณ รวมไปถึงมีน้ำผลไม้ดีท็อกซ์ ที่มีให้เลือกถึง ๔ รส ซึ่งมีวิธีการทำแตกต่างจากสูตรดีท็อกซ์ทั่วไปอีกเช่นกัน และขนมหวานของที่นี่ใช้ขนมไทยทั้งหมด เรียกได้ว่าตลอดเวลาที่อยู่บ้านชลสุวรรณ เราจะได้รับบริการดูแลตั้งแต่ภายนอกจนถึงการบำบัดภายในเลยทีเดียว

ศาลารอยพระบาท รัชกาลที่ ๙ ประดิษฐานอยู่บนดอยโหด ในค่ายเม็งรายมหาราช นอกจากเป็นสถานที่ประดิษฐานรอยพระบาท และศาลาทรงงานเฉลิมพระเกียรติที่สง่างามและสมพระเกียรติแล้วยังเป็นสถานที่สำหรับผู้สนใจทั่วไปได้เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาประวัติศาสตร์

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เชียงราย อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๘ กิโลเมตร บนเส้นทางเชียงราย-แม่จัน เข้าไปทางด้านหลังมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ภายในสวนมีทัศนียภาพสวยงามบรรยากาศร่มรื่น มีหนองบัวกว้างถึง ๒๒๓ ไร่ เป็นสถานที่น่าพักผ่อนหย่อนใจ เพราะน้ำในหนองบัวใสเย็นและเต็มเปี่ยมตลอดปี บนพื้นที่รอบหนองบัวเป็นที่ตั้งของพลับพลา ศาลาสำหรับนั่งพักผ่อนและมีสวนปาล์ม สวนไผ่อยู่บนที่ลาดเนินเขา ติดกับสวนสมเด็จพระฯ เป็นที่ตั้งของ

วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งให้บริการดูแลรักษาสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้านล้านนา โทร. ๐ ๕๓๗๐ ๓๓๘๘

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร ภายในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีให้เป็นเครื่องหมายแห่งมิตรภาพระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยและในภูมิภาครวมทั้งเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศจีน-ไทย ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบจีนแท้ มีสวนน้ำตรงกลางแบบชูโจว ออกแบบโดยสถาปนิกชาวจีนจากมณฑลเสฉวน วัสดุกระเบื้องหลังคา รูปปั้นประดับหลังคา สิงโตแกะสลักด้วยหินอ่อนเฝ้าหน้าศูนย์นำมาจากประเทศจีนทั้งสิ้น ภายในอาคารจัดแสดงนิทรรศการภาพถ่ายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยือนประเทศจีนและมีห้องสมุดให้ค้นคว้า อัตราค่าเข้าชม ๑๐ บาท โทร. ๐ ๕๓๙๑ ๗๐๙๓, ๐ ๕๓๙๑ ๗๐๙๗ www.MFU.ac.th

๒) อำเภอแม่ลาว

พระธาตุดอยหมอกแก้ว บ้านดงมะเฟือง ตำบลจอมหมอกแก้ว สร้างขึ้นในสมัยใดยังไม่ปรากฏหลักฐาน เดิมชาวบ้านพบจอมปลวกมีลักษณะคล้ายพระธาตุดอยบนเนินเตี้ยๆ และพบเครื่องปั้นดินเผาที่แตกกระจายทั่วบริเวณ ใครจะเข้าไปในบริเวณนี้ต้องกราบไหว้ขออนุญาตก่อน ชาวบ้านเชื่อว่าจอมปลวกนั้นเป็นที่บรรจุอัฐิของเชื้อพระวงศ์สมัยโบราณ สันนิษฐานว่ามีการสร้างเจดีย์ขึ้นมาครอบจอมปลวกในภายหลัง รายละเอียดติดต่อ โทร. ๐ ๕๓๗๑ ๗๑๖๖ การเดินทาง จากแยกเด่นห้าไปตามถนนเด่นห้า-ดงมะตะ ผ่านศูนย์วิจัยเพาะเลี้ยงพันธุ์สัตว์ป่า บ้านหนองผักเสียด ตลอดเส้นทางราว ๒๔ กิโลเมตร ถึงพระธาตุดอย-หมอกแก้ว

สถานีวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าแม่ลาว เป็นสถานีเพาะพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งสัตว์มากมายหลายชนิด ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๒๐ กิโลเมตร รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ โดยสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า การเดินทางเข้าตรงทางแยกหมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองผักเสียด หรือ เข้าทางบ้านห้วยसानพลับพลา ต.จอมหมอกแก้ว อ.แม่ลาว จ.เชียงราย ปัจจุบันสถานีวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าแม่ลาว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นทั้งสถานที่พักผ่อนใจและเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ โดยไม่เสียค่าเข้าชม ขณะนี้ทางสถานีเพาะพันธุ์สัตว์ป่าแม่ลาว มีสัตว์ป่าเพาะเลี้ยงแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ประเภทสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น กวางป่า อีเก้ง เสือลายเมฆ เสือปลา หมี ความ หมีขอ อีเห็น ชะนีธรรมดา ลิง ค่างแว่นถิ่นเหนือ เม่นใหญ่ ฯลฯ

๒. ประเภทสัตว์ป่า เช่น นกยูง ไก่ฟ้า นกเป็ดแดง นกกางเขน นกแก้ว นกกระทา ฯลฯ

๓. ประเภทสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งูเห่า งูหลาม เต่าเหลือง ฯลฯ

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าแม่ลาว สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอนุรักษ์สัตว์ป่า และพันธุ์พืช , องค์การบริหารส่วนตำบลจอมหมอกแก้ว โทร. ๐๕๓-๖๐๐๗๕๘

พุทธมณฑลสมโภช ๗๕๐ ปีเมืองเชียงราย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงรายที่สวยงามและยิ่งใหญ่เมื่อสร้างเสร็จ ซึ่ง ณ ตอนนี้อยู่ในช่วงของการก่อสร้าง พระประธาน "พระพุทธรูปสิงห์หนึ่ง" ที่สร้างองค์ใหญ่มาก พุทธสมโภช ๗๕๐ ปีเมืองเชียงราย ตั้งอยู่ที่บ้านต้นข้าว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ระยะทางจากปากทางถนนสายเชียงราย-เชียงใหม่ กรณีเดินทางมาจากเชียงใหม่ พุทธมณฑลสมโภช ๗๕๐ ปีก็จะถึงก่อนวัดร่องขุนที่อยู่ไม่ไกลให้เที่ยวช้ ระยะทางเข้าไป

พุทธมณฑลสมโภช ๗๕๐ ปีเมืองเชียงราย ๔ กิโลเมตร ผ่านหมู่บ้านขับไปเรื่อยๆ ให้สังเกตป้ายบอกทางเข้า พุทธมณฑลเนื่องจากติดไว้น้อยมากอาจขับผ่านพุทธมณฑลไปได้หรือให้สังเกตพระประธานองค์ใหญ่มาก ซึ่งสามารถมองเห็นจากถนนภายในหมู่บ้านก็ได้

ชุมชนโฮมสเตย์บ้านร่องปลายนา หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและมีที่พัก โฮมสเตย์ มีกิจกรรมในการท่องเที่ยวได้แก่ เก็บผักผลไม้ปลอดสารพิษ , ร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรม ประเพณี , ชมศูนย์การเรียนรู้กลุ่มอาชีพ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาโบราณ กลุ่มข้าวกล้อง กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าทอ มือ กลุ่มผักปลอดสารพิษ กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มสมุนไพร กลุ่มเกษตร กลุ่มจักรสาน กลุ่มส่งเสริมการผลิต และการใช้เทคโนโลยีพลังงานชุมชน การเดินทางจากตัวเมืองเชียงรายใช้เส้นทางพหลโยธิน ระยะทาง ๑๓ กม. ถึงวัดศรีบางมูลไปอีก ๑ กม. ทางเข้าบ้านร่องปลายนาอยู่ทางขวามือ

๓) อำเภอแม่จัน

น้ำพุร้อนป่าตึง หรือ น้ำพุร้อนห้วยหินฝน (จันทน์ผาอบน้ำแร่) จากสามแยกแม่จัน ไปตามถนนหมายเลข ๑๐๘๙ แม่จัน-ท่าตอน ประมาณ ๗ กิโลเมตร ในเขตตำบลป่าตึง บนเนื้อที่เกือบ ๑๐ ไร่ โดยมีบ่อน้ำพุร้อนขึ้นหลายจุด บางจุดพุ่งขึ้นสูงถึง ๗ เมตร น้ำพุร้อนนี้เป็น น้ำร้อนที่ไหลขึ้นมาสม่ำเสมอ มีบริการห้องแช่เล็ก ๘ ห้อง และห้องแช่รวม ๒ ห้อง ราคาคนละ ๑๐๐ บาท โทร. ๐๘ ๑๙๙๒ ๑๔๗๒

พิพิธภัณฑสถานพระ ตั้งอยู่ซ้ายมือบนถนนแม่จัน - เชียงแสน ๖ กิโลเมตร เป็น พิพิธภัณฑสถานรวบรวมสุดยอดพระพุทธรูปโบราณ และพระเครื่องทุกยุคสมัย เช่น ทวารวดี เชียงแสน สุโขทัย อุทอง ลพบุรี อยุธยา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์จากต่างประเทศอีกมากมาย เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๓๐ น. ค่าเข้าชมชาวไทย ๑๐๐ บาท ชาวต่างประเทศ ๒๐๐ บาท เด็ก ๕๐ บาท โทร. ๐ ๕๓๖๕ ๓๐๓๘, ๐ ๕๓๖๕ ๓๐๔๐ โทรสาร ๐ ๕๓๖๕ ๓๐๓๙

วัดหมื่นพุทธ บ้านป่าไร่ ตำบลท่าข้าวเปลือก จากตัวเมืองเชียงรายไปตามถนนสายเชียงราย - แม่จัน ๑๑ กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๒๐๙ ไปอีก ๒๙ กิโลเมตร วัดหมื่นพุทธ เป็นที่ประดิษฐานพระสังฆาจารย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก หน้าตักกว้าง ๑๕ x ๑๙ เมตรสร้างที่เมื่อนานกิง สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นโลหะทองเหลืองแยกส่วนประกอบ โทร. ๐ ๕๓๗๖ ๗๐๔๐

พระธาตุจอมจันท์ ตำบลสันทราย ครูบาทิพย์ เป็นผู้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยเห็นนิมิตเป็นแสงพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าสว่างไสวระยิบระยับสีเขียวบนดอยที่ตั้งองค์พระธาตุ สักครูก็หายไป เข้าวันรุ่งขึ้นจึงไปสำรวจพบว่าเป็นดอยที่เหมาะสม มีคูล้อมรอบ ไม่ติดกับดอยลูกใดเลยในบริเวณใกล้เคียงกัน จึงชักชวนสาธุชนร่วมกันก่อสร้างพระเจดีย์ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้ก่อสร้างกุฏิ วิหาร และศาลา ตั้งชื่อว่าวัดพระธาตุจอมจันท์ มีภิกษุจำพรรษาติดต่อกันมาจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้เกิดไฟป่าลุกลามไหม้ศาลาและกุฏิจนหมด เหลือแต่พระเจดีย์และวิหาร ด้วยศรัทธาชาวบ้านจึงย้ายมาสร้างวัดอยู่ข้างล่าง ห่างวัดเดิม ๓๐๐ เมตร วัดพระธาตุจอมจันท์ จึงได้กลายเป็นวัดร้างแต่นั้นมา จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้มีการบูรณะขึ้นมาใหม่ การเดินทางออกจากอำเภอเชียงแสนโดยทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ สายเชียงราย-เชียงแสนมุ่งสู่อำเภอแม่จัน ผ่านเทศบาลจันจว้า ตำบลจอมสวรรค์ และตำบลสันทราย ถึงปากทางเข้าพระธาตุจอมจันท์ โทร. ๐ ๕๓๗๗ ๒๑๒๙

สำนักปฏิบัติธรรมถ้ำป่าอาชาทอง รู้จักกันในนาม “พระขี้ม้าบิณฑบาต” ตั้งอยู่ตำบลศรีคำ บนดอยสูงที่อยู่ห่างไกล พระครูบาเหนือชัยเจ้าอาวาสของสำนักสงฆ์ ซึ่งเป็นอดีตนายทหารม้าเก่า

จึงให้เณรใช้ม้าเป็นพาหนะในการออกบิณฑบาตไปยังหมู่บ้านสีหมื่นไร่ วิ่งระยะทางร่วม ๕ กิโลเมตร พระอภรรยารับบิณฑบาต ตั้งแต่เวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น.การเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ สายเชียงราย – แม่สาย ระยะทางประมาณ ๒๙ กิโลเมตร ผ่านอำเภอแม่จันไปประมาณ ๔ – ๕ กิโลเมตร ถึงปากทางซึ่งเป็นถนน ข้างวัดแม่คำหลวงไปวัดถ้ำป่าอาชาทอง จะมีป้ายและลูกศรบอกตลอดทาง และเข้าไปอีกประมาณ ๕ – ๗ กิโลเมตร ถนนตั้งแต่สะพานก่อนถึงลานพระแก้ว(ลานรับบิณฑบาต) ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร รถยนต์สามารถขึ้นได้ รายละเอียด โทร. ๐๘ ๔๔๘๘ ๑๘๖๗ หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีคำ โทร./ โทรสาร ๐ ๕๓๖๖ ๕๐๗๓

บ้านหล่อชา ตั้งอยู่ริมถนนสายท่าตอน-แม่จัน จากลานทองวิลเลจ เลี้ยวซ้ายตาม ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘๙ แม่จัน-ท่าตอน จนถึงสามแยกกิวสะไทรระหว่างหลัก กม.๕๔-๕๕ ผ่านป้อม ตำรวจแล้วตรงไปอีกประมาณ ๑ กม.สังเกตหมู่บ้านจะอยู่ทางซ้ายมือ “อาชา” เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าหนึ่ง ที่อพยพมาจากตอนใต้ของประเทศจีน ลงมาอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ประมาณ ๑๐๐ กว่าปี มาแล้ว มักเรียกตนเองว่า “อาชา” ในขณะที่คนไทยเรียกว่า “ก้อ” หรือ “อีก้อ” ชาวอาชาก็ไม่ค่อยชอบ เเท่าไคนัก การแต่งกายของชนเผ่านี้มักเป็นผ้าฝ้ายทอข้อมเป็นสีเข้มเกือบดำ โดยเฉพาะผู้หญิงจะมี เครื่องประดับมากมาย เช่น หมวกมักประดับด้วยเครื่องเงิน เหยียดเงิน มากน้อยตามฐานะ สลับด้วยพู่ สีแดงสดใสสวมเสื้อแขนตรงกระโปรงสั้นเหนือเข่า มีผ้าคาดเอวและปลอกน่องที่มีสีส้น ส่วนอาชาผู้ชาย มักจะสวมเสื้อคอกลมแขนยาวผ่าหน้า กางเกงขาก๊วยไม่มีการตกแต่ง ในบางโอกาสจะใช้ผ้าโพกหัวสีดำ

ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ บ้านห้วยริน จะคือ จะบูสี แสนสุข ร่มฟ้าสยาม ยางคำนุ หัวแม่คำ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างมากมาย เช่น ชมวัฒนธรรมชนเผ่า ดูพิธีรดน้ำคำหัวแขกผู้มาเยือนเผ่าลาหู่ พิธีผูกแขนรับขวัญเผ่าอาชา เยี่ยมชมวิถีชีวิต ชาวอาชา และ ลาหู่และท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชมประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลายของชนเผ่าใน จ.เชียงราย ที่รอคอยท่านมาเยือน โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๓๙๑-๔๔๗๑, ๐๕๓-๖๐๙๒๔๙, ๐๕๓-๖๖๐๓๖

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ต.ศรีคำ อ.แม่จัน จ.เชียงราย ตั้ง ตำบลศรีคำ อ.แม่จัน ตั้งอยู่ระหว่าง ถนนพหลโยธิน สายแม่จัน-แม่สาย มีสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านการเกษตร และทางธรรมชาติ หลายแห่ง สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยว อื่นได้ง่าย เช่น ดอยตุง อ.แม่สาย อ.แม่สลอง อ.เชียงราย เริ่มต้นเดินทาง เพื่อพักผ่อนและศึกษา เส้นทางท่องเที่ยวที่ศูนย์บริการและต้อนรับนักท่องเที่ยว หมู่ที่ ๖ แล้วแวะชม

๑.การปลูกชา หมู่ที่ ๗ ชาจีนที่ปลูกในพื้นที่ราบได้รสชาติไม่แตกต่าง จาก บนพื้นที่สูง
๒.การปลูกสัปปะรด หมู่ที่ ๖ พื้นที่ปลูกกว่า ๑๐๐๐ ไร่ ตามเนินเขา ที่มีทิวทัศน์ อันสวยงาม และชมผลผลิตได้ตามฤดูกาล

๓. ท่องเที่ยวธรรมชาติ หมู่ที่ ๘ ขุนเขา ถ้ำ แม่ น้ำ และป่าไม้ -สำนักปฏิบัติธรรม ถ้ำป่าอาชาทอง ที่ให้ความร่มรื่น เย็นสบายของธรรมชาติ -ชิมชา ชมธรรมชาติ ขุนเขา และป่าไม้ -ทำบุญ ตักบาตร กับพระชี้ออกบิณฑบาต -ล่องแพ / เรือ ชมวิถีชุมชน ๒ ผังแม่น้ำคำ

๔ .การเพาะเห็ดในโรงเรียน เรียนรู้การเพาะเห็ดหอม และเห็ดอื่นๆ ในโรงเรียน ตั้งแต่เริ่มเชื้อจนถึงเก็บผลผลิต และจำหน่ายผลผลิต ก้อนเห็ดที่ท่านสามารถนำไปเพาะเห็ดเองได้

๕.การทำไวน์ผลไม้ หมู่ที่ ๔ แวะชมการผลิตไวน์จากผลไม้ ในท้องถิ่น รสชาติ มาตรฐาน รับประกันคุณภาพ จากโล่รางวัล การประกวดหลายรางวัล

๖. พักรับทานอาหารที่บ่อเลี้ยงกุ้ง และศึกษาวิถี การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม หมู่ที่ ๔ มีอาหารที่ปรุงจากกุ้ง สดๆ ที่ควบคุมการเลี้ยงจากกรมประมง ซื่อผลผลิต /ผลิตภัณฑ์ ของท้องถิ่นจากซุ้ม แสดงสินค้า และผลิตภัณฑ์เกษตร

๗. การแปรรูปถั่วเหลือง หมู่ ที่ ๓ ภูมิปัญญาชาวบ้าน อาหารรสเด็ดของคน ภาคเหนือ สาธิตการทำและจำหน่าย ถั่วเน่าแผ่น ถั่วเน่าผงปรุงรส และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากถั่วเหลือง

๘. ผ้าทอมือ หมู่ที่ ๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกลุ่มทอผ้า มีลวดลาย สี สันสวยงาม หลากหลายรูปแบบ ให้ท่านได้เลือกซื้อ

ลานทองอุทยานวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขง ตั้งอยู่กิโลเมตรที่ ๑๒ ของทางหลวง หมายเลข ๑๐๘๙ (แม่จัน - ท่าตอน) ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ๓๖ กิโลเมตร มีเนื้อที่กว่า ๔๐๐ ไร่ จัดเป็น หมู่บ้านทางวัฒนธรรม เพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นหุบเขา และลำห้วยขุนน้ำแม่จัน มีอุทยานไม้ดอกไม้ประดับนานาพันธุ์ ห้อมล้อมด้วยไร่ชา และสวนดอกท้อ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ ชี่ซำง นั้งเกวียน มีการแสดงของซำง การสาธิตต่าง ๆ เช่น การทำเครื่องเงิน เครื่องจักสาน การทำกระดาษสา การปั่นฝ้ายทอผ้า งานเย็บปักถักร้อยของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และสาธิต วิถีซงตามแบบฉบับของยูเนสโก การแสดงศิลปวัฒนธรรมจากประเทศไทย ลาว จีน (ตอนใต้) พม่า เวียดนาม และกัมพูชา การแสดงจะมีระหว่างเวลา ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. และ ๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เก็บค่า ผ่านประตูรวมค่าเข้าชมการแสดง คนไทย คนละ ๑๐๐ บาท ชาวต่างชาติคนละ ๒๐๐ บาท และยังมีห้อง ซัยใหญ่ที่สุดในโลก ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางถึง ๕ เมตร ให้ชมอีกด้วย เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐- ๑๘.๐๐ น. โทร ๐๕๓-๗๑๐๘๘๑๘

ไร่ชาฉุยฟง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้านพญาไพร ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง และ อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย เป็นแหล่งปลูกชาชั้นดี ของ บริษัท ฉุยฟงที่ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตใบชา รายใหญ่ที่สุดใน จังหวัดเชียงราย โดยมี ประสบการณ์ยาวนานในการเพาะปลูกชามากกว่า ๔๐ ปี ปัจจุบัน บริษัท ฉุยฟง เป็นผู้ผลิตชาผู้จัดจำหน่าย และผู้ส่งออก มีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้ใช้ทางด้านอุตสาหกรรม เช่น โออิชิ มาลี ยูนิฟ ลิปตัน เป็นต้น สวนชาตั้งอยู่บนเนื้อที่กว่า ๑,๐๐๐ ไร่ ตั้งอยู่ในภูมิประเทศแถบ เทือกเขาสูง ซึ่งอยู่บนพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลกว่า ๑,๒๐๐ เมตร และมีบรรยากาศ โดยรอบปกคลุมด้วย หมอกตลอดปี ด้วยความความสวยงามของไร่ชาที่กว้างใหญ่กว่า พันไร่ โดยจะปลูกโค้งวน ตามสันเขาและ ลดหลั่นเป็นขั้นบันได ซึ่งดูสวยงามแปลกตากว่าไร่ชาที่อื่น ทำให้ไร่ชาฉุยฟง กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว แห่ง ใหม่ ใน จ เชียงราย ซึ่งเริ่มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเว็บไซต์ โทร ๐๕๓-๗๗๑-๕๖๓

วัดหมื่นพุทธเมตตาคุณาราม เป็นวัดฝ่ายมหายาน สังกัดคณะสงฆ์จีนนิกายและเป็นวัดเดียวในเขตจังหวัดภาคเหนือ ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งวัด เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๐ มูลเหตุของการสร้างวัด สืบเนื่องด้วยในเขตจังหวัดภาคเหนือ ยังไม่เคยปรากฏมีวัดฝ่ายสงฆ์จีนนิกายมาก่อน พระเดช พระคุณพระมหาคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร (ท่านเจ้าคุณเย็นเต็ก) เจ้าคณะใหญ่สงฆ์จีนนิกาย จึงได้ดำริ หาทำเลที่เหมาะสมเพื่อสร้างวัดฝ่ายสงฆ์จีนนิกายขึ้น โดยได้เลือกชัยภูมิสถานที่ปัจจุบันนี้เป็นที่ตั้งวัด ฝ่ายสงฆ์จีนนิกาย เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้เป็นสถานที่ประกอบ ศาสนกิจของพระสงฆ์จีนนิกาย ตลอดถึงเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญกุศลและการประพาศปฏิบัติธรรมของ พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป สถานที่ตั้ง : เลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๙ บ้านป่าไร่ ตำบลท่าข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย รหัสไปรษณีย์ ๕๗๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๕๓๗๖-๗๐๔๐

บ้านสันทางหลวง อ.แม่จัน จ.เชียงราย เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนไทยของที่สนับสนุนการเพาะปลูกเกษตรปลอดภัย มีการส่งผักเพาะเมล็ดพันธ์พื้นบ้านอนุรักษ์ไว้ในวิถีชีวิตไทยของสนับสนุนวาระจังหวัดเมืองเกษตรสีเขียวอาหารปลอดภัยวิถีไทล้านนา กิจกรรมในการท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมสร้างสรรค์ บ้านสันทางหลวงจัดการท่องเที่ยวในแนวคิดที่ว่า "การท่องเที่ยววิถีไทย วิถีयोग วิถีพอเพียง วิถีธรรมชาติ ปลูกผักปลอดภัยไปสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน สันทางหลวง" ด้วยการศึกษาวถีชีวิตคนยอง ว่าใช้ชีวิตอย่างไร กินอยู่อย่างไรการเดินทางจากตัวเมืองเชียงรายไปอำเภอแม่จัน บ้านสันทางหลวง หมู่ ๑๒ ต.จันจว้าใต้

๔) อำเภอแม่ฟ้าหลวง

พระบรมธาตุเจดีย์ศรีนครินทราสถิตมหาสันติคีรี ตั้งอยู่บนยอดสูงสุดที่ระดับความสูง ๑,๕๐๐ ม. เหนือหมู่บ้านสันติคีรี ห่างจากหมู่บ้าน ๔ กม. ต.แม่สลองนอก อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย มีถนนลาดยางตัดขึ้นไปยังพระบรมธาตุฯ แต่ถนนสูงชัน คดเคี้ยวมาก พระบรมธาตุฯ สร้างแล้วเสร็จเมื่อราวปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้า เป็นเจดีย์แบบล้านนาประยุกต์ บนฐานสี่เหลี่ยมลดชั้น สูงประมาณ ๓๐ ม. ฐานกว้างด้านละประมาณ ๑๕ ม.ประดับกระเบื้องสีเทา มีซุ้มจรนนำด้านละสามซุ้ม เรือนธาตุประดับพระพุทธรูปยืนสี่ทิศ องค์ระฆังประดับแผ่นทอง แกะสลักลวดลาย ใกล้เคียงองค์เจดีย์เป็นวิหารแบบล้านนาประยุกต์ที่ตั้งของพระบรมธาตุฯ เป็นจุดสูงสุดของเทือกดอยแม่สลอง จึงชมทิวทัศน์ได้กว้างไกล โดยเฉพาะในยามเย็น ขณะเดียวกันองค์พระธาตุยังเด่นเป็นสง่า มองเห็นแต่ไกล เป็นสัญลักษณ์อีกอย่าง ของดอยแม่สลอง

ดอยแม่สลอง เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านสันติคีรี เดิมชื่อบ้านแม่สลองนอก เป็นชุมชนผู้อพยพจากกองพล ๙๓ ซึ่งอพยพจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์เข้ามาในเขตไทย จำนวนสองกองพันคือ กองพันที่ ๓ เข้ามาอยู่ที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และกองพันที่ ๕ อยู่ที่บ้านแม่สลองนอก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ ดอกนางพญาเสือโคร่ง ซึ่งเป็นซากุระพันธ์ุที่เล็กที่สุด สีชมพูอมขาว จะบานสะพรั่งตลอดแนวทางขึ้นดอยแม่สลอง เป็นพันธ์ุไม้ที่หาชมได้ยากในเมืองไทย เพราะเจริญเติบโตอยู่แต่เฉพาะในภูมิอากาศหนาวจัดเท่านั้น การเดินทาง ใช้เส้นทางเชียงราย-แม่จัน ๒๘ กิโลเมตร เลี้ยวจากอำเภอแม่จันไป ๑ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายไป ๒๓ กิโลเมตร ผ่านหมู่บ้านผาเตื่อ ซึ่งเป็นจุดแวะชมและซื้อหัตถกรรมชาวเขา จากนั้นเดินทางจากบ้านอี้อสามแยก (ทางขวาไปหมู่บ้านเทิดไทย) ตรงไปดอยแม่สลอง ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร รวมระยะทางจากเชียงราย ๖๔ กิโลเมตร เป็นทางลาดยางตลอดสาย และจากดอยแม่สลองมีถนนเชื่อมต่อไปถึงบ้านท่าตอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร ในกรณีไม่ได้ขับรถมาเองให้ขึ้นรถประจำทางจากตัวเมืองเชียงรายไปต่อรถสองแถวที่ปากทางขึ้นดอยแม่สลอง ชมไร่ชาและศึกษาวิธีการผลิตชา ชิมชาชมทิวทัศน์รอบหมู่บ้านเจียงจาใส และอนุสรณ์สถานอดีตทหารจีนคณะชาติภาคเหนือ ประเทศไทย ศึกษาเรื่องราว ประวัติของชาวดอยแม่สลอง มีไกด์นำชม เปิดบริการทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. ค่าเข้าชม ๓๐ บาท โทร. ๐ ๕๓๗๖ ๕๑๗๐, ๐ ๕๓๗๖ ๕๑๘๐ ศูนย์ประสานงานนำเที่ยวชุมชน HOME STAY และกางเต็นท์ โทร. ๐ ๕๓๗๑ ๐๐๒๔, ๐๘ ๕๐๓๘ ๖๓๖๒ อปต. แม่สลองนอก โทร. ๐ ๕๓๗๖ ๕๑๒๙ รถสองแถวขึ้นดอยแม่สลอง โทร. ๐๘ ๑๐๒๔ ๐๘๑๓ (ค่ารถคนละ ๕๐ บาท เหม่า ๔๐๐ บาท ไป-กลับ ๘๐๐ บาท

วนอุทยานสันผาพญาไพร อยู่ในท้องที่หมู่บ้านพญาไพรลือ+เล่ามาและพญาไพรเล่าจ้อ หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๖ ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำแม่คำ ป่าน้ำแม่สลอง และป่าน้ำแม่จันฝั่งซ้าย ตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อความมั่นคง

แม่ฟ้าหลวง-แม่จันและยังถูกกำหนดให้อยู่ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ โดยกรมป่าไม้ได้ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เป็นเทือกเขาสูงสลับกันเป็นทอดๆ มีเทือกเขาที่สูง คือ ดอยป่าไม้เกี้ยว (ไม้สน) ยอดเขาที่สูงที่สุดสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑,๒๙๑ เมตร มีความลาดชันเฉลี่ย ๓๐-๔๐ % ทางด้านทิศตะวันตกของภูเขาจะเป็นหน้าผาสูงชันลึกถึงลำห้วยประมาณ ๔๐๐ เมตร นอกจากนี้ยังมีห้วยแปลก และห้วยสาขาที่เกิดจากดอยป่าไม้เกี้ยว ทำให้เกิดน้ำตกไม่สูงมากมีน้ำไหลตลอดปีที่พัก วนอุทยานสันผาพญาไพร ไม่มีบ้านพักไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวมีความประสงค์จะเดินทางไปพักแรม โปรดนำเต็นท์ไปกางเอง แล้วไปติดต่อขออนุญาตกับหัวหน้าวนอุทยานสันผาพญาไพรโดยตรง โทร ๐๕๓-๗๓๐๒๐๕

บ้านเทิดไทย เดิมเรียกว่า “บ้านหินแตก” อยู่ห่างจากเชียงราย ๖๖ กิโลเมตร ใน พ.ศ. ๒๕๑๑ ขุนสาเคยกเข้ามาใช้เป็นฐานที่มั่นในฐานะผู้นำกองทัพภูขาคีไต “ขุน” เป็นคำที่ประชาชนรัฐฉานเรียกบุคคลที่ให้ความเคารพนับถือ แต่ชาวโลกรู้จักขุนสาเคยในชื่อ “ราชาเฮโรอิน” ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๕ ขุนสาได้ใช้บ้านหินแตกเป็นฐานที่มั่นอย่างถาวรและกระทำการผิดกฎหมาย จนทางรัฐบาลไทยต้องใช้กำลังผลักดันให้ออกไปจากประเทศไทย คงทิ้งไว้แต่อดีตที่เหลืออยู่ เช่น บ้านพักที่ขุนสาใช้เป็นศูนย์บัญชาการ นอกจากนี้บ้านเทอดไทย ยังเป็นที่อยู่ของชุมชนชาวเขาหลายเผ่าซึ่งสามารถพบเห็นได้ในตลาดยามเช้า

ดอยหัวแม่คำ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๘๕๐ เมตร จากเชียงรายใช้เส้นทางเดียวกับทางขึ้นดอยแม่สลองสายเก่า ทางหลวงหมายเลข ๑๑๓๐ แล้วเลี้ยวขวาที่สามแยกอีก้อ ผ่านบ้านเทอดไทย ไปจนถึงบ้านแม่คำ ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ๑๐๐ กิโลเมตร บ้านหัวแม่คำอยู่เกือบสุดชายแดนเส้นทางเป็นทางลูกรังคดโค้งไปตามทิวเขา ใช้เวลาเดินทางราว ๓ ชั่วโมง ดอยหัวแม่คำเป็นที่ตั้งหมู่บ้านชาวเขาขนาดใหญ่ ประกอบด้วยเผ่าลีซอ เป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีอีก้อ ม้ง และมูเซอ ในช่วงเวลาซึ่งตรงกับตรุษจีนของทุกปี ชาวลีซอจะจัดงานประเพณีกินวอ ซึ่งเปรียบเสมือนวันขึ้นปีใหม่ ในวันนั้นชาวลีซอแต่งกายสวยงาม มีการกินเลี้ยง เต็มระบำ ๗ วัน ๗ คืน และในเดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงที่ดอยหัวแม่คำงดงามไปด้วยดอกบัวตองสีเหลืองสดใสสะพรั่งอยู่ทั่วไปตามแนวเขา เป็นจุดชมวิวยุทธศาสตร์ขึ้นและทะเลหมอก บนดอยมีบริการบ้านพักติดต่อเกษตรที่สูงหัวแม่คำ โทร. ๐ ๕๓๙๑ ๘๑๐๑ หรือ คุณมาลี โทร. ๐ ๕๓๖๐ ๙๑๐๖, ๐๘ ๖๑๙๒ ๐๑๗๐, ๐๘ ๗๑๙๒ ๐๕๕๑ หลังละ ๓๐๐-๕๐๐ บาท มี ๔ หลัง

วนอุทยานน้ำตกหัวแม่คำ อยู่ในท้องที่ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่คำ ป่าแม่สลอง ป่าแม่จันฝั่งซ้าย มีเนื้อที่ประมาณ ๓,๕๐๐ ไร่ กรมป่าไม้ได้ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงดอยหัวแม่คำ ตั้งอยู่ บนดอยหัวแม่คำ ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง เป็นศูนย์ฯที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านสร้างรายได้โดยการปลูกไม้เมืองหนาว เช่น ดอกลิ้นดี ดอกกลดิลีส เยอร์บิรา ทิวลิป ชมการตัดดอก การบรรจุเพื่อจำหน่าย และหากสนใจไปชมไร่ชาที่เพียงติดต่อให้เจ้าหน้าที่นำทางไปให้ไม่ไกลกันนัก ที่หมู่บ้านพญาไพร ซึ่งเป็นแหล่งปลูกชาใหญ่รองจากดอยาวี นอกจากนี้ ศูนย์ฯมีบ้านพัก (ไม่เกิน ๓๕ คน) และสถานที่กางเต็นท์ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

พระตำหนักดอยตุง เคยเป็นที่ประทับแปรพระราชฐานเพื่อทรงงานของสมเด็จพระศรีนคริน-ทราบรมราชชนนี มีรูปทรงผสมผสานระหว่างศิลปะล้านนากับชาเลย์ของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มีการแกะสลักไม้ตามกาล เชิงชายและขอบหน้าต่างเป็นลวดลายต่าง ๆ โดยมีมือช่างชาวเหนือรอบ ๆ พระตำหนักมีสวนดอกไม้หลากพันธุ์ หลายสี ให้ความสวยงามสดชื่น โดยเฉพาะในฤดูหนาวจะเห็น

หมอกจาง ๆ บริเวณยอดเขารอบ ๆ พระตำหนัก มีเจ้าหน้าที่นำชมเป็นรอบ ๆ ละ ๒๐ นาที เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๗.๐๐-๑๗.๓๐ น. ค่าเข้าชม ๗๐ บาท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐ ๕๓๗๖ ๗๐๑๕-๗ สวนแม่ฟ้าหลวงอยู่ด้านหน้าพระตำหนักดอยตุง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ เป็นสวนดอกไม้เมืองหนาว อาทิ ดอกซัลเวีย พิทูเนีย บีโกเนีย กุหลาบ ดอกลำโพง ไม้มงคลต่าง ๆ ไม้ยืนต้นและซุ่มไม้เลื้อยอีกมากกว่า ๗๐ ชนิดรูปปั้นต่อเนื่องฝีมือของคุณมีชัยม ยิบอินซอย เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๖.๓๐-๑๘.๐๐ น. ค่าเข้าชม ๘๐ บาทและหอแห่งแรงบันดาลใจเป็นอาคารแสดงพระราชประวัติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและราชวงศ์ มีห้องจัดแสดงนิทรรศการ ๘ ห้อง เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๗.๐๐-๑๗.๐๐ น. ค่าเข้าชม ๓๐ บาท นอกจากนี้ยังมีร้านขายของที่ระลึก เสื้อผ้าไหม ผลิตภัณฑ์จากโครงการหลวงทั้งผักผลไม้ ดอกไม้ พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ให้ซื้อกลับไปเป็นของฝาก นักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าชมทั้ง พระตำหนักดอยตุง สวนแม่ฟ้าหลวงและหอแห่งการรำลึกจำหน่ายบัตรรวม ราคา ๑๕๐ บาท ซุ่มจำหน่ายบัตรเปิดเวลา ๐๖.๓๐-๑๘.๐๐ น. รถสองแถวขึ้นดอยตุง บริษัทดอยตุงท่องเที่ยว โทร. ๐ ๕๓๖๖ ๗๔๓๓ ดอยตุงลัดจ โทร. ๐ ๕๓๗๖ ๗๐๖๗๓

สถูปดอยช้างมูบและสวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง บนดอยช้างมูบ ริมถนนสายพระธาตุดอยตุง บ้านผาหมี ห่างจากทางแยกวัดน้อยดอยตุงประมาณ ๔ กิโลเมตร เป็นจุดชมวิวที่สูงที่สุดของดอยตุง มีพระสถูปช้างมูบ เป็นเจดีย์ขนาดเล็ก ตั้งอยู่บนก้อนหินขนาดใหญ่ มีลักษณะเหมือนช้างหมอบอยู่สภาพโดยรอบเป็นต้นโพธิ์ใหญ่ ต้นสนซึ่งใช้ปลูกเพื่ออนุรักษ์ดินและต้นน้ำ และภายในสวนรุกขชาติฯ ชมกุหลาบพันปีจากหลายทวีป ค่าเข้าชม ๕๐ บาท

อนุสรณ์ชาวไทยเชื้อสายจีน / อนุสรณ์สถานอดีตทหารจีนคณะชาติ สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ระลึกถึงประวัติศาสตร์ว่า ที่บ้านสันติคีรีเป็นหมู่บ้านของอดีตทหารจีนคณะชาติ (ทจช.ก๊กมินตั๋ง) กองพล ๙๓ ได้ช่วยราชการไทยต่อสู้และปราบปรามคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ดอยหลวง ดอยขาว และดอยผาหม่น จ.เชียงราย พ.ศ.๒๕๑๔-๒๕๒๘ และพื้นที่เขาป่า จ.เพชรบูรณ์ ในปี ๒๕๒๔จากการสู้รบดังกล่าวอดีตทหารจีนคณะชาติได้เสียชีวิตและบาดเจ็บทุพพลภาพเป็นจำนวนมากรัฐบาลไทยจึงกำหนดสถานะให้อดีตทหารจีนและคณะชาติเหล่านั้น เป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศไทย และให้แปลงสัญชาติเป็นไทยได้ ซึ่งทำให้อดีตทหารจีนคณะชาติเหล่านี้ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯเป็นอย่างมากอนุสรณ์สถานดังกล่าวออกแบบก่อสร้างและตกแต่งอย่างสวยงามด้วยสถาปัตยกรรมจีน ภายในได้มีการจัดแสดงภาพถ่ายประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความเหนียวแน่นในการตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทย และมีห้องสมุดที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานอ้างอิง เปิดให้เข้าชมทุกวันระหว่างเวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. ค่าธรรมเนียมคนไทย ๓๐ บาท คนต่างชาติ ๕๐ บาท

วัดเวียงคำกาขาว ตั้งอยู่บ้านเทอดไทย ต.แม่สลองใน อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย มีองค์พระทรงชัยรัตนพลังแผ่นดิน ขนาดหน้าตักกว้าง ๘ เมตร สูง ๑๐ เมตร อยู่บนอาคาร ๓ ชั้น สามารถขึ้นไปเที่ยวชมวิวดูอีกจุดหนึ่ง

วัดกาคำ วัดพระธาตูกาคำ(กาคำ) เป็นพระธาตุเก่าแก่บนยอดดอยสร้างขึ้นในสมัยโยนก สมัยนั้นนำโดยปู่จ้าวลาวจกเป็นผู้นำองค์กรปกครอง หรือหัวหน้าใหญ่ของอ้ายลาว บ้านหินแตกในขณะนั้นมีชาวไทยใหญ่ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีเรื่องเล่าว่ามีพ่อค้าวัวต่างถิ่น สองคนพี่น้องมาจากเมืองแสนหวีได้เข้ามาค้าขาย พักแรม เป็นเวลานานนับเดือน ตาม เส้นทางตั้งแต่เมืองสาต, หินแตก , ผาง , เชียงดาว จุดหมายปลายทางสิ้นสุดที่เมืองเชียงใหม่พ่อค้าชาวไทยใหญ่ทั้งสอง ได้สร้างพระธาตุขึ้นองค์หนึ่งในระหว่างทางดอยตุงกับเมืองผาง คือ พระธาตูกาคำโดยได้นำเอาทองคำหล่อหลอมเป็นรูปอึก จำนวน ๒ ตัว

ไว้ในองค์พระธาตุชาวไทยใหญ่เรียกว่า กำคำ(กำ หมายถึง อีกา , คำ หมายถึง ทองคำ) วัดพระธาตุกำคำมีพื้นที่ประมาณ ๒๐ ไร่ และพระธาตุ ๑ องค์เป็นพระธาตุเก่าแก่ที่ทรุดโทรมไปเป็นเวลานานชาวบ้านจึงได้บูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๖ ความสำคัญของวัดนี้ เพราะเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านให้ความศรัทธาและนับถือ เป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน มีประวัติและความเป็นมาที่น่าประทับใจ ลักษณะการปลูกสร้างก็เป็นแบบดั้งเดิมของชาวไทยใหญ่พิธีกรรมต่างๆ

พิพิธภัณฑสถานบ้านขุนสำ ตั้งอยู่หมู่บ้านเทอดไทย หมู่ ๑ ตำบลเทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประวัติของกองทัพขุนสำ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ กองกำลังกู้ชาติของขุนสำ ได้เข้ามาตั้งบ้านที่มั่นที่บ้านหินแตก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย กระทั่งปี พ.ศ.๒๕๒๕ รัฐบาลไทยในสมัยนั้นได้ผลักดันกองกำลังขุนสำออกจากประเทศไทยอย่างเด็ดขาด ในครั้งนั้นจึงเกิดการปะทะกันระหว่างกองพลขุนสำกับทหารไทยบ้านหินแตก จึงกลายเป็นยุทธภูมิที่เป็นประวัติศาสตร์แห่งหนึ่ง หลังจากกองกำลังขุนสำ ได้ถูกผลักดันออกจากไทยไป จึงได้เป็นชื่อเป็น บ้านเทอดไทย โดยชื่อนี้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี และได้มีการอนุรักษ์ที่แห่งนี้ ๆ ไว้เป็นประวัติศาสตร์ว่าเป็นบ้านทัพของกำลังขุนสำ นักรบกู้ชาติรัฐฉานที่ได้รับฉายาราชายาเสพติดโลกไว้ที่หมู่บ้านเทอดไทยแห่งนี้ เปิดให้ประชาชนเข้าเยี่ยมชมสถานที่และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและจัดงานต่างๆ

สวนมโนมัย ดอยแม่สลอง สร้างโดยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และกองพลทหารม้าที่ ๒ รักษาพระองค์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่บ้านสามแยก เป็นสถานที่พักผ่อน และออกกำลังกาย ด้านในประดิษฐาน พระสยามเทวาธิราช ซึ่งเป็นที่เคารพของผู้คนในละแวก และผู้ที่เดินทางสัญจรผ่านมา ในวันเทศกาลปีใหม่ ที่สวนมโนมัย นี้จะมีกิจกรรมจากชาวบ้าน และร้านค้ามาจำหน่ายของที่ระลึก -การเดินทางอยู่ระหว่างทางขึ้นด้านหน้าของดอยแม่สลองดอยแม่สลอง

พิพิธภัณฑสถานอดีตวีรชนทหารจีนคณะชาติ อีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่บ้านสันติคีรี บนดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

พระธาตุศรีมหาโพธิ์มงคลบุญชุ่ม เมืองแม่สลอง ตั้งอยู่บนดอยแม่สลอง สร้างโดยชาวแม่สลองทุกคนเฝ้า ร่วมกับพระครูบุญชุ่ม สร้างถวายเนื่องในวโรกาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์ครบ ๖๐ ปี และพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ภายในอุโบสถ มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพนับถือของผู้คนบนดอยแม่สลอง

สุสานนายพลด้วน ซี เหวิน อดีตผู้นำทหารจีนฮ่อแห่งกองพันที่ ๕ กองพล ๙๓ เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเยี่ยมชม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยเชื้อสายจีนนิยมขึ้นไปเคารพศพนายพลด้วน โดยตัวสุสานสร้างด้วยหินอ่อนทั้งหมด แทนหินอ่อนบรรจุร่างนายพลด้วน ซี เหวิน อยู่ภายในศาลาแกงเงินขนาดใหญ่ สีขาว พื้นปูหินอ่อน ด้านหลังแท่นบรรจุศพ มีภาพถ่ายเก่าแก่เกี่ยวกับประวัติและผลงาน

ไร่ชา ๑๐๑ ดอยแม่สลอง เป็นไร่ชาขนาดใหญ่แห่งแรกบนดอยแม่สลอง ปัจจุบันเปิดให้จำหน่าย และขายส่ง ชาอู่หลงก้านอ่อน ชาเขียว และชาเบอร์ ๑๒ ๆ ด้านบนยังเป็นร้านอาหาร และมีเครื่องดื่มที่แปรรูปมาจากใบชา นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมดอยแม่สลองนิยมมาแวะซื้อชาเพื่อเป็นของฝากหากใครเดินทางขึ้นดอยแม่สลอง ต้องผ่านที่นี่แน่นอน ไร่ชา ๑๐๑ แหล่งปลูกชาที่ใหญ่ที่สุดแห่งแรกบนดอยแม่สลองที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมไร่ ถ่ายภาพกันเป็นที่ระลึกได้ นอกจากนี้จะได้ชมความสวยงามของไร่ชาที่เรียงกันเป็นขั้นบันไดแล้ว ยังได้สัมผัสกับวิถีความเป็นมาของชาที่แท้จริง จาก

ทางขึ้นดอยแม่สลอง จะได้สัมผัสวิถีชีวิตที่สวยงามของดอยแม่สลองแล้ว สถานที่ที่พลาดไม่ได้เลย เพราะ ไร่ชา ๑๐๑ เป็นมากกว่าไร่ชา มีเรื่องราวการนำเสนอที่น่าสนใจ ตั้งแต่การคัดสรรสายพันธุ์ พิธีการปลูก การดูแล การเก็บยอดชา หรือแม้กระทั่งการชงชาที่ถูกวิธี ที่นี่เปรียบเสมือนโรงเรียนชา เลยกี่ว่าได้ เพราะแค่วิธีการชงชาให้ได้รสชาติและคุณค่าที่สูงสุดจริง ๆ ก็ต้องเรียนรู้หลายขั้นตอนทีเดียว ปัจจุบัน ไร่ชา ๑๐๑ เปิดให้จำหน่าย และขายส่ง ชาอู่หลงก้านอ่อน ชาเขียว และชาเบอร์ ๑๒ ๆ ด้านบนยังเป็นร้านอาหาร และมีเครื่องดื่มที่แปรรูปมาจากใบชา นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมดอยแม่สลองนิยมมาแวะซื้อชา เพื่อเป็นของฝาก

Canopy walk กิจกรรมใหม่เดินบนทางเดินต้นไม้ของสวนแม่ฟ้าหลวง ดอยตุง ค่าบริการคนละ ๑๕๐ บาท พร้อมอุปกรณ์ความปลอดภัย ระยะทางเดินประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ เมตร จุดที่สูงที่สุดจากพื้นดินประมาณ ๔๐ เมตร มีตอมปีนป่ายขึ้นลงบันไดชันๆ แคนยูนๆ กันเล็กน้อย ทางเดินบางช่วงแคบมากเดินโยกเยกระยะทางยาวๆ

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านห้วยห้วยกป่าโซ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จทอดพระเนตรพื้นที่ลุ่มน้ำแม่คำ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำแม่คำ ป่าน้ำแม่สลอง และป่าน้ำแม่จันผิงซ้าย บริเวณพื้นที่ต้นน้ำ ชั้น ๑ เอ และ ๑ บี ซึ่งราษฎรในพื้นที่ได้ทำการบุกรุกป่าเพื่อถือครองที่ดินโดยไม่มีการควบคุม ทำให้สภาพป่าที่สมบูรณ์เหลือเพียงเล็กน้อย และยังส่งผลให้แหล่งต้นน้ำลำธารเก็บกักน้ำ เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้เพียงระยะเวลาสั้นๆ จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง "สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านห้วยห้วยกป่าโซ" ขึ้นมาตั้งแต่บัดนั้น สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านห้วยห้วยกป่าโซ ให้บริการ - ห้องประชุมสัมมนา ขนาด ๘๐ ท่าน - กิจกรรมสหกรณ์การ ครอบงองไฟ - เดินป่าและปลูกต้นไม้ กลับคืนสู่ป่า - ถ่ายภาพบรรยากาศธรรมชาติ รอบสถานี - ห้องพักรีสอร์ทที่ท่ามกลางธรรมชาติ - จุดกางเต็นท์ - เที่ยวชมแปลงผักปลอดสารพิษ เปิดให้บริการนักท่องเที่ยวทุกฤดูกาล

๕) อำเภอแม่สาย

อำเภอแม่สาย อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ๖๑ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๐ เป็นอำเภอเหนือสุดของประเทศไทย ติดกับจังหวัดท่าขี้เหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีแม่น้ำแม่สายเป็นพรมแดน มีสะพานเชื่อมเมืองทั้งสองเข้าด้วยกัน ทั้งชาวไทยและชาวพม่าเดินทางไปมาหาสู่ค้าขายกันได้โดยเสรี นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางไปยังท่าขี้เหล็ก สหภาพเมียนมาร์ เพื่อซื้อสินค้าพื้นเมืองและสินค้านำเข้า เช่น ตะกร้า เครื่องทองเหลือง สบู่พม่า สมุนไพร สินค้าจากจีน การข้ามไปท่าขี้เหล็กนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางเข้าได้ทุกวัน ระหว่างเวลา ๐๖.๓๐-๑๘.๐๐ น. โดยใช้บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นๆ ที่ทางราชการออกให้ ค่าบริการคนละ ๓๐ บาท ค่าผ่านแดนเข้าพม่า ๑๐ บาท สินค้าที่ไม่อนุญาตให้ซื้อเข้าไทย ได้แก่ สินค้าจากซากสัตว์ป่า บุหรี่ สุราต่างประเทศ ฯลฯ สินค้าที่ซื้อเพื่อการค้าต้องเสียภาษีนำเข้าให้ถูกต้องด้วย ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สาย โทร. ๐ ๕๓๗๓ ๑๐๐๘ อำเภอแม่สาย โทร. ๐ ๕๓๗๓ ๓๒๓๓, ๐ ๕๓๗๓ ๑๓๙๖

พระธาตุดอยตุง ตั้งอยู่บริเวณกิโลเมตรที่ ๑๗.๕ บนทางหลวงหมายเลข ๑๑๔๙ เป็นที่บรรจุพระรากขวัญเบื้องซ้าย (กระดูกไหปลาร้า) ของพระพุทธเจ้า นำมาจากมัยยประเทศ นับเป็นครั้งแรกที่พระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ ได้มาประดิษฐานที่ล้านนาไทย เมื่อก่อสร้างพระสถูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุนี้ ได้ทำธงตะขาบ (ภาษาพื้นเมืองเรียกว่า ตุง) ใหญ่ยาวถึงพันวา ปักไว้บนยอดดอย ถ้าหากปลายธงปลิวไปไกลถึงเมืองไหน ก็จะกำหนดเป็นฐานพระสถูป เหตุนี้ดอยซึ่งเป็นที่ประดิษฐานปฐมเจดีย์แห่งล้านนาไทย จึงปรากฏนามว่า ดอยตุง พระธาตุดอยตุงเป็นปูชนียสถานที่สำคัญ เมื่อถึงเทศกาล

นมัสการ พระธาตุดอยตุง จะมีพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและเพื่อนบ้านจากประเทศใกล้เคียง เช่น ชาวเชียงตุงในรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ชาวหลวงพระบาง เวียงจันทน์ เดินทางเข้ามานมัสการ ทุกปี โทร. ๐๕๓๗๖ ๗๐๖๑

พระธาตุดอยเวา หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สาย บนดอยริมฝั่งแม่น้ำแม่สาย ตามประวัติ กล่าวว่า พระองค์เวาหรือเว้าผู้ครองนครนาคพันธโยนก เป็นผู้สร้างเพื่อบรรจุพระเกศาธาตุองค์หนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๓๖๔ นับเป็นพระบรมธาตุที่เก่าแก่องค์หนึ่งรองมาจากพระบรมธาตุดอยตุง โทร. ๐ ๕๓๗๓ ๑๕๒๗

ถ้ำผาจม หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สาย อยู่ห่างจากอำเภอแม่สายไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร ถ้ำผาจมตั้งอยู่บนดอยอีกลูกหนึ่ง ทางทิศตะวันตกของดอยเวา ติดกับแม่น้ำสาย เคยเป็นสถานที่ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์นั่งบำเพ็ญเพียรภาวนา เช่น พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ปัจจุบันมีรูปปั้นของ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ประดิษฐานไว้บนดอยด้วย ภายในถ้ำผาจมมีหินงอกหินย้อยอยู่ตามผนังและ เพดานถ้ำ สวยงามวิจิตรตระการตา

ถ้ำปุม ถ้ำปลา ถ้ำเสาหินพญานาค ตั้งอยู่ที่ดอยจ้อง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโป่งผา ห่างจากอำเภอแม่สายไปทางทิศใต้ตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๐ ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีทางแยกเข้าไป อีกประมาณ ๒ กิโลเมตร ดอยจ้องเป็นภูเขาหินปูน จึงประกอบด้วย ถ้ำหินงอก หินย้อย และทางน้ำไหล มากมาย

ถ้ำปุม อยู่สูงขึ้นไปบนยอดเขา ต้องปีนขึ้นไป ภายในถ้ำมืดมาก ต้องมีผู้นำทาง ถ้ำปลา เป็นถ้ำหนึ่งที่มีน้ำไหลภายในถ้ำ เคยมีปลาชนิดต่าง ๆ ทั้งใหญ่น้อยว่าย ออกมาให้เห็นเป็นประจำ ภายในถ้ำยังมีพระพุทธรูปศิลปะพม่า สร้างขึ้นโดยพระภิกษุชาวพม่า ประชาชน ทั่วไปเรียกว่า “พระทรงเครื่อง” เป็นที่เลื่อมใสของประชาชนในแถบนี้

ถ้ำเสาหินพญานาค อยู่ในบริเวณเดียวกัน เดิมต้องพายเรือข้ามน้ำเข้าไปชม ภายหลังได้สร้างทางเดินเชื่อมกับถ้ำปลา ระยะทาง ๑๕๐ เมตร ภายในถ้ำมีหินงอก หินย้อย และยังเป็น สถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย

วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน อยู่ในท้องที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยนางนอน มีเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ กรมป่าไม้ได้ ประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยานเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ ครอบคลุมหัวดอยนางนอน อยู่ในเขตป่าสงวน แห่งชาติ ป่าดอยนางนอน ท้องที่รับผิดชอบของตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ ๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ มีพื้นที่สำหรับบริการนักท่องเที่ยว ๒ แห่ง คือ ๑.บริเวณวน อุทยานถ้ำหลวง มีเนื้อที่ ๑๒ ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำจ่า ต.โป่งผา อ.แม่สาย จ.เชียงราย เป็นที่ตั้งสำนักงาน ๒.บริเวณขุนน้ำนางนอน มีเนื้อที่ ๘ ไร่ ตั้งอยู่ที่บ้านจ้อง ต.โป่งผา อ.แม่สาย จ.เชียงราย

เส้นทางเดินป่า..พิชิตยอดเขานางนอน หมู่บ้านชาวเขาผาหมี ตั้งอยู่ถนนสาย พระธาตุดอยตุง – บ้านผาหมี ห่างจากพระธาตุดอยตุง ประมาณ ๑๐ กม. หมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่า บ้านผาหมี หมู่ที่ ๖ ตำบลเวียงพางคำ มีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงาม อยู่ห่างจากสถานีขนส่งผู้โดยสารอำเภอแม่ สาย เพียง ๖ กิโลเมตร บริเวณโดยรอบหมู่บ้าน เป็นภูเขาหินอ่อน หินปูน มีถ้ำเล็ก ถ้ำน้อย ที่ยังไม่ได้รับการ พัฒนา จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความท้าทาย สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวไทยภูเขา ที่อยู่ไม่ไกลจาก ตัวเมือง.... เดิมพื้นที่นี้ใช้เป็นศูนย์บำบัดยาเสพติดชาวเขาในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง ปัจจุบันได้ กลายเป็นศูนย์ฝึกอาชีพผาหมี ด้วยสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามของหมู่บ้านผาหมี ที่มีภูเขาหินอ่อนที่นับว่ามี คุณภาพดีที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีความเป็นอยู่

แฉะเยิ้มขม นอกจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขาแล้ว วิถีชีวิตของหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ท่ามกลางสวนป่าภูเขาหินอ่อน ตั้งเป็นฉากหลังสลักรับกับสวนผลไม้ ชา กาแฟ ถิ่นนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่รอรับการสัมผัส ใช้ชีวิตของนักท่องเที่ยว นอกจากวิถีชีวิตที่ปรากฏเห็นแล้ว ยังมีเส้นทางเดินทางเดินป่า เส้นทางที่ป็นป่าย่นหน้าผา เส้นทางเดินชมถ้ำที่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ที่รอรับความท้าทายของท่าน อดต. เวียงพางคำ ขอนำเสนอเส้นทางเดินทางเดินป่า สู่จุดสูงสุดของยอดเขานางนอน ที่ปรากฏหมุดอ้างอิงแผนที่ทางทหาร วงรอบชั้นหนึ่ง ของยอดเขานางนอน ในระดับความสูง ๑,๒๙๑ เมตร

เวียงพางคำ ตั้งอยู่ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย บริเวณรอบที่ว่าการอำเภอแม่สายทั้งสองฟากถนนพหลโยธิน แนวเขตด้านเหนืออยู่ห่างจากชายแดนติดต่อกับอำเภอท่าลี่เหล็กของสหภาพพม่าประมาณ ๑ กิโลเมตรเศษ ส่วนแนวเขตด้านใต้อยู่ใต้ที่ว่าการอำเภอประมาณ ๖๐๐ เมตร ส่วนด้านตะวันออกและตะวันตกของถนนนั้น มีแนวกำแพงเดิมห่างจากถนนด้านละประมาณ ๕๐๐ - ๖๐๐ เมตร ตามความโค้งของถนน ลักษณะทั่วไป เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางตัวในแนวทิศเหนือ - ใต้ ขนาด ๕๐๐ x ๑ , ๕๐๐ เมตร มีคูเมืองชั้นเดียวกว้าง ๑๕ . ๒๐ เมตร สูง ๓ เมตร หลักฐานที่พบ ปัจจุบันนี้ร่องรอยเดิมของเวียงพางคำได้แก่แนวกำแพงและคูน้ำลึก ซึ่งบางจุดก็ปรากฏครบทั้งสองอย่าง บางแห่งเหลือเพียงคูน้ำลึก และบางแห่งอาศัยลำห้วยธรรมชาติกับเนินเขา ดังนี้ ทิศเหนือ มีแนวกำแพงที่ด้านเหนือของวัดเวียงพานกับเหลือกำแพงเล็กน้อยด้านตะวันออกของถนนซึ่งขนานไปกับถนนไปโรงฆ่าสัตว์ ทิศตะวันออก ถึงมุมด้านตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณบ้านป่าแยงเหลือกำแพงกับคูน้ำลึกเป็นแห่งๆ ทิศใต้ ปรากฏแนวกำแพงชัดเจนทางฟากตะวันตกของถนน เป็นแนวกำแพงเขตแดนของสถานีโรงพยาบาลแม่สาย ทิศตะวันตก เป็นด้านที่มีร่องรอยมากกว่าด้านอื่น คือ ที่หลังวัดเวียงพานหลังโรงพยาบาลแม่สายหลังวัดพรหมวิหาร และหลังสถานีไบยาสูบแม่สาย มีทั้งกำแพงและคูน้ำลึก นอกจากนี้มีคูน้ำธรรมชาติหลังโรงเรียนตรุณราชบุรีวิทยา และคูน้ำหลังอาคารที่ว่าการอำเภอแม่สาย เส้นทางเข้าสู่เวียงพางคำ ถนนพหลโยธินได้ผ่าเวียงพางคำจากเหนือลงใต้ ออกเป็นสองฟาก ซึ่งมีถนนซอยหลายซอยออกไปยังชุมชนทั้งสองฟาก นอกจากนี้บางส่วนของแนวเวียงพางคำอยู่ในเขตของสถานีราชการ หรือติดต่อกับสถานีราชการ และชุมชน การเข้าไปชมร่องรอยของเวียงพางคำจึงสะดวกทุกด้าน

จุดชมวิวดอยนางนอน / เทือกเขาดอยนางนอน เทือกเขาแดนลาวทอดตัวแนวยาวเหยียดเป็นแนวเหนือจรดใต้ คนทั่วไปทราบดีว่าเทือกเขานี้ใช้เป็นเส้นพรมแดนแบ่งเขตระหว่าง ราชอาณาจักรไทยบริเวณตอนเหนือ ตอนบนของภูเขาเรียกว่า ดอยนางนอน เป็นที่ตั้งของพระธาตุดอยตุงอันเป็นปูชนียสถานสำคัญของภูมิภาคนี้ อีกทั้งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าแม่ฟ้าหลวงของปวงชนชาวไทย สำหรับเทือกเขาดอยนางนอนนี้ มีจุดสูงสุดคือ ผาช้างมูบ ซึ่งมีความสูงจากน้ำทะเลประมาณ ๘๓๐ เมตร

ตลาดแม่สาย-ท่าลี่เหล็ก จำหน่ายสินค้านานาชาติ ประเภทอัญมณี พลอยสีทับทิม หยก เครื่องใช้ไฟฟ้าคุณภาพต่ำ ราคาถูกจากประเทศจีน อาหารทะเลแห้ง เหล้า บุหรี่ (ซึ่งมักเป็นของปลอม) เมื่อข้ามมาฝั่งท่าลี่เหล็กจะมีรถสามล้อเชิญชวนให้นั่งรถไปท่องเที่ยวเจดีย์ชเวดากองจำลอง ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปจากชายแดนประมาณ ๒ กม. ลักษณะเป็นเจดีย์สีทองแบบพม่า สร้างจำลองมาจากเจดีย์ชเวดากองที่เมืองย่างกุ้ง ราคา ๕๐-๘๐ บาท นอกจากนี้ยังมีมอเตอร์ไซค์รับจ้างพาไปยังจุดต่างๆ เช่นตลาดพลอย ๒๐ บาท แต่ควรตกลงราคาก่อนว่าเป็นราคาเที่ยวเดียวหรือราคาเหมา

ฐานปฏิบัติการภูเต็งนาโง เส้นทางการเดินทางจากแม่สายมาดอยตุงจะมีสองเส้นทาง เส้นทางหลักคือถนนสายหลักที่ลงมาทางแม่ฟ้าหลวง อีกเส้นคือเส้นทางเลียบชายแดนพม่า จะผ่าน

จุดตรวจ ๒ จุดจุดแรกชื่อว่าฐานปฏิบัติการภูเต็งนาโยง อีกจุดคือฐานปฏิบัติการดอยช้างมูบ ทั้งสองฐานมีจุดแวะพักรถและชมวิวดูได้วิวดูสวยทั้งคู่

พระเจ้าอินทร์सान ตั้งอยู่ที่วัดหิรัญญาวาส (เหมืองแดงน้อย) ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงก่อสร้าง เพื่อเป็นสถานที่ประดิษฐานองค์พระเจ้าसानสิงห์सानชนะมาร และเจดีย์สลีศรีจอมเงิน (เจดีย์ที่สานด้วยไม้ไผ่) พระสิงห์सानชนะมาร เป็นลักษณะพระสิงห์หนึ่งเชียงแสน (โบราณ) ที่ทำจากไม้ไผ่ชนิดหนึ่งที่มีถิ่นกำเนิดมาจากประเทศพม่า อยู่บนภูเขาสูงมีชื่อตามท้องถิ่นว่า "ไม้มุง" นำมาจักสานเป็นองค์พระซึ่งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีขนาดหน้าตักกว้าง ๙.๙ ศอก ถือว่าเป็นพระไม้ไผ่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก องค์พระสานนี้หลังจากสานเสร็จจะทาดด้วยน้ำยารักมีลักษณะเป็นสีดำ เพื่อเป็นการรักษาเนื้อไม้ให้อยู่คงทนถาวรยาวนาน พระไม้ไผ่สานนี้นิยมสานในประเทศพม่า ผู้คนในรัฐฉานมักนิยมสร้างและมักเรียกชื่อพระไม้ไผ่สานนี้ว่า "พระเจ้าอินทร์सान" เพราะมีความเชื่อว่าพระอินทร์มาช่วยสานพระนี้โดยใช้ระยะเวลาอันสั้นเพียงคืนเดียวก็สำเร็จ สำหรับพระสิงห์सानชนะมารใช้เวลาในการสานพระทั้งสิ้นเป็นเวลา ๙๙ วัน

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ /ร้านจันกะผัก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาร่วมกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ดำเนินการจัดตั้ง "ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ" ขึ้น เป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง และพัฒนาพันธุ์พืช ให้เกษตรกรได้มีพืชที่มีสายพันธุ์ที่ดี ทนทานต่อโรคและแมลง ได้ผลผลิตที่ดี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาชา น้ำมัน และพืชน้ำมัน เป็นแหล่งความรู้ และเป็นโรงงานผลิตน้ำมันจากเมล็ดชา และพืชน้ำมัน ซึ่งศูนย์วิจัยฯ จะผลิตน้ำมันคุณภาพสูง สำหรับการบริโภค และทำผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องอื่นๆ เช่น เครื่องสำอาง ยังเป็นโรงงานต้นแบบ ที่สามารถเข้าชมได้ทุกจุดของการดำเนินงาน ซึ่งมีขั้นตอนที่เข้าใจง่าย สะอาด และคำนึงถึงระบบสิ่งแวดล้อม แบบธรรมชาติ มีระบบควบคุมการใช้พลังงาน และรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สวยงามทันสมัย เป็นทั้งจุดท่องเที่ยวที่สวยงาม และเป็นแหล่งความรู้ เกี่ยวกับพืชน้ำมัน ยังมีร้านอาหาร และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไว้บริการอีกด้วย

๖) อำเภอเชียงแสน

อำเภอเชียงแสน เป็นอำเภอเล็กๆ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ประมาณ ๖๐ กิโลเมตร โดยแยกจากทางหลวงหมายเลข ๑๑๐ ที่อำเภอแม่จันไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ ประมาณ ๓๑ กิโลเมตร เชียงแสนเป็นเมืองเก่าแก่มาแห่งหนึ่งในภาคเหนือ เดิมชื่อ "เวียงหิรัญนครเงินยาง" ปัจจุบันยังมีซากกำแพงเมืองโบราณ ๒ ชั้น และโบราณสถานหลายแห่งปรากฏอยู่ทั้งในและนอกตัวเมือง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน เป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุที่ได้จากบริเวณ เมืองโบราณเชียงแสน และพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ลวดลายปูนปั้นฝีมือล้านนา พระพุทธรูปและศิลาจารึกจากเชียงแสนและจากจังหวัดพะเยา พร้อมทั้งให้ข้อมูลทางด้านวิชาการเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดี การตั้งถิ่นฐานของชุมชน และประวัติการสร้างเมืองเชียงแสน นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงศิลปะพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ ไทยลื้อและชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น เครื่องเงิน เครื่องดนตรี เครื่องประดับ เป็นต้น เปิดวันพุธ-อาทิตย์ ยกเว้นวันจันทร์ อังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ระยะเวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. ค่าเข้าชมชาวไทย ๒๐ บาท ชาวต่างประเทศ ๑๐๐ บาท โทร. ๐ ๕๓๗๗ ๗๑๐๒ www.thailandmuseum.com

พระธาตุเจดีย์หลวง ตั้งอยู่ติดกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ สร้างโดยพระเจ้าแสนภูเมื่อประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๙ โบราณสถานประกอบด้วย เจดีย์ประธานทรงระฆังแบบล้านนา เป็นเจดีย์ใหญ่ที่สุดในเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังมีพระวิหารที่เก่าแก่ซึ่งพังทลายเกือบหมดแล้ว และเจดีย์ แบบต่าง ๆ ๔ องค์

วัดพระเจ้าล้านทอง วัดนี้ตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมือง เจ้าทองงั่ว ราชโอรสพระเจ้าติโลกราชเป็นผู้สร้างเมื่อ พ.ศ.๒๐๓๒ ได้ทรงหล่อพระพุทธรูปองค์หนึ่งหนักล้านทอง (๑,๒๐๐ กิโลกรัม) ขนานนามว่าพระเจ้าล้านทอง เป็นพระประธาน ในวัดนี้ยังมีพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งองค์ ได้มาจากวัดทองทิพย์ เรียกกันว่าพระเจ้าทองทิพย์ เป็นพระพุทธรูปทองเหลืองศิลปะสุโขทัยที่มีพระพักตร์งดงามมาก

โบราณสถานวัดป่าสัก อยู่ห่างจากอำเภอเชียงใหม่ประมาณ ๑ กิโลเมตร เขตตำบลเวียง พระเจ้าแสนภูทรงสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๓๘ และให้ปลูกต้นสักล้อมกำแพงจำนวน ๓๐๐ ต้น จึงได้ชื่อว่า “วัดป่าสัก” ทรงตั้งพระพุทธรูปโฆษาจารย์เป็นสังฆราชจำพรรษา ณ อารามแห่งนี้ ภายในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญคือ เจดีย์ประธานทรงมณฑปยอดระฆัง ตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นอันวิจิตร เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ กระจุกตาคุ่มข้างขวาจากเมืองปาฎลีบุตร

วัดพระธาตุผาเงา อยู่ห่างจากอำเภอเชียงใหม่ไปตามเส้นทางเชียงใหม่-เชียงใหม่ของประมาณ ๔ กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามโรงเรียนสบควา เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม มีเจดีย์ทรงระฆังขนาดเล็กตั้งอยู่บนหินก้อนใหญ่ วิหารปัจจุบันสร้างทับซากวิหารเดิม บนยอดเขาข้างหลังวัดเป็นที่ตั้งพระบรมพุทธรูปนิมิตเจดีย์ เป็นจุดที่มองเห็นทิวทัศน์สวยงามได้โดยรอบเหนือวัดพระธาตุผาเงาขึ้นไปบนดอยประมาณ ๑ กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของวัดเจดีย์เจ็ดยอด ตัววัดหักพังหมดแล้ว เหลือแต่เพียงซากอิฐเก่าๆ แทบไม่เห็นรูปร่างเดิม อาจกล่าวได้ว่าวัดพระธาตุผาเงาและวัดเจดีย์เจ็ดยอดอยู่บนเขาลูกเดียวกัน มีพื้นที่กว้างขวาง ร่มรื่นด้วยไม้ใหญ่สมกับเป็นสถานปฏิบัติธรรม โทร. ๐ ๕๓๗๗ ๗๑๕๑

พระธาตุจอมกิติ ตั้งอยู่บนถนนเลียบบแม่น้ำเชียงใหม่-เชียงใหม่ ตามพงศาวดารกล่าวว่า พระเจ้าฟ้างนคร โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง เมื่อ พ.ศ. ๑๔๘๓ พร้อมกับพระธาตุจอมทอง เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองสมัยเชียงใหม่ ต่อมาพระเจ้าสุวรรมคัล้านได้บูรณะและปฏิสังขรณ์ องค์พระธาตุใหม่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓ โทร. ๐ ๕๓๖๕ ๑๑๑๐

ทะเลสาบเชียงใหม่ หรือ **หนองบงคาย** อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ สายเชียงใหม่-แม่จัน ไปประมาณ ๕ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายกิโลเมตรที่ ๒๗ เข้าไปอีก ๒ กิโลเมตร ในฤดูหนาวมีฝูงนกน้ำอพยพมาอาศัยที่ทะเลสาบแห่งนี้ และยังมีทิวทัศน์สวยงามมาก เวลาพระอาทิตย์ตก

สบรวก หรือ **ดินแดนแห่งสามเหลี่ยมทองคำ** อยู่ห่างจากเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือ ๙ กิโลเมตร ตามถนนเลียบบริมน้ำโขง สบรวกเป็นบริเวณที่แม่น้ำโขงซึ่งกั้นดินแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว มาพบกับแม่น้ำรวกซึ่งกั้นดินแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า จากจุดนี้นักท่องเที่ยวจะมองเห็นดินแดนที่เรียกกันว่า สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งเชื่อมดินแดน ๓ ประเทศ คือไทย ลาว พม่า เข้าด้วยกัน ที่สบรวกมีบริการเรือให้เช่าเพื่อเดินทางไปชมทิวทัศน์บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ ใช้เวลาเดินทาง ๒๐ นาที และยังสามารถเช่าเรือจากสบรวกไปยังเชียงใหม่และเชียงใหม่ได้ ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ ๔๐ นาที และ ๑ ชั่วโมงครึ่งตามลำต้นาวาลูกหลวง โทร. ๐ ๕๓๖๕ ๒๐๗๖ เรือหิรัญนคร โทร. ๐ ๕๓๗๘ ๔๐๒๑-๒

พระพุทธรูปล้านตื้อ ประดิษฐาน ณ บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ น้ำหนักกว่า ๖๙ ตัน สร้างด้วยทองสัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง ๙.๙๙ เมตร สูง ๑๕.๙๙ เมตร ประทับนั่งบนเรือแก้วกุศลธรรมขนาดใหญ่ และมีตุ้มเฉลิมพระเกียรติองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชินีนาถฯ อยู่ข้างพระพุทธรูป

หอผืนอุทยานสามเหลี่ยมทองคำ ห่างจากอำเภอเชียงแสน ๙ กิโลเมตร เป็นสถานที่จัดแสดงถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของผืนในสามเหลี่ยมทองคำ ต้นกำเนิดผืน สงครามผืน ผู้นำผืนเข้ามาในเอเชีย ผลกระทบของผืน การยุติการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพิงกับการปลูกผืนและเสผผืน การฟื้นฟูสภาพชีวิตประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใจกลางสามเหลี่ยมทองคำของประเทศไทย เป็นการแสดงนิทรรศการพร้อมสัมผัสกับเรื่องราวต่าง ๆ ของผืนแบบคล้ายจริง ใช้เวลาชมเรื่องราวต่างๆ ในหอผืนประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง เปิดวันอังคาร-วันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ค่าเข้าชม ชาวไทย ๒๐๐ บาท ชาวต่างชาติ ๓๐๐ บาท เด็กอายุ ๑๒-๑๘ ปี ๕๐ บาท ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ๕๐ บาท รายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ โทร. ๐ ๕๓๗๘ ๔๔๔๔-๖ หรือ www.goldentrianglerpark.com

พิพิธภัณฑ์บ้านผืน เป็นของเอกชน เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๗.๐๐-๒๐.๐๐ น. ค่าเข้าชม ๕๐ บาท นอกจากนี้ยังจัดทัวร์เวียน “ฟาร์ม คุ่มเจ้าเมือง” โดยเกษตรกรเลี้ยงวัวเทียมเกวียน บ้านสบรวก สามเหลี่ยมทองคำ โดยจัดนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ๓ เส้นทาง คือรอบบ่อปลา (ระยะสั้นประมาณ ๑๕-๒๐ นาที) เริ่มต้นจากจุดรับ ผ่านเข้าในแปลงทำนา วนรอบบ่อปลาในนาข้าว ชมวิธีการทำนาในแปลงนาสาธิตและธรรมชาติรอบๆ พื้นที่ชายป่าและเนินเขา (ใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที) เริ่มต้นจากจุดรับชมพื้นที่ทำนาและชมบรรยากาศ ที่เป็นธรรมชาติจริงๆ ผ่านดอยกองหลวงเมือง (คุ่มผืนเจ้าเมือง) ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านไทยใหญ่ รอบดอยกองหลวงเมือง (ใช้เวลาประมาณ ๕๐ นาที) เริ่มต้นจากจุดรับ ผ่านดอยกองหลวง วนรอบหนองน้ำหมู่บ้าน ชมพื้นที่ทำนาและบรรยากาศธรรมชาติรอบหมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่ห่างจากสามเหลี่ยมทองคำประมาณ ๒ กิโลเมตร ทางไปดอยสะเงี้ยว สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. ๐ ๕๓๗๘ ๔๐๖๐ โทรสาร ๐ ๕๓๗๘ ๔๐๖๒

พระธาตุปูเข้า ตามเส้นทางเชียงแสน-สบรวก แยกซ้ายก่อนถึงสามเหลี่ยมทองคำ เล็กน้อย รถยนต์สามารถขึ้นไปถึงยอดเขา หรือจะเดินขึ้นบันไดก็ได้ พระธาตุปูเข้านี้เป็นโบราณสถานอยู่บนดอยเชียงเมียง ริมปากน้ำรวก เมื่อ พ.ศ.๑๓๐๒ ในสมัยพระยาลาวแก้วแก้วมาเมือง กษัตริย์องค์ที่ ๒ แห่งเวียงท้าวเงินยาง โบราณสถานประกอบด้วยพระวิหาร และกลุ่มเจดีย์ที่พังทลายก่อด้วยอิฐ มีร่องรอยการตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้น พระพุทธรูปเสียดาย นอกจากนี้บนดอยเชียงเมียงยังเป็นจุดชมวิว สามารถมองเห็นสามเหลี่ยมทองคำได้ชัดเจน

วัดเจดีย์เจ็ดยอด บ้านสบคำ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อยู่เหนือวัดพระธาตุผาเงาขึ้นไปบนดอยประมาณ ๑ กิโลเมตร) ตัววัดหักพังหมดแล้ว เหลือแต่เพียงซากอิฐเก่าๆ แทบไม่เห็นรูปร่างเดิม อาจกล่าวได้ว่า วัดพระธาตุผาเงาและวัดเจดีย์เจ็ดยอดอยู่บนเขาลูกเดียวกัน มีบริเวณต่อเนื่องกันอย่างกว้างขวาง บริเวณร่มรื่นด้วยไม้ใหญ่ สมกับเป็นสถานปฏิบัติธรรม

วัดพระบวช อยู่ตรงข้ามวัดมูมเมืองในตัวอำเภอเชียงแสน ต.เวียง อ.เชียงแสน จ. เชียงราย โบราณสถานสำคัญภายในวัดได้แก่พระเจดีย์ที่ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสทรงสูง ถัดจากฐานสี่เหลี่ยมขึ้นไปเป็นฐานย่อมุม และองค์ระฆังกลม ลักษณะพระเจดีย์เข้าใจว่าเป็นศิลปะแบบแรกที่สร้างขึ้นในระบอบที่พระพุทธศาสนาเถรวาทลัทธิลังกาวงศ์ เริ่มแพร่หลายจากอาณาจักรสุโขทัย เข้ามาสู่ดินแดนในภาคเหนือตอนบนและแสดงอิทธิพลของพระเจดีย์ทรงกลมแบบพุกาม และอาจเป็นต้นแบบให้กับเจดีย์ทรง

กลมในระยะเวลาต่อมา ตามตำนาน และพงศาวดารกล่าวว่า พญาเกีณาได้โปรดให้สร้างพระเจดีย์ พระวิหาร และพระพุทธรูปขึ้นในปี พ.ศ. ๑๘๘๗ เมื่อครั้งยังทรงดำรงตำแหน่งเป็นรัชทายาทครองอยู่ที่เมืองเชียงแสน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๒๖๐ เมืองเชียงแสนเกิดอุทกภัย ทำให้วัดนี้ทรุดตัวลงไป อย่างไรก็ตามก็ตีจากรูปทรงทางสถาปัตยกรรมของพระเจดีย์ เชื่อว่าน่าจะสร้างขึ้นประมาณ พุทธศตวรรษที่ ๑๙-๒๐

วัดมุงเมือง(เชียงแสน) ตั้งอยู่ตรงข้ามวัดพระบวชในตัวอำเภอเชียงแสน ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย ภายในวัดมีโบราณสถานที่สำคัญคือ พระเจดีย์ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม จตุรัสย่อมุมซ้อนกันสี่ชั้น รองรับฐานปัทม์ย่อมุม ถัดขึ้นไปเป็นเรือนธาตุ มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปางเปิดโลกทั้งสี่ด้าน ส่วนยอดเป็นองค์ระฆังกลม มีเจดีย์เล็ก ๆ ประดับอยู่ที่มุมคล้ายเจดีย์ที่วัดป่าสัก วัดนี้ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้าง จากรูปทรงทางสถาปัตยกรรมและพระพุทธรูปยืนปูนปั้นที่ประดิษฐานอยู่ในซุ้มทิศ พอจะสันนิษฐานได้ว่าน่าจะสร้างขึ้นภายหลังวัดป่าสัก เพราะมีวิวัฒนาการทางรูปแบบเพิ่มมากยิ่งขึ้น และน่าจะมีอายุอยู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๐

วัดร้อยซ้อ อยู่ซ้ายมือใกล้สี่แยกที่ตัดกับ ถ.หนองมุต ที่มาจากป้อมประตูหนองมุต ไปออกถนนริมแม่น้ำโขง ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย เป็นวัดร้างที่ได้รับการบูรณะเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีเจดีย์แปดเหลี่ยมแบบล้านนา ทางด้านทิศตะวันออกเป็นวิหารที่เหลือแต่ฐานรากและฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปสีขาว

วัดอาทิตันแก้ว ตั้งอยู่ ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย ใกล้ประตูเมืองเชียงแสน ทางด้านทิศเหนือ ห่างออกไปประมาณ ๗๐๐ เมตร สิ่งสำคัญภายในวัดได้แก่ พระเจดีย์ประธานที่สร้างครอบซ้อนกันสององค์ และพระวิหารที่มีฐานชุกชีสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูป ตามพงศาวดารโยนกและชินกาลมาลีปกรณ์ กล่าวว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๐๓๘ พระเมืองแก้วกษัตริย์องค์ที่ ๑๑ ของราชวงศ์มังราย แห่งเมืองเชียงใหม่ ได้เสด็จมาเมืองเชียงแสน เพื่อทำการประณีตประนอมพระสงฆ์ในสำนักต่าง ๆ เนื่องจากมีความขัดแย้งกันในพระสงฆ์สำนักต่าง ๆ อย่างรุนแรง เช่น นิกายสวนดอก และนิกายป่าแดง เป็นต้น โดยได้เป็นองค์ประธานในการบวชกุลบุตรชาวเชียงแสน ให้เป็นพระสงฆ์ในสำนักต่าง ๆ ให้สามารถกระทำพิธีร่วมกันได้ หลังจากนั้นได้มีการสร้างพระเจดีย์ครอบองค์เดิม จึงกลายเป็นพระเจดีย์ทรงกลม ที่มีชั้นมาลัยเถารูปฐานบัวลูกแก้วแปดเหลี่ยม แบบเดียวกับวัดพระยืน รูปแบบศิลปกรรมของเจดีย์องค์นี้เป็นการสร้างทับซ้อนกัน เจดีย์องค์นี้เป็นเจดีย์เหลี่ยมยอดระฆัง ที่มีอายุไม่เกินไปกว่าพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ส่วนเจดีย์องค์นอกเป็นเจดีย์ทรงกลม ที่มีฐานบัวลูกแก้วอกไก่ในผังแปดเหลี่ยมซ้อนกันสามชั้นรองรับองค์ระฆัง สถาปัตยกรรมรูปแบบนี้เป็นที่นิยมในรัชสมัยพระเมืองแก้ว เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ อันสอดคล้องกับเรื่องราวในพงศาวดารดังกล่าวข้างต้น

วัดสังฆาแก้วดอนตัน อยู่ถนนเลียบบแม่น้ำเชียงแสน- เชียงของ ใกล้ที่ว่าการอำเภอเชียงแสน ต.เวียง อ.เชียงแสน จ.เชียงราย "การค้นพบที่สำคัญทางวิชาการ" อยู่ถนนเลียบบแม่น้ำเชียงแสน- เชียงของ ใกล้ที่ว่าการอำเภอเชียงแสน ตามตำนานเล่าว่าสร้างโดยพระเจ้าลิ่วจักรราช เมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๒ แต่หลักฐานที่พบแสดงว่ามีอายุอยู่ในช่วงไม่เกินพุทธศตวรรษที่ ๒๑กรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดค้นจนพบหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญมากมาย โดยเฉพาะภาพชุดซีดบนแผ่นอิฐอันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเทศชาติของเวสสันดรชาดก เช่น พระเวศสันดรเดินป่า ชุกชกเฝ้าพระเวสสันดร เป็นต้น ลักษณะของภาพเป็นการเขียนลงบนอิฐก่อนการเผา ที่น่าสนใจคือ อิฐดังกล่าวถูกนำมาทำเป็นผนังและฉาบปูนปิดทับ คงเนื่องจากความศรัทธาของชาวบ้านผู้สร้างวัดถวายมากกว่าเจาะจงให้คนมาชม นอกจากนี้ยัง

พบชิ้นส่วนจิตรกรรมฝาผนังที่หลุดพังมาจากผนังวิหาร มีสภาพแตกหักแต่ยังคงเหลือลักษณะของสีและตัวภาพซึ่งใช้สีขาวและสีแดงเพียง ๒ สีเท่านั้น นับได้ว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญทางวิชาการอย่างยิ่ง

น้ำตกป่าติง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ บ้านป่าติง ต.บ้านแซว อ.เชียงแสน จ.เชียงราย เป็นน้ำตกสองชั้นสวยงาม น้ำใส บรรยากาศร่มรื่น มีทางเดินเข้าถึงได้ทุกฤดูกาลและรถทุกประเภทเข้าถึงได้

นุสรณ์สถานสามผู้กล้า (พ.ต.ท.) พลเรือน ตำรวจ ทหาร ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยกว๊าน หมู่ที่ ๙ ต.บ้านแซว อ.เชียงแสน จ.เชียงราย เป็นอนุสรณ์สถาน สร้างขึ้นเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีและความกล้าหาญ ความเสียสละเพื่อบ้านเมืองของ นายประหยัด สมานมิตร อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย , พลตำรวจโทศรีเดช ภูมิประหมั่น อดีตผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย, และพลโทจำเนียง มีสง่า อดีตผู้ช่วยหัวหน้ากองข่าวกองทัพอากาศที่ ๓ โดยกำหนดการจัดพิธี การวางพวงมาลา ณ อนุสรณ์สถานสามผู้กล้า ในวันที่ ๒๐ กันยายน ของทุกปี

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโง๊ะ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะโง๊ะเริ่มต้นในรูปแบบของงานอาสาพัฒนาชาวเขา ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมูลนิธิโครงการหลวงและมหาวิทยาลัยแม่โจ้ แต่เนื่องจากการคมนาคมที่ไม่สะดวก เจ้าหน้าที่ต้องเดินทางโดยเฮลิคอปเตอร์เพียงเดือนละ ๑ ครั้งเท่านั้น เมื่อไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำงานส่งเสริมของศูนย์จึงไม่เต็มประสิทธิภาพนัก จนปี พ.ศ. ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเยี่ยมราษฎรในพื้นที่และทรงมีพระราชดำรัสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลช่วยเหลือชาวบ้านดอยสะโง๊ะให้มากขึ้น ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยสะโง๊ะจึงก่อกำเนิด ตั้งอยู่บ้านดอยสะโง๊ะ รับผิดชอบ ๔ หมู่บ้าน ๖๔๓ หลังคาเรือน ประชากร ๒,๖๗๒ คน ในพื้นที่ ๓๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๓,๗๕๐ ไร่ มีทั้งเผ่าอาก้อ ไทลื้อ คนเมือง และไทยลื้ออยู่ในดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาลูกคลื่น ลาดชันปานกลาง สูงจากระดับน้ำทะเล ๔๐๐-๗๐๐ เมตร มีอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๑ องศาเซลเซียส ในช่วงฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำสุด ๕ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒,๒๐๐ มิลลิเมตรต่อปี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ เทียวชมดอยต่านานประวัติศาสตร์ดอยช้าง ดอยงู ร่องรอยป้อมปราการสมัยโบราณบนยอดดอย วิวดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ วิวเทือกเขาดอยนางนอน ภูเขาอ่างทองบ่อที่ต่านานเก่าแก่สมัยโบราณที่บ้านเขาสะโง๊ะ ชมทะเลหมอกในยามเช้า วิวสายน้ำโขง ประเทศลาวและพระธาตุเขานางคอย ลงเรือชมน้ำโขงประเทศพม่าและประเทศลาว แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของคนเมืองที่นับถือพุทธศีกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของอาข่าและศึกษาพิพิธภัณฑ์อาข่า ประเพณีปีใหม่ (กินวอ) พิธีกรรมไล่ผีร้าย งานศิลปะการเย็บผ้าอาข่า งานฝีมือของที่ระลึกต่างๆ ชมพิพิธภัณฑ์อาข่า แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมเยี่ยมชมกิจกรรมของศูนย์ฯ ชมแปลงสาธิต พืชผัก ไม้ดอก ไม้ผล และสมุนไพรและแปลงของเกษตรกร เช่น ไร่ส้ม ไร่ข้าวโพดหวาน

เมืองโบราณเชียงแสน ศูนย์กลางอาณาจักรล้านนาในยุคแรก ๆ และเป็นเมืองเก่าแก่มาแห่งหนึ่งในภาคเหนือ เดิมชื่อเวียงหิรัญนครเงินยาง แม้ปัจจุบันยังมีซากกำแพงเมืองโบราณ ๒ ชั้น และโบราณสถานหลายแห่ง ปรากฏอยู่ในทั้งในและนอกตัวเมือง ภายในเขตกำแพงเมืองเก่า ประกอบด้วยวัดร้างและโบราณสถานที่ยังสร้างในระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๘-๒๑ สลับกับบ้านเรือนชาวบ้าน การเที่ยวชมควรเริ่มต้นจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน ใกล้กับประตูป่าสัก ติดกันเป็นวัดเจดีย์หลวงฝั่งตรงข้ามจะเป็นศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเชียงแสน จากจุดนี้สามารถไปเที่ยวชมโบราณสถานต่าง ๆ ได้ในรัศมีไม่เกิน ๑.๕ กิโลเมตร จากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๕๙ กม. โดยแยกจากทางหลวง หมายเลข ๑๐๐ ที่อำเภอแม่จันไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ ประมาณ ๓๑ กม.

เวียงหนองล่อง ตั้งอยู่ที่เขตติดต่อระหว่างตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน กับ ตำบลจันจว้าอำเภอแม่จัน จากหลักฐานที่ได้จากการสำรวจ สันนิษฐานว่าอยู่ระหว่างยุคหินใหม่ ถึงไม่เกิน พุทธศตวรรษที่ ๑๙ ตำนานและพงศาวดารหลายเล่มกล่าวตรงกันว่า เจ้าชายสิงหนวัติ พาผู้คนมาหาที่ตั้ง เมือง พอมาถึงแม่น้ำโขง ก็พบนาคน้ำจืดเป็นชายมาบอกสถานที่สร้างเมือง จึงตั้งเมืองโยนกนาคน้ำจืด สิงหนวัติ โดยเอาชื่อองค์ผู้สร้างเมืองร่วมกับชื่อนาค หรือโยนกนครหลวงมีกษัตริย์ปกครองสืบจนถึงสมัยพระเจ้า มหาไชยชนะ ผู้คนจับปลาไหลเผือกได้ที่แม่น้ำกก จึงนำมาแบ่งกันกินทั่วเมือง เว้นแต่หญิงม่ายนางหนึ่งไม่มี ลูกหลานไม่มีใครให้กิน ตกกลางคืนเกิดแผ่นดินไหว เมืองถล่มลงเหลือแต่บริเวณบ้านของหญิงม่ายจึงเรียก น้ำนั้นว่าเกาะแม่ม่าย และเรียกเมืองนั้นว่าเวียงหนองล่อง หรือเวียงหนอง จากโครงการอนุรักษ์เมืองโบราณ และประวัติศาสตร์เชียงแสน มีการสำรวจพื้นที่ของเวียงหนองล่องหลายครั้ง

หมู่บ้านไหมไทยเฉลิมพระเกียรติ บ้านสันธาตุ ต.โยนก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย บ้านสันธาตุ หมู่ ๔ ต.โยนก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย อยู่ห่างจากถนนสายหลักเชียงราย-เชียงแสน (ก่อนถึง อำเภอเชียงแสนประมาณ ๑๐ กิโลเมตร) บริเวณบ้านสันตันเปา เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงชนบท สายดอยจัน-ท่าข้าวเปลือก ประมาณ ๙ กิโลเมตร จากทางแยกก่อนถึงบ้านสันธาตุ ผ่านบ้านสันตันเปา หมู่ ๖, บ้านดอยจัน หมู่ ๑, บ้านร่องบง หมู่ ๒ เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ (๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗) กิจกรรมพัฒนาไหมไทย ใน หมู่บ้านไหมไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ๑. ส่งเสริมการเลี้ยงไหมไทยและไหมไทยลูกผสม ๒. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเส้นไหมทั้งในระดับครัวเรือนและระดับอุตสาหกรรมขนาดย่อม ในชุมชน ๓. ส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ไหมไทย ๔. ส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์หมอนและไหมไทย ๕. ส่งเสริมระบบการตลาดไหมไทย ๖. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านไหมไทยเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการผลิตไหมแบบครบวงจร

ทัวร์เกวียน ฟาร์ม คุ้มเจ้าเมือง ที่สามเหลี่ยมทองคำ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงวัวเทียมเกวียน ตั้งอยู่ บ้านสบรวก,สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ได้รวมกลุ่มและจัดตั้ง โครงการเลี้ยงวัวเทียมเกวียนขึ้นในหมู่บ้าน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นต้นมา การทำโครงการนี้เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวที่ชอบท่องเที่ยวแบบเชิงอนุรักษ์ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ได้สัมผัสกับบรรยากาศการนั่งเกวียน ท่ามกลาง เสียงสล้อ ซอ ซึง ที่นักท่องเที่ยว ได้ชื่นชมวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านไทยใหญ่ โทร ๐๕๓-๗๘/๔๐๑๙(กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงวัวเทียมเกวียน)

ทัวร์รถอีแต่นชมธรรมชาติ เป็นการนั่งรถอีแต่นเพื่อชมธรรมชาติ หมู่บ้านชาวเขา และวิถีชีวิตของชาวอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยใช้เวลาครึ่งวัน สามารถโทรเรียกรถอีแต่นมารับได้ทุกโรงแรมในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ โดยคิดค่ารถอีแต่น คันละ ๓๐๐ บาท (นั่งได้ ๘ คน) ติดต่อคิวรถอีแต่นได้ที่ โทร ๐ ๕๓๗๘ ๔๑๔๗ ระหว่างทางสามารถชมการทำนา ชมหมู่บ้านชาวเขา อาป่า ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงดอยสะเกว๊ว และบ่อน้ำร้อนได้ แต่เพื่อความน่าสนใจ ควรมีหมวกคลุมศีรษะ อธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆด้วยนอกจากนี้ยังมีร้านอาหารที่สามารถรับประทานอาหารกลางวันก่อนกลับได้ที่ร้านลาวัลเลย์ แต่ไม่รับนักท่องเที่ยวออลคอิน รับเฉพาะที่กรุ๊ปที่สำรองล่วงหน้าราคาอาหารหัวละ ๑๕๐ บาท ติดต่อ คุณนฤมล โทร ๐๘ ๖๑๙๓ ๑๒๖๐ การท่องเที่ยวควรเป็นในช่วงฤดูฝน หรือฤดูทำนา เพราะจะมีทิวทัศน์สวยงามและสามารถชมธรรมชาติเขียวขจีสองข้างทางได้ด้วย เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางโดยมีหมวกคลุมศีรษะนำทาง

กิจกรรมคูนก เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย หรือ ทะเลสาบเชียงแสน ตั้งอยู่ที่ตำบลโยนก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เดิมเป็นหนองน้ำธรรมชาติ ซึ่งถูกล้อมรอบด้วยเนินเขา ต่อมาทางราชการได้สร้างเขื่อนกั้นทางน้ำ จึงทำให้เกิดเป็นทะเลสาบย่อยๆ ขึ้น มีพื้นที่ประมาณ ๒,๗๑๑ ไร่ มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ทะเลสาบเชียงแสน” เป็นที่อาศัยหากินของสัตว์ป่า คุ่มครองชนิดต่างๆ โดยเฉพาะพวกนกน้ำ เช่น นกเป็ดแดง นกเป็ดผี นกอีลุ่ม นกอีล้า นกอীগัง นกกวาง นกกระสา นวล เป็นต้น ตลอดจนนกกระยางชนิดต่างๆ ประกอบกับภูมิประเทศมีทิวทัศน์ที่สวยงาม จึงเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ประกาศให้บริเวณพื้นที่หนองบงคาย เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๘ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่าในบริเวณนี้ ให้ดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยตลอดไป จากอำเภอเมืองจังหวัดเชียงรายเดินทางไปตามถนนพหลโยธิน ถึง อำเภอแม่จัน ระยะทาง ๓๐ กิโลเมตร แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ (แม่จัน - เชียงแสน) ถึงหลัก กิโลเมตรที่ ๒๗ บ้านกู่เต้า แยกขวาเข้าไปบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ระยะทาง ๑ กิโลเมตร

วัดผ้าขาวป่าน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงในตัวอำเภอเชียงแสน อยู่ห่างจากที่ว่าการ อำเภอประมาณ ๓๐๐ เมตร สิ่งสำคัญภายในวัดได้แก่ พระเจดีย์บนฐานสูง มีเรือนธาตุและซุ้มทิศ ประดิษฐานพระพุทธรูปปางประทานอภัย และพระพุทธรูปปางลีลา ส่วนยอดเป็นเจดีย์ทรงกลม ตามตำนานกล่าวว่า พระยาลาวแก้วแก้วเมืองมา ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๑๓๔๐ ตามจารึกที่พบ ที่วัดผ้าขาวป่านกล่าวว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๑๖๐ เจ้าเมืองเชียงแสนพร้อมด้วยภรรยาได้สร้างพระเจดีย์ขึ้นองค์หนึ่ง เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันต์ พร้อมทั้งอุทิศบ้านเรือน คน และที่ดินให้แก่วัด เมื่อพิจารณาจากรูปทรงทางสถาปัตยกรรม พระเจดีย์องค์นี้น่าจะมีอายุหลังพระธาตุจอมกิตติ คือมีอายุอยู่ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๓ ลักษณะที่รวบรวมเอาลักษณะต่าง ๆ ของพระธาตุเจดีย์ที่มีมาแต่เดิมเข้าไว้ใน องค์เดียวกัน จึงเกิดเป็นลักษณะพระธาตุเจดีย์อีกแบบหนึ่งขึ้นกล่าวคือ ส่วนฐานท่อนล่างทำเป็นฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสสามชั้นลดหลั่นกันขึ้นไป ย่อมุมไม้ ๒๐ ถัดมาเป็นแท่งสี่เหลี่ยมทึบแบบวัดพระบวชแต่ย่อมุมมากกว่า เป็นย่อมุมไม้ ๒๐ ไป ต่อจากนั้นจึงเป็นส่วนกลางนี้ก็ย่อมุมไม้ ๒๐ อีกเช่นกัน ส่วนบนเป็นเจดีย์ทรง ๑๖ เหลี่ยม มีทองจังโกหุ้มตลอด องค์ประกอบขององค์พระธาตุเจดีย์นั้นเพิ่มความยุ่งยากมากขึ้นยิ่งกว่าพระธาตุเจดีย์จอมกิตติ พระธาตุเจดีย์วัดผ้าขาวป่านนี้ กรมศิลปากรได้ทำการบูรณะตามแบบสภาพรูปทรงเดิมทุกประการ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำหรับชาติแล้ว

วัดปงสนุก ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้าง ปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ องค์ระฆังทรงกลมหุ้มจังโก วิหารด้านหน้าทางทิศตะวันออก มีอุโบสถสร้างทับไปแล้ว วัดนี้ยังเป็นชื่อที่เรียกโบราณสถานที่เขาองค์นคร เมืองเก่าจังหวัดลำปาง อาจแสดงถึงการติดต่อกันของชุมชนดั้งเดิม สันนิษฐานจากรูปแบบทางสถาปัตยกรรมได้ว่า น่าจะมีการก่อสร้างเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๑ เป็นวัดที่สำคัญของ เชียงแสน มีองค์พระธาตุที่เก่าแก่ มีพระพุทธรูปเนื้อสำริดประดิษฐานในวิหาร สมควรแก่การอนุรักษ์ สืบไป สิ่งก่อสร้างภายในวัด ประกอบไปด้วย เจดีย์โบราณ วิหาร อุโบสถ ศาลาเอนกประสงค์ กุฏิสงฆ์ กำแพง ศาลาหอฉัน ศาลาโรงครัว ห้องน้ำ แท็งก์น้ำ โรงน้ำดื่มวัดปงสนุก

ศาลเจ้าพ่อประตูป่าสัก ตั้งอยู่ตรงทางเข้าหน้ากำแพงอุทยานประวัติศาสตร์ เชียงแสนเมืองเชียงแสนมีการบรรจงสร้างเสี้ยงถวายศาลเจ้าพ่อเมืองเชียงแสนที่ประตูป่าสัก เป็นประจำทุกปี ไม่มีขาด บางส่วนมีการไหว้วิญญานปู่ย่าตายายบรรพบุรุษ การกล่าวบนผี เสี้ยงผี เจ้าที่เจ้าทาง ก็ยังมีอยู่ตามความเชื่อที่ว่าทำแล้วเกิดความสบายใจ มีความสุขทางใจผู้คนเวลาอยากได้อะไร หรือมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจไร ก็จะมาหาท่านให้เจ้าพ่อท่านช่วย ชาวเชียงแสน เชื่อกันว่าท่านปกป้องรักษาเมืองเชียงแสน

กำแพงเมืองเชียงใหม่ สันนิษฐานว่าสร้างสมัยพญาแสนภู ผังเมืองเชียงใหม่มีลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ไม่สมมาตร ขนาดกว้าง ๗๐๐ วา ยาว ๑,๕๐๐ วา เนื้อที่ประมาณ ๑,๒๔๐ ไร่ กำแพงเมืองมี ๒ ชั้นคั่นด้วยคูน้ำ (บางตำนานกล่าวว่า มี ๓ ชั้น) ทอดตัวล้อมรอบเมือง ด้านทิศตะวันออกใช้แม่น้ำโขงเป็นปราการธรรมชาติ มีประตูเมือง ๑๑ ประตู ดังนี้ ๑. ประตูยางเทิง ทางเหนือ ๒. ประตูหนองมูล ทางตะวันตก ๓. ประตูเชียงแสน หรือ ประตูป่าสัก ทางตะวันตก เป็นเส้นทางหลักเข้าสู่ตัวเมือง ๔. ประตูทัพม่าน ทางตะวันตก ๕. ประตูดินขอ ทางใต้ ๖. ประตูท่าอ้อย ทางตะวันออก ริมแม่น้ำโขง ๗. ประตูท่าเสาหิน ทางตะวันออก ริมแม่น้ำโขง ๘. ประตูท่าหลวง ทางตะวันออก ริมแม่น้ำโขง ๙. ประตูท่าวิสุกรรม ทางตะวันออก ริมแม่น้ำโขง ๑๐. ประตูท่าคราว ทางตะวันออก ริมแม่น้ำโขง ๑๑. ประตูท่ารั้วปึก ทางตะวันออก ริมแม่น้ำโขง แนวกำแพงและประตูเมืองทางด้านทิศตะวันออก (หมายเลข ๖-๑๑) ถูกแม่น้ำโขงพัดเซาะพังทลายลงในน้ำ โดยเมื่อประมาณ ๖๐-๗๐ ปีก่อน ยังปรากฏให้เห็นประตูท่าคราวอยู่ ปัจจุบันคงเหลือแต่แนวกำแพงและประตูทางด้านทิศเหนือ ด้านทิศใต้ และด้านทิศตะวันตก เท่านั้น เมืองเชียงใหม่มีป้อมทั้งหมด ๗ ป้อม มีลักษณะเป็นป้อมรูปโค้งครึ่งวงกลมคล้ายเกือกม้า ได้แก่ ป้อมประตูยางเทิง ป้อมประตูหนองมูล ป้อมประตูเชียงแสน (มี ๒ ป้อม) ป้อมประตูทัพม่าน และป้อมแจ้งหัวริน ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ เป็นศูนย์ให้ข้อมูลความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่ มีรถไฟฟ้าวัยบริการให้กับนักท่องเที่ยว จำนวน ๒ คัน โทรศัพท์ ๐๕๓-๗๗๗-๐๘๔

วัดบ้านกู่เต้า เป็นวัดประจำหมู่บ้านกู่เต้า ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลโยนก อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ หมู่บ้านกู่เต้านั้นเป็นที่ตั้งของทะเลสาบเชียงแสน ซึ่งแต่เดิมมีชื่อว่า หนองบงคาย มีพื้นที่ประมาณ ๒,๗๑๑ ไร่ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มภูเขาล้อมรอบมีแม่น้ำกกไหลผ่าน มีหนองน้ำธรรมชาติหลายแห่งและยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของนกเป็ดน้ำ ในฤดูหนาว ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมมาชมนกเป็ดน้ำกันมาก

วัดมหาธาตุอุยจัน มีเจดีย์ที่บรรจุพระเกศาธาตุ เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงบรรทมในอดีต

วัดเชตวัน พงศาวดารโยนกกล่าวว่า “ศักราช ๙๙๘ (พ.ศ.๒๐๗๙) ปี ชวด อัฐศก เจ้าฟ้าสุทโธธรรมราชาทรงบำเพ็ญพระราชกุศล แล้วมีพระราชโองการสถาปนาที่วังนางฟ้ากาเผือก เมืองเชียงใหม่เป็น พระอารามขนานนามว่า วัดเชตวัน แล้วอาราธนาพระมหาเถรวัดป่าไผ่ ดอนแท่นมาเป็นเจ้าอาวาส

วัดมงคล ตั้งอยู่ในเมืองเชียงใหม่ ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ วัดนี้สร้างโดยพญาสรสิทธิมหาไชยสงครามลุ่มฟ้า บุตรขุนนางผู้หนึ่ง ซึ่งยังธนูขุนนางธนูชาวจีน ใน พ.ศ.๑๙๑๓ และได้รับการแต่งตั้งจากพระยาโกณา เจ้าเมืองเชียงใหม่ให้ครองเมืองเชียงใหม่ กรมศิลปากรได้ขุดแต่งและบูรณะโบราณสถานวัดมงคลนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๙ พบหลักฐานว่ามีการก่อสร้างครั้งที่ ๒ ได้เปลี่ยนวิหารให้เป็นอุโบสถและขยายให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจนเชื่อมเป็นฐานเดียวกับเจดีย์ ซึ่งน่าจะสัมพันธ์กับความรุ่งเรืองของศาสนาพุทธลังกาวงศ์ (ใหม่) ที่เข้ามาสู่เมืองเชียงใหม่ ในราวศตวรรษที่ ๒๑

วัดมหาโพธิ์ เชียงแสน ประกอบด้วยเจดีย์ตั้งอยู่หลังวิหารซึ่งหันหน้าไปทางทิศ ตะวันออก บนวิหารมีฐานชุกชี ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น พบฐานอาคารสองแห่งด้านทิศเหนือ และบ่อน้ำหนึ่งแห่ง ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการก่อสร้าง ปัจจุบันเป็นวัดร้าง ชื่อ มหาโพธิ์ เพราะมีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่หน้าวัด ในวันที่ ๑๖ เมษายน ของทุกปี จะมีประชาชนมาทำพิธี คำสहरี (คำชีวิต) สันนิษฐานจากรูปแบบสถาปัตยกรรมได้ว่าวัดนี้น่าจะสร้างขึ้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๑ วันที่ ๑๖ เมษายน ของทุกปี เป็นวันปากปี ของคนเมือง ชาวบ้านจะนำไม้้งามขนาดใหญ่มาค้ำกึ่งต้นโพธิ์ (คำสहरี) มีการประดับตกแต่งไม้ค้ำ และยังนำไม้้งามขนาดเล็ก (จำนวนมากกว่าอายุจริง ๑ อัน) มามัดกองรวมกันไว้ใต้ต้นโพธิ์ เพื่อเป็นสิริมงคลเนื่องในวันปีใหม่ (สงกรานต์)

วัดป่างัวเชียง ตั้งอยู่ภายในเมืองเชียงแสนติดกับแม่น้ำโขง จากการขุดแต่งทางโบราณคดีพบ วิหาร เจดีย์ และอาคารอีกสองหลัง วิหาร มีแผนผังอยู่ในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศ ตะวันออก ลดมุขด้านหน้า มีบันไดทางขึ้นด้านหน้าและด้านข้างทั้งสองข้างใกล้กับฐานชุกชีโดยเฉพาะบันไดข้างด้านทิศเหนือ พบว่ามีราวบันไดประดับตัวหงา ด้านบนอาคารพบฐานชุกชี พื้นปูอิฐและเสา ส่วนฐานอาคารตกแต่งเป็นฐานบัว เจดีย์ เป็นเจดีย์ระฆัง ย่อมุมไม้ ๒๔ รองรับฐานบัวที่เข็ดปลายกลีบบัวขึ้นและประดับลูกแก้วอกไก่ ๒ ชั้นเหนือขึ้นไปหักหลังพลาถลง รอบเจดีย์มีลานประทักษิณ แทนบุชาและบันไดขึ้นสู่พื้นลานประทักษิณ อาคารหมายเลข ๑ ตั้งอยู่ติดลานประทักษิณด้านทิศใต้ของเจดีย์ มีแผนผังสี่เหลี่ยมผืนผ้ายกเก็จด้านหน้า พื้นปูอิฐ อาคารหมายเลข ๒ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเจดีย์ มีแผนผังสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก ฐานอาคารตกแต่งเป็นฐานบัว

วัดบ้านร้อง โบราณสถานแห่งนี้ตั้งอยู่ในเมืองเชียงแสนด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ใกล้กับแม่น้ำโขง ประกอบด้วยอาคาร ๕ หลังคือ วิหาร ห้องท้ายวิหาร เจดีย์ราย(ข้างล้อม) เจดีย์ราย และเจดีย์สถูปจำลอง ไม่ปรากฏประวัติความเป็นมาจากเจดีย์รายที่มีการประดับข้างล้อม พบว่ามีรูปแบบลักษณะเดียวกับเจดีย์ประธานวัดช้างค้ำและพระธาตุภูเข่า แต่ที่วัดแห่งนี้เป็นเจดีย์ราย จึงน่าจะมีอายุหลังกว่าทั้งสองแห่งที่กล่าว ในช่วงครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ ๒๐ เป็นต้นมา และใช้งานจนถึงในช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๒ และทิ้งร้างไปในช่วงเวลานี้หรืออาจจะหลังจากนี้ไปไม่นานนัก

หนองบัวหลวง ตั้งอยู่บ้านสันมะเค็ด ม.๙ ต.ป่าสัก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย เหมาะแก่การมาล่องแพคลายความร้อน กับหนองน้ำขนาดใหญ่ราว ๒๐๐ กว่าไร่ ล้อมรอบไปด้วยเนินเขา สวยงาม ปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สร้างอาชีพและรายได้ รวมทั้งสร้างความสามัคคีและเข้มแข็งของคนในชุมชน สิ่งสำคัญคือภูมิประเทศของสถานที่ตั้งอยู่ระหว่างสามเหลี่ยมทองคำ และเมือง ประวัติศาสตร์เชียงแสน อ.เชียงแสน มีการปรับปรุงสถานที่ มีแพให้บริการนักท่องเที่ยวในหนองบัวหลวงประมาณ ๔๐๐ ลำ

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านธารทอง วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จทอดพระเนตรพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติสบกผิงขวา ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และถูกบุกรุกพื้นที่เพื่อจับจองที่ทำกินโดยชาวเขา บ้านขุนน้ำคำ ทำให้ป่าไม้ถูกทำลายลงเป็นจำนวนมาก ทางราชการจึงได้ทำการอพยพราษฎรบ้านขุนน้ำคำ ลงมาอยู่ในพื้นที่ บ้านธารทอง ตำบลแม่เงิน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พิกัด PC๓๑๖๔๓๔ ซึ่งอยู่ห่างจากจุดเสด็จประมาณ ๕ กิโลเมตร ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมีต่อพสกนิกรทุกหมู่เหล่า ได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการจัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง บ้านธารทอง ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ๑๐,๐๐๐ ไร่ เพื่อหยุดยั้งการทำลายป่า

ให้สถานีเป็นแหล่งจ้างงานผลิตอาหารที่ปลอดภัยและในขณะเดียวกันให้เป็นศูนย์การเรียนรู้การเกษตรที่ถูกต้อง วิถี จนกระทั่งนำไปผลิตในที่ดินของตนเองสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าอย่างยั่งยืนได้ รวมถึงการจัดระเบียบชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไป กิจกรรมในการท่องเที่ยว- ศูนย์การเรียนรู้การเกษตรที่ถูกต้อง ปลูกไม้ผล ไม้ดอก และพืชผักปลอดสารพิษ- แหล่งเพาะปลูกพืชผักและ ดอกไม้เมืองหนาวนานาชนิด- สามารถเดินทางได้ทุกฤดู การเดินทางจากตัวเมืองเชียงราย ใช้เส้นทางจาก จังหวัดเชียงราย ถึง บ้านธารทอง ต.แม่เงิน อ.เชียงราย รวมระยะทาง ๘๗ กม.

ชุมชนโฮมสเตย์บ้านท่าขันทอง “บ้านท่าขันทอง” เป็นหมู่บ้านต้นแบบ วัฒนธรรมที่ยังคง รักษาวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านเดิมๆ สืบสานไว้ให้ศึกษา และเป็นหมู่บ้านที่ชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความหลากหลายของกลุ่มอาชีพ มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ จากทั่วประเทศเข้าไปศึกษาดูงานอยู่แบบไม่ขาดสาย .. พื้นที่ของหมู่บ้านยาวเลียบบไปตามแนวแม่น้ำโขง เห็นวิวทิวทัศน์สวยงาม ยามปั่นจักรยานเที่ยวรอบๆหมู่บ้าน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่อบอุ่นปลอดภัย มีเสน่ห์ ประทับใจในการต้อนรับด้วยน้ำใจไมตรีที่อบอุ่น อย่างพี่น้องแบบชาวชนบท ทีมงาน TLC จึงขอเชิญชวนให้ ทุกท่าน ได้ไปเที่ยวชมและพักผ่อนอย่างมีความสุข ครั้งหนึ่งในชีวิตกับ โฮมสเตย์ บ้านท่าขันทอง เชียงราย กิจกรรมการท่องเที่ยว- ล่องเรือตามรอยนครโบราณสุวรรณโคมคำ- เก็บสาหร่ายแม่น้ำโขง ผ่าน จุดชายแดนไทย-ลาว- ฝึกการทอผ้า- กิจกรรมจับปลาแม่น้ำโขง- กิจกรรมดำนา- นั่งรถอู่ตึกชมทุ่ง- ที่พัก โฮมสเตย์ การเดินทางจากตัวเมืองเชียงราย จากอำเภอแม่จันใช้เส้นทาง ๑๐๖ ไปอำเภอเชียงแสน ใช้เส้นทาง ๑๑๒๙ (เลียบบแม่น้ำโขง) ถึงบ้านท่าขันทอง ตำบลบ้านแซว ระยะทางประมาณ ๑๒ กิโลเมตร

๓) อำเภอเชียงของ

อำเภอเชียงของ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๑๑๔ กิโลเมตร ตาม เส้นทางสายอำเภอเชียงแสน-เชียงของ ทางหลวงหมายเลข ๑๑๒๙ เป็นทางเลียบบฝั่งโขง ห่างจากเชียงแสน ประมาณ ๕๕ กิโลเมตร อีกเส้นทางหนึ่งคือ จากอำเภอแม่จัน ใช้เส้นทางแม่จัน-บ้านกิวพร้าว-บ้านแก่น ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๘ บ้านแก่น-บ้านทุ่งจี้ว ทางหลวงหมายเลข ๑๑๗๔ และบ้านทุ่งจี้ว-เชียงของ รวมระยะทางจากเชียงรายประมาณ ๑๑๔ กิโลเมตร ทางลาดยางตลอดสาย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดหลวง ตั้งอยู่วัดหลวง ตำบลศรี้ง อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย เปิดทำการทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๘.๐๐ น. โทร. ๐๕๓-๗๘๓๖๘๖, ๐๙-๒๖๖๔๓๗๖ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ๑. เพื่อรวบรวมวัตถุสิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้ของชาวบ้าน และชนเผ่า ๒. เพื่อ เป็นที่ศึกษาเรียนรู้ของเยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ๓. เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ บุคคลทั่วไป เนื้อหาและรูปแบบการจัดแสดงภายในหอวัฒนธรรมนิทัศน์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านใช้เป็นที่พักของ ใช้ เครื่องใช้ พร้อมทั้งของมีค่า เช่น เงิน หรืออื่น ๆ ที่หายากในสมัยปัจจุบันแล้ว ทางวัดได้เก็บรวบรวม รักษาไว้เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาหาข้อมูล

ท่าเรือบั้ง จุดผ่านแดนถาวรระหว่างไทย-ลาว ริมฝั่งแม่น้ำโขง มองเห็นทิวทัศน์ ของเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถ ข้ามไปฝั่งลาวได้โดยติดต่อที่ว่าการอำเภอเชียงของ พร้อมรูปถ่าย ๑ นิ้ว ๒ รูป สำเนาบัตรประจำตัว ประชาชน ๑ ชุด และค่าธรรมเนียม ๓๐ บาท ค่าผ่านด่านลาว ๙๐ บาท หรือใช้พาสปอร์ต (ไม่ต้องทำวีซ่า) สำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศต้องขอวีซ่าจากสถานทูตหรือจากด่านตรวจคนเข้าเมืองของลาว (ด่านเปิด ทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๘.๐๐ น.) จากจุดนี้สามารถเดินทางท่องเที่ยวโดยเรือไปถึงหลวงพระบาง สปป.ลาว และกลับเข้าประเทศไทยที่จังหวัดหนองคายได้ ด่านตรวจคนเข้าเมืองเชียงของ โทร ๐ ๕๓๗๙ ๑๖๖๓

บ้านหาดบ้าย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางเชียงแสน-เชียงของ ถนนเลียบริมแม่น้ำโขง เป็นหมู่บ้านของชาวไทลื้อ มีชนบทรรมนิยมประเพณีดั้งเดิมมาสนใจ โดยเฉพาะฝีมือการทอผ้าพื้นเมือง ที่มีชื่อเสียงจากอำเภอเชียงของ นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือหางยาวไปยังบ้านหาดบ้าย โดยขึ้นเรือที่ท่าเรือบัก ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง และยังสามารถชมทัศนียภาพสองฝั่งโขงอันสวยงามอีกด้วย

ท่าผาถ่าน อยู่บริเวณสุดซอยเทศบาลซอย ๗ เป็นท่าเรือขนส่งสินค้าเล็กๆ แต่โดยรอบบริเวณเป็นลานกว้างมาก นักท่องเที่ยวสามารถหาเรือโดยสารท่องเที่ยวแบบเหมาได้ที่บริเวณนี้มีเจ้าของเรือหลายลำพร้อมให้บริการ เช้าตื่นมาสูดอากาศบริสุทธิ์บริเวณท่าผาถ่านอากาศดีมาก และเป็นจุดชมวิวมแม่น้ำโขงที่สวยงามจุดหนึ่ง

ศาลเจ้าพ่อพญาแก้ว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ บ้านสบสม ต.เวียง อ.เชียงของ ตามประวัติกล่าวว่า พญาแก้วได้เป็นผู้นำราษฎร จำนวนหนึ่ง อพยพมาจากสิบสองปันนา ล่องเรือมาตามลำแม่น้ำโขง แล้วมาขึ้นฝั่ง และสร้างบ้าน แปรเมืองอยู่บริเวณหมู่บ้านสบสมในปัจจุบันนี้ ซึ่งการอพยพมานั้นเมื่อประมาณ ๓๐๐ กว่าปีมาแล้ว ซึ่งสมัยนั้นยังเป็นเมืองร้างอยู่ ต่อมาชาวอำเภอเชียงของได้สร้างศาลเจ้าพ่อพญาแก้วขึ้นมา เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๑๒ จึงได้จัดงานประเพณีไหว้ศาลเจ้าทุกๆปี

จุดชมวิวย้ายทรายมาน อยู่บริเวณ กม.๑๒ ระยะทางจากทาง อ.เชียงแสน มุ่งหน้าเข้า อ.เชียงของ อีกราวๆ ๑๓ กม. ด้านซ้ายมือจะเป็น อ่าวแม่น้ำโขง ที่มีขนาดกว้างกว่าลำน้ำโขงส่วนอื่นๆ เป็น จุดชมวิวย้ายทรายมาน ซึ่งเป็นชื่อเรียกลำห้วยที่ไหลทอดมาจากเทือกเขาสูง “ดอยหลวง” ไหลลงสู่ลำโขง จุดชมวิวย้ายทรายมาน ตั้งอยู่บนยอดเขา สูง สามารถมองเห็นทิวทัศน์ ระยะไกล มองเห็น ๒ ฝั่งโขง ไทย-ลาว ใกล้เคียงกันนั้นเป็นที่ตั้งของ หน่วยงานป่าไม้ สวนป่าห้วยทรายมานมองจากจุดชมวิวด้านบน จะเห็นด้านล่างเป็นอ่าวขนาดใหญ่กว่าปกติ ด้วยการคดเคี้ยว ไหลโค้งของลำน้ำโขง ที่ดูเหมือนจะเอียงเอียงเป็นใจฝั่งลาวเข้าไปทุกๆปี น้ำโขงที่คอยกัดเซาะตลิ่งฝั่งไทยให้พังทลายลงไปเรื่อยๆ ในทางตรงกันข้ามฝั่งลาวก็มีดอนทรายริมแม่น้ำโขงฝั่งไทย เป็นที่เพาะปลูกไร่เลื่อนลอยของชาวบ้านแถวๆนั้น ซึ่งได้แก่บ้านเมืองกานัญ บ้านห้วยเย็น บ้านใหม่ (ต.ริมโขง) ส่วนมากจะปลูกข้าวโพด และถั่ว สลับกันตามช่วงฤดู เพราะต้องคอยกะเวลาช่วงเก็บเกี่ยวให้พอดีกับหน้าฝน ที่จะมีปริมาณน้ำเพิ่มมากขึ้น อีกหลายเมตร ซึ่งจะทำให้บริเวณฝั่งโขงที่เห็นเขียวพริบตอนนี้เต็มไปด้วยน้ำโขง ห้วยทรายมาน เป็นท่าเรือ ท่าหาปลา มาช้านานแต่ก่อนใครอยากซื้อปลาก็แหะหาซื้อได้ที่ท่า นี้ เรียกอีกอย่างว่า “ท่าปู่เจ๊ก” เพราะแถวนี้เป็นบริเวณสุสานคนจีน

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองเชียงของ ตั้งอยู่ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงของ เคยรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา (เชียงแสน) เดิมชื่อ “ เมืองขรรษา ” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “ เมืองเชียงของ ” ขึ้นการปกครองกับเมืองนันทบุรี (นาน) โดยผู้ครองนครน่านได้แต่งตั้งให้เจ้าอริยะวงศ์เป็นเจ้าเมือง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๑๘๐๕ และมีผู้ครองเมืองเชียงของ สืบต่อกันมา จนถึงเจ้าเมืองคนสุดท้ายคือ พระยาจิตตวงษ์วรยศรี ในปี พุทธศักราช ๒๔๕๓ (ร.ศ.๑๒๙) และอำเภอเชียงของ ได้รับการยกฐานะเมืองอำเภอหนึ่งขึ้นกับจังหวัดเชียงราย โดยแต่งตั้งพระยาจิตตวงษ์รังษี เป็นนายอำเภอคนแรกของอำเภอเชียงของ

แหล่งแพร่พันธุ์ปลาบึกแห่งแรกของโลก บ้านหาดไคร้ เป็นหมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเวียงเชียงของ ม.๗ ที่มีชื่อเสียงทางด้านการจับปลาบึก ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีการจับปลาบึกทุกปี ช่วงระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ปลาบึกจะว่ายขึ้นเหนือ เพื่อไปวางไข่ ก่อนการจับปลาบึก จะมีพิธีการสำคัญอีกอย่างหนึ่งต้องทำทุกปีก่อนการจับ นั่นคือพิธีบวงสรวงเจ้า

พ่อปลาบึก ทำพิธีในวันที่ ๑๘ เมษายนของทุกปี ในพิธีการก็จะมีการเซ่นไหว้อาหาร เครื่องดื่ม เพื่อสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลังจากนั้นก็จะเริ่มลงมือจับปลา โดยเครื่องมือจับปลาบึกของที่นี่ เรียกว่า “มอ” ซึ่งเป็นอวนขนาดใหญ่พิเศษ เฉพาะจับปลาบึกเท่านั้น และเคยทำสถิติจับปลาบึกน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก น้ำหนักเฉลี่ยเกิน ๒๐๐ กิโลกรัมอย่างปลาบึก ได้มากถึง ๖๙ ตัว เมื่อปี ๒๕๓๓ ทั้งยังส่งมอบปลาบึกเพศผู้ตัวแรกที่จับได้ในแต่ละปี ให้กรมประมงรีดน้ำเชื้อเก็บไว้เพาะขยายพันธุ์ต่อไปได้อีกนับล้านๆ ตัว ปลาบึกเดือนเมษายน ๒๕๕๐ เข้าสู่ฤดูวางไข่ของปลาบึก ช่วงเวลาที่พรานปลาควรจะไปรวมตัวกันศึกคักที่ "ดอนแวง" เกาะกลางลำน้ำโขงระหว่างบ้านหาดไคร้ กับบ้านห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ฝั่งลาว ปัจจุบัน พรานปลาแห่งหาดไคร้ยังจัดพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อปลาบึก ทุกวันที่ ๑๘ เมษายนของทุกปี เพราะถึงแม้จะยุติการล่าปลาบึกแล้ว แต่เชื่อว่าพิธีนี้จะบันดาลความร่มเย็นเป็นสุขให้ แต่เป็นเรื่องน่าเสียดาย ที่หากใครไปเยือนหาดไคร้ไม่ตรงวันที่ ๑๘ เมษายน ก็แทบไม่รู้เรื่องปลาบึก เพราะไม่มีพิพิธภัณฑ์จัดแสดงและรวบรวมองค์ความรู้ล้ำค่าเอาไว้ ในขณะที่พรานปลาระดับ "เสือตาไฟ" ค่อยๆ ร่วงโรยและอำลาโลกไปอย่างต่อเนื่อง

วัดพระแก้ว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เป็นอีกวัดหนึ่งในเชียงของที่ตั้งอยู่กลางเมือง ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอฯ ประมาณ ๔๐๐ เมตร บนถนนสายหลักเชียงของ-เชียงแสน (ติดกับที่ทำการไปรษณีย์) ทางเข้าวัดจะติดถนนสายหลัก แต่อีกด้านหนึ่งจะติดแม่น้ำโขง ดังนั้นบริเวณวัดจึงสามารถมองเห็นวิวแม่น้ำโขงสวยงามมาก รวมทั้งมองเห็นฝั่งลาวได้ชัดเจนอีกด้วย ภายในวัดมีพระพุทธรูปเก่าแก่มากมาย โดยเฉพาะพระพุทธรูปที่ทำจากหินน้ำโขงที่งดงามมาก บริเวณด้านติดแม่น้ำโขงมีม้านั่งหินอ่อนให้ท่านนั่งชมทัศนียภาพน้ำโขงและฝั่งลาวตลอดแนววัด

วัดหลวงหรือวัดไชยสถาน เป็นอีกวัดหนึ่งที่ด้านหน้าติดถนนสายหลักเชียงของ-เชียงแสน และอีกด้านอยู่ติดกับแม่น้ำโขง วัดหลวงอยู่ห่างจากวัดพระแก้วไม่เกิน ๑๐๐ เมตร ตัววิหารหันหน้าไปทางทิศตะวันออก(ทางแม่น้ำโขงและเมืองห้วยทราย สปป.ลาว) ดังนั้นอยู่บนบริเวณวัดจึงมองเห็นทัศนียภาพน้ำโขงและเมืองลาวได้อย่างชัดเจน ถัดจากชั้นบริเวณวัดมีบริเวณให้อีกชั้นหนึ่งสำหรับจอดรถและนั่งชมวิวก่อนที่จะถึงชั้นถนนตัวหนอนเลียบริมน้ำโขง ช่วงเย็นๆ อากาศเย็นสบายและทิวทัศน์สวยงามมาก

วัดศรีดอนชัย เดิมชื่อ “วัดตุงคำ” ตั้งอยู่บริเวณสถานีตำรวจภูธรอำเภอเชียงของ ปัจจุบัน ต่อมาประมาณปี พ.ศ. ๒๔๐๐ ได้ย้ายมาสร้างวัดใหม่ทางทิศตะวันตก ติดกับประตูชัย (ที่ตั้งวัดปัจจุบัน) และได้เปลี่ยนชื่อวัดใหม่ว่า “วัดศรีดอนชัย” วัดศรีดอนชัย เป็นศูนย์กลางจัดการศึกษาของคณะสงฆ์อำเภอเชียงของ โดยได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๘๐ แผนกสามัญศึกษา มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ และเป็นสถานที่สอบธรรมสนามหลวงประจำอำเภอเชียงของ ประจำปี และได้รับยกย่องจากกรมการศาสนาให้เป็น “วัดพัฒนาตัวอย่าง” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ มีปูชนียวัตถุที่สำคัญอันเป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชน คือ “ หลวงพ่อเพชร ” ซึ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองเชียงของ และพระธาตุศรีเวียงดอนชัย มีประเพณีสักการบูชาเป็นประจำทุกปีในวันมาฆบูชา

สะพานมิตรภาพ ๔ (เชียงของ-ห้วยทราย) เป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยที่ บ้านดอนมหาวัน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายกับประเทศลาวที่บ้านดอน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ระยะทาง ๒.๔๘ กิโลเมตร รูปแบบของสะพานเป็นคอนกรีตรูปกล่อง (Segmental Concrete Box Girder) มีเสา ๔ เสา กว้าง ๑๔.๗๐ เมตร เป็นสะพานขนาด ๒ เลน แต่ละเลนกว้าง ๓.๕๐ เมตร นอกจากสะพานแล้วยังมีโครงการก่อสร้างถนนไปอีกประมาณ ๖ กิโลเมตรเข้าไปในเขตเมืองห้วยทราย ซึ่งเป็นถนนลาดยางขนาดสองเลน รวมทั้งมีการก่อสร้างด่านตรวจคนเข้าเมืองด้วยสถาปัตยกรรมแบบล้านช้าง เป็นการเชื่อมต่อกับเส้นทาง R๓A ที่เชื่อมต่อระหว่างจีน - ลาว - ไทย

พิพิธภัณฑลัทธิลอยคำ หากคุณมาเที่ยวอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และมุ่งหน้าเข้าสู่อำเภอเชียงของ เดินทางบนทางหลวง ๑๐๒๐ หรือ เส้นทางเชียงราย - เชียงของ ผ่านหมู่บ้านศรีดอนชัย ก่อนถึงตัวอำเภอประมาณ ๙ กิโลเมตร อยากรู้คุณแวะเที่ยวชม พิพิธภัณฑลัทธิลอยคำ ซึ่งเป็นสถานที่จัดแสดงประวัติความเป็นมาของชาวไทลื้อและประวัติของผ้าทอไทลื้อตลอดจนวัฒนธรรมต่างๆ ของชาวไทลื้อ โทร / แฟกซ์ ๐๘๙ ๘๓๘ ๕๗๒๔

๘) อำเภอเวียงแก่น

ดอยผาตั้ง เป็นจุดชมวิวยุทธ-ลาว และเที่ยวชมทะเลหมอกได้ตลอดปี ในเดือนธันวาคมถึงมกราคม มีดอกซากุระและดอกเสี้ยวบานสะพรั่งงดงาม เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวจีนฮ่อ ม้ง และเย้า โดยเฉพาะจีนฮ่อนั้น อดีตเคยเป็นส่วนหนึ่งของกองพล ๙๓ ซึ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ดอยผาตั้งนี้ ปัจจุบันประกอบอาชีพทางการเกษตร ปลูกพืชเมืองหนาว เช่น บัวย ท้อ สาลี่ แอปเปิ้ล และชา การเดินทางจากจังหวัดเชียงราย ใช้เส้นทางเชียงราย-เวียงชัย-พญาเม็งราย-บ้านด้า ทางหลวงหมายเลข ๑๒๓๓, ๑๑๗๓ และ ๑๑๕๒ ระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร บ้านด้า-บ้านท่าเจริญ ทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๐ ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร บ้านท่าเจริญ-เวียงแก่น-ปางหัด ทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๕ ระยะทาง ๑๗ กิโลเมตร และปางหัด-ดอยผาตั้ง อีก ๑๕ กิโลเมตร จุดชมวิวยุทธ-ลาว สามารถมองเห็นแม่น้ำโขงทอดตัวคดเคี้ยวในฝั่งลาว หากเดินเท้าต่อไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตร จึงจะถึงจุดชมวิวยุทธ-ลาว สภาพเส้นทางบางช่วงสูงชัน บนดอยผาตั้งมีที่พัก สถานที่กางเต็นท์และร้านอาหาร จุดบริการนักท่องเที่ยวดอยผาตั้ง โทร. ๐ ๕๓๙๑ ๘๓๐๑ หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลปอ โทร. ๐ ๕๓๗๑ ๐๓๐๐, ๐ ๕๓๙๑ ๘๒๖๕

หาดผาไต้ อยู่ห่างจากเทศบาลเวียงแก่น ๑๒ กิโลเมตร เป็นจุดชมวิวยุทธ-ลาว สำหรับฤดูหนาว เกาะแก่งและแนวหาดทรายในลำน้ำโขงปรากฏเป็นบริเวณกว้างดูสวยงามมาก เป็นเส้นแบ่งพรมแดนไทย-ลาว จุดนี้แม่น้ำโขงไหลเข้าสู่ประเทศลาว กลับเข้าสู่ประเทศไทยอีกครั้งที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่เทศบาลตำบลม่วงยาย โทร. ๐ ๕๓๖๐ ๘๐๐๐

วัดหลวงพ่อกิติย์ หรือ วัดยาย ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๒ ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศตะวันออก ประมาณ ๒๐๐ เมตร เป็นพระพุทธรูปที่ชาวตำบลม่วงยายและอำเภอเวียงแก่นให้ความเคารพนับถือ เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย ต.ม่วงยาย อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย โทร / แฟกซ์ ๐๕๓-๖๐๘๐๐๐-๑ (อบต.ม่วงยาย)

ถ้ำ (อ.เวียงแก่น) ตั้งอยู่ที่ ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำห้วยจ้อ ถ้ำห้วยหิน ถ้ำผาบู่ ถ้ำผาช่องไทร เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย โทร. ๐-๕๓๖๐-๘๐๐๐-๑

อ่างเก็บน้ำวอง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒ บ้านยายเหนือ ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งเก็บน้ำทางธรรมชาติขนาดใหญ่ เป็นต้นน้ำทางการเกษตรของเกษตรกรตำบลม่วงยายและตำบลใกล้เคียง และยังเป็นสวนสาธารณะที่พักผ่อนที่สวยงาม เป็นธรรมชาติมากอีกแห่งหนึ่งของตำบลม่วงยาย เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง บ้านยายเหนือ ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ราษฎร สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย ต.ม่วงยาย อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย โทร / แฟกซ์ ๐-๕๓๖๐-๘๐๐๐-๑

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง สัมผัสสมหนาว ฟ้าชมทะเลหมอก ไม้ดอก
ตระการตา" คราวสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดนมถวิลจินตมัย ตำบลท่าข้าม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙
ในโอกาสนั้น นายจิ่งนึ่ง ศักดิ์สิทธิ์ธนาภาพผู้ใหญ่บ้านห้วยแล้งหมู่ ๒ ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลขอ
พระราชทานความช่วยเหลือจากโครงการหลวงเพื่อสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับราษฎรในพื้นที่เป็นการเพิ่ม
รายได้แก่ครอบครัว ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้งจึงถือกำเนิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยประธานมูลนิธิ
โครงการหลวงมอบหมายให้ ม.ร.ว. แชนแจ่มจรัส รัชนิ เป็นผู้อำนวยการจัดตั้งพื้นที่โครงการหลวงตั้งอยู่ใน
เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่อิงและป่างาว ความสูงจากระดับน้ำทะเลระหว่าง ๔๐๐-๑,๓๖๐ เมตร พื้นที่
รับผิดชอบ ๗๖.๙๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔๘,๓๑๐ ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันขนาบข้างในแนว
เหนือ-ใต้ มีที่ราบลุ่มกว้าง ความลาดชันของพื้นที่ปานกลาง มีลำน้ำสำคัญ อาทิ ห้วยกุก ห้วยล้าน ห้วยน่าน้อย
ห้วยหัด ฯลฯ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปี ๑๖,๐๗๗.๗ มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๔.๗ องศาเซลเซียส/ปี

กิจกรรมท่องเที่ยว

- ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชมแปลงพืชผัก ไม้ผล และไม้ดอก โดยเฉพาะไม้ผลท้องถิ่นและ
เมืองหนาว เช่น สาลี่ ท้อ พลับ อโวคาโด เกาลัด โทมาเมโล มะม่วง ส้มโอ และมะนาว เป็นต้น นอกนั้นยังมี
พืชไร่ คือ ถั่วชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้ผลค่อนข้างดีท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติ

- วนอุทยานภูชี้ฟ้า เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากของจังหวัดเชียงราย จุดเด่นคือ
หินขนาดใหญ่ที่ตั้งชูสู่ฟ้า ในฤดูหนาวจะได้ชมทะเลหมอกและอาทิตย์ยามเช้า และเมื่อหมอกจากลงจะเห็น
ภูมิประเทศของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยู่เบื้องหน้า นอกจากนี้ยังมีดอกไม้ใน
บริเวณรอบ ๆ สวยงามน่าชม

- จุดชมวิวผาตั้งและประตูสยาม จุดเด่นคือมีหินงอกและโขดหินขนาดใหญ่ที่ขึ้นอยู่ตามสัน
เขาระหว่างไทย-ลาว ในฤดูหนาวจะได้สัมผัสกับอาทิตย์อุทัยท่ามกลางทะเลหมอกที่ค่อย ๆ เปลี่ยนสี

- น้ำตกห้วยตั่ว เป็นน้ำตกในลำน้ำตั่ว ไหลจากหน้าผาหลายชั้น บริเวณนี้ยังรักษาสภาพป่า
ไว้อย่างสมบูรณ์และเป็นธรรมชาติมาก เหมาะแก่การเดินป่าอย่างยิ่ง

- น้ำตกห้วยขวาก เป็นน้ำตกจากผาสูงลงสู่ลำห้วยขวาก ซึ่งเป็นลำห้วยขนาดใหญ่
พอสมควร จุดเด่นคือป่ายังสมบูรณ์และบรรยากาศเป็นธรรมชาติมาก

- น้ำตกทรายทอง น้ำตกในหุบเขาลึก กระแสน้ำหลังจากผาด้านบนมีความสูงขนาดตึก ๒
ชั้นครึ่ง

- น้ำตกตาดหมอก น้ำตก ๗ ชั้น มีแอ่งน้ำ สามารถท่องเที่ยวตามกระแสน้ำขึ้นไปชมน้ำตก หรือ
เดินเลาะไปตามทางในสวนของหมู่บ้านได้

- ถ้ำผาแล มีลักษณะเด่นที่ประกอบด้วยถ้ำใหญ่น้อยลดหลั่นกันมากมาย ภายในถ้ำยังมี
พระพุทธรูปให้นมัสการด้วย

- ถ้ำเพชร ถ้ำที่ภายในมีหินงอกหินย้อยงดงาม มีน้ำไหลผ่านตลอดถ้ำ การเดินชมค่อนข้าง
ลำบากแต่ทำทนายผู้รักการผจญภัยยิ่งนัก

ท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี

- ปีใหม่ม้ง เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบมาช้านาน เป็นวาระที่จะพบปะญาติพี่น้องนานถึง ๑๐
วัน จัดขึ้นในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๒ ของทุกปี

- กินข้าวใหม่ พิธีกรรมที่จัดขึ้นหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวไร่มีการฆ่าไก่ หมู เช่น ไห้วและกินเลี้ยงฉลอง

- พิธีกรรม พิธีกรรมที่แปลกแต่อาจพบได้เฉพาะกาล ได้แก่ การตายซึ่งมีการเก็บศพไว้ที่บ้านไม่เกิน ๗ วัน และฆ่าวัวควายใหญ่วิญญาณติดตามผู้ตายไป และพิธีแต่งงานของชาวม้งที่จะจัดกันเฉพาะข้างขึ้นเท่านั้นเพื่อมิให้เกิดอุปสรรคต่อชีวิตการครองเรือน

ของฝาก หัตถกรรมประจำถิ่น สิ่งที่มีเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านคือการตีมีด และเครื่องใช้ในการเกษตร งานจักสาน การทำอานม้า เป็นต้น ที่ปัก ผ้าทอมือไทยลื้อ เครื่องจักสานของชนเผ่าขมุ การประยุกต์วัสดุธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพ ผักและผลไม้ปลอดสารพิษ

ที่พัก + ร้านอาหาร

- บ้านพักรับรองภายในศูนย์ฯ จำนวน ๑ หลัง (๒ ห้องนอน) รับรองได้ ๖ คน
- เต็นท์บริการ ขนาด ๒ คน
- ไม่มีร้านอาหารบริการภายในศูนย์

การเดินทาง จากตัวเมืองเชียงใหม่ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ สายเชียงใหม่-เชียงใหม่ ผ่านแยกศรีทรายมูล-อำเภอเวียงชัย-พญาเม็งราย-ขุนตาล-เชียงของ (บ้านท่าเจริญ) ถึงอำเภอเวียงแก่น ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๕ ถึง กม.๕๘ บ้านโละ หมู่ ๓ ให้เลี้ยวขวาแยกเข้าหมู่บ้านห้วยแล้ง หมู่ ๒ ตรงไปประมาณ ๙ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ถึงศูนย์ฯ ประมาณ ๕-๖ ชั่วโมง

หมายเหตุ ใช้รถยนต์ได้ทุกประเภท ยกเว้นฤดูฝนต้องใช้รถโฟร์วีลไดรฟ์ หรือใช้บริการรถยนต์รับจ้างสายเชียงใหม่-เวียงแก่น จุดจอด ณ สถานีขนส่งผู้โดยสาร จังหวัดเชียงใหม่ ราคาค่าโดยสารคนละประมาณ ๕๕ บาท สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง บ้านห้วยแล้ง ตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงใหม่ โทร / แฟกซ์ ๐-๕๓๙๑-๘๔๔๑

เมืองโบราณดงเวียงแก่น ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ บ้านม่วง ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวอำเภอเวียงแก่น ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ ๒๐๐ เมตร เป็นเมืองโบราณ ตั้งอยู่บนเนินสูงราว ๓๐ - ๓๕ เมตร เนื้อที่ประมาณ ๒๘๖ ไร่ ๑ งาน ๘๖.๐๙ ตารางวา เป็นพื้นที่ป่ารกทึบ มีพืชพันธุ์ทางธรรมชาติ สมุนไพร และสัตว์ป่านานาชนิด ปัจจุบันได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงยาย

ร่องุ่นภูดาวล้อมเดือน มีเนื้อประมาณ ๒๐ไร่ มีผลผลิต ๒ ครั้ง ตั้งแต่เดือนธันวาคม-มกราคม เดินทางด้วยรถทุกชนิด และช่วงที่ ๒ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-มิถุนายนเป็นช่วงฤดูฝนต้องเดินทางด้วยรถขับเคลื่อน ๔ ล้อเท่านั้น บรรยากาศดี วิวที่สวยงาม รสหวานอร่อย สถานที่ตั้งอยู่ที่บ้านดอนต.ปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงใหม่ ใกล้ผาตั้ง-ภูชี้ฟ้า เปิดให้นักท่องเที่ยวไปชมและกางเต็นท์ โทร / แฟกซ์ ๐๘๑-๗๐๖๕๑๒๘ , ๐๘๖-๑๙๑๘๔๕๑

ภูชี้ดาว เป็นจุดชมวิวยะลอมอกที่สวยงาม ไม่แพ้ภูชี้ฟ้า ซึ่งวันไหนสภาพอากาศเปิดสามารถมองเห็นยอดภูชี้ฟ้าได้ชัดเจน ภูชี้ดาวตั้งอยู่บนพื้นที่ในความดูแลของตำบลปอ อ.เวียงแก่น จ.เชียงใหม่ จุดเด่นของภูชี้ดาวอยู่ที่ยอดสูงสุด สามารถมองเห็นวิวได้ ๓๖๐ องศา ไม่มีต้นไม้ สิ่งก่อสร้างใดๆ มาบดบัง มีแนวรั้วไม้ไผ่กันเขตแดนป้องกันอันตรายมาสร้างเป็นจุดเด่นบนยอดชมวิแห่งนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังใหม่ ทุกอย่างยังคงอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ ป่าเขา ต้นไม้ ทิวทัศน์ทะเลหมอก เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการค้นหาสถานที่ใหม่ๆ ในบรรยากาศแสนโรแมนติก ไม่วุ่นวายด้วยผู้คน เสียงรถวิ่งผ่าน ที่นี่จะได้สัมผัสกับธรรมชาติจริงๆ การเดินทางขึ้นสู่ยอดภูชี้ดาว จะต้องใช้รถ ๔x๔ เท่านั้น ขับรถขึ้นไปตามถนนใน

หมู่บ้าน ระยะทางราว ๓ กิโลเมตร จะเจอสามแยกด้านหน้าเป็นศูนย์ปฏิบัติการทหารพราน บ้านร่มโพธิ์เงิน ร้อย ทพ.๓๑๐๔ ฉก.ทพ.๓๑๑ ให้เลี้ยวซ้ายไปตามป้ายบอกทางแล้ววิ่งขึ้นสู่ถนนดิน จากตรงนี้เส้นทางบางช่วง แคบและชัน ควรขับรถด้วยความระมัดระวัง เมื่อถึงจุดจอดรถด้านบน ต้องเดินเท้าต่อไปบนยอดภูชี้ดาวอีก ราวๆ ๒๐๐ เมตร ด้านบนไม่มีที่พัก ร้านอาหาร ดังนั้นควรเตรียมน้ำดื่มไปให้พอกับความต้องการ ยาดม เพราะอาจต้องใช้ตอนเดินขึ้นสู่ยอดดอย ฤกษ์ทำกันหาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ขึ้นและยังใหม่ อาจเจอกับตัวหาก ได้ ดังนั้นเตรียมสเปรย์หรือฤกษ์ทำกันหากเดินทางไปด้วย ภูชี้ดาว อาจจะไม่เหมาะสำหรับเด็กเล็กและคน แก่ เนื่องจากพื้นที่ทางเดินขึ้นไปต้องเดินแบบไล่ตามระดับสันเขาขึ้นไปเรื่อยๆ หากร่างกายไม่พร้อมจะ เหนื่อยได้ อีกอย่างบริเวณสันเขาบนยอดภูชี้ดาว มีพื้นที่ไม่มาก สองด้านเป็นเหวลึก หากพาเด็กไปด้วยควร ระมัดระวัง หรือคนแก่ในความดูแลของท่านไว้ให้ดี เมื่อเห็นว่ามีคนเดินขึ้นไปเยอะๆ ไม่ควรรีบเดินขึ้นขึ้นไป เพราะอาจเสี่ยงต่อการพลัดตกลงยอดเขาได้ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถเก๋ง หรือรถอื่นๆ ที่ไม่ มั่นใจว่าจะขึ้นไปได้หรือเปล่า สามารถติดต่อขอใช้บริการจ้างเหมารถชาวบ้านจากปางทางขึ้นไปส่งได้ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม วนอุทยานภูชี้ฟ้า โทร / แฟกซ์ ๐๘๔๘๐๗๙๘๔๘

ผาป่อง ประตुरักแห่งสยามตั้งอยู่ทางเหนือสุดของจังหวัดเชียงราย อนุสรณ์สถาน แห่งนี้ตั้งอยู่บนเส้นทางที่ตัดผ่านหน้าผาหินปูนซึ่งเป็นช่องขนาดใหญ่ทะลุถึงกันทั้งสองด้าน เดิมเคยทำหน้าที่ เป็นประตูเชื่อมต่อไปยังประเทศลาว และเป็นจุดที่กองกำลังคอมมิวนิสต์ (เวียดนาม จีนและลาว) ปะทะกับ กองกำลังแห่งชาติจีน (KMT) และกองกำลังทหารสหรัฐ จนเป็นเหตุให้มีผู้สูญเสียชีวิตจากการปะทะครั้งนั้น ภายในบริเวณสามารถเยี่ยมชมหลุมฝังศพของกองกำลังแห่งชาติจีนที่เสียชีวิต ผาป่องประตูสยามยังไม่เป็นที่ รู้จักในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากเท่าใด ณ จุดนี้คุณสามารถชื่นชมทัศนียภาพและธรรมชาติของผืนป่า ที่สวยงามบริเวณชายแดนไทย-ลาว

๙) อำเภอเทิง

ภูชี้ฟ้า เป็นจุดชมวิวทะเลหมอกและพระอาทิตย์ขึ้น อยู่ห่างจากดอยผาตั้ง ๒๕ กม. มีลักษณะเป็นยอดเขาที่แหลมชี้ขึ้นไปบนท้องฟ้า อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๖๒๘ เมตร โดยมีหน้าผาเป็นแนวยาวยื่นไปทางฝั่งประเทศลาว บนยอดภูชี้ฟ้าเป็นทุ่งหญ้ากว้าง การเดินทางสามารถ เดินทางโดยรถยนต์ใช้เส้นทางเชียงราย-เทิง ระยะทาง ๖๔ กิโลเมตร และจากเทิง-บ้านปี่ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๕ ผ่านบ้านปางคำ บ้านเชิงเม้ง เป็นทางลาดยาง ถึงภูชี้ฟ้า ระยะทาง ๔๒ กิโลเมตร หรือใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๑ สายเทิง-เชียงคำ-บ้านฮวก ก่อนถึงเชียงคำ ๖ กิโลเมตรมีทางแยกไปอุทยาน-แห่งชาติน้ำตกภูซาง อีก ๑๙ กิโลเมตร แล้วเดินทางต่อไปยังภูชี้ฟ้าอีก ๓๐ กิโลเมตร นักท่องเที่ยวสามารถนำรถไปจอดไว้ที่ลานจอดรถวนอุทยานภูชี้ฟ้าแล้วเดินเท้าไปจุดชมวิวประมาณ ๗๐๐ เมตร นอกจากนี้จากสถานีขนส่งเชียงรายมีรถโดยสารไปยังภูชี้ฟ้า รถออกเวลา ๐๗.๐๐ และ ๑๓.๐๐ น.(เฉพาะฤดูหนาว) รายละเอียดติดต่อ สถานีขนส่งเชียงราย โทร.๐ ๕๓๗๑ ๑๒๒๔ อปต.ตำบลเต่า โทร. ๐ ๕๓๑๘ ๙๑๑๑, ๐๘ ๑๗๒๔ ๐๐๕๒, ๐๘ ๖๑๘๙ วนอุทยานภูชี้ฟ้า โทร. ๐๘ ๐๑๓๓ ๔๐๐๗, ๐๘ ๔๗๔๐ ๗๙๙๐

วัดพระธาตุจอมจ้อ ตำบลเวียง ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ๖๕ กิโลเมตร พระธาตุ จอมจ้อเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองเทิงมาแต่โบราณ เป็นพระธาตุที่บรรจุพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า ทุกปีจะมีพิธีสงฆ์พระธาตุจอมจ้อ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ การเดินทาง ใช้เส้นทางเชียงราย-เทิง เข้าสู่อำเภอเมือง ข้ามสะพานข้ามแม่น้ำอิงอีก ๒๕๐ เมตร จะถึงปากทางเข้าพระธาตุจอมจ้อ ขับรถขึ้นดอย อีกประมาณ ๓๐๐ เมตรความเชื่อในการไหว้พระธาตุดอยจอมจ้อ จ้อ หมายถึง พุดดี พุดเก่ง ถ้าได้กราบไหว้

ก็จะประสบความสำเร็จทุกสิ่งเหมือนกับการเริ่มเจรจาก็นำมาซึ่งความสำเร็จและสมประสงค์ทุกประการ โทร. ๐ ๕๓๖๖ ๖๔๔๙

น้ำตกภูซาง (น้ำตกอุ่น) เป็นน้ำตกที่มีความสูงประมาณ ๒๕ เมตร เป็นน้ำตกที่มีน้ำไหลสม่ำเสมอตลอดปี จุดเด่นของน้ำตกภูซางแห่งนี้ คือ มีกระแสเป็นน้ำอุ่นซึ่งมีอุณหภูมิของน้ำประมาณ ๓๕ องศาเซลเซียส น้ำใสไม่มีกลิ่นกำมะถัน สามารถลงเล่นน้ำอย่างสบาย และในช่วงฤดูหนาวจะมีไอหมอกปกคลุมตอนเต็มที่จนเกือบไม่เห็นพื้นน้ำเลยทีเดียว นักท่องเที่ยวจะเดินทาง มาท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ และบริเวณน้ำตกภูซางเป็นจำนวนมากและในวันหยุดสุดสัปดาห์ ภายในบริเวณอุทยานฯ จะมีร้านค้าสวัสดิการไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวในทุกฤดูกาล ทั้งจุดเด่นของน้ำตกที่มีความอบอุ่นและสภาพป่าที่ที่ความอุดมสมบูรณ์ของอุทยานแห่งชาติภูซาง สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม น้ำตกภูซาง (น้ำตกอุ่น) อุทยานแห่งชาติภูซาง ต.ภูซาง อ. กิ่งอำเภอภูซาง จ. พะเยา โทร / แฟกซ์ ๐ ๕๔๔๐ ๑๐๙๙

น้ำตกตาดห้วยไคร้ บ้านไคร้ หมู่ที่ ๓ และบ้านไคร้หมู่ ๒๒ ในเขตตำบลต่า อำเภอเทิง ห่างจาก ตัวอำเภอ ไปทาง ภูชี้ฟ้า ๑๓ กิโลเมตร ห่างจาก ตัวอำเภอ ไปทาง ภูชี้ฟ้า ๑๓ กิโลเมตร โดยเดินทาง จาก จังหวัดเชียงราย - อำเภอเทิง เป็นระยะทาง ๖๐ กิโลเมตร และเดินทางจากอำเภอเทิง ไปทางเส้นทาง อ.เชียงคำ ไป ๖ กิโลเมตร แล้ว เลี้ยวซ้าย แยกเข้าทางภูชี้ฟ้าอีกประมาณ ๗ กิโลเมตร ท่านจะพบหมู่บ้านห้วยไคร้ การเดินทางนั้น ท่านอาจสอบถามคนในพื้นที่โดย สามารถนำรถ เข้าไปจุดปากทางเข้าน้ำตกได้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาด สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนตำบลต่า ต.ต่า อ.เทิง จ.เชียงราย โทร / แฟกซ์ ๐๘๑-๖๐๓๖๑๐๐ (อบต.ต่า)

น้ำตกตาดหมอก ตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่ ๑๘ บ้านธาตุ ตำบลต่า ห่างจาก ถนนลาดยางสายหลัก ประมาณ ๓.๕ กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทาง องค์การบริหารส่วนตำบล ต่า ได้สนับสนุน และส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมต่อกับน้ำตก ตาดห้วยไคร้ ซึ่งอยู่ห่างจากน้ำตกห้วยไคร้ ประมาณ ๑๐ กม. น้ำตกตาดหมอก เป็นน้ำตกขนาดกลาง ความสูงของน้ำตกมีประมาณ ๑๐ ชั้น สูงต่ำลดหลั่นกันไป บางชั้นสูงถึง ๓๐ เมตร ป่าบริเวณเข้าสู่ น้ำตกค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำการท่องเที่ยวการเกษตรเชิงอนุรักษ์ ก่อนถึงน้ำตกทางเข้า ทั้งสองข้างทางเป็นพื้นที่การเกษตรของชาวบ้านที่ควรส่งเสริมเพื่อเสริมการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง โดยผลผลิตส่วนใหญ่เป็นผลไม้ยืนต้นเช่น ส้ม ส้มโอ เงาะ เป็นต้น และก่อนถึงน้ำตกมีพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ประมาณ ๑๐๐ ไร่ คาดว่าจะอ่างกักเก็บน้ำ น้ำตกตาดหมอก เป็นน้ำตกที่สวยงาม และร้อนนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมความงาม ที่ ยังไม่เคยนำเสนอมาก่อน สายน้ำที่เย็นฉ่ำ และมีน้ำตก เป็นชั้นๆ ขึ้นไปจน ถึงชั้นสูงสุด สำหรับนักท่องเที่ยวที่อยาก พักผ่อน กับธรรมชาติ ที่สวยงาม ท่ามกลางแมกไม้ใน ผืนป่าแห่งนี้ไม่ควรพลาด สายน้ำที่ทอดสูงเป็นละอองหมอก ลมที่พัดพริ้ว ใต้น้ำกระทบ ในบรรยากาศที่เรียกว่าคืนชีวิตสู่ธรรมชาติ คงไม่มีใครปฏิเสธ กับความสุข ความสบายใจ และความว่างเปล่าของชีวิต เชิญท่านมาสัมผัส กลิ่นไอแห่งธรรมชาติ ณ ตำบลต่า ดินแดนที่รอคุณค้นหา

ศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงดอยผาหม่น เป็นศูนย์ส่งเสริมการเพาะปลูกดอกไม้เมืองหนาว เช่น ดอกทิวลิป ดอกกลีบลี ดอกชัลเวียสีแดง ต้นคริสต์มาสสีแดง หลากสีหลายพันธุ์ โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวดอกไม้จะออกดอกสวยงามเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชม รอบบริเวณยังมี ทิวทัศน์สวยงามดูแล้วสดชื่นท่ามกลางอากาศที่หนาวเย็น ศูนย์ฯ มีบ้านพักบริการนักท่องเที่ยว ๓ หลัง ราคา ๑,๒๐๐ บาท/หลัง พักได้หลังละ ๑๐-๑๕ คน ไม่มีร้านอาหาร ต้องสั่งจองล่วงหน้า การ

เดินทาง จากตัวเมืองเชียงราย ไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๐ สู่อำเภอเทิง แล้วไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๕ อยู่ริมทางผ่านก่อนถึงภูชี้ฟ้า สำหรับรถโดยสารประจำทาง มีรถออกจากสถานีขนส่ง เวลา ๑๓.๐๐ น. ผ่านบ้านปางค่า ผ่านภูชี้ฟ้า ประมาณ ๑๐-๑๓ กิโลเมตร ค่าโดยสารราคา ๔๐ บาท ตลอดเส้นทางเป็นทางลาดยางตลอด หรือเช่ารถจากตัวเมือง ราคา ๑,๕๐๐ บาท ใช้เวลาเดินทาง ๓ ชั่วโมง

พระเจ้าสองสี ห่างจากแยกบ้านปี่ ทางขึ้นภูชี้ฟ้าเพียง ๑ กิโลเมตร หาง เป็นตำบลเล็กๆ ที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่นที่น่าสนใจ นักท่องเที่ยวและชาวเชียงรายที่มีโอกาสเดินทางผ่านไปสัมผัสภูชี้ฟ้า เสียเวลาเพียงเล็กน้อยเข้ามาศึกษาวิถีชีวิตของผู้คน และนมัสการพระศักดิ์สิทธิ์ของตำบลหาง เหมือนกับคำที่ว่าก่อนทำการใดๆ ให้ไปไหว้พระ เพื่อเป็นสิริมงคล จะทำการใดก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีหรือหากมีเวลามากหน่อยจะแวะพักเพื่อหาข้อมูลของภูชี้ฟ้าก่อนที่จะขึ้นไปสัมผัสความงามของธรรมชาติข้างบนก่อนคงดีเพราะที่หางเองก็มีจุดแวะพักนักท่องเที่ยวท่านสามารถหาข้อมูลการเดินทางไม่ว่าจะเป็นสถานที่พัก ราคาห้องพัก อาหารและอื่นๆ พร้อมกันนั้น ศูนย์ otop ของตำบลหาง ให้ท่านซื้อหาของใช้ของฝาก ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการสนับสนุนชาวบ้าน เพื่อให้เขามีรายได้เป็นอีกแบบหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ภูชมดาว หรือ ผาหม่นน้อย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย นักท่องเที่ยวสามารถชมทะเลหมอกที่สวยงามกลางป่าไม้ที่สมบูรณ์ และชมวิวของประเทศลาวได้ ภูชมดาวมีพื้นที่เชื่อมต่อพรมแดนไทย-ลาว เป็นจุดผ่อนปรน มีความสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเลโดยประมาณ ๑,๖๐๐ เมตร รองจากภูชี้ฟ้า บริเวณภูชมดาวยังไม่มีที่พัก ร้านอาหาร หรือห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวท่านใดสนใจสามารถเดินทางขึ้นไปชมความงามของภูชมดาวพร้อมสัมผัสกับธรรมชาติที่เป็นธรรมชาติอย่างแท้จริงได้ แต่ต้องกลับลงมาพักข้างล่างตรงบริเวณหมู่บ้านพิทักษ์ไทย หรือ บ้านร่มฟ้าไทย

ภูผาสวรรค์ ตั้งอยู่ที่บ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๑๙ ตำบลตับเต่า อยู่ห่างจากวนอุทยานภูชี้ฟ้า ประมาณ ๗ กิโลเมตร เป็นจุดชมวิวที่มีหน้าผาสูงยื่นออกไปตามแนวชายแดนไทย - ลาว สภาพป่าโดยรอบเป็นป่าที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ และยังเป็นจุดผ่อนปรนชั่วคราวของประเทศไทย - ลาว สามารถกางเต็นท์ ชมทะเลหมอกได้สวยงาม ไม่แพ้ยอดแหลมภูชี้ฟ้า ติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ อบต.ตับเต่า

ผาผึ้ง(การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์) ท่องไปกับเส้นทางประวัติศาสตร์ในอดีต สมรภูมิรบ (พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) ที่เต็มไปด้วยระบบนิเวศต่าง ๆ ที่สวยงาม ศึกษาสมุนไพร นานาพันธุ์ นกชนิดต่าง ๆ ถ้ำค้างคาว (ที่ซ่อนอาวุธ) ถ้ำพยาบาล (โรงพยาบาล) ถ้ำทอง แหล่งกำเนิดต้นน้ำจืดที่เป็นต้นน้ำของน้ำตกตาดฟ้าเรียงรายกันไปถึง ๗ ชั้นและยังเป็นเส้นทางลำเลียงในพื้นที่เขตงาน สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม อบต.ตับเต่า

สวนสนเฒ่าตาขาว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒๑ บ้านเฒ่าตาขาว ตำบลตับเต่า เป็นสวนที่ชาวบ้านปลูกขึ้น บริเวณดังกล่าว จะมีลานกว้างที่รายล้อมไปด้วยต้นสนที่สวยงาม สามารถจัดเป็นลานกางเต็นท์ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบสัมผัสกับธรรมชาติที่ยังคงความสมบูรณ์ของป่าสนไว้ และเป็นอีกจุดหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าพักแบบโฮมสเตย์เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตชาวเขา

ไร่รื่นรมย์ Rai Ruen Rom ไร่เกษตรอินทรีย์ เป็นไร่ปลูกพืชผักแบบเกษตรอินทรีย์ (Organic) ไร่ของเราตั้งอยู่ที่ อ.เทิง จ.เชียงราย โดยก่อตั้งจากคนรุ่นใหม่ที่มีความตั้งใจอยากให้ทุกคนหันมาดูแลสุขภาพ และควบคุมน้ำหนักอย่างถูกวิธีและปลอดภัย ด้วยการเลือกทานพืชผักที่ไม่มีสารเคมีหรือเรียกแบบคูนหู คือ พืชเกษตรอินทรีย์ (Organic) ซึ่งปัจจุบันคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้หญิงหันมาสนใจและทานอาหารสุขภาพมากขึ้นหรือเรียกกันติดปากว่า “eat clean” แต่ยังไม่ได้ตระหนักว่าผักเหล่านั้น

มีสารเคมีตกค้างมากน้อยแค่ไหน เราจึงมีความตั้งใจในการโปรโมทสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ผู้บริโภคได้เข้าใจ และเข้าถึงในการหาซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น

๑๐) อำเภอขุนตาล

ตอยพญาพิภักดิ์ หรือ ภูหลงถึง อยู่ห่างจากถนนเทิง-ขุนตาล-เชียงของ เพียง ๖ กิโลเมตร มีลักษณะเป็นยอดเนินสูงสามารถชมทิวทัศน์ได้ถึง ๔ อำเภอ คือ อำเภอพญาเม็งราย อำเภอขุนตาล อำเภอเวียงแก่น และอำเภอเทิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถมองเห็นยอดภูชี้ฟ้าได้อย่างชัดเจน เนื่องจากอยู่ห่างจากภูชี้ฟ้าประมาณ ๑๘ กิโลเมตร อดีตเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการสู้รบระหว่างรัฐบาลกับขบวนการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินมา ณ ภูแห่งนี้ หลังจากนั้นเหตุการณ์สู้รบก็ยุติลง ภูหลงถึงมีความงดงามทางด้านภูมิทัศน์ วัฒนธรรม และไม้เมืองหนาว ที่ว่าการอำเภอขุนตาล โทร. ๐ ๕๓๗๙ ๗๖๖๖, ๐ ๕๓๗๙ ๗๙๘๘

พระธาตุขุนตาล เป็นพระธาตุสำคัญคู่อำเภอขุนตาล เพราะเมื่อแยกการปกครองออกมาจากอำเภอเทิง ได้ตั้งชื่อว่า อำเภอขุนตาล ซึ่งน่าจะเป็นการนำเอาชื่อพระธาตุมาตั้งเป็นชื่ออำเภอ พระธาตุขุนตาลนั้น สร้างครอบองค์เจดีย์องค์เดิมโดยลูกศิษย์ของครูบาศรีวิชัย นักบุญผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดในล้านนา พระธาตุองค์เดิมสร้างโดยใครสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐาน แต่พระธาตุองค์เดิมนั้น ตั้งอยู่บริเวณวัดร้าง วัดนี้มีชื่อว่า “วัดดอยคำ” ก็คือบริเวณที่ประดิษฐานพระธาตุขุนตาลในปัจจุบันนี้นั่นเอง พระธาตุองค์เดิมจึงน่าจะ มีชื่อตามวัดว่าพระธาตุดอยคำนั้นได้ฐานองค์พระธาตุก่อนที่ครูบาคำหล้าสังวรจะสร้างพระธาตุครอบองค์ เดิมมีพระภิกษุสงฆ์และชาวบ้านชุกคั่นพบพระเครื่องเนื้อดินและเนื้อชินเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ชุกคั่นก็นำไป เป็นสมบัติส่วนตัว การสร้างพระธาตุขุนตาลนั้น เริ่มสร้างเมื่อวันที่ ๑๙ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๗ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เหนือ ซึ่งในวันดังกล่าวเป็นวันที่ได้อัญเชิญพระธาตุบรรจุ ในองค์พระธาตุ ใช้เวลาก่อสร้างเพียง ๓ เดือนจึงแล้วเสร็จในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ ซึ่งเป็นวันถวายองค์พระธาตุให้ เป็นสมบัติแห่งพระพุทธศาสนา การออกแบบการก่อสร้างนั้นน่าจะเป็นครูบาอินตา ซึ่งเป็นพระคู่บุญของ ครูบาคำหล้า เป็นผู้ออกแบบสถาปัตยกรรมเกือบทุกแห่งที่ครูบาคำหล้ารับเมตตาเป็นองค์ประธานในการ สร้าง พระธาตุขุนตาลมีประเพณีไหว้สาพระธาตุขุนตาลในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ เหนือของทุกปี ซึ่งก็คือ วันมาฆบูชาของทุกปี

ภูหลงถึง อยู่ห่างจากถนนเทิง-ขุนตาล-เชียงของเพียง ๖ กม. เส้นทางก็ไม่ คดเคี้ยวเหมือนงู นั่งรถตู้ได้สบายไม่ต้องกลัวอาการพะอืดพะอมจะกำเริบแต่อย่างใด นั่งมาเรื่อยๆ ชมวิวข้าง ทางเพลินๆ ยังไม่ทันไรก็ถึงจุดหมาย สัมผัสแรกที่ลงจากรถตู้ คืออากาศสดชื่น ลมพัดเย็นฉ่ำ มีแดดจ้าแต่ ไม่ร้อน เป็นอีกดอยที่น่าสนใจ นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิวสวยๆ จากมุมสูงด้วยลักษณะที่ดอยแห่งนี้เป็นยอด เนิน อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร จึงทำให้มองเห็นตัวอำเภอถึง ๔ แห่ง ได้แก่ อำเภอ พญาเม็งราย อำเภอขุนตาล อำเภอเวียงแก่น และอำเภอเทิง แล้วยังมองเห็นยอดภูชี้ฟ้าได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีมนต์ขลังด้วยเรื่องราวในอดีตที่แอบซุกซ่อนไว้ให้ได้ค้นหาติดตาม

วัดอภัยภูมิข (วัดต้าหลวง) เจ้าอาวาสวัดต้าหลวง พระครูไพศาลนพกิจ รองเจ้า คณะตำบลต้า เกิดวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ อุปสมบทเมื่อ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖ พระอุปัชฌาย์ชื่อ พระครูคัมภีร์ญาณโสภิต วัดต่าน้ำล้อม อ.ขุนตาล ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองเจ้าคณะตำบลต้า เจ้าอาวาส วัดอภัยภูมิข บ้านต้าหลวง ม.๑ ต.ต้า อ.ขุนตาล จ.เชียงราย เป็นพระนักพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมด้าน ศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ชีวิตท่านอุทิศแล้วกับพระศาสนา ท่านผ่านการผ่าตัดสมองมาแล้วถึง๓ครั้งก็

รอดมาได้ปัจจุบันท่านเดินได้แต่ไม่ค่อยคล่องสักเท่าไร วัณนี้สร้างมาแล้วกว่า ๒๐๐ ปี พระแสนแซ่ในโบสถ์ ก็เป็นองค์จริงมีการสร้างพอกับวัดเป็นวัดแรกที่สร้างในบ้านต้า มีต้นโพธิ์เก่าแก่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงราย อายุหลายร้อยปี เท่ากับคนโอบ มีการจัดประกวดแล้วต้นโพธิ์ วัณนี้ใหญ่ที่สุดจึงได้รางวัลที่ ๑ มา ขอเชิญชวนญาติโยมทั้งหลายที่เดินทางมาเที่ยวเชียงราย อย่าลืมมากราบท่านพระครู ไพศาล ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง นำเลื่อมใสเป็นอย่างมากเป็นพระที่เรียกว่าพระอย่างแท้จริง ที่วัณนี้สถานที่สะอาดสงบ ร่มเย็น ห้างน้ำแบ่งชายหญิง สะอาดและปลอดภัยที่เดินทางมาแล้วไม่มีที่פקก็ขอพักที่วัดได้เลย ไม่ว่าจะมาคนเดียวหรือเป็นทัวร์มาถือศีลสมาทานค้ำคินค้ำแรมไม่ว่าจะมาจากจังหวัดใด ทางวัดยินดีต้อนรับทุกท่านด้วยไมตรีจิต ให้ท่านมาชมต้นโพธิ์ที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงราย

๑๑) อำเภอพาน

วัดพระธาตุจอมแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลเมืองพาน ถนนจอมแก้ว (สายเก่า) ตำบลเมืองพาน เป็นพระธาตุที่ประชาชนชาวอำเภอพานและอำเภอใกล้เคียงนับถือกันว่าเป็นพระธาตุอันศักดิ์สิทธิ์ เมื่อถึงเดือน ๙ ขึ้น ๑๕ ค่ำ จะมีงานนมัสการองค์พระธาตุทุกปี เชื่อกันว่าผู้ใดได้กราบไหว้และตั้งจิตอธิษฐานการเจรจาธุรกิจจะประสบผลสำเร็จ โทร. ๐ ๕๓๗๒ ๑๘๒๑

อุทยานแห่งชาติดอยหลวง มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอแม่สรวย อำเภอพาน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และอำเภอแม่ใจ อำเภอเมืองพะเยา มีเนื้อที่ ๗๓๑,๒๕๐ ไร่ สภาพภูมิประเทศเป็นเขาสูง มีดอยหลวงเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด ประกอบด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าดิบชื้นและป่าเต็งรัง มีสัตว์ป่าและนกหลายชนิด การเดินทาง ใช้เส้นทางสายเชียงราย-พะเยา ไป ๕๘ กิโลเมตร ถึงบ้านปูแกง บริเวณกิโลเมตรที่ ๗๗๓ เลี้ยวขวาอีก ๙ กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยาน สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งอยู่ใกล้ที่ทำการอุทยานได้แก่ น้ำตกปูแกง เป็นน้ำตกขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย น้ำไหลจากภูเขาสูงสลับซับซ้อนก่อให้เกิดชั้นน้ำตกที่สวยงามถึง ๙ ชั้น บริเวณน้ำตกมีการทับถมของหินปูนที่ปนมากับน้ำ ทำให้เกิดหินงอกหินย้อยมากมาย อุทยานฯ มีสถานที่ตั้งแคมป์และบริการเดินป่า อุทยานฯ ปิดพื้นที่สุขภาพป่าทุกวันที ๑ กันยายน ถึง ๓๑ ตุลาคม สอบถามรายละเอียด โทร. ๐๘ ๑๙๖๐ ๒๔๕๖, ๐ ๒๕๖๒ ๐๗๖๐

หน่วยจัดการต้นน้ำแม่งา (อุทยานแห่งชาติดอยหลวง) เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุ่ง และเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพานไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๒๘ กิโลเมตร บริเวณโดยรอบจะเป็นป่าสนสามใบ มีทัศนียภาพที่สวยงาม คล้ายกับภูชี้ฟ้า โดยที่หน่วยจะมีบ้านพักไว้รับรองนักท่องเที่ยวจำนวน ๑ หลัง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ ๒๐ คน และมีสนามหญ้าไว้สำหรับกางเต็นท์ นอนได้ และห่างออกไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตรจะมีลานกว้างประมาณ ๑ ตารางกิโลเมตร สามารถกางเต็นท์นอนชมแสงไฟของตัวอำเภอพานและชมทะเลหมอกในตอนเช้า รถยนต์และรถจักรยานยนต์สามารถขึ้นไปได้ถึง จากยอดเขาเดินลงไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตร ก็จะพบน้ำตกขุนวัง เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

พระธาตุสามดวง ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๑ และ ๑๔ ต.ป่าหุ่ง อ.พาน จ.เชียงราย อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุ่ง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพานไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๖ กิโลเมตร โดยธาตุแต่ละดวงจะเป็นที่บรรจุอัฐิธาตุของพระอรหันต์ มีบรรยากาศและทัศนียภาพที่สวยงาม การคมนาคมสะดวก มีถนนลาดยางถึงพระธาตุองค์ที่ ๑ และ ๒ ส่วนองค์ที่ ๓ ต้องเดินขึ้นบันไดไปอีก ๑๐ เมตร สามารถขึ้นไปสักการะและชมทิวทัศน์ได้ตลอดทั้งปี อยู่ใกล้ชุมชน โดยทุกๆ ปีจะมีประเพณี

๙ เป็งในเดือนมิถุนายนของทุกปี ซึ่งจะจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การละเล่น มหรสพ ฯลฯ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ถ้ำน้ำลอด ตั้งอยู่ ตำบลป่าหุ้ง อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นถ้ำเชิงเขา มีธารน้ำไหลออกจากถ้ำตลอดปี มีนักท่องเที่ยวตลอดปี

ถ้ำผายาว เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามมาก นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปชมความงามภายในถ้ำ โดยจะต้องเดินทางเท้าเข้าไปเท่านั้น ปากทางเข้าถ้ำจะอยู่บนยอดเขาและทางเดินขึ้นไป เมื่อเข้าไปในถ้ำจะต้องลอดเข้าไปประมาณ ๑๐ เมตร ภายในถ้ำมีขนาดกว้างใหญ่มาก ซึ่งมีลักษณะคล้ายท้องพระโรงที่ยังคงสภาพสวยงามมาก และมีหินย้อย บางจุดเป็นเสาเดี่ยว บางจุดเป็นเสาคู่มีลักษณะคล้ายหัวสัตว์ และมีอยู่จุดหนึ่งมีลักษณะคล้ายอ่างเลี้ยงปลา บริเวณโดยรอบยังคงสภาพป่าและเขาที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์

ถ้ำผาโขง (อ.พวน) อยู่ที่บ้านปางเกาะทราย หมู่ที่ ๖ ต.ป่าหุ้ง ห่างจาก อ.พวน ประมาณ ๑๕ กม. โดยผ่านหลังที่ว่าการ อ.พวนไปทางทิศตะวันตก เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุ้ง และเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพวนไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๖ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางประมาณ ๑๕ กิโลเมตร และถนนลูกรังอีก ๑ กิโลเมตร ลักษณะเป็นถ้ำหินปูน มีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี ภายในถ้ำเป็นโพรงกว้าง มีหินงอก หินย้อยลงมาสวยงามมาก สามารถเดินผ่านและไปเที่ยวได้ถึงหลังถ้ำ สามารถเข้าเที่ยวชมได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงเทศกาลสงกรานต์จะมีนักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยจะมีการจัดให้มีร้านอาหาร ห้องน้ำ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ถ้ำผาวี (ภาษาพื้นบ้านเรียกว่า ถ้ำ สามหน้า) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ต.ป่าหุ้ง อ.พวน จ.เชียงราย เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุ้งและเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพวนไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางประมาณ ๑๕ กิโลเมตร จากนั้นจะเป็นถนนลูกรัง และเดินไปอีกประมาณ ๑ กิโลเมตร แล้วเดินไต่ขึ้นไปจนถึงหน้าถ้ำอีก ๑๐๐ เมตร ประมาณ ๑๐-๑๕ นาที ลักษณะเป็นถ้ำหินปูน ข้างในถ้ำมีหินงอก หินย้อย เมื่อกระทบกับแสงไฟ จะมีแสงประกายสวยงามมาก และภายในถ้ำจะมีลานกว้าง สามารถจุคนได้ประมาณ ๑,๐๐๐ คน สามารถเยี่ยมชมได้ตลอดทั้งปี เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ถ้ำพระ-ถ้ำลม (อ.พวน) อยู่ในเขตตำบลธารทอง อำเภอพวน ตั้งอยู่บนกลุ่มดอยเดี่ยวๆ สูงไม่เกิน ๒๐๐ เมตร มีดอยอยู่ ๔ - ๕ ดอย อยู่ในบริเวณเดียวกัน ห่างกันไม่เกินสองกิโลเมตร ทอดตัวยาวไปตามทิศเหนือ-ใต้ ยาวประมาณ หนึ่งกิโลเมตร ตัวถ้ำอยู่ทางด้านเหนือสุดของดอย หน้าถ้ำเป็นลานกว้างประมาณ ๓ ไร่ มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่หลายต้นทำให้บริเวณร่มรื่น ถ้ำทั้งสองอยู่ใกล้กัน ถ้ำแรกอยู่สูงจากระดับพื้นดินประมาณ ๕ เมตร ปากถ้ำกว้างประมาณ ๔ เมตร สูงประมาณ ๒ เมตร ตัวถ้ำลึกประมาณ ๑๘ เมตร ตัวถ้ำกว้างไปทางด้านข้างจุคนได้ ประมาณ ๕๐ คน ภายในถ้ำมีฐานชุกชีพร้อมพระพุทธรูปหลายองค์ พื้นภายในถ้ำเทคอนกรีตไว้ทั้งหมด เคยพบกระดูกมนุษย์และสัตว์โบราณ ก่อนที่จะมีการลาดคอนกรีตเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.๒๕๓๓ ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปสำรวจ อีกถ้ำหนึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่ลึกเข้าไปจากถ้ำแรกประมาณ ๖๐ เมตร ปากถ้ำแคบกว้างประมาณ ๒ เมตร สูงประมาณ ๕ เมตร ภายในถ้ำเป็นหุบเหวลึก และมีตหิน สามารถเดินเข้าไปจากปากถ้ำเพียง ๒ เมตรเท่านั้น มีลมพัดออกมาจากภายในถ้ำแรงมาก จึงเรียกว่าถ้ำลม อากาศเย็นทึบและอับ จึงยังไม่มีผู้ใดเข้าไปสำรวจถ้ำนี้

น้ำตกห้วยแล้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๐ ต.ป่าหุง อ.พาน จ.เชียงราย เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุงและเขตอุทยานแห่งชาติ ดอยหลวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพานไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ต่อจากนั้นก็จะเป็นถนนดินลัดเลาะไปตามลำห้วยอีกประมาณ ๓ กิโลเมตร จะถึงที่จอดรถยนต์และจักรยานยนต์ และต้องเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ ๕๐๐ เมตร ก็จะถึงบริเวณน้ำตก ลักษณะเป็นน้ำตกที่ตกจากหน้าผาสูงประมาณ ๒๐ เมตร บริเวณข้างลำน้ำตกเป็นแอ่งน้ำบริเวณกว้าง ในฤดูแล้งน้ำในลำห้วยจะแห้งเป็นแห่งๆ บางแห่งมีน้ำไหล บางแห่งน้ำก็ซึมหายไปในพื้นดิน และบริเวณใกล้ๆ น้ำตกห้วยแล้งจะเป็นที่ตั้งของพระธาตุศรีชุมเมือง ซึ่งจะมีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ในถ้ำมืดที่อยู่ในที่บริเวณเดียวกัน

น้ำตกปูแกง ตั้งอยู่ในเขต อุทยานแห่งชาติดอยหลวง ต.แม่เย็น อ.พาน จ.เชียงราย เป็นน้ำตกขนาดกลางไหลเป็นโขดหินที่เป็นเพียงผาสวยงามแปลกตา เกิดจากการทับถมของหินปูนที่ปนมากับน้ำ ทำให้เกิดหินงอกหินย้อย และถ้ำมากมายในบริเวณน้ำตก เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมากแห่งหนึ่ง มีจำนวน ๙ ชั้น กิจกรรม - ดูนก - เดินป่าศึกษาธรรมชาติ - เที่ยวชมน้ำตก - ชมพรรณไม้ - ดูนก การเดินทางไปยังบริเวณน้ำตกมีทางลาดยาง แยกจากถนนสายเชียงราย-พะเยา เข้าไปถึงบริเวณน้ำตก ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร เส้นทางใช้ได้ตลอดทั้งปี

น้ำตกทรายขาว เป็นน้ำตก ๑ ชั้น อยู่ในพื้นที่บ้านทรายขาว ต.ทรายขาว อ.พาน จ.เชียงราย ซึ่งอยู่ติดถนนพหลโยธิน

อ่างเก็บน้ำแม่ปอน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๐ ต.ป่าหุง อ.พาน จ.เชียงราย เป็นพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าหุงและเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพานไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๘ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางประมาณ ๗ กิโลเมตร และถนนลูกรังประมาณ ๑ กิโลเมตร ลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เนื้อที่ประมาณ ๓๕ ไร่ บริเวณรอบๆ มีป่าไม้ร่มรื่น ประชาชนนิยมไปเล่นน้ำ นั่งเล่น ชมทิวทัศน์และตกปลา การคมนาคม รถยนต์ และรถจักรยานยนต์สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

น้ำพุร้อนห้วยทรายขาว หมู่ที่ ๕ ต.ทรายขาว อ.พาน จ.เชียงราย อยู่ในบริเวณที่ราบลุ่ม มีลักษณะเป็นตะกอนน้ำ (Alluvial deposit) ซึ่งประกอบด้วยชั้นของหินทรายและดินที่ยังไม่จับตัวกันแน่น บริเวณแหล่งน้ำพุร้อนครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๑๒ ไร่ ติดถนนพหลโยธิน ทางด้านตะวันออก ลักษณะของแหล่งน้ำพุร้อนเป็นบ่อน้ำร้อนธรรมชาติ ที่ก่อเป็นบ่อซีเมนต์ จำนวน ๓๖ บ่อ บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำอุ่น และบ่อน้ำเย็น บ่อทั้ง ๓ วางตัวอยู่ในแนวเกือบทิศเหนือ-ใต้ โดยบ่อน้ำเย็นอยู่ทางทิศเหนือของบ่อน้ำอุ่นและบ่อน้ำร้อน น้ำพุร้อนห้วยทรายขาวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีพื้นที่ติดกับถนนพหลโยธิน ซึ่งเป็นถนนสายหลักในการเดินทางสู่ภาคเหนือ และการเดินทางเข้าไปยังแหล่งน้ำพุร้อนห้วยทรายขาวเป็นไปอย่างสะดวก นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่ยังนิยมในการท่องเที่ยวชมน้ำพุร้อน เนื่องจากมีความต้องการดื่มอาบหรือแช่ลงในน้ำพุร้อน ซึ่งนอกจากจะทำให้ร่างกายสะอาด สดชื่น แล้วยังมีความเชื่อที่สามารถบำบัดโรคบางชนิดได้ อย่างไรก็ดี ปัจจุบันบ่อน้ำร้อนห้วยทรายขาวเป็นกรรมสิทธิ์ของแขวงราชการเชียงราย กรมทางหลวง ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวไม่สามารถดำเนินการใดๆ ในการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว โดยปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว กำลังดำเนินเรื่องเพื่อขอบ่อน้ำร้อนคืนให้เป็นที่สาธารณะประโยชน์ของตำบลทรายขาว

วัดห้วยประสิทธิ์ ตั้งอยู่ที่ ตำบลป่าหุง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๗๔๐ กม. ใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๙ ชั่วโมง ๑๗ นาที อยู่ห่างจากตัวจังหวัด

ประมาณ ๕๓.๙ กม. ใช้เวลาเดินทางตัวจังหวัดประมาณ ๕๗ นาที อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ ๕.๓ กม. ใช้เวลาเดินทางตัวอำเภอประมาณ ๑๔ นาที

วัดห้วยขาว เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพานที่ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ต.ทรายขาว อ.พาน จ.เชียงราย เป็นวัดมหานิกาย เริ่มต้นก่อสร้างขึ้นราว พ.ศ. ๒๔๐๖ โดยมีพ่อหนานอริยะ-แม่มั่ง ได้พาญาติพี่น้องอพยพครอบครัวจากบ้านเมืองลวงเหนือ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่มาตั้งภูมิลำเนาอยู่ริมลำห้วยทรายขาว อำเภอพานตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านห้วยทรายขาว ต.แม่หนาด อ.พาน จ.เชียงราย จนถึง พ.ศ. ๒๔๓๖ พ่ออ้ายตา-แม่อ้ายป้อ อริยะมั่ง เป็นบุตรพ่อหนานอริยะ-แม่มั่ง เป็นผู้มีฐานะดีได้เสียสละกำลังทรัพย์เป็นผู้นำย้ายวัดห้วยทรายขาวมาตั้งที่อยู่ปัจจุบัน

วัดอุดมวาริ ต.ทรายขาว อ.พาน จ.เชียงราย ๕๗๑๒๐ ในบริเวณวัดมีพระพุทธรูป อุดมมงคล เป็นพระที่มีความงดงามมาก และยังมีพระอุโบสถ สวยงามมากเมื่อเข้าไปในบริเวณวัดแล้วมีบรรยากาศร่มรื่นด้วยแมกไม้ นานาพันธุ์ และบริเวณด้านหลังรอบมีถ้ำสวยงามและมีบรรยากาศเงียบสงบ เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมที่สถานศึกษาและประชาชนให้ความสำคัญยิ่ง แบบจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ด้านวัฒนธรรม ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ชื่อแหล่งเรียนรู้ วัดอุดมวาริ (วัดป่าสาขาที่ ๓๐ ของวัดหนองป่าพง จ.อุบลราชธานี) ที่ตั้ง ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ๕๗๑๒๐ ผู้รับผิดชอบ / ผู้จัดการ / ผู้ประสานงาน พระครูอุดมวิวัฒน์ หลวงพ่อคุณ ดิถีวิโร โทธ. (๐๕๓) ๙๕๘-๑๐๑, ๙๕๘-๔๕๓

ศาลเจ้าจี้กงหน้าฟ้าง สถานที่ท่องเที่ยวอำเภอพานแห่งหนึ่งที่น่าสนใจมาก และอยากให้ แวะเข้ามาดูประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวอำเภอพานแห่งนี้ ซึ่งน่าสนใจ หลายๆ ท่านที่เคยมาแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพานแห่งนี้แล้วก็ต้องยอมรับว่าความสวยงามของที่นี่ เหมือนกับได้ไปอยู่เมืองจีน เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพานที่มีสไตล์การตกแต่งแบบจีน เพราะเป็นศาลเจ้า ซึ่งชาวอำเภอพานเรียกสั้นๆ ว่าศาลเจ้าจี้กง แต่ที่จริงแล้วมีชื่อเต็มว่า ศาลเจ้าจี้กงหน้าฟ้าง และศาลเจ้าจี้กงนั้นนอกจากการตกแต่งสไตล์จีนๆ แล้วบรรยากาศที่นี้ก็สดชื่น ท้องฟ้าสดใส และมีสวนหย่อมเขียวชอุ่ม ตัดกับสีแดง สีของตัวศาลที่เป็นเอกลักษณ์ของที่นี่ ภายในสวนยังมีต้นส้มโอรูปมือ ผลสีเหลือง ฟังดูแล้วอาจแปลกๆ

๑๒) อำเภอแม่สรวย

วัดพระเจ้าทองทิพย์ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายตามถนนสายเชียงราย-เชียงใหม่ เลี้ยวขวากิโลเมตรที่ ๑๒๑ ที่บ้านห้วยส้ม ผ่านตำบลศรีถ้อย เข้าไปประมาณ ๖ กิโลเมตร ตามประวัติกล่าวว่า ประมาณ พ.ศ. ๒๐๗๖ พระเจ้าเชียงใหม่ได้ยกพระธิดาให้กับพระเจ้าโพธิสาร กษัตริย์แห่งกรุงศรีสัตนาคนหุต(สปป.ลาว) แต่ไม่มีโอรสจึงไปบนขอจากพระเจ้าทองทิพย์ พระมหेशิทรประสูติพระโอรส พระนามว่าพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เมื่อพระชนมายุได้ ๑๒ พรรษา พระเจ้าเชียงใหม่ซึ่งมีศักดิ์เป็นตาได้สวรรคตไม่มีราชบุตรสืบราชบัลลังก์ ข้าราชการบริวารได้ทูลขอพระเจ้าไชยเชษฐาไปครองเมืองเชียงใหม่ พระเจ้าโพธิสารก็ทรงอนุญาตและขอให้อัญเชิญพระเจ้าทองทิพย์ไปด้วย โดยล่องเรือมาตามลำน้ำโขง ลำน้ำกก และลำน้ำลาว เมื่อเดินทางถึงที่ตั้งวัดในปัจจุบัน เรือก็เกยตื้นไม่สามารถเดินทางต่อไปได้จึงได้นิมนต์พระเจ้าทองทิพย์ประดิษฐานไว้ ณ ที่นั่นเอง พระเจ้าไชยเชษฐาครองเมืองเชียงใหม่ได้ ๒ ปี พระบิดาก็สวรรคต จึงเสด็จกลับมาหลวงพระบาง พระองค์ได้นำพระพุทธรูปสำคัญของเมืองเชียงใหม่ไปด้วย เช่น พระแก้วมรกต พระพุทธสิหิงค์ พระเสด็จกมณี หรือพระแก้วขาว และอีกหลายองค์ ซึ่งต่อมาพระพุทธรูปทุกองค์ได้คืนกลับมาเมืองไทย แต่พระเจ้าทองทิพย์ได้ค้างอยู่ในป่าเป็นเวลานานหลายร้อยปี พระเจ้าทองทิพย์เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๘๐ เซนติเมตร สูง ๑๒๐ เซนติเมตร เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ว่า ถ้าใครต้องการมีบุตรให้มาบนขอ ในเส้นทางผ่านไปวัดมีโรงงานผลิตไวน์รสดีชื่อ เชียงรายไวน์เนอรี่ผลิตไวน์

ชาวลีนจี “ลาของเต้” ที่ใช้เลี้ยงรับรองในการประชุมเอเปค และไวน์อื่น ๆ อีกหลายชนิด โทร. ๐ ๕๓๙๕ ๐๒๕๗-๘ นอกจากนี้ในเส้นทางผ่านยังมีสถานที่น่าสนใจ เช่น เชื้อนมแม่สรวย หัตถกรรมของเล่นเด็กทำจากไม้ไผ่ ที่หมู่บ้านป่าแดด โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ซึ่งเป็นโครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

วัดพระธาตุจอมแจ้ง ตำบลแม่สรวย เป็นวัดเก่าแก่มาแต่โบราณ ใน พ.ศ. ๒๔๘๒ หลวงพ่ออดุลย์สีหัตถ์ (สิงห์คำ) ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอแม่สรวย และเป็นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุจอมแจ้ง ได้เทศนาอบรมประชาชนให้มีความเชื่อถือเลื่อมใสในองค์พระธาตุแน่นแฟ้น จนประชาชนในอำเภอแม่สรวยได้จัดงานประเพณีทุกวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ และได้ชักชวนกันบูรณปฏิสังขรณ์ สิ่งปลูกสร้างภายในวัดเพิ่มขึ้นและยังเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบึงทิพย์ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ และมีความศักดิ์สิทธิ์ รายละเอียดติดต่อ โทร. ๐ ๕๓๖๕ ๖๒๙๗ การเดินทางจากตัวเมืองเชียงรายไปจังหวัดเชียงใหม่ ก่อนถึงอำเภอแม่สรวย เลี้ยวขวาที่เชิงสะพานแม่น้ำลาว ๒๐๐ เมตร รวมระยะทาง ๔๐ กิโลเมตร

ดอยวาวี อยู่ห่างจากตัวเมือง ๘๕ กิโลเมตร/๒ ชั่วโมง จากทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ ถนนสายเชียงราย-เชียงใหม่ แยกขวาไปตามถนนสายบ้านดินดอย-บ้านใหม่หมอกจ๋าม ผ่านเชื้อนมแม่สรวย เส้นทางมีสภาพค่อนข้างคดเคี้ยว เป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทาง รถยนต์ทุกประเภทสามารถเดินทางได้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและเชิงเกษตร วิถีชีวิตชาวจีน ชมไร่ชา สวนส้ม **ดอยกาดผี** หรือภูนมสาว เป็นจุดชมวิวทะเลหมอกที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่ง สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๖๕๐ เมตร ห่างจากสถานีสารภี ๓ กิโลเมตร ไปทางบ้านห้วยชมพูแล้วเลี้ยวซ้ายไปบ้านปางซานเวิน **ดอยช้าง** เป็นแหล่งปลูกและผลิตกาแฟชั้นเยี่ยมอีกแห่งหนึ่งของโลก นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวชมดอกซากุระและแปลงสาธิตพันธุ์ไม้เมืองหนาวของศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงราย (วาวี) ได้โดยใช้เส้นทางไปดอยวาวี แต่เลี้ยวขวาที่บ้านห้วยไคร้ประมาณ ๘ กิโลเมตร ถึงดอยช้าง เป็นถนนคอนกรีตค่อนข้างแคบ บางช่วงชันมาก มีรถสองแถวบริการที่หน้าทำการอำเภอแม่สรวยทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐ ๕๓๖๐ ๕๙๓๒, ๐ ๕๓๖๐ ๕๙๓๔, ๐ ๕๓๖๐ ๕๙๕๕, ๐ ๕๓๖๐ ๕๙๔๑โทรสาร. ๐ ๕๓๖๐ ๕๙๓๕ อบต. วาวี โทร. ๐ ๕๓๖๐ ๕๙๕๐

ถ้ำหลวงแม่สรวย อยู่ในเขตตำบลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย ตัวถ้ำตั้งอยู่บนกลุ่มดอยแม่สรวย ซึ่งอยู่หลายสิบลูก ดอยลูกนี้สูงประมาณ ๕๐๐ เมตร จากพื้นราบ ปากถ้ำอยู่ทางทิศใต้ ตรงใต้สุดของดอย ปากถ้ำแคบมากกว้างเพียงประมาณ ๕๐ เซนติเมตร ความแคบดังกล่าวนี้ยาวประมาณ ๔ เมตร ดังนั้นการเข้าไปในถ้ำจึงต้องใช้วิธีคลานเข้าไป ปัจจุบันสภาพตำบลแม่สรวย ได้ทำการระเบิดปากถ้ำให้กว้างขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย พอให้คนเข้าไปโดยวิธีก้มตัวทีละคน ผ่านช่องนี้ไปแล้ว จะเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ จุดนี้ได้หลายร้อยคน ตัวถ้ำลึกมาก แยกออกไปได้หลายทาง บางแห่งเป็นเหวอยู่ข้างใน มีหินงอกหินย้อยอยู่หลายแห่ง มีโพรงอากาศจากเพดานถ้ำ ทำให้บริเวณนั้นมีแสงสว่าง บางแห่งมีธารน้ำไหลออกมานอกถ้ำ ทางด้านทิศตะวันตก มีน้ำไหลตลอดเวลา มีผู้เคยพบมูยาดิน หรือถ้ำงูยาสูบที่ปั้นด้วยดินในถ้ำนี้เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีผู้พบภาชนะดินเผาและขวานหินโบราณ ถ้าเดินไปทางด้านทิศตะวันตก จะทะลุออกปากถ้ำอีกแห่งหนึ่ง แสดงว่าทางเข้าถ้ำมีอยู่สองทาง ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงหน้าถ้ำให้ร่มรื่นเหมาะสมแก่การมาเที่ยวชม และพักผ่อนหย่อนใจ

น้ำตกตาดหลวง ต.ป่าแดด อ.แม่สรวย จ.เชียงราย อยู่บนดอย ห้อมล้อมไปด้วยป่าไม้และธรรมชาติอากาศบริสุทธิ์ อุณหภูมิเย็นตลอดปีและหนาวมากในฤดูหนาว สามารถพักผ่อนเล่นน้ำ

ในสายน้ำใส กิจกรรมเดิน ท่องเที่ยวชมธรรมชาติในป่าโดยคนนำทางท้องถิ่นชาวเขาเผ่ามูเซอ ที่พักบริเวณ น้ำตก- ตาดหลวงรีสอร์ท <http://www.taadluangresort.com/about.htm>

น้ำตกห้วยน้ำอุ่น ตั้งอยู่บ้านห้วยน้ำอุ่น หมู่ที่ ๒๑ ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ห่างจาก ตัวอำเภอแม่สรวย ๒๗ กิโลเมตร ห่างจากที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลลาวี ๒ กิโลเมตร น้ำตกห้วยน้ำอุ่นเป็นน้ำตกที่สวยงามลำดับที่ ๓ ของเขตตำบลลาวี สูง ๑๐๐ เมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามเป็นลำดับที่ ๓ ของน้ำตกทั้งหมดในเขตตำบลลาวี

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำอุ่น อยู่หมู่ ๑๖ บ้านแม่สรวย ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย วัดความสูงจากระดับน้ำทะเล ได้ ๑,๐๑๕ เมตร ลักษณะพื้นที่เป็นหุบเขา และเนินเขาสลับซับซ้อน มีความลาดชันมากกว่า ๓๕% เป็นหน่วยดินที่เรียกว่า Slope Complete มีที่ราบแคบกระจายอยู่ทั่วไป ปัจจุบันรับผิดชอบพื้นที่ ๑๔๑.๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘๘,๓๓๙.๗๔ ไร่ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๖ องศาเซลเซียส ราษฎรในพื้นที่ประกอบด้วยเผ่ามูเซอ อีก้อ อาข่า กะเหรี่ยง และจีนฮ่อ กุมภภาพันธุ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำอุ่น จัดตั้งบนอาณาบริเวณ ๒๐ ไร่ ในเขตหมู่บ้านห้วยน้ำอุ่น ครอบคลุมพื้นที่ ๓,๐๐๐ ไร่ เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชทางการเกษตรแก่เกษตรกรชาวเขาในพื้นที่ ตามแนวทางวิชาการแผนใหม่ทดแทนฝิ่น เป็นการช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น โดยทางศูนย์ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาทิ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖ ช่วยส่งเจ้าหน้าที่มาทำการปรับพื้นที่ และให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริมด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นผู้ทำวิจัยเรื่อง วิชาการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ และใน พ.ศ. ๒๕๒๘ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดเชียงรายได้ตัดถนนเข้าสู่หมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการขนส่ง

กิจกรรมท่องเที่ยว ชมสวนชาและวิธีการเก็บชา_ชมแปลงปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า ชมแปลงสตอเบอร์รี่และไม้ผลเมืองหนาว ชมวิถีชีวิตชาวอาข่าและจีนฮ่อ ชมการแต่งกายของแต่ละชนเผ่า ชิมอาหารจีนยูนนาน ชาห่ม และหมั่นโถ่ขึ้นชื่อ ชมการเย็บปักถักร้อยและการปักผ้าของชาวเขา

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

- เดินป่าศึกษาธรรมชาติที่บ้านอาข่า
- น้ำตกป่าเกี๊ยะ สูงระหว่าง ๒-๔ เมตร กว้างประมาณ ๒ เมตร อยู่ระหว่างรอยต่อบ้านปาม่วง-สันกลางกับบ้านป่าเกี๊ยะ

- น้ำตกห้วยชมพู ระยะทางห่างจากศูนย์ ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร

ของฝาก ดอกจีนฮ่อ และผลไม้ดองประเภทต่างๆ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ งานเย็บปักถักร้อยของชาวเขาเผ่าอาข่า ชาสำเร็จรูป อาทิ ชาเขียว ชาอู่หลง

ที่พัก + ร้านอาหาร

- ไม่มีบริการบ้านพักรับรองภายในศูนย์
- เต็นท์ให้เช่า ขนาด ๒ คน กรณีนำเต็นท์มาเองไม่คิดค่าบริการ
- ภายในศูนย์ฯ ไม่มีบริการ
- บริการร้านอาหารในหมู่บ้าน ร้านอาหารของชาวอาข่า เป็นอาหารที่ประกอบจากพืชผักภายในท้องถิ่น และร้านอาหารของชาวจีนฮ่อ อาหารขึ้นชื่อ อาทิ ชาห่มฮ่อเต้ ไข่ห่อ ฯลฯ

การเดินทาง

จากตัวเมืองเชียงใหม่ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ สายเชียงใหม่-เชียงราย ผ่านอำเภอเวียงป่าเป้า ถึง กม.๑๑๐ ระยะทาง ๙๓ กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าบ้านแม่ต๋ำ ให้เลี้ยวซ้ายเข้าซอย ๔ ตรงไปประมาณ ๒๕ กิโลเมตร

ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงราย ๒ หรือ สถานีทดลองเกษตรที่สูงวาวีเดิม ที่ตั้ง บนยอดดอยวาวี สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๒๐๐-๑,๕๐๐ เมตร อากาศเย็นสบายตลอดปี ทำให้ ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงราย ๒ หรือ สถานีทดลองเกษตรที่สูงวาวีเดิม ได้ชื่อว่าเป็นแหล่งศึกษาดูงานและท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย ด้วยบรรยากาศภายในบริเวณศูนย์ฯที่ร่มรื่น รายล้อมไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว เช่น ต้นโพรเดีย แบนซ์เซีย ซากุระ ที่แย้มดอกสวยงามตลอดปี แปรสภาพอยู่ทั่วไป ทั้งยังอบอวลด้วยกลิ่นหอมของไม้หอมเมืองหนาวนานาชนิด เช่น ดอกลำโพง ที่ส่งกลิ่นทุกค่ำคืน และยังมีไม้ดอกไม้ประดับหายาก คือ ว่านสีทศ นอกจากนี้ยังมีแปลงปลูกและขยายพันธุ์ผลไม้เมืองหนาวปลอดสารพิษ เช่น สาลี่ พลับ ท้อ เกาลัด จีน พร้อมทั้งกาแฟสดพันธุ์อาราบิก้า และชาจีนหอมกรุ่น ไว้ให้ท่านลิ้มชิมรสได้ฟรี นอกจากนี้ภายในบริเวณศูนย์ฯ ยังมีจุดท่องเที่ยวให้ท่านได้เยี่ยมชมและหาความสำราญหลายแห่งแล้ว บริเวณใกล้เคียงกับศูนย์ฯ ยังมีหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าอีเก้อ ลีซอ และจีนฮ่อ ให้ท่านได้สัมผัสกับวิถีชีวิตอย่างใกล้ชิด ซึ่งท่านควรมีเวลาท่องเที่ยวอย่างน้อย ๒-๓ วัน โดยทางศูนย์ฯ พร้อมทั้งจะให้บริการบ้านพัก จุดกางเต็นท์ ร้านค้า ร้านอาหาร ตลอดทั้งปี

จุดท่องเที่ยวภายในสถานีฯ

- สวนพรรณไม้หอมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ แวดล้อมด้วยพรรณไม้หอมนานาชนิดบนพื้นที่ ๓ ไร่ ส่งกลิ่นหอมอบอวลทั่วทั้งสวน บรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย ภายในสวนยังได้จัดทำทางเดินชมไม้หอมแต่ละต้นพร้อมป้ายบอกรายละเอียด ที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้กับท่านขณะเดินเยี่ยมชม

- แปลงไม้ผลเมืองหนาว ห่างจากสวนไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวไปตามทางลาดชันสองข้างทางปลูกไม้ผลเมืองหนาว จำนวน ๒๒ ไร่ มีทั้งพลับ พลัม บ๊วย ท้อ สาลี่ ฯลฯ ปลูกกลดหลั่นตามไหล่เขาไกลสุดสายตา ไม้ผลเหล่านี้จะผลิดอกออกผลในช่วงฤดูหนาว

- สวนไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว บนพื้นที่ประมาณ ๕ ไร่ ตกแต่งเป็นสวนหย่อม มีธารน้ำขนาดเล็กไหลผ่าน มีศาลานั่งชมไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว หลากหลายชนิด เช่น ซัลเวีย ป๊อปปี้ ดอกกระดาษ พิทูเนีย บีโกเนีย ลำโพงขาว กุหลาบพันปี ฯลฯ รอบสวนไม้เมืองหนาว มีเรือนเพาะชำกล้าไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว ท่านสามารถเดินชมได้อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีบ้านพักตากอากาศบนเนินเขา ลานกิจกรรมและสนามการไว้อวดต้อนรับ

- แปลงรวบรวมพันธุ์ว่านสีทศ ว่านสีทศถือเป็นไม้เมืองหนาวที่เลื่องชื่อ และหาชมได้เฉพาะที่ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงราย ๒ เท่านั้น ซึ่งปลูกในแปลงรวบรวมและผสมพันธุ์ว่านสีทศหลายสายพันธุ์ออกดอกสีแดง ชมพู บานสะพรั่งทั่วทั้งแปลง ในช่วงฤดูหนาวจะมีสีส้มสวยงามมาก

- พุทธอุทยาน แวดล้อมด้วยพรรณไม้ป่าธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยของนกป่า กระรอก กระแต กระต่าย นอกจากนี้ยังมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ และแท่นศิลาศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสมเด็จพระพุทธสิริขันธ์เป็นที่เคารพสักการะของเจ้าหน้าที่สถานีฯ และชาวบ้านทุกคน

การเดินทาง สามารถเลือกใช้เส้นทางได้ ๒ เส้นทาง

- รถยนต์ส่วนตัว

๑. จาก อ.เมือง ขับไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๒๑๑ ผ่านสี่แยกเด่นห้าไป ๒๑ กม. ถึงสามแยกทางเข้าหมู่บ้านห้วยसानพลับพลา เลี้ยวขวาวิ่งตรงไปตามถนนลาดยางประมาณ ๙ กม. ผ่านฝายเก็บน้ำบ้านแม่มอญ ทางเริ่มขึ้นเขาลาดชันไปตามลูกรังอีกประมาณ ๗ กม. ก็เข้าเขตศูนย์ฯ รวมระยะทาง ๔๓ กม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง

๒. เส้นทางจาก อ.เมือง ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑ ประมาณ ๒๒ กม. ถึงสามแยกเลี้ยวขวาที่บ้านปากทางไป อ.แม่สรวย วิ่งตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ ประมาณ ๓๐ กม. ถึงสามแยกบ้านตีนดอย เลี้ยวขวาตรงไปตามทางลาดชันประมาณ ๑๔ กม. ผ่านบ้านแสนเจริญ บ้านดอยसान แล้วต่อไปอีประมาณ ๘ กม. ถึงศูนย์รวมระยะทาง ๗๔ กม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒ ชั่วโมง

- รถโดยสารประจำทาง ขึ้นรถสองแถวที่ อ.แม่สรวย-ดอยช้าง ค่าโดยสารประมาณ คนละ ๓๐ บาท เวลา ๑๐.๐๐-๑๕.๐๐ น. มีบริการวันละ ๓ เที่ยว หรือเช่าเหมารถสองแถวจากสถานีขนส่ง อ.เมืองเชียงราย ราคาประมาณ ๓๐๐-๕๐๐ บาท

การบริการที่พัก

- บ้านพัก คนละ ๑๐๐ บาท/คืน
- บ้านพักรับรองทรง A-Flame VIP เล็ก หลังละ ๔๐๐ บาท/คืน
- บ้านพักรับรองทรง A-Flame VIP ใหญ่ หลังละ ๑,๕๐๐ บาท/คืน
- เต็นท์ขนาด ๒ คน หลังละ ๑๐๐ บาท/คืน
- เต็นท์ขนาด ๔ คน หลังละ ๒๐๐ บาท/คืน
- พื้นที่กางเต็นท์ (กรณีนำเต็นท์มาเอง) หลังละ ๑๐๐ บาท/คืน
- ห้องประชุมบรรจุคนได้น้อยกว่า ๒๐ คน วันละ ๑,๕๐๐ บาท
- ห้องประชุมบรรจุคนได้มากกว่า ๒๐ คน วันละ ๒,๐๐๐ บาท

อาหาร

- เข้า ๕๐ บาท/มื้อ/คน - เที่ยง ๕๐ บาท/มื้อ/คน
- เย็น ๑๐๐ บาท/มื้อ/คน

บริการพิเศษ

- กองไฟ+เตาย่าง (ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า) ค่าธรรมเนียม ๓๐๐ บาท

วิทยากรบรรยายพิเศษและนำชม ๒๐๐ บาท/รอบ

อัตราค่าบริการ อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ปฏิทินการท่องเที่ยว

- ม.ค.-ก.พ. หนาวเย็น ไม้ดอกเมืองหนาวบานสะพรั่ง สตรอเบอร์รี่กำลังเก็บผลผลิต ท้อ ซากุระ บ๊วย สาลี่ พลับกำลังออกดอก ชิมชาเขียวและชาจีน

- มี.ค.-เม.ย. เย็นสบาย ชิมท้อสดจากต้น มะคาเดเมียติดผล ดอกเสี้ยวดอยบานสะพรั่ง

- พ.ค. หนาวเย็น สาลี่เริ่มติดผล พลับกำลังติดผล

- มิ.ย.-ต.ค. เย็น ฝนตกชุก เก็บผลผลิตพลับ มะคาเดเมีย และสาลี่เก็บผลผลิต

เดือน ก.ค.

- พ.ย.-ธ.ค. หนาวเย็น ไม้ผลเมืองหนาวพักตัว ไม้ดอกเมืองหนาวบานสะพรั่ง ดอกซากุระเริ่มบานปลาย ธ.ค.

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลแม่พริก ด้วยหมู่ที่ ๔,๕,๖ และหมู่ที่ ๑๑ ต.แม่พริก อ.แม่สรวย จ.เชียงราย มีพื้นที่เกือบทั้งหมดหรือบางส่วน ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวง ซึ่งอุดมไปด้วยพืชพันธุ์มากมาย ที่ยังคงความสมบูรณ์ของป่าไว้ได้เป็นอย่างมาก หรือว่าอาจจะเป็นผืนเดียวที่ยังคงสมบูรณ์มากที่สุดในอำเภอแม่สรวยก็ว่าได้ มีสัตว์ป่าหายากที่ยังหลงเหลือ มีอ่างเก็บน้ำ มีมอสต์หลากพันธุ์ อ่างเก็บน้ำเหมาะสำหรับผู้รักธรรมชาติ มีบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์กับชาวบ้าน ขอแนะนำ ช่วงที่ควรท่องเที่ยว ประมาณเดือน พฤศจิกายน-มกราคม

ลานสาวกอด คือลานวัฒนธรรมของชาวอาข่า เป็นสถานที่สำหรับขับร้องบทเพลงพื้นบ้านในยามค่ำคืน เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจหลังจากตรากตรำทำงานกลางวันมาอย่างเหน็ดเหนื่อยในการร้องเพลงจะมีผู้นำเริ่มร้องคนหนึ่งแล้วเพื่อนๆ ก็ร้องตาม แนวเพลงแต่ละเพลงจะเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิต เช่น การทำไร่ ทำสวน การแต่งกายตามวัย หรือการพรรณนากล่าวชมเชยถึงความงดงาม ความหล่อเหลาของบรรดาคนหนุ่มและหญิงสาว เพลงส่วนใหญ่จะไม่มีดนตรีประกอบ มีเพียงการปรบมือให้จังหวะ และถือเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน เพราะลานสาวกอดจะมีทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่มารวมตัวกัน บ้านแสนเจริญ หมู่ ๑๐ ต.วาวิ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย ช่วงประมาณ วันที่ ๕ - ๗ มกราคม ของทุกปี จะมีการจัดงาน “ย้อนรอยลานสาวกอด” ให้นักท่องเที่ยวได้ชม

วัดเจติยหลวง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๗ หมู่ ๕ บ้าน ห้วยหมอเฒ่า ต.เจติยหลวง อ.แม่สรวย จ.เชียงราย สังกัด คณะสงฆ์มหานิกาย มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๓ ไร่ ๒ งาน ๔๖ ตรว.ทศ เนื้อและทิศตะวันตกจรดทุ่งนา ทิศใต้จรดหมู่บ้านทิศตะวันออกจรดถนนสายเชียงราย-เชียงใหม่ วัดเจติยหลวงเดิมเป็นวัดร้างปรากฏแต่ซากปรักหักพังของฐานเจติยก่อกำมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยองค์ใหญ่ มีกำแพงเก่า บ่อน้ำขนาดใหญ่ซึ่งเป็นหลักฐานพอสันนิษฐานได้ว่า เคยเป็นวัดที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อนหลายชั่วอายุคน ในหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักรไทยเล่มที่ ๘ หน้าที่ บันทึกไว้ว่าสร้างเมื่อ ปี พ.ศ.๒๓๕๓ ต่อมาปีพระพุทธศักราช ๒๔๑๔ ชาวบ้านห้วยหมอเฒ่าโดยการนำของ พ่อหลวงตา จันท์เต็ม ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการ ได้เริ่มบูรณะปฏิสังขรณ์ก่อสร้างโบสถ์ กุฏิ วิหารศาลาและทำการบูรณะพระเจดีย์ขึ้นใหม่ขนาดฐานกว้าง ๙ เมตร ๑๕ นิ้วสูง ๑๒ เมตรครอบเจดีย์องค์เดิมซึ่งพังทลายมาทับถมเหลือแต่ฐาน ๔ ชั้น ขณะที่ทำการขุดออกเพื่อจะทำการบูรณะใหม่นั้นได้พบอุโมงค์ในฐานเจดีย์ในอุโมงค์นั้นมีพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ศิลปะเชียงแสน จำนวน ๗ องค์ (ปัจจุบันได้อันเชิญประดิษฐานไว้ในโบสถ์) และพระพุทธรูปทองเหลืองทองแดง และพระพุทธรูปที่แกะสลักด้วยไม้สักอีกเป็นจำนวนมาก จากคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ว่านายช่างผู้บูรณะพระเจดีย์เป็นคนเชื้อสายจีนมีนามว่า แจ็กปัก ขณะที่กำลังบูรณะเจดีย์อยู่ ได้มีพระครูบาศรีวิชัยนักบุญแห่งล้านนา วัดบ้านปาง พร้อมคณะเดินทางจาริกแสวงบุญผ่านมาพบได้บริจาคเงินจำนวน ๒๐ แถบ เพื่อสมทบในการบูรณะพระเจดีย์องค์นี้ เมื่อเสร็จแล้วได้ทำการเฉลิมฉลอง ในวันเพ็ญเดือนสาม มาฆมาส จึงกำหนดเป็นประเพณีสงฆ์หน้าพระธาตุในวัน มาฆบูชาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เส้นทางถนนสายเชียงราย - เชียงใหม่ สาย ๑๑๘ ถ้ามาจากเชียงรายก็จะแยกเลี้ยวขวาตรงสามแยกปากทางแม่สรวย(เส้นทางไปเชียงใหม่) และตรงมาผ่านที่ว่าการอำเภอแม่สรวย ประมาณ ๓ ก.ม.อยู่ทางด้านซ้ายมือหรือสถานที่สังเกตได้ชัดเจนคือ มีรูปช้างสองตัวขนาดใหญ่ หรือตั้งอยู่ติดกับโรงพยาบาลอำเภอแม่สรวย ประวัติความเป็นมาของศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย วันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช

๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาอำเภอมแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระราชพิธีบวงสรวงสังเวท เป็นราชพิธี และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศ ถวายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เนื่องด้วยข้อสันนิษฐานเบื้องต้นที่ว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงยกทัพเคลื่อนพลข้าม มาไปเมืองหาง โดยผ่านเวียงป่าเป้าและ พักทัพอยู่ ณ พื้นที่อำเภอมแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓คณะสงฆ์ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนทุกหมู่เหล่า เสนอโครงการสร้างศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ อำเภอมแม่สรวย ไปยังกรม ศิลปากร ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างได้ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖

อ่างเก็บน้ำแม่สรวยเชียงราย (เขื่อนแม่สรวย) อ่างเก็บน้ำแม่สรวย ตั้งอยู่ที่ ตำบลแม่สรวย อำเภอมแม่สรวย จังหวัดเชียงราย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๗๘๖ กม.ใช้เวลาเดินทางจาก กรุงเทพมหานคร ๙ ชั่วโมง ๕๕ นาที สร้างขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๔๑ โดยทางสำนักงานชลประทานแม่สรวย ภายในอ่างเก็บน้ำแม่สรวยจะมีร้านอาหารให้บริการแก่นักท่องเที่ยว หรือจะเช่าแพเพื่อชมวิวยของอ่างเก็บน้ำ ภายในบริเวณเขื่อนแม่สรวยจะเป็นที่ตั้งของพระมหาเจดีย์พระบรมธาตุคุ้มเวียงสวายอีกด้วย ซึ่งตั้งอยู่บนเขา สูงทุกปีจะมีประเพณีสงกรานต์ด้วย

๑๓) อำเภอมเวียงป่าเป้า

วัดอรุณญวิเวกคีรี หรือ พระธาตุจอมฝ่อ ตั้งอยู่ที่ บ้านดง-หลายหน้า หมู่ ๗ ตำบลเวียง จากหลักฐานทำเนียบการสร้างวัดจังหวัดเชียงราย ระบุว่าสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๒๖๓ ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๒๐ ระหว่างการรื้อเจดีย์ได้พบวัตถุทองคำมากมายพร้อมแผ่นเงิน จารึกประวัติการสร้างเจดีย์ งานเป็นภาษาล้านนา จึงได้มีการบูรณะเรื่อยมา จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๖ และได้ จัดให้มีประเพณีสงกรานต์พระธาตุจอมฝ่อ ทุกวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ “ฝ่อ” เป็นภาษาเหนือ แปลว่า ดูหรือว่า มอง เชื่อว่าหากใครได้ไปกราบไหว้แล้วก็จะได้เจอแสงสว่างในชีวิต **การเดินทาง** ใช้ทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ (สายเชียงราย – เชียงใหม่) มุ่งตรงสู่อำเภอมเวียงป่าเป้า ผ่านสวนทิพย์วนารีสอร์ท สำนักงานเทศบาล ตำบลเวียงป่าเป้า โรงเรียนอนุบาลสันสลิ เลี้ยวเข้าซอยฝั่งตรงข้ามวัดศรีสุพรรณไปประมาณ ๒ กิโลเมตร ถึงวัดอรุณญวิเวกคีรี รวมระยะทาง ๖๕ กิโลเมตร โทร. ๐ ๕๓๗๘ ๑๓๖๓

บ่อน้ำร้อนธรรมชาติ อยู่ที่ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ถนนสายเชียงราย-เชียงใหม่ กม. ที่ ๖๔-๖๕ มีบ่อน้ำร้อนธรรมชาติ ๓ บ่อ บริเวณบ่อน้ำร้อนมีชาวบ้านนำไข่มาขายเพื่อให้นักท่องเที่ยวทดสอบ ต้มในบ่อน้ำร้อน เป็นจุดแวะพักระหว่างการเดินทางจากเชียงใหม่-เชียงราย มีร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก อาบน้ำแร่-แช่เท้า

หมู่บ้านเวียงกาหลง (ดินแดนแห่งวัฒนธรรม) ตั้งอยู่ที่บ้านป่าล้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลเวียงกาหลง ห่างจากเส้นทางหลักสายเชียงราย-เชียงใหม่ แยกเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๒๐ ไปทาง อำเภอมวังเหนือ ประมาณ ๓ กิโลเมตร จะเลี้ยวซ้ายเข้าสู่วัดเวียงกาหลง ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านขวามือเป็นโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ขึ้นชื่อในเรื่องเครื่องเคลือบดินเผาแบบ เวียงกาหลง ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์แสดงถึงเรื่องราวของพระพุทธเจ้าและวิถีชีวิตวัฒนธรรม สอบถาม ข้อมูล โทร. ๐๘ ๙๘๓๘ ๕๘๗๔

อุทยานแห่งชาติขุนแจ เดินทางไปตามเส้นทางสายเชียงราย-เชียงใหม่ บนทาง หลวงหมายเลข ๑๑๘ จะถึงที่ทำการอุทยาน ซึ่งอยู่ริมทางหลวงบริเวณ กิโลเมตรที่ ๕๕-๕๖ อุทยาน แห่งชาติขุนแจ ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ เป็นอุทยานที่มีความร่มรื่นสมบูรณ์ของป่า มีทรัพยากรธรรมชาติ มากมายมีสัตว์ป่าหลายชนิด ได้แก่ ชะมด หมูป่า เก้ง เม่น หมี ลิงลม นกต่าง ๆ เช่น นกแขวงเขาวสีเทา

เหยี่ยวรุ้ง นกตีทอง นกเขียวก้านทอง ปีกสีฟ้า เป็นต้น การเดินป่าในอุทยานแห่งชาติขุนแจต้องมีเจ้าหน้าที่นำทาง และต้องเตรียมอุปกรณ์ค้างแรมมาเอง เดือนพฤศจิกายน-มีนาคมเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ผู้สนใจเดินป่าและพักค้างแรมติดต่อได้ที่อุทยานแห่งชาติขุนแจ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ๕๗๒๖๐ โทร. ๐ ๕๓๑๖ ๓๓๖๔, ๐๘ ๔๔๘๘ ๒๑๗๓ หรือ กรุงเทพฯ โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๐๗๖๐ www.dnp.go.th

น้ำตกแม่โถ เป็นน้ำตกที่มีน้ำไหลตลอดปี มีทั้งหมด ๗ ชั้น สูง ๔๐ เมตร สามารถเดินทาง โดยรถยนต์จากที่ทำการอุทยานถึงทางขึ้นน้ำตก (บ้านแม่โถ) ใช้เวลา ๓๐-๔๐ นาที ต่อจากนั้นเดินเท้าไปยังน้ำตก ใช้เวลาชมน้ำตกทั้ง ๗ ชั้น ประมาณ ๒ ชั่วโมง

น้ำตกขุนแจ เป็นน้ำตกที่สวยงาม มี ๖ ชั้น บริเวณน้ำตกมีพื้นที่สำหรับปิกนิก และกางเต็นท์ ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากที่ทำการอุทยานฯ ๒ ชั่วโมง จากนั้นเดินเท้าต่ออีก ๑ ชั่วโมง เพื่อไปยังน้ำตก

ดอยมด มีความหนาแน่นของป่าดิบชื้น ระหว่างทางเดินขึ้นสู่ยอดดอยมด มีพืชขึ้นหลายชนิด เช่น กล้วยไม้ดิน เฟิร์น มอส และพืชอื่น ๆ ร่มรื่นและชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา บนยอดดอยที่ระดับความสูง ๑,๗๐๐ เมตร มีป่าไม้อันอุดมสมบูรณ์ ดอยมดสามารถเดินป่าได้โดยใช้เวลา ๒ วัน ๑ คืน

ดอยลังกา มีความสูง ๒,๐๐๐ เมตร สูงเป็นอันดับ ๕ ของประเทศไทย ทำให้มองเห็นทิวทัศน์อันงดงามของอุทยานแห่งชาติ มีเส้นทางเดินป่าใช้เวลาเดินป่า ๔ วัน ๓ คืน

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ได้ถูกจัดขึ้นในพ.ศ. ๒๕๒๕ พื้นที่ ๕๐ ไร่ ครอบคลุม ๔ หมู่บ้าน โดยจัดหาแนวทางการทำมาหากินให้กับชาวบ้านทดแทนการปลูกฝิ่น อาทิ พืชไร่ ผัก ผลไม้เมืองหนาว ที่ให้ผลคุ้มค่ากว่า ซึ่งเมื่อปฏิบัติตามแนวทางโครงการหลวง ชาวบ้านจึงมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เช่นทุกวันนี้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาชันประมาณ ๙๕ % มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๗๐๐-๑,๐๐๐ เมตร มีแหล่งน้ำขนาดเล็ก คือ ลำห้วยน้ำริน ลำห้วยแม่โถน้อย ลำห้วยสาขาของแม่โถไหลจากทิศเหนือไปทิศใต้ลงไปสู่แม่น้ำลาวเรื่อยลงสู่แม่น้ำโขง มีพื้นที่รับผิดชอบ ๑๙.๐๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๑,๘๙๐.๙๐ ไร่ จำนวน ๖ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย บ้านห้วยน้ำริน บ้านดอยมด และหมู่ที่ ๑๐ บ้านดอยม่วง บ้านแสนเจริญ บ้านแม่ชะต่าน มี ๒๘๗ ครัวเรือน ประชากร ๑,๓๔๕ คน ประกอบด้วย ชาวเขาเผ่ามูเซอ กะเหรี่ยง และคนเมือง

ลักษณะภูมิอากาศ มีอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๐.๕ องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๔๐๐ มิลลิเมตรต่อปี

วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชมวัฒนธรรมของชนเผ่า ประเพณีปีใหม่ของชนเผ่ามูเซอ พิธีการเลี้ยงชา พิธีเลี้ยงขวัญใต้เตียน การดำข้าวโดยใช้ครกกระเดื่อง งานศิลปวัฒนธรรม การทอผ้าที่เอวแบบกระเหรี่ยง ของกลุ่มแม่บ้านชะต่าน การผลิตไม้กวาดดอกหญ้าของกลุ่มแม่บ้านเมืองน้อย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ใกล้เคียง บ่อน้ำร้อนธรรมชาติแม่ชะจาง น้ำตกเมืองน้อยซึ่งมีสายน้ำไหลลัดเลาะผ่านหน้าผาสูงชันประมาณ ๑๐ เมตร ตกลงสู่แผ่นหิน เกิดละอองน้ำปลิวอยู่ตลอดเวลา จากน้ำตกแห่งนี้สามารถเดินลัดเลาะสู่น้ำตกห้วยม่วง ซึ่งเป็นเส้นทางธรรมชาติที่สวยงาม บริเวณโดยรอบเป็นป่าดงดิบธรรมชาติ

กิจกรรมท่องเที่ยว

- ชมแปลงวิจัยเกษตรภายในศูนย์ อาทิ เฟิร์นหนัง เฟิร์นเขากวาง สวรรส บัวย (ออกดอกช่วงเดือนธันวาคม ออกผลประมาณเดือนมีนาคม-เมษายน)
- ชมแปลงเกษตรชาวบ้าน อาทิ แปลงตุ่มเงินตุ่มทอง แปลงสตอเบอร์รี่ (ออกผลช่วงเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์)
- เที่ยวปีใหม่มูเซอ ช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี - พิธีเรียกขวัญ หรือได้เตียน เป็นพิธีทำบุญของสมาชิกในหมู่บ้าน (เลือกวันได้ตามความสะดวก)
- พิธีเลี้ยงซา ช่วงประมาณเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์
- ชมหัตถกรรมของชาวเขา อาทิ การดำข้าว การทอผ้า การทำเครื่องเงินแบบกรรมวิธีโบราณ ฯลฯ

ของฝาก ผ้าทอที่เอวแบบกะเหรี่ยง เครื่องเงินโบราณ มีดแบบมูเซอ ไม้กวาดดอกหญ้าที่ปักและสิ่งอำนวยความสะดวก

๑. เรือนพักรับรองของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน สามารถพักได้ คน อัตราค่าที่พัก ๕๐ บาท/ คน /คืน
๒. ที่พักแบบ Home Stay สัมผัสชีวิตชนเผ่ามูเซอ บ้านห้วยน้ำริน อัตราค่าที่พัก ๖๐ บาท/ คน/ คืน
๓. เกสต์เฮาส์บ้านเมืองน้อย สามารถพัก ได้ ๕๐ คน อัตราค่าที่พัก ๑๐๐ บาท/คน /คืน
๔. บริเวณจุดกางเต็นท์ ภายในบริเวณศูนย์ และสวนสน อัตราค่าที่พัก ๕๐ บาท
๕. เต็นท์บริการ ขนาด ๒ คน ราคา ๑๐๐ บาท/หลัง/คืน ถูนอนราคา ๒๐ บาท /หลัง/คืน

๖. มีร้านอาหารบริการภายในศูนย์

การเดินทาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำรินห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ ๗๒ กิโลเมตร ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ เส้นทางเชียงใหม่ – เชียงราย เลี้ยวขวาระหว่างหลัก กม.ที่ ๖๓-๖๔ ต่อไปอีก ๙ กม. ถึงศูนย์ฯ ห้วยน้ำริน

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน บ้านห้วยน้ำริน หมู่ ๘ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โทร/แฟกซ์ ๐๕๓-๖๐๙๕๘๖, ๐๘๑-๐๓๐๖๔๑๗

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง ด้วยภูมิประเทศมีลักษณะเป็นภูเขา มีความเขียวชอุ่มอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้และทรัพยากรมากมายแต่ได้ถูกทำลายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ให้แปรสภาพไปเป็นไร่ฝิ่นที่มีอาณาบริเวณกว้างไกลถึง ๑,๔๐๐ ไร่ ราษฎรมีรายได้จากการปลูกฝิ่นจำนวนมาก แต่ทุกครัวเรือนก็ยังมีปัญหาในด้านชีวิตความเป็นอยู่สุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสในการศึกษา พ.ศ.๒๕๒๓ มูลนิธิโครงการหลวง จึงได้ตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวงขึ้น เดิมตั้งอยู่ที่บ้านแม่ปูนหลวง ต.เวียง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก จึงได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านขุนแจ้ ต.แม่แวน อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๗ จนถึงปัจจุบัน มีพื้นที่รับผิดชอบเดิมประมาณ ๒๖.๖๘ ตารางกิโลเมตรและอยู่ระหว่างขยายเพิ่มเติม ๔๕.๒๐ ตารางกิโลเมตร โดยอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๑๐๐๐ - ๑๔๐๐ เมตร

แหล่งท่องเที่ยวการเกษตร

- ชมแปลงสาธิตไม้ผล ภายในบริเวณหน่วยย่อยสามสี่ อาทิ พืช พลัม
- ชมและชิมชาในสวนเกษตรกร ได้แก่ พันธุ์หยวนจืออู่หลง ชาเบอร์ ๑๒ และชาพันธ์สามฤดู
- ชมแปลงเกษตรของชาวบ้าน แปลงเซเลอร์พาร์สเลย์ ปวยเล้ง ที่ให้ผลผลิตตลอดปี
- ชมความงดงาม ของดอกสะแตติส แคลสเปียร์(Static Caspears) ที่ออกดอกตลอดปี

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- จุดชมวิวทะเลหมอกและพระอาทิตย์ขึ้น-ตกที่ไม่เหมือนใครท่ามกลางดงดอยภายในศูนย์ฯ และจุดชมวิวบ้านขุนแจในวันที่อากาศดี จะมองเห็นประกายเพชรจากธรรมชาติที่สวยงาม
- ท่องเที่ยวในเส้นทางขุนแจ-แม่ปูลหวง-ห้วยทราย(ฤดูฝน- off road)
- สัมผัสดอยสวย ป่าเขียว เพลิดเพลินใจกับการเล่นน้ำตกกลางไพร แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี

- พิธีขึ้นปีใหม่(กินวอ) ของชาวเขาเผ่าลีซู จัดขึ้นประมาณเดือนกุมภาพันธ์
- พิธีกินข้าวใหม่ของชาวเผ่าลีซู จัดขึ้นประมาณเดือนสิงหาคม
- ชมวิถีชีวิตของเขา ๓ เผ่า(ลีซอ มูเซอ อาข่า)

ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก

- บ้านพักรับรองภายในศูนย์ฯ จำนวน ๑ หลัง รับรองได้ประมาณ ๒๐ คน
- เต็นท์บริการ มีให้เช่าขนาด ๔ คน พร้อมถุงนอน ๑ ถุง
- ภายในศูนย์ฯ ไม่มีบริการ แต่จะมีร้านค้าชาวบ้านในละแวกนั้น

การเดินทาง สามารถเดินทางได้ ๒ เส้นทาง เส้นทางที่ ๑ จากตัวเมืองเชียงใหม่ทางหลวงหมายเลข ๑๐๐๑ สายเชียงใหม่-พร้าว ระยะทางประมาณ ๑๐๘ กิโลเมตรเข้าอำเภอพร้าว ผ่านไปทาง อ.เวียงป่าเป้าเป็นถนนลาดยางตรงไปทางบ้านขุนแจระยะทาง ๒๒ กิโลเมตร เส้นทางที่ ๒ จากตัวเมืองเชียงใหม่ทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ สายเชียงใหม่-เชียงรายได้ถึง กม.๕๒ อ.เวียงป่าเป้า เลี้ยวซ้ายเข้ามาทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๐ ระยะทางประมาณ ๓๓ กิโลเมตร

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูลหวง ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ๕๗๑๗๐ โทร/แฟกซ์ ๐-๕๓๒๖-๓๘๑๖

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ก่อตั้งขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ บนพื้นที่ ๗๕ ไร่ โดยมีคณะทำงานประกอบด้วย สถาบันวิจัยชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ และคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินงานโครงการวิจัยวิธีการส่งเสริมเกษตรที่สูง และทำการทดลองพืชไร่ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ผล เสาหาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ เพื่อนำไปส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกร เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมศูนย์ เป็นครั้งแรก สำหรับงานวิจัยได้ดำเนินต่อเนื่องมากระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๐ จึงเริ่มดำเนินการส่งเสริมด้านการเกษตรมาจนถึงปัจจุบัน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ตั้งอยู่ในเขตบ้านห้วยโป่ง หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๗๘๐ เมตร อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงรายถึงศูนย์ฯ ห้วยโป่ง ประมาณ ๖๗ กม. ใช้

เวลาการเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง ๔๕ นาที มีพื้นที่รับผิดชอบ ๑๗.๗๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๑,๐๘๓.๐๖ ไร่ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหุบเขา มีที่ราบระหว่างเขาเพียงเล็กน้อย พื้นที่ที่มีความลาดชัน ตั้งแต่ ๔๕ - ๙๐ % อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๑.๗๕ องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๖๐๐ มิลลิเมตร ต่อปี มีหมู่บ้านที่รับผิดชอบ ๕ หมู่บ้าน ๓๗๐ ครัวเรือน ประชากร ๑,๕๔๙ คน เป็นชาวเขาเผ่ามูเซอดำ บ้านห้วยโป่ง นับถือผีและคนพื้นเมือง บ้านป่าเมียง บ้านสบโป่ง บ้านป่าตอง บ้านโป่งน้ำร้อนนับถือศาสนาพุทธ

จุดท่องเที่ยวภายในศูนย์ฯ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมของศูนย์ฯ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมสถานที่แต่ละแห่งได้โดยมีจุดที่น่าสนใจได้ดังนี้

๑. ชมแปลงทดลองสาธิตผักแปลงใหม่ อาทิ แตงหวาน ไก่กรีนฟิเซียเว เรดแครอล ผักกาดขาวปลีพันธุ์ใหม่ บร็อคเคอรี่ ผักกาดขาวปลีไส้ส้ม และคะน่ายอดดำ ผักกาดหอมแดง ผักกาดหวาน ถั่วแขก ถั่วลันเตา

๒. ชมแปลงไม้ดอก อาทิ เฟินหนัง คาร์ลิลลี ดอกไม้แห้ง อาทิ ช่อดาว หล้าไข่มุก หล้าฟางขาว ช่อดาวอีสาน และซีทาเรีย

๓. ชมแปลงไม้ผลเมืองหนาว อาทิ บ๊วย พลับ และเสาวรสพันธุ์หวาน

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

๑. บ่อน้ำร้อนธรรมชาติแม่ชะจาน อยู่ห่างจากศูนย์ฯ ห้วยโป่งประมาณ ๓ กม. ตั้งอยู่บริเวณ ถนน เชียงใหม่ - เชียงราย

๒. น้ำตกป่าผาลม เป็นน้ำตกขนาดเล็ก ๓ ชั้น ชั้นที่ ๒ เป็นหน้าผาสูง ชั้นที่ ๓ เป็นช่องลม

๓. น้ำตกป่าเมียงเปรียบได้ว่าเป็นเส้นเลือดใหญ่ของชุมชน

วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ชมวัฒนธรรมปีใหม่ของชาวเขาเผ่ามูเซอดำ ประมาณเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ของทุกปี ชมการตีมีดแบบมูเซอ ชมการทำข้าวโดยการใช้ครกกระเดื่อง

ที่พัก + ร้านอาหาร บ้านพักรับรองภายในศูนย์ฯ จำนวน ๑ หลัง รับรองได้ ๑๕ คน ราคา ๕๐ บาท/คน/คืน เต็มที่บริการ ขนาด ๒-๔ คน ราคา ๑๐๐ บาท/หลัง/คืน ถูนอน ๒๐ บาท/ถู/คืน กรณีนำเต็นท์มาเองคิดค่าบริการพื้นที่ ๕๐ บาท/หลัง/คืน มีร้านอาหารตามสั่งบริการภายในศูนย์ฯ (กรุณาโทรจองล่วงหน้า) ร้านอาหารนอกศูนย์ฯ ต้องขับรถออกไปประมาณ ๒ กิโลเมตร บ้านพักแบบเรือนชาวมูเซอแบบโบราณ ภายในบริเวณศูนย์ฯ วัฒนธรรม

การเดินทาง จากตัวเมืองเชียงใหม่ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ สาย เชียงใหม่-เชียงราย ถึง กม. ๖๔ ให้เลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ ๓ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง ระยะทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ถึงศูนย์ฯ ๖๗ กิโลเมตร

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง บ้านห้วยโป่ง หมู่ที่ ๑๓ ตำบลเจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โทร/แฟกซ์ ๐-๕๓๖๐-๙๕๖๘

เมืองโบราณเวียงกาหลง ตั้งอยู่บ้านป่าส้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลเวียงกาหลง ห่างจากเส้นทางหลักสายเชียงใหม่ - เชียงราย แยกเข้าทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๑๐๓๕ ไปทางอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ประมาณ ๓ กิโลเมตร จะมีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่เมืองโบราณเวียงกาหลง เมืองโบราณเวียงกาหลง ตั้งอยู่บนเนินดิน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๔๙๙ - ๕๐๐ ในปัจจุบันมีสิ่งที่จะเห็นได้คือ

แนวกำแพงเมืองชั้นนอกและชั้นใน และสิ่งที่สำคัญที่พบในบริเวณใกล้เคียง คือเตาเผาเครื่องเคลือบดินเผา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เรียกว่า “เตาแบบเวียงกาหลง” เป็นแหล่งโบราณคดีที่มีการค้นพบเตาและชิ้นส่วนภาชนะต่าง ๆ อยู่ในทั่วไปในบริเวณ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานในหนังสือพงศาวดารชาติไทยเล่ม ๒ ของพระบริหารเทพธานี ได้กล่าวถึงแคว้นแคว้นยวนเชียง (หน้า ๔ บรรทัดที่ ๔ - ๖) ว่า “เมื่อภายหลัง พ.ศ. ๕๙๐ แคว้นแคว้นยวนเชียงก็แยกตั้งบ้านเมืองออกไปทางทิศตะวันตกอีกหลายเมือง เช่น เวียงกาหลง (เวียงป่าเป้า) เวียงฮ่อ ดงเวียง เมืองวัง (วังเหนือ) แจ่ม เป็นต้น” และในหนังสือประวัติศาสตร์เชียงราย ซึ่งจัดพิมพ์ในงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ หน้า ๑๓ ก็ปรากฏความคล้ายกันคือ “ในราวพุทธศตวรรษที่ ๕ มีพวกไทยถอยร่นจากตอนใต้ประเทศจีนปัจจุบัน มาสมทบกับพวกไทยที่เมืองเชียงลาวเพิ่มขึ้นมากทุกที จึงขยายเมืองให้กว้างขวางออกไปอีก เรียกว่า แคว้นชุนยงหรือยวนเชียง มีอาณาเขตแผ่ไปถึงหลายเมือง เช่น เวียงกาหลง (เวียงป่าเป้า) แจ่ม เวียงฮ่อ ดงเวียง เวียงวัง (วังเหนือ) และเชียงแสน ทั้งนี้ภายหลัง พ.ศ.๕๙๐ เป็นต้นมา ชื่อของเครื่องถ้วยเวียงกาหลงเริ่มเป็นที่รู้จักตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๖๗ เป็นต้นมา นับแต่พระยานครพระราม (สวัสดิ์ มหาภัย) สำนวณพบซากเตาเผาจำนวนมากในพื้นที่ใกล้เคียงกับเมืองโบราณเวียงกาหลง และได้เขียนบทความผลการสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ลงตีพิมพ์ในวารสารของสยามสมาคม เมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๐ ต่อมาได้มีผู้ใหญ่บ้านของบ้านป่าसान อ้างว่าตนได้ฝันเห็นเตาเผาที่ใช้ผลิตเครื่องถ้วย จึงได้ทำการขุดค้นด้วยตนเอง และพบเตาเผาในบริเวณบ้านและได้เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม แหล่งเตาเวียงกาหลงมีพื้นที่กว่า ๑๕ ตารางกิโลเมตร เครื่องถ้วยเวียงกาหลงมีลักษณะเด่น คือ เป็นเครื่องถ้วยที่มีน้ำหนักเบา เนื้อบาง เนื่องจากเนื้อดินที่นำมาใช้ทำการปั้นภาชนะมีคุณสมบัติ เนื้อดินมีสีขาว สีเหลืองนวลหรือสีเทา เนื้อละเอียด มีเม็ดทรายเล็กๆ ปะปนบ้างเล็กน้อย สามารถขึ้นรูปภาชนะได้บางกว่าเครื่องถ้วยที่ผลิตจากแหล่งเตาอื่นๆ ส่วนการเคลือบนั้นนิยมเคลือบถึงบริเวณเชิงของภาชนะ น้ำเคลือบใส มีทั้งสีฟ้าอ่อน สีเขียวอ่อนและมีสีเหลืองอ่อน

วัดศรีสุทธารวาส เดิมชาวบ้านเรียกว่า "วัดหลวงราชคฤห์ วัดใหม่ วัดราษฎร์ วัดนอก วัดกิตติवास วัดเจดีย์สุวรรณ" จนต่อมาพระครูยุติวัตติมล เจ้าคณะอำเภอซึ่งเป็นเจ้าอาวาส วัดนี้ในสมัยนั้นได้ตั้งชื่อใหม่ว่า "วัดศรีสุทธารวาส" จึงเรียกชื่อนี้มาแต่บัดนั้น ตั้งอยู่เลขที่ ๑๓๒ หมู่ ๑ ตำบลเวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ลักษณะพื้นที่เป็นเนินเตี้ย มีป่าไม้เบญจพรรณล้อมรอบ เป็นพื้นที่เป็นวัดและธรณีสงฆ์ รวม ๔๓ ไร่ ๓ งาน ๗๓ ตารางวา ความเป็นมาของการสร้างวัด มีประวัติการสร้างอยู่ ๓ สมัย จากหลักฐานแผ่นศิลาจารึก ขร.๑ จารึกวิหารจันทรอาราม

สมัยแรก เริ่มก่อสร้างวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ.๒๐๑๑ โดยเจ้าหมื่นท้าวลูกหมื่นพลางเงินญาง เจ้าเมืองวังเหนือได้สร้างวิหารขึ้นชื่อว่า "จันทรอาราม" มีพระพุทธรูปสัมฤทธิ์จารึกอักษรโบราณ และมีแนววิหารโบราณเป็นหลักฐานให้เห็นถึงปัจจุบัน

สมัยกลาง ประมาณ พ.ศ.๒๒๕๖-๒๒๘๖ หลังจากร้างไปหลายปีได้มีการก่อสร้างขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งตรงกับสมัยของพญามังราย มีเหตุการณ์ประหลาดเกิดกลุ่มควันลอยออกมาจากจอมปลวกแห่งหนึ่งในเวลากลางคืน พญามังราย โปรดฯ ให้แสนณรงค์หมื่นธน ท้าวเทเวนทร์ แสนนรินทร์ ไปดูปรากฏว่าเป็นจริงจึงขุดดูพบขวดแก้ว ได้นำไปถวายพระพญามังราย ทรงเปิดออกพบพระบรมสารีริกธาตุจำนวน ๘ องค์ พร้อมแก้ว-วิฑูรย์ จึงโปรดฯ ให้พระนางทมา (ลูกสะเภา) แสนณรงค์ หมื่นธน ลงมาสร้างอาราม พระพุทธรูปองค์ใหญ่ แล้วนิมนต์ครูบาอิสระจากวัดทุ่งยั้ง มาเป็นเจ้าอาวาส ในพ.ศ.๒๒๘๖ ได้สร้างต่อเติมบูรณะไปเรื่อยๆ จนเสร็จสมบูรณ์ในพ.ศ.๒๒๙๗ แล้วก็ร้างไปจนกระทั่ง พ.ศ.๒๔๑๖ พระครูอุตตะมพร้อมพระครูยุติวัตติมล พระยาเทพณรงค์ เจ้าเมืองเวียงป่าเป้า พระขันธเสมาหนองส่วยโห่งและลูกศิษย์ ร่วมกันบูรณะสร้างวัดพระพุทธรูปในวิหาร วิหาร เจดีย์ อุโบสถ หอไตร ธรรมาสน์ และหอสงฆบางส่วน

พ.ศ.๒๔๖๔ พระครูยติวัตตวิมล ได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระธาตุเจดีย์ซึ่งเหลือแต่ฐานเป็นเจดีย์แบบพม่าขึ้นมาใหม่ สร้างพระประธานในวิหาร และวิหารหลังใหม่ครอบวิหารหลังเดิมครอบพระพุทธรูปพระประธานไว้ด้วย

ปัจจุบัน พ.ศ.๒๕๒๗ - ปัจจุบัน พระครูคัมภีร์ธรรมโมภาส เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลเวียง ได้บูรณะกำแพงวัดขึ้นมาใหม่เป็นศิลาแลง ปรับปรุง และสร้างศาสนวัตถุหลายอย่างปี พ.ศ.๒๕๓๓ - ๒๕๓๘ ได้สร้างพระวิหารขึ้นใหม่ให้ใหญ่ขึ้นเป็นแบบโบสถ์วิหารทางภาคกลางครอบวิหารหลังเดิมซึ่งชำรุดและครอบพระพุทธรูปพระประธานไว้ เช่นเดิม พ.ศ.๒๕๓๙ - ๒๕๔๑ ได้บูรณะหอฉันท์ สร้างพิพิธภัณฑสถานบ้าน พ.ศ.๒๕๓๙ กรมการศาสนาได้ประกาศให้เป็น อุทยานการศึกษาในวัด พ.ศ.๒๕๔๑ กรมการศาสนาได้ประกาศให้เป็นวัดจัดลานโกลานกีฬา พ.ศ.๒๕๔๒ - ๒๕๔๕ เนื่องจากอุโบสถหลังเดิมเก่าและชำรุดทรุดโทรมมาก เจ้าอาวาสพร้อมคณะศรัทธาได้ร่วมกันสร้างขึ้นใหม่จนสำเร็จใน พ.ศ.๒๕๔๕ ถ้านับอายุเริ่มการก่อสร้างวัดมาจนถึงปัจจุบัน (๒๐๑๑ - ๒๕๕๒) วัดนี้มีอายุ ๕๔๑ ปี

พิพิธภัณฑสถานอำเภอเวียงป่าเป้า ตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้า (หลังเก่า) เวียงป่าเป้าขึ้นตรงต่อการปกครองอำเภอแม่สรวย และ ในปี พ.ศ.๒๔๔๕ ได้ยกระดับกิ่งอำเภอมาเป็นอำเภอเวียงป่าเป้า ทางราชการได้จัดตั้งที่ว่าการอำเภอขึ้นบริเวณที่ดินด้านใต้ของสถานีตำรวจภูธร อำเภอเวียงป่าเป้า และปัจจุบันที่ตั้งอำเภอเก่าเป็นที่ตั้งของห้องสมุดประชาชน ชาวบ้านเรียกว่า หอประภา ซึ่งในช่วงปี พ.ศ.๒๔๔๘ พระเจ้าอยู่หัววชิราลงที่ ๖ ได้เสด็จประพาสล้านนา ได้ประทับที่เวียงป่าเป้า ต่อมาได้ถูกเรียกเพี้ยนเปลี่ยนจาก หอพลับพลา เป็นหอประภา ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้เกิดไฟไหม้ที่ว่าการอำเภอหรือหอพลับพลาเสียหายทั้งหมด นายอำเภอในขณะนั้นคือ ชุนวร อุทัยวัช หรือชื่อเดิมคือช่วง บุณนาค พื้นเพเดิมเป็นคนจังหวัดพิษณุโลกก่อนที่ย้ายมาเป็นนายอำเภอป่าแ่ง (ป่า) จังหวัดน่าน จึงได้ดำเนินการก่อนที่ย้ายมาจากที่ว่าการอำเภอใหม่และย้ายจากที่เดิมข้ามถนนไปทางทิศตะวันตกของสถานีตำรวจภูธร ซึ่งเป็นที่ว่าการอำเภอเวียงป่าเป้าในปัจจุบัน

วัดพระเจ้าหลวง(ม่อนพระเจ้าหลาย) ตั้งอยู่บนยอดดอยม่อนพระเจ้าหลาย บ้านป่าแ่ง หมู่ที่ ๕ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย ห่างจากถนนสายหลักเชียงใหม่-เชียงราย ทางหลวงหมายเลข ๑๑๘ (เทศบาลตำบลแม่ชะจาน) ไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๓ กม เป็นพระธาตุที่เก่าแก่นับประมาณเป็นพันกว่าปี ไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าใครเป็นคนสร้าง มีแต่ผู้คนได้เห็นพระบรมธาตุ ดวงแก้วใสสว่างเสด็จออกทุก วันโกณ วันพระ บนยอดเขาแห่งนี้ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ท่านพระครูยติวัตตวิมล เจ้าคณะอำเภอเวียงป่าเป้า ได้นำคณะพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน ร่วมกันบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุองค์เก่าที่พังทลาย เมื่อสำเร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้จัด ประเพณีบูชาพระธาตุในวันเพ็ญเดือน ๗ เป็นประจำทุกปีจนถึงบัดนี้ พระธาตุม่อนพระเจ้าหลายมีความเป็นมาลึกลับซับซ้อนและอัศจรรย์หลายอย่าง คนโบราณเก่าแก่เล่าต่อกันมาว่า ม่อนเขาภูนี้มีถ้ำอัศจรรย์ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูป ทองคำศักดิ์สิทธิ์ มากมายมหาศาล พร้อมทั้งเครื่องประดับและของใช้สอยต่างๆ ของกษัตริย์เจ้าเมืองในสมัยก่อน ได้นำมาเก็บรักษาไว้ที่ถ้ำแห่งนี้เมื่อยามบ้านเมืองมีภัยไม่สงบ พร้อมทั้งถวายไว้เป็นพุทธบูชาแก่พระบรมธาตุเมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีก่อน

วัดสันตันเปา แม่เจดีย์ใหม่ ตั้งอยู่ที่บ้านแม่เจดีย์ใหม่ ถนนสายเชียงใหม่ - เชียงราย ตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ใกล้กับน้ำพุร้อน แม่ชะจาน มีพระครูโพธิ์พัฒนารักษ์ เป็นเจ้าอาวาสพระธาตุแม่เจดีย์มีประวัติยาวนานมาตั้งแต่ พ.ศ. ๑๕๘๓ โดย พระเจ้าอโนรธามังซ่อ ได้แต่งตั้งทูตไปศรีลังกาเพื่อขอคัมภีร์พระไตรปิฎกกับพระพุทธรูปทำด้วยแก้ว

มรกต ขากลับเรือถูกพายุพัดหลงทางมาที่ปากแม่น้ำโขง จึงถูกกษัตริย์กัมพูชายึดเรือและสิ่งของไว้ทั้งหมด จากนั้นเป็นเวลาเกือบปี พระเจ้าอโนรธามังช่อทราบเรื่องเข้า จึงได้แต่งตั้งทูตไปกัมพูชาเพื่อขอคืน พระไตรปิฎก ส่วนพระแก้วมรกตหากกษัตริย์กัมพูชาอยากได้ก็จะไม่ขอคืน แต่กษัตริย์กัมพูชาไม่ยอมคืนให้ แม้แต่อย่างเดียว พระเจ้าอโนรธามังช่อจึงยกทัพพม่ามาทางเชียงลาว (เชียงรายในปัจจุบัน) เมื่อมาถึงตำบลแม่เจดีย์ (ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ในปัจจุบัน) ก็ทรงสร้างพระเจดีย์ขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชาในปี พ.ศ. ๑๕๘๕ โดยองค์พระธาตุได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ ๒ ครั้ง ครั้งแรกโดยชาวเงี้ยว แต่ไม่ทราบเวลาที่แน่ชัด ครั้งที่ ๒ โดยพระครูไพบูลย์พัฒนารักษ์ (ถวัลย์ ปรกภูมิ) เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแม่เจดีย์องค์ปัจจุบัน ขณะขึ้นมาปฏิบัติธรรม เมื่อได้เห็นสภาพชำรุดทรุดโทรมขององค์พระธาตุเนื่องจากกาลเวลาและขาดการบำรุงรักษา จึงได้เป็นผู้นำร่วมกับพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์องค์พระธาตุฯ โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมศิลปากร จนอยู่ในสภาพที่มั่นคงและงดงามดังเช่นปัจจุบัน

สำหรับพระพุทธรูปทองคำนั้น เพิ่งมีการขุดค้นพบเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ จากการตัดถนนเพื่อปรับพื้นที่ทำถนนจากสวนสาธารณะบ้านชุ่มเมืองเย็นไปยังถนนอีกเส้นหนึ่ง ทำให้พบศิลปสัมฤทธิ์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและวัตถุโบราณจำนวนหนึ่ง และในคืนนั้นเองท่านพระครูได้นิมิตถึงพระภิกษุสงฆ์ชื่อครูบาแสงมา มาบอกว่าจะไปเอาพระพุทธรูปทองคำและสมบัติต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ที่ตัดถนน ซึ่งเป็นของนายอ้าย แสนบ่อแก้ว และกำชับให้สร้างพระเจดีย์ทรงพระเจดีย์บนดอยตุงองค์เดิม พร้อมอุโบสถหลัง หนึ่งด้วย เมื่อสะดุ้งตื่นท่านจึงตัดสินใจเดินทางไปยังจุดที่ได้นิมิตขึ้น และขุดพบพระพุทธรูปทองคำ ๒ องค์ คือ พระพุทธรูปสิงห์หนึ่ง และพระพุทธรูปสิงห์สาม พร้อมสายสังวาลย์

วังมัจฉา หรือที่รู้จักกันในชื่อ ห้วยย่าคำมา เป็นอ่างเก็บน้ำที่อยู่บริเวณวัดพระธาตุแม่เจดีย์ ซึ่งวัดพระธาตุแม่เจดีย์นั้นได้สร้างขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๑๕๘๓ โดยพระเจ้าอโนรธามังช่อ กษัตริย์แห่งพม่า เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่เคารพสักการะบูชา ของประชาชนในอำเภอเวียงป่าเป้าในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นต้นมาพระครูไพบูลย์พัฒนารักษ์ได้เข้ามาปฏิบัติธรรม ณ สถานที่แห่งนี้ และได้ลงมือพัฒนาพื้นที่และทำการบูรณปฏิสังขรณ์ องค์พระธาตุแม่เจดีย์และองค์พระธาตุเจ้าครูบาศรีวิชัย ให้มีสภาพคงเดิม และได้สร้างศาสนสถานต่างๆ เช่น วิหาร ศาสนาเอนกประสงค์เช่น กุฏิ เป็นต้น ส่วนบริเวณรอบๆ วัดพระธาตุแม่เจดีย์มีอ่างเก็บน้ำห้วยย่าคำมาอยู่บริเวณรอบ วัดได้มีการปรับปรุงสถานที่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และอนุรักษ์ป่า อนุรักษ์พันธุ์ปลา และเป็นเขตอภัยทานของวัดพระธาตุแม่เจดีย์ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีปลาน้อยใหญ่นับล้านตัวเพราะเยอะมาก อย่างเช่น ปลานิล ปลาบึก ปลาดุก ฯลฯ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เส้นทางไปวังมัจฉาจะใช้เส้นทางเดียวกันกับวัดพระธาตุแม่เจดีย์ ถ้าขับรถตรงขึ้นไปก็จะเป็นวัดพระธาตุแม่เจดีย์ โดยจะมีทางแยกไปวังมัจฉา ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร มีป้ายบอกเส้นทางตลอด ถนนลาดยางเป็นทางแคบ โค้ง และชันเขา ไม่ควรขับเร็ว สำหรับค่าเข้าชมวังมัจฉา ที่นี้คิด ๒๐ บาท เป็นรายได้เพื่อบำรุงสถานที่ ค่าอาหารปลา ค่าน้ำค่าไฟ ค่าจ้างคนงาน เป็นต้น ส่วนร้านอาหารที่วังมัจฉาจะเป็นประเภทขนม หรือมาแม่คำพ และอาหารปลา

อ่างเก็บน้ำดอยงู ตั้งอยู่ที่ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เข้าไปทางวัดหลวงราชเจริญธรรม เชื่อนดอยงู มีลักษณะเป็นทำนบดิน บริเวณสันเขื่อนจะเป็นถนน ซึ่งมีทัศนียภาพที่สวยงาม มองเห็นพื้นน้ำ ป่าไม้ และท้องฟ้าตั้งอยู่ที่ ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านแม่ชะจาน ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๕ กิโลเมตร โดยแยกออกจากถนนเส้นเชียงใหม่-เชียงราย เข้าไปทางวัดหลวงราชเจริญธรรม ระหว่างทางจะเป็นหมู่บ้านและพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน

๑๔) อำเภอป่าแดด

พระธาตุจอมคีรี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลป่าแดด ทางเข้าติดกับโรงเรียนป่าแดดวิทยาคม มีอายุประมาณ ๑,๘๐๐ ปี เพราะจากลักษณะของพระพุทธรูปหินทรายและลักษณะองค์พระธาตุ (องค์เดิม) เป็นหินทราย และจะต้องมีการเคลื่อนย้ายมาจากเมืองพะเยาและ/หรือ เวียงล่อ เพราะในพื้นที่ของอำเภอป่าแดดไม่มีหินทราย สันนิษฐานได้ว่า พื้นที่ของอำเภอป่าแดดทั้งหมด เป็นเมืองหน้าด่านหรือหัวเมืองของเมืองพะเยา และ/หรือเวียงล่อในสมัยนั้น พระธาตุจอมคีรี ได้รับการบูรณะขึ้นหลายครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ พระครูบาเจ้าศรีวิชัย เติมนุตั้งค์ผ่านป่าแดด พบพระธาตุจอมคีรีถูกทอดทิ้งให้รกร้างปรักหักพัง จึงขอความร่วมมือจากชาวป่าแดดช่วยกันบูรณะ และครั้งล่าสุด ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์องค์พระเจดีย์ที่ชำรุดแตกร้าวจากแผ่นดินไหว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ตกแต่งให้องค์พระธาตุเสร็จเรียบร้อยด้วยดี เพื่อถวายเป็นพระราชากุศล แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชในวโรกาส ทรงพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคมหาราช

ถ้ำผาจรรย์ หรือถ้ำพระอภิรมย์ ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าแวง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย มีความเป็นธรรมชาติและมีวิถัวัฒนธรรมแบบสังคมเกษตร ผู้คนมีจิตใจโอบอ้อมอารีแม้อำเภอป่าแดดจะมีสถานที่ท่องเที่ยวไม่มากนัก แต่ทว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่น้อยแห่งนั้นก็เป็แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจเดินทางมาเที่ยวที่อำเภอนี้ได้ไม่ยากนัก ถ้ำผาจรรย์ แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอป่าแดดที่ขึ้นชื่ออีกแห่งหนึ่งของอำเภอป่าแดด ซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเชียงรายไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๖๐ กิโลเมตร อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอป่าแดดทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงราย ความยาวของถ้ำที่ตั้งถ้ำนี้ประมาณ ๑.๘ กิโลเมตร วางวาดตัวตามแนวนอนทิศเหนือ-ใต้ ส่วนตัวถ้ำอยู่ทางด้านใต้สุดของถ้ำถ้ำนี้ ถ้ำผาจรรย์นั้นเป็นถ้ำที่มีความศักดิ์สิทธิ์สวยงาม ทั้งยังมีพระพุทธรูปปางสมาธิประดิษฐานในบริเวณถ้ำ พื้นนที่ประมาณ ๖๐ ไร่ ลักษณะของถ้ำผาจรรย์นั้นมีลักษณะเป็นภูเขาตั้งโดดเด่นแยกตัวออกมาจากภูเขาลูกอื่น ซึ่งภายในประกอบด้วย ภูเขาเล็ก ๆ สลับซับซ้อนอย่างลงตัวและสวยงาม นอกจากนั้นยังมีถ้ำเล็กถ้ำน้อยกระจัดกระจายอยู่โดยทั่วไป ตัวถ้ำตั้งอยู่ในกลุ่มถ้ำที่มีขนาดเล็กเล็กกัน ๔ ลูก โดยอยู่ในถ้ำที่อยู่ใต้สุด เป็นถ้ำที่ใหญ่เป็นหินปูน มีต้นไม้ใหญ่ปกคลุมอยู่ เช่น ไม้ลุง ไม้ตะแบก ต้นจันทร์ผา และไม้เนื้ออ่อนอีกหลายชนิด ถ้ำนี้สูงประมาณ ๘๐-๙๐ เมตร ยาวประมาณ ๑๓๐๐ เมตร ถ้ำลูกอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกันนี้เป็นถ้ำที่มีการสัมปทานในการระเบิดหิน ดังนั้นบนถ้ำที่มีการระเบิดหินจึงไม่มีต้นไม้ขึ้น มีการสร้างถาวรวัตถุเพิ่มขึ้นหลายอย่าง เช่น สระน้ำ ศาลาพักร้อน รั้ว เป็นต้น การเดินทาง จากตัวจังหวัดไปสายเชียงราย-เทิง ถึงบ้านเชียงเคี่ยน อำเภอเทิง ระยะทางประมาณ ๕๐ กิโลเมตร เลี้ยวขวาไปตามทางสายเชียงเคี่ยน-ป่าแดด อีกประมาณ ๙ กิโลเมตรเศษ ตัวถ้ำนี้จะอยู่ทางขวามือ ทางสายนี้สะดวกทุกฤดูกาล สามารถไปมาได้สะดวก ระยะทางจากถนนเข้าไปหาตัวถ้ำ ๑๐๐ เมตรเศษ ไม่มีอุปสรรคแต่อย่างใด หรือจากอำเภอพานเลี้ยวขวาเข้าสู่แยกเด่นชัยไปตามสายพาน-ป่าแดด ถึงอำเภอป่าแดด หลังจากนั้นเลี้ยวซ้ายไปตามทาง อำเภอป่าแดด - เชียงเคี่ยน อีประมาณ ๗ กิโลเมตร ก็จะถึงสามารถไปได้ทุกฤดูกาลเช่นกัน

วัดสันเจริญ ราษฎรบ้านสันเจริญ ทุกหลังคาเรือน ร่วมกันบริจาคเงิน จำนวน ๑๖๐๐๐ บาท ซื้อที่ดิน ๘,๐๐๐ บาท และนำเงินที่เหลือไปจ้างรถไถปรับพื้นที่ให้เรียบเพื่อจัดสร้างวัด กิจกรรมหลักที่ทางวัดได้จัดทำอยู่เป็นประจำ คือจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ปฏิบัติธรรมเทิดพระเกียรติ ๕ ธันวาคมหาราช กิจกรรมค่ายคุณธรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมการเข้าพรรษา กิจกรรมการออกพรรษา กิจกรรมวันมาฆบูชา กิจกรรมวันวิสาขบูชา กิจกรรมวันอาสาฬหบูชา เป็นต้น

ระเบียบที่ปฏิบัติโดยรวมที่ผู้เข้าปฏิบัติได้รับการอบรม ดังนี้คือ ให้ตั้งจิตพิจารณาให้รัฐธรรมนูญที่จะทำให้เกิดขึ้น คือสัมปชัญญะ ความรู้ตัวอยู่เสมอ ว่าความเสื่อมและความเจริญ แล้วหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะทำให้เกิดแต่สิ่งเจริญ ความรู้ในกรรมฐาน อันเป็นที่สบายอารมณ์ การพิจารณาอรูป ในสิ่งที่หลงลืม โดยไม่ให้หลงลืมตัว ด้วยสติสัมปชัญญะ

บ้านโป่งศรีนคร ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย มีประชาชนอาศัยจำนวน ๙๔ ครัวเรือน แต่เดิมเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๓ บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ ๑๑ ได้แยกการปกครองจาก บ้านโป่ง หมู่ที่ ๓ และเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๓ ได้เปลี่ยนชื่อจากเดิม บ้านโป่ง เป็นบ้านโป่งศรีนคร ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ปัจจุบันอยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลโรงช้าง สำหรับกิจกรรมในการท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในระดับประเทศ บ้านโป่งศรีนคร ตัวอย่างที่เกิดจากการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มไม้กวาด กลุ่มทำพรมเช็ดเท้า กลุ่มปุ๋ยหมัก กลุ่มธนาคารข้าว และบ้านพักโฮมสเตย์ มีการบริหารจัดการที่ดีจนสามารถสร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่ายแก่ชุมชน มีความเข้มแข็ง มีความสามัคคี ประชาชนดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยมีการสร้างสหกรณ์ขยะมีการรับ ซื่อ-ขาย ทุกวันที่ ๑๕ ของเดือน อีกทั้งยังนำขยะไปหมักเป็นปุ๋ยชีวภาพ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน การเดินทางจากตัวเมืองเชียงราย ไปเส้นทางเทิง-พะเยา ก่อนถึงแยกดอกเชียงเคี่ยน เลี้ยวขวาไปอำเภอป่า

๑๕) อำเภอเวียงชัย

โบราณสถานพระเจ้ากือนา ตั้งอยู่ที่บ้านไตรแก้ว หมู่ที่ ๘ ตำบลเวียงเหนือ ตามประวัติกล่าวว่า พระเจ้ากือนาธรรมิกราช กษัตริย์ราชวงศ์ล้านช้างโยนก ทรงเป็นพระโอรสของพระเจ้าผายู ซึ่งมีต้นราชวงศ์คือ “พญามังราย” เมื่อทรงประสูติกาลใหม่ๆ ทรงพระนามว่า “ท้าวตือนา” เพราะบ้านเมืองสงบร่มเย็นข้าวปลาอุดมสมบูรณ์ เมื่อทรงครองราชย์ทรงพระนามว่า “กือนาธรรมิกราช” โดยได้ไปครองเมืองเชียงใหม่เป็นกษัตริย์ลำดับที่ ๖ ต่อมาได้เสด็จกลับมาครองเมืองเชียงใหม่เมื่อทรงข้ามแม่น้ำกก ได้สร้างพระพุทธรูปด้วยอิฐถือปูน ขนาด ๖ ศอก สูง ๖ ศอก เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๒๘ พร้อมทั้งให้ข้าราชการบริพาร สร้างบ้านแปลงเมือง เรียกว่า “เวียงกือนา” เมื่อวันเวลาผ่านไป ได้มีต้นโพธิ์ขึ้นมาหุ้มองค์พระพุทธรูปเกือบทั้งองค์เป็นที่น่าอัศจรรย์ และควรค่าต่อการเคารพบูชาเป็นอย่างยิ่ง

วัดโบราณเวียงเดิม ตั้งอยู่บ้านเวียงเดิม หมู่ที่ ๒ ตำบลเวียงเหนือ เดิมชาวบ้านเรียกว่า วัดพระโบราณ อดีตเป็นวัดร้างมาก่อน ประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๗ มีชาวบ้านอพยพมาจากจังหวัดลำปาง มาตั้งรกรากที่ทำกิน ตั้งชื่อว่าบ้านสันผักอี ต่อมาได้มีชาวบ้านอพยพเข้ามามากขึ้น จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านเวียงเดิมในปี พ.ศ.๒๕๑๕ ได้มีการพัฒนาถนนหนทางโดยขนอิฐจากกุวัดร้างไปซ่อมแซมถนน บังเอิญได้ขุดพบพระพุทธรูปองค์ใหญ่ มีความสวยงามสมบูรณ์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ก่อด้วยอิฐถือปูน ศิลปะอินเดียปาละ ขนาดหน้าตักกว้าง ๗๓ นิ้ว สูง ๘๒ นิ้ว สันนิษฐานอายุราว ๑,๒๐๐ ปี สมัยเชียงแสน นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมามีประชาชนมานมัสการขอพรหลวงพ่อบุราณอยู่เสมอ และชาวบ้านได้พร้อมใจกันตั้งเป็นอารามขึ้น และสร้างวิหารครอบองค์พระและกุฏิสงฆ์ ในวันวิสาขบูชาจะมีการจัดงานประเพณีสงกรานต์ หลวงพ่อบุราณเป็นประจำทุกปี

ถ้ำพระผางาม ตั้งอยู่ ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ เนื้อที่ ๓๐๐ ไร่ เหมาะสำหรับปฏิบัติธรรมและพักผ่อน

สวนสาธารณะหนองหลวง เวียงชัย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่มีทัศนียภาพของหนองหลวงที่กว้างขวาง เหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหรือการตกปลา

สวนน้ำเชียงราย สวนน้ำใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงราย บริการห้องพักรูสไต้ลรีส์อร์ทราคาถูก ห้องประชุมจัดเลี้ยง ห้องฟิตเนส พร้อมบริการอาหารเครื่องดื่มมากมาย เดินทางแสนสะดวกสบายจากอำเภอเมืองเชียงรายมาทางอำเภอเวียงชัยเพียง ๘ กิโลเมตร

๑๖) อำเภอพญาเม็งราย

คุ้มพญาเม็งราย ตั้งอยู่บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ ๓ ตำบลเม็งราย อยู่ห่างจากอำเภอพญาเม็งราย ประมาณ ๔ กิโลเมตร ตามประวัติกล่าวว่า เมื่อปี พ.ศ. ๑๘๑๑ พญาเม็งรายเจ้าหลวง (มหาราช) ยกกองทัพไปปราบหัวเมืองเชียงของผาแดง และได้มาหยุดพักกองทัพทหาร ณ บริเวณแห่งนี้ ชาวอำเภอพญาเม็งราย จึงได้ร่วมใจกันสร้างสถานที่แห่งนี้เป็นที่สักการบูชาสืบต่อกันมา ปัจจุบันคุ้มพญาเม็งราย เป็นสถานที่สักการบูชา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป ในวันที่ ๑๘ เมษายน ของทุกปี จะมีการจัดงานไหว้สาพญาเม็งราย เพื่อประกอบพิธีบวงสรวงและถวายเครื่องสักการะแก่พญาเม็งราย

วนอุทยานน้ำตกตาดควัน อยู่ในเขตบ้านแม่ต๋ำน้ำตก หมู่ที่ ๖ ตำบลตาดควัน อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงราย ประมาณ ๗๔.๕ กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๕๒ ระยะทาง ๔๐ กิโลเมตร ถึงตัวอำเภอพญาเม็งราย เลี้ยวซ้ายไปทางทิศเหนือตามทางหลวงหมายเลข ๑๑๗๔ ถึงบ้านป่าม่วง ระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปบ้านแม่ต๋ำน้ำตก ตามถนนกรมโยธาธิการ สายบ้านป่าหมื่น-บ้านสันเวียง ระยะทาง ๗ กิโลเมตร ถึงทางแยกไปวนอุทยานน้ำตกตาดควัน เลี้ยวขวาแล้วเดินทางต่อถึงวนอุทยานฯ อีก ๕ กิโลเมตร (ระยะทางก่อนถึงวนอุทยานฯ ๓.๕ กิโลเมตร ผ่านอ่างเก็บน้ำน้ำห้วยตาดควัน สภาพถนนเป็นลูกรังค่อนข้างแคบ รถวิ่งได้ทางเดียว) มีสภาพป่าค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ น้ำตกตาดควันเป็นน้ำตก ชั้นเดียวขนาดกลาง สูงประมาณ ๒๐ เมตร เกิดจากลำห้วยที่ไหลมาจากอำเภอเวียงเชียงรุ้ง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกผ่านบ้านเข้าตาดควัน มาสิ้นสุดบริเวณหน้าผาของน้ำตกลงสู่อ่างเก็บน้ำตาดควัน ในช่วงฤดูหนาว จะเกิดละอองน้ำมีลักษณะคล้ายหมอกควันสีขาวปกคลุมไปทั่วบริเวณ จึงได้ชื่อ “น้ำตกตาดควัน” โทร. ๐ ๕๓๗๑ ๔๙๑๔

อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยก้าง บ้านห้วยก้างรัฐ หมู่ที่ ๖ และบ้านศรีชุม หมู่ที่ ๑๐ ตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดปานกลางมีปริมาณกักเก็บน้ำ ประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร อยู่ห่างจากหมู่บ้าน บ้านห้วยก้าง ประมาณ ๑ กิโลเมตร เส้นทางสะดวกเป็นทางลาดยางตลอดสายเป็นสถานที่มีผู้คนไปพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะในหน้าแล้งที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม

วัดพระธาตุหมอกมูมเมือง ตั้งอยู่ บ้านห้วยเตือ หมู่ที่ ๑ ตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เป็นวัดที่มีโบราณวัตถุและมีการตกแต่งด้านสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและงดงามและมีทัศนียภาพที่สวยงามมากมองเห็นพื้นที่ในหมู่บ้านห้วยเตือ หมู่ที่ ๑ และหมู่บ้านใกล้เคียง บนพื้นที่วัดพระธาตุหมอกมูมเมืองมีอากาศที่สดชื่น

วัดพระธาตุปู่ล้าน ตั้งอยู่ บ้านห้วยก้างปู่ล้าน หมู่ที่ ๑๔ ตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เป็นวัดเก่าแก่ที่มีองค์เจดีย์อายุรวม ๗๐๐ ปี มีโบราณวัตถุและสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่ให้ศึกษาตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ของบ้านห้วยก้างปู่ล้าน

๑๗) อำเภอดอยหลวง

พระมหาธาตุเจดีย์เก้ามงคลเหนือสุดสยาม ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขา วัดอรัญญวิเวก บ้านป่าลั่น ตำบลปงน้อย ถูกสร้างขึ้นเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี แต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ และให้ไว้เป็นสิริมงคลแก่ปวงชนชาวไทยในพระพุทธศาสนาของพระองค์ เจดีย์องค์ใหญ่ วัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ ๙ เมตร ความสูง ๑๙ เมตร เจดีย์องค์เล็กวัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ ๒ เมตร สูง ๙ เมตร รวม ๙ องค์ โทร. ๐ ๕๓๙๑ ๘๒๔๑, ๐๘ ๙๙๙๙ ๓๖๔๔

น้ำตกห้วยดีหมี่ ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยสัก หมู่ที่ ๑ ต.หนองป่าก่อ กิ่ง อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย เป็นน้ำตกที่สำคัญของหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านใช้ในการเกษตร และมีอ่างเก็บน้ำดีหมี่

น้ำตกห้วยเครือเขา ตั้งอยู่ที่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ ๖ ต.หนองป่าก่อ กิ่ง อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย

น้ำตกห้วยผาตูป ตั้งอยู่ที่บ้านศรีบุญเรือง หมู่ที่ ๕ ต.หนองป่าก่อ กิ่ง อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย

หอศิลป์ครูจุหลิง ถูกสร้างขึ้นภายในโรงเรียนอนุบาลดอยหลวงวิทยา จ.เชียงราย เพื่อเป็นการระลึกถึงครูคนดีผู้เสียสละ และแสดงถึงผลงานทางศิลปะของครูสอนศิลปะผู้จากไปก่อนวัยอันควร เมื่อเข้าไปด้านในหอศิลป์จะพบกับจดหมายพระราชทาน จากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ ใจความว่า “สามปีมาแล้วที่ครูจุหลิงจากไป แต่ฉันไม่เคยลืมครูจุหลิง และความดีของเธอที่มีต่อเด็กนักเรียนชายแดนใต้เลย ทุกวันนี้คราวใดที่ได้ยินข่าวโจรได้สังหารผู้คนอย่างโหดเหี้ยม ฉันจะหวนรำลึกถึงครูจุหลิงด้วยความสะเทือนใจทุกครั้ง ขอให้นายสุน และนางคำมี พยายามดูแลรักษาสุขภาพของตนเองให้ดี เพื่อมิให้ครูจุหลิงต้องห่วงใย แต่ถ้าแม้ว่าเกิดมีอาการเจ็บป่วยได้ขึ้นมา ก็ให้รีบแจ้งไปที่ฉันทันที ฉันยินดีช่วยเหลือเสมอ”

เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

เส้นทางที่ ๑ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

เส้นทางที่ ๑.๑ จักรยานสุขภาพ ปั่นแควเวียน เที่ยวไร่ ชมสวนผักปลอดสาร ชิมอาหารปลอดภัย

เริ่มต้นการเดินทางด้วยจักรยาน ซึ่งมีบริการให้ยืมสำหรับนักท่องเที่ยว ณ ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงราย อาคารศูนย์ส่งเสริมสินค้าพื้นเมือง หลังอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช ปั่นจักรยานไปทางทิศตะวันตกตามถนนสิงหโคก ผ่านเส้นทางวัดพระสิงห์ ชมบานประตูไม้แกะสลัก ออกแบบโดยอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนไกรสรสิทธิ์ ผ่านโรงแรมดุสิต โอเรียลันด์ รีสอร์ท อุโมงค์จามจุรีอายุกว่าร้อยปี รมรื่นที่สุดของถนนในเชียงราย เลี้ยวซ้ายสู่ถนนวินิจฉัยกุล เลาะด้านหลังค่ายทหารบกจังหวัดเชียงราย ผ่านทางขึ้นวัดพระธาตุดอยตุง เลี้ยวขวามุ่งสู่ถนนราชโยธา ถึงแยกไฟแดง บ้านเด่นห้าเลี้ยวขวามุ่งสู่ถนนหน้าค่าย ผ่านค่ายทหารเดินทางสู่ หาดเชียงราย จุดพักผ่อนริมแม่น้ำกก จากนั้นเดินทางต่อไปยังสวนผักปลอดสารพิษ ถนนหาดเชียงราย แวะพักอุทยานศิลปวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง (ไร่แม่ฟ้าหลวง) ชมหอคำ พระเจ้าฟ้าไต จากนั้นเดินทางไปยังเส้นทางถนนป่าจ๊ว ผ่านตลาดป่าจ๊ว ต่อด้วยถนนฮองลี่ ถนนสันโค้งหลวง ถนนคนม่วน กลับเข้าสู่เส้นทางถนนสันโค้งน้อย แหล่งอาหารเพื่อสุขภาพต้นตำหรับชั้นโตกเมืองเชียงราย ชมหอนาฬิกานครเชียงรายอันอลังการ ออกแบบโดยอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ผ่านเชียงรายไนท์บาร์ซา แหล่งสินค้าชนเผ่า แอนด์เมตและสินค้าพื้นบ้าน ตลาดสดเทศบาล ๒ (ตลาดศิริกรรม) ตลาดผลไม้และดอกไม้สด และอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช ผู้สถาปนาและสร้างเมืองเชียงราย ตลอดเส้นทางท่านจะพบกับร้านอาหารในโครงการถึง ๓๐ ร้านตามป้ายสัญลักษณ์ “โครงการอาหารปลอดภัย เชียงรายเป็นสุข”

ภาพที่ ๓ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช

เส้นทางที่ ๑.๒ น้ำพุร้อนลานนา สบายใจหาย

ห่างจากตัวเมืองเชียงราย เพียง ๒๐ กิโลเมตร มุ่งหน้าสู่บ้านผาเสด็จ เส้นทางหน้าค่าย ไปทางไร่แม่ฟ้าหลวง ตามเส้นทางที่ลัดเลาะแม่น้ำกก เพื่อพักผ่อนที่ น้ำพุร้อนผาเสด็จด้านนอกมีบริการบ่อใหญ่สามารถใช้บริการรวมกันได้ทั้งหญิงและชาย มีห้องอาบน้ำบริการ สำหรับท่านที่ต้องการความเป็นส่วนตัว มีบ่อแช่ส่วนตัว นอกจากนี้แล้วยังมีร้านอาหารและเครื่องดื่ม และบริการนวดแผนไทย อีกสถานที่หนึ่ง ที่โด่งดังด้านการนวดบำบัดรักษา ไม่ไกลจากตัวเมือง เดินทางเพียง ๑๓ กิโลเมตร มุ่งหน้าสู่อำเภอแม่สาย ตามเส้นทางถนนพหลโยธิน ผ่านตลาดสดบ้านดู่ ประมาณ ๕๐ เมตรเลี้ยวซ้าย

เข้าสู่เส้นทาง ๑๕๑๑ ประมาณ ๕ กิโลเมตร คือ บ่อน้ำพุร้อนโป่งพระบาทมีบริการนวดต่างๆ กดเส้น นวดเพื่อการบำบัด นวดเพื่อการผ่อนคลาย นวดฝ่าเท้าหรือการนวดเพื่อรักษา โดยหมอนวดที่มีความชำนาญในการนวด และมีสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนรวมถึงบ่อแช่น้ำแร่จากน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีบริการทั้งสระส่วนรวม บ่อแช่เท้ารวมถึงห้องอาบน้ำ บ่อแช่น้ำแบบส่วนตัว สะอาดและมีเจ้าหน้าที่คอยบริการอุปกรณ์อำนวยความสะดวก

ไม่ไกลจากบ่อน้ำพุร้อนโป่งพระบาทบนเส้นทางหลักเดียวกัน คือ ถนนพหลโยธิน มุ่งหน้าสู่อำเภอแม่จันระยะทางประมาณเริ่มต้นจากห้าแยกพ่อขุนรวม ๓๔ กิโลเมตร ถึงสามแยกแม่จัน เลี้ยวซ้ายมุ่งหน้าสู่อำเภอฝาง เส้นทาง ๑๐๘๙ อีกหนึ่งน้ำพุร้อนที่ให้บริการด้านสุขภาพคือน้ำพุร้อนป่าตึงเปิดให้บริการแช่น้ำแร่ ห้องแช่ส่วนตัว รวมไปถึงบริการนวด ร้านอาหาร

ภาพที่ ๔ น้ำพุร้อนล้านนา สปาเจียงฮาย

หากท่านมองหาบริการแบบญี่ปุ่นล้านนาออนเซนที่บ้านโป่งฟูเฟื่องให้บริการบ้านพักสุดหรูในราคาไม่แพงพร้อมบ่อออนเซนแบบส่วนตัว ตามเส้นทาง เชียงราย – เชียงใหม่ เส้นทางหมายเลข ๑๑๘ บนเส้นทางนี้ยังมีบริการแช่เท้าจากจุดพักรถน้ำพุร้อนแม่ชะจานให้ท่านได้ผ่อนคลายอิริยาบถจากการเดินทาง

ด้านสปาเพื่อความสวยงามที่พลาดไม่ได้หากท่านมาเยือนเชียงรายบนเส้นทางถนนพหลโยธินเพียงข้ามสะพานแม่น้ำกกแล้วเลี้ยวซ้าย ตรงไปประมาณ ๑๐๐ เมตร ChivitThamma Da Spa ครั้งหนึ่งที่ได้สัมผัสสปาแบบเต็มรูปแบบและครบครันไม่ว่าจะเป็น สปาผม สปาความงาม และสปาเล็บ ในบรรยากาศที่แสนสบายด้วยดีไซน์ที่เร็ดหรูที่ให้ความรู้สึกรผ่อนคลาย สงบน่าหลงใหลเหมาะสำหรับการพักผ่อนจากความเหนื่อยล้า หากว่าท่านกำลังมองหาหนวดแผนไทยที่ใจกลางเมืองเชียงรายแนะนำ อริสรา นวดแผนไทย ซึ่งอยู่บนถนนสายหลักพหลโยธิน จากห้าแยกพ่อขุนเม็งรายลงไปทางทิศใต้ ผ่านแยกสถานีขนส่งเดิม และศูนย์สุขภาพและสปา สุมาลีจากห้าแยกพ่อขุนเม็งราย ใช้เวลาเพียง ๕ นาที ตามเส้นทางถนนศรีเกิด ตรงกันข้ามกับโรงเรียนเทศบาล ๑ ศรีเกิด เป็นศูนย์สุขภาพที่ได้รับความนิยม เพื่อผ่อนคลายหรือการบำบัดและสปาระดับห้าดาว ณ โรงแรม Le Meridien มีบริการทรีทเมนท์หลากหลาย ด้วยโปรแกรมสปาทรีทเมนท์ที่ใส่ใจในการคัดสรรวัตถุดิบจากธรรมชาติมาผสมผสานจนเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อคืนความสดชื่นและมีชีวิตชีวาโดยภาวดีสปา

ภาพที่ ๕ ChivitThamma Da Spa

เส้นทางที่ ๒ เส้นทางการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมและชาติพันธุ์
 เส้นทางที่ ๒.๑ นั่งรถรางชมเมือง เล่าขานตำนานเมืองเชียงราย

ภาพที่ ๖ รถรางชมเมืองเมืองเชียงราย

กาลครั้งหนึ่งต้องไป “นั่งรถรางแ่วเมืองเล่าขาน ตำนานนครเจียงฮาย” ให้บริการรถรางนำเที่ยว ในเขตเทศบาลนครเชียงรายทุกวันรอบเช้าเวลา ๙.๐๐ น. และ ๙.๓๐ น. รอบบ่ายเวลา ๑๓.๐๐ น. และ ๑๓.๓๐ น. ตามเส้นทาง โดยเริ่มต้น ณ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราชผู้สร้างและสถาปนาเมืองเชียงราย จากนั้นเดินทางต่อไปยัง อาคารเทิดพระเกียรติ ๙๐ ปี สมเด็จพระศรีนครินทร์ แสดงรถบุษบกที่สร้างและออกแบบโดยศิลปินทางภาคเหนือตามแบบศิลปะประจำถิ่นอันงดงาม อนุสาวรีย์รัชกาลที่ ๕ เชิญท่านกราบสักการะพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ออกเดินทางต่อไปยังวัดพระสิงห์ ชมอุโบสถเก่าแก่ตามสถาปัตยกรรมล้านนา บานประตูไม้แกะสลัก ออกแบบโดย ดร.ถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติ วัดพระแก้ว ย้อนรอยพระแก้วมรกตและกราบนมัสการพระหยกเชียงราย ซึ่งจำลองจากพระแก้วมรกต แกะสลักจากหินหยกที่ดีที่สุดของประเทศแคนาดา เดินทางต่อไปยัง วัดดอยงำเมือง เป็นที่ตั้งของกู่พญาเม็งราย จากนั้นเดินทางไปจุดถัดไป คือ วัดพระธาตุดอยจอมทอง หนึ่งในตำนานของพระธาตูกำจ่อม วัดมิ่งเมือง สถานที่ประดิษฐานพระอัฐิของพระมารดาพ่อขุนเม็งรายมหาราชอนาฬิกานครเชียงราย ออกแบบโดยอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นสถาปัตยกรรมศิลปะไทยร่วมสมัย และจุดสุดท้าย สวนตุงและโคม ปอดแห่งใหม่

ของชาวเชียงราย อดีตเคยเป็นเรือนจำกลางจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ผู้สนใจสามารถมาลงทะเบียนและรับบัตรนั่งรถรางฟรีก่อนเวลารถรางออก ๓๐ นาที ที่ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวเทศบาลนครเชียงราย อาคารศูนย์ส่งเสริมสินค้าพื้นเมือง หลังอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช

เส้นทางที่ ๒.๒ ทวีร์ธรรม

ร่วมเดินทางทำบุญ วัดห้วยปลากั้ง มหัทศจรรมมหาเจดีย์ ๙ ชั้น จากตัวเมืองเชียงรายข้ามสะพานแม่น้ำกก ตรงไปตามเส้นทางหมายเลข ๑๒๐๗ หรือข้ามสะพานพ่อขุนเม็งราย เลี้ยวซ้ายตลาดสดบ้านใหม่ ตรงไปตามเส้นทาง ๑๒๐๗ ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๕ นาที ประทับใจกับพบโชคธรรมเจดีย์ เจดีย์รูปร่างแปลกตาที่ไม่เหมือนที่อื่นๆ ลักษณะทรงแหลมเก๋ขึ้น พบโชคธรรมเจดีย์หลังคาสีแดง มีรูปมังกรบนหลังคา และบันไดทางขึ้นมีมังกรคู่ตั้งตระหง่านตรงบันไดทางขึ้นบริเวณรอบเจดีย์ มีพระธาตุจำลองประจำปีนักษัตรให้สักการะบูชา

ไร่เชิญตะวัน บ้านห้วยสัก เดินทางบนถนนพหลโยธิน เลี้ยวซ้ายเข้าเส้นทางหมายเลข ๑๐๒๐ มุ่งหน้าสู่อำเภอเทิง เข้าเขตหมู่บ้านห้วยสัก เลี้ยวขวาตามป้าย ไร่เชิญตะวัน ระยะทางประมาณ ๒๗ กิโลเมตร ร่วมศึกษาเส้นทางแห่งธรรม ปรัชญาและคำสอน ศูนย์วิปัสสนา ซึ่งท่านสามารถเข้าพบสนทนาธรรมกับท่านพระมหาภูฒิชัย วชิรเมธี

ภาพที่ ๗ ท่านพระมหาภูฒิชัย วชิรเมธี

นอกจากนี้ที่วัดแสงแก้วโพธิญาณเส้นทางสู่จังหวัดเชียงใหม่ หมายเลข ๑๑๘ ระยะทางรวม ๕๙ กิโลเมตร เขตอำเภอแม่สรวย วัดครูบาน้อยหรือครูบาอริยะชาติ เกจิตั้งเปิดให้ท่านได้เข้าพบสนทนาธรรม หรือบูชาสักการะสิ่งศักดิ์ รูปปั้นพระเจ้าทันใจจากประเทศพม่าและครูบาศรีวิชัย ซึ่งมีองค์พระขนาดใหญ่

ภาพที่ ๘ รูปปั้นพระเจ้าทันใจจากประเทศพม่าและครูบาศรีวิชัย

เส้นทางที่ ๒.๓ เส้นทางศิลปะ

เที่ยวบ้านศิลปินชมฝีมืองานศิลป์ของศิลปินเชียงรายโดยเริ่มต้นการเดินทางที่ตัวศิลปะ ที่เกิดจากการรวมตัวกันของศิลปินเชียงราย ตั้งอยู่ติดถนนพหลโยธิน มุ่งหน้าไปท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวงเชียงราย ถึงก่อนท่าอากาศยานอยู่ด้านซ้ายมือ เป็นการแสดงงานศิลป์จากบรรดาศิลปินทั้งหมดของเชียงราย จากนั้นออกเดินทางเยี่ยมบ้านไปยัง อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ศิลปินแห่งชาติที่พิพิธภัณฑ์บ้านดำ ตามเส้นทางพหลโยธิน มุ่งหน้าไปแม่สาย ถึงบ้านนางแล บ้านแม่ปูคำ หมู่ ๑๓ เลี้ยวขวาเข้าไปประมาณ ๓๐๐ เมตร พบสามแยกห้องเขาวรรณา เลี้ยวซ้ายตรงไป ชมความวิจิตรของสถาปัตยกรรมและภาพวาด กลับสู่เส้นทางถนนพหลโยธินเส้นเดิมไปยังเส้นแม่สาย มุ่งหน้าสู่บ้านอาจารย์สมรักษ์ ปันติบุญ เพื่อเยี่ยมชมเซรามิก “ดอยดินแดง” งานปั้นที่งดงามและยังสามารถเข้าชมกระบวนการการผลิตเครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักรูปจากแรงบันดาลใจสู่งานศิลป์ อยู่ไม่ไกลจากบ้านอาจารย์ถวัลย์ดัชนี ไปอีกประมาณ ๓ - ๕ กิโลเมตร ตามป้ายทางเข้าวัดภูมิพาราราม เลี้ยวขวาตรงเข้าไป ตามป้ายดอยดินแดง

นอกจากนั้นแล้วยังมีหอศิลป์ไถยวน สถานที่จัดแสดงงานศิลปะจากปากกาลูกคลื่นโดยอาจารย์ฉลอง พินิจสุวรรณ เปิดให้ท่านได้เข้าชมที่ถนนสันโค้งหลวง โดยเดินทางเข้าสู่ตัวเมือง ตามถนนราชโยธา เลี้ยวซ้ายเข้า ซอย ๓ ราชโยธา และที่พลาดไม่ได้คือวัดร่องขุ่น จากถนนราชโยธา ตรงไปยังเส้นบ้านสวนดอกหรือถนนหมายเลข ๑๒๑๑ ระยะทางประมาณ ๒๓ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายแยกบ้านสวนดอก ท่านจะพบกับผลงานอันวิจิตรตระการตาจากอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ภาพที่ ๙ วัดร่องขุ่น

เส้นทางที่ ๒.๔ เส้นทางถนนวัฒนธรรมเชียงราย

ถนนคนเดิน (กาดเจียงฮายรำลึก) บนถนนรัตนาลัยเกือบตลอดเส้นทาง ทุกวันเสาร์เวลา ๑๘.๐๐ – ๒๔.๐๐ น. วันหยุดที่ผู้คนต่างออกมาพักผ่อนด้วยการเดินช้อปปิ้ง ทั้งอาหารพื้นบ้าน สินค้า และกิจกรรม รำวงย้อนยุคเพื่อออกกำลังกายและความบันเทิงยามราตรี และ ถนนคนม่วน บนถนนสันโค้งน้อย ทุกวัน อาทิตย์ เวลา ๑๘.๐๐ – ๒๔.๐๐ น. สำหรับวันธรรมดาไฮไลท์ของเชียงรายอยู่ที่ แสง สี เสียงของหอนาฬิกา ที่ออกแบบโดยอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ โชว์ทุกวัน วันละ ๓ รอบให้ท่านได้เต็มอิ่มกับการแสดงตั้งแต่ หนึ่งท่อมตรง สองท่อม และรอบสุดท้ายสามท่อม ถนนย่านนี้ยังเต็มไปด้วยอาหารที่ยามราตรีเช่นนี้ท่านสามารถ เลือกทานได้หลากหลายเมนูจากร้านอาหารในโครงการอาหารปลอดภัย เชียงรายเป็นสุข และอยู่ไม่ไกล ไนท์บาซาร์ สถานที่รวมของฝากของที่ระลึกและร้านอาหาร เวทีความบันเทิงต่างๆ ที่เปิดต้อนรับทุกท่าน ทุกวัน ที่สำคัญสำหรับการมาเยือนเชียงรายควรได้มาราบอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราชผู้ก่อตั้งเมือง เชียงราย ซึ่งสามารถมาสักการะได้ในยามค่ำคืน

ภาพที่ ๑๐ หอนาฬิกาจังหวัดเชียงราย

เส้นทางที่ ๒.๕ เมืองโบราณเชียงแสน

เมืองโบราณเชียงแสน อำเภอเชียงแสน ตั้งอยู่เลยบ่อน้ำโขง ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ ๕๙ กิโลเมตร โดยแยกจากเส้นทางหมายเลข ๑๑๐ ที่อำเภอแม่จันไปตามเส้นทางหมายเลข ๑๐๑๖ ประมาณ ๓๑ กิโลเมตร เมืองโบราณเชียงแสนเป็นหนึ่งในเมืองโบราณเก่าแก่มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย เชียงแสนเคยเป็นศูนย์กลางอาณาจักรล้านนาในยุคแรกๆ เดิมชื่อเวียงหิรัญนครเงินยาง ปัจจุบันยังคงมี ซากกำแพงเมืองโบราณ ๒ ชั้น และโบราณสถานหลายแห่ง ปรากฏอยู่ในทั้งในและนอกตัวเมือง ภายในเขต

กำแพงเมืองเก่าประกอบด้วยวัดร้างและโบราณสถานที่สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๑ อาทิ วัดพระธาตุเจดีย์หลวง วัดป่าสัก วัดปงสนุก วัดผ้าขาวป่าน เป็นต้น

นอกจากนี้เมืองโบราณตามตำนานพญาแสนภูยังบอกเล่าเรื่องราวผ่านพิพิธภัณฑ์เชียงแสน ที่รวบรวมเอาความเป็นมาและวัตถุโบราณ และข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งหลักแหล่งของชุมชนตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ไว้ให้ได้ศึกษาความเป็นมาและเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อเดินทางตามเส้นทางประวัติศาสตร์

ภาพที่ 11 เมืองโบราณเชียงแสน

เส้นทางที่ ๓ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/เชิงเกษตร

เส้นทางที่ ๓.๑ จิบชา กาแฟระดับโลก ดอยช้าง ดอยวาวี ดอยแม่สลอง ดอยตุง

จากแดนผืนสู่ถิ่นชาและกาแฟ เชียงรายดินแดนที่ได้รับฉายาว่าเมืองแห่งกาแฟที่ดีที่สุดในโลก จากตัวเมืองเชียงรายมุ่งหน้าสู่อำเภอแม่สรวย ตามถนนพหลโยธิน ระยะทาง ๕๒ กิโลเมตร ถึงสามแยกแม่สรวย เลี้ยวขวาเข้าถนนหมายเลข ๑๑๘ เข้าเขตอำเภอแม่สรวย ใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที ถึงทางแยกขึ้นดอยช้าง หรือดอยวาวี (ด้านขวามือ) เลี้ยวขวาไปตามเส้นทางที่เชื่อมแม่สรวย เพื่อชมทิวทัศน์ที่สวยงาม บรรยากาศน่าพักผ่อนในวันหยุด เดินทางต่อไปอีกประมาณ ๑.๓๐ ชั่วโมงก็จะไปถึง ดอยวาวี ที่มีความสูงวัดจากระดับน้ำทะเลกว่า ๑,๒๐๐ เมตร แหล่งปลูกชาอูหลงแห่งแรกในประเทศไทย ชมวิถีการเก็บใบชา กระบวนการผลิตและการชิมชาปลอดสารพิษ ด้วยวิธีการปลูกแบบออร์แกนิก ซึ่งสามารถท่องเที่ยวได้ ทุกฤดูกาลไม่ไกลจากวาวี คือ ดอยช้าง ถิ่นกำเนิดกาแฟอาราบิก้า ชมสวนกาแฟ ชิมกาแฟต้นตำหรับ ดอยช้างและที่พลาดไม่ได้คือกาแฟขี้ชะมด (Kopi Luwak) กาแฟที่แพงที่สุดในโลก มีกลิ่นหอมดั่งดอกไม้ รสคล้ายน้ำผึ้งผสมผลไม้ โดยในปี ๒๐๑๐ กาแฟขี้ชะมดดอยช้างได้รับยกย่องว่าเป็นอันดับหนึ่งของโลก

ไร่ชาอุยฟง เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจากการเป็นสถานที่ถ่ายทำละคร ภาพยนตร์ และโฆษณา ด้วยไร่ชาที่ไต่ระดับขึ้นบันได ร้านชาเก๋ๆ รายล้อมไปด้วยชา ๖๐๐ ไร่ เดินทางจากตัวเมืองเชียงราย เลี้ยวซ้ายตามป้ายแยกดอยแม่สลอง ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร บ้านป่าซาง ถึง ๓ แยกอีโก้ (ด้านตรงจ) เลี้ยวขวาไปบ้านเทิดไทย ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ถึงสามแยกเลี้ยวซ้าย ตามทางหลวงหมายเลข ๑๒๓๔ ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ถึงไร่ชาอุยฟง ท่านจะพบกับบรรยากาศและรสชาติชาแปรรูปหลากชนิด ที่มี

กระบวนการผลิตภายในไร่ ทำให้ผู้ที่เดินทางไปเยี่ยมชมได้พบกับทุกขั้นตอนของการผลิตชาชั้นดี รวมไปถึงเมนูอาหารและเครื่องดื่มจากชา ไม่ไกลจากไร่ชาฉุยฟง เดินทางต่อไป ดอยแม่สลอง ที่มีความสูงวัดจากระดับน้ำทะเลเฉลี่ย ๑,๒๐๐ เมตร ตามเส้นทางเดิมเข้าสู่เขตแม่สลองนอก ใช้ระยะเวลาไม่เกิน ๓๐ นาที ท่านจะพบกับทัศนียภาพอันงดงามของไร่ชาอุหลงพันธุ์ดีที่ปลูกลดหลั่นไปตามไหล่เขาตลอด ๒ ข้างทาง รวมไปถึงสวนลูกท้อและฟักแม้ว

จากแม่สลองสู่ดอยตุงระยะทาง ๓๖ กิโลเมตร ใช้เวลา ๓๐ นาทีเป็นเส้นทางกาแปดอยตุง เริ่มต้นจากดอยตุงสู่หมู่บ้านผาฮี้ ผาหมี ตลอดเส้นทางเต็มไปด้วยธรรมชาติ ทัศนียภาพ พรรณไม้ในแต่ละฤดูกาลอันงดงาม นอกจากนี้ตามเส้นทางผ่านยังพบไร่กาแฟในหมู่บ้านมากมายเรียงรายตามเส้นทาง ท่านสามารถดื่มด่ำกับบรรยากาศของพระอาทิตย์ตกดิน ณ ผาข้างมูบ

ภาพที่ ๑๒ ร้านกาแปดอยตุง

เส้นทางที่ ๓.๒ ผจญภัย ล่องเรือ นั่งช้างชมไพร เดินป่า มอเตอร์ไซด์วิบาก

กิจกรรมล่องเรือท่องเที่ยว เป็นอีกทางเลือกที่ให้นักเดินทางได้ตื่นเต้น สนุกสนาน กับกิจกรรมแม่น้ำกก จากตัวเมืองเชียงราย ที่ท่าเรือสะพานแม่ฟ้าหลวง ถนนไกรสรสิทธิ์ (ท่าเรือซิวาร์) ด้วยการล่องเรือหางยาว ระยะทาง ๓๐ กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ท่านจะได้สัมผัสธรรมชาติสองข้างทางของแม่น้ำกก เกาะ แก่ง ตามเส้นทาง โดยเฉพาะผาขวาง เป็นเส้นทางคดเคี้ยวตามแม่น้ำกกที่มีระดับน้ำที่ลดหลั่นลงไป พร้อมไปกับการชมวิถีชีวิตชนเผ่าสองข้างทาง ลงจุดจอดเรือที่หมู่บ้านกะเหรี่ยงรวมมิตรให้ท่านนั่งช้างชมไพรและลูนน้ำกก จากนั้นล่องเรือต่อไปยังบ้านผาเสริฐ แวะจอดลงที่ บ่อน้ำร้อนผาเสริฐ หรือแวะจอด อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก (ห้วยหมากเหลี่ยม) ท่านสามารถใช้บริการ แช่เท้า แช่ตัวที่สระน้ำรวมห้องอาบน้ำร้อนส่วนตัวรวมถึงการให้บริการนวดไทย และกิจกรรมเดินป่า มอเตอร์ไซด์วิบากในเส้นทางบ้านผาเสริฐ สำหรับท่านที่ชื่นชอบธรรมชาติ กิจกรรมทำทนายความสามารถและการผจญภัยในพื้นที่นี้ยังมี น้ำตกห้วยแก้ว น้ำตกห้วยตาด เส้นทางเดินป่า หมู่บ้านชนเผ่า บ้านพักโฮมสเตย์ และเส้นทางสำหรับมอเตอร์ไซด์วิบากที่ตื่นเต้นและเร้าใจ

น้ำตกขุนกรณ์ จากตัวเมืองเชียงรายไปบ้านร่องขุน ตามเส้นทางหมายเลข ๑ ประมาณ ๑๓ กิโลเมตร ถึงบ้านร่องขุนแล้วเลี้ยวขวาไปตามเส้นทางหมายเลข ๑๒๐๘ ประมาณ ๕ กิโลเมตร จนถึงบ้านสวนดอกแล้วเลี้ยวซ้ายตามทางหมายเลข ๑๒๑๑ เดินทางไปน้ำตกอีกประมาณ ๑๕ กิโลเมตร เพื่อไปสัมผัส

กับละอองน้ำตกและเล่นน้ำที่ น้ำตกขุนกรณ์ หรือ น้ำตกตาดหมอก น้ำตกที่สูงที่สุดในจังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ของวนอุทยานน้ำตกขุนกรณ์ ซึ่งมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์และร่มรื่น

เส้นทางที่ ๓.๓ เส้นทางธรรมชาติ ทะเลหมอก พรรณไม้เมืองหนาว

ภูชี้ฟ้า ดอยผาตั้ง ภูชมดาว ผาหม่นน้อย เหล่าบรรดาขุนเขาเหล่านี้อยู่ในเขตที่เชื่อมโยงกับเส้นแบ่งพรมแดนไทยลาว บนยอดเขาสูงที่เต็มไปด้วยธรรมชาติตลอดเส้นทางและที่ได้รับความนิยมมากที่สุดเป็นทะเลหมอกที่ภูชี้ฟ้า ผาตั้งและในบรรดาภูต่างๆ ในพื้นที่เดียวกันก็เป็นจุดที่ไม่ควรพลาด อีกหนึ่งกิจกรรมคือการดูนกที่ภูชมดาวหรือดอยผาหม่น เป็นอีกหนึ่งสีสันสำหรับท่านที่รักการดูนกและเส้นทางธรรมชาติที่สวยงามทุกฤดูด้วยพรรณไม้เมืองหนาวตามฤดูกาล โดยใช้ระยะเวลาเดินทางจากตัวเมืองเชียงราย มุ่งสู่อำเภอเทิง ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๑ ถึงทางแยกเลี้ยวซ้ายเข้าเส้นทาง ๑๑๕๕ ขึ้นจุดชมวิวภูชี้ฟ้า ระยะทาง ๑๑๒ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ๒ ชั่วโมง ไม่ไกลจากภูชี้ฟ้า คือ ดอยผาตั้ง ใช้เส้นทาง ๑๑๕๕ ไปอีกประมาณ ๓๗ กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง

สวนดอกไม้แม่ฟ้าหลวงและสวนข้างมูบบนพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง ที่มีดอกไม้และพรรณไม้เมืองหนาวนานาพันธุ์ จัดแสดงตลอดทั้งปี โดยใช้เส้นทางจากอำเภอเมืองเชียงราย เดินทางสู่พระตำหนักออยตุงใช้เส้นทางพหลโยธิน มุ่งหน้าไปอำเภอแม่สาย ถึงสามแยกออยตุงเลี้ยวซ้ายไปตามเส้นทางพระตำหนักออยตุง ระยะทาง ๕๒ กิโลเมตร

ภาพที่ ๑๓ สวนดอกไม้แม่ฟ้าหลวงและสวนข้างมูบบนพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง

“สัมผัสเชียงราย ๑๒ เดือน ๑๒ อารมณ์” A Touch of Chiang Rai ประกอบด้วย

มกราคม	A Touch of Candle...สัมผัสสมนต์เสน่ห์แห่งแสงเทียนบนดินแดนล้านนา
กุมภาพันธ์	A Touch of Love ...สัมผัสกลิ่นอายแห่งความรักบนยอดดอยของล้านนา
มีนาคม	A Touch of Coffee ...สัมผัสและลิ้มรสกาแฟที่ดีที่สุดในโลก
เมษายน	A Touch of Fun ...สัมผัสบรรยากาศความสนุกและรื่นเริงของเทศกาลแบบล้านนา
พฤษภาคม	A Touch of Art ...สัมผัสเส้นสายของลายศิลป์ของศิลปินแห่งล้านนา

มิถุนายน	A Touch of Tasty ...สัมผัสรสชาติของอาหารล้านนาและผลไม้ที่แตกต่าง
กรกฎาคม	A Touch of Beauty ...สัมผัสวิถีดูแลความงามและสุขภาพด้วยวิถีธรรมชาติ
สิงหาคม	A Touch of Hero ...สัมผัสตำนานและความยิ่งใหญ่ของวีรบุรุษแห่งล้านนา
กันยายน	A Touch of Royalty ...สัมผัสพระมหากษัตริย์ของสถาบันกษัตริย์ที่มีต่อ คนเชียงราย
ตุลาคม	A Touch of Soul ...สัมผัสจิตวิญญาณแห่งล้านนา
พฤศจิกายน	A Touch of Music ...สัมผัสเส้นเสียงของคนตรีในหนาวแรกของปี
ธันวาคม	A Touch of Flower ...สัมผัสความสดชื่นของมวลดอกไม้ล้านนาพันธุ์

ปูชนียสถาน

เชียงรายมีปูชนียสถานที่สำคัญเป็นที่เคารพสักการะ และเป็นแหล่งศิลปกรรม โบราณสถานสูงค่าต่อการศึกษาและท่องเที่ยว คือ

๑) **อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช** ก่อนเข้าตัวเมืองเชียงราย พ่อขุนเม็งรายมหาราชได้ทรงสร้างเมืองเชียงราย

๒) **วัดพระแก้ว** ตั้งอยู่ใจกลางเมืองเชียงราย เป็นวัดที่ค้นพบพระแก้วมรกตหรือพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร ได้รับการบูรณะใหม่และเพื่อเป็นอนุสรณ์ว่าวัดพระแก้วแห่งนี้ได้มีการสร้าง “พระหยกเชียงราย”

๓) **วัดพระสิงห์** เดิมเคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสิงห์ ภายในวัดนี้มีรอยพระพุทธรูปจำลองบนแผ่นศิลา มีอักษรขอมโบราณจารึกว่า “กุศลาธมมา”

๔) **กู่พระเจ้าเม็งราย** ตั้งอยู่หน้าวัด บนดอยจ่าเมือง เป็นบรรจุอัฐิของพระขุนเม็งรายมหาราช

๕) **พระธาตุดอยทอง** อยู่บนดอยริมฝั่งแม่น้ำกก เป็นพระธาตุเก่าแก่ที่มีก่อนที่พ่อขุนเม็งรายมหาราชจะทรงสร้างเมืองเชียงราย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๑๔๘๓

๖) **พระธาตุดอยตุง** เป็นที่บรรจุพระรากขวัญเบื้องซ้าย (กระดูกไหปลาร้า) ของพระพุทธเจ้าซึ่งนำมาจากมัลลประเทศ เมื่อก่อนสร้างพระสถูปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุนี้ได้ทำธงตะขาบ (พื้นเมืองเรียกว่า ตุง)

๗) **พระธาตุดอยเวา** พระองค์เวาหรือเว้าผู้ปกครองนครนาคพันธ์โยนกเป็นผู้สร้างเพื่อบรรจุพระเกศาธาตุองค์หนึ่ง

๘) **วัดป่าสักพระเจ้าแสนภู** โปรดให้สร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. ๑๙๓๓ เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุโคปะ

๙) **วัดพระธาตุดอยกิตติ** อยู่ในท้องที่อำเภอเชียงแสน ตั้งอยู่บนเนินเขานอกกำแพง มีทางแยกซ้ายมือ เข้าไปประมาณ ๑.๗ กิโลเมตร ตามพงศาวดาร

๑๐) **วัดพระธาตุผาเงา** จากหลักฐานที่ปรากฏอยู่ เช่น พระธาตุนี้เจ็ดยอด พระธาตุดอยจัน พระธาตุผาเงา ๒ ซาก โบราณสถานอื่นๆ ในบริเวณเดียวกัน ทำให้กรมศิลปากรเชื่อว่าสถานที่นี้เคยรุ่งเรืองมากและมีอายุราว ๑,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว

๘ โครงสร้างพื้นฐาน

๘.๑ ระบบขนส่งทางถนน

๑) โครงข่ายถนนเส้นทาง R๓ คือเส้นทางเชื่อมโยงตามระเบียบเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ จากกรุงเทพมหานครสู่จีนตอนใต้ ผ่านพม่าและลาว ประกอบด้วย ๒ เส้นทางย่อยดังนี้

- เส้นทาง R๓A หรือ R๓E : เชื่อมโยงระหว่าง ไทย-ลาว-จีน จากประเทศไทย (เชียงใหม่-เชียงใหม่) ข้ามแม่น้ำโขงไปยังประเทศลาว (บ่อแก้ว-เวียงภูคา-หลวงน้ำทา-บ่อเต็น) และเข้าสู่ประเทศจีน (บ่อหาน-เชียงรุ่ง-คุนหมิง) รวมระยะทาง ๑๒๐๐ กิโลเมตร(ภาพ ๔)

- เส้นทาง R๓B หรือ R๓W : เชื่อมโยงระหว่าง ไทย-พม่า-จีน จากประเทศไทย (เชียงใหม่-แม่สาย) ผ่านประเทศพม่า (ท่าขี้เหล็ก-เชียงตุง) และเข้าสู่ประเทศจีนที่ต้าลี่ ก่อนเชื่อมโยงกับเส้นทาง R๓A ที่เชียงรุ่งและคุนหมิง รวมระยะทางจากแม่สายถึงเชียงรุ่ง ๓๘๐ กิโลเมตร

ทั้งนี้ ทั้งสองเส้นทางนั้นมีจุดเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ ๒๗

ตาราง จุดเด่นและข้อจำกัดของเส้นทาง R๓A และ R๓B

เส้นทาง	จุดเด่น	ข้อจำกัด
R๓A	ใช้ระยะเวลาในการขนส่งสั้นกว่าการขนส่งทางเรือ เหมาะแก่การขนส่งสินค้าเกษตรที่มีอายุการเก็บรักษาสั้น	๑. ด้านห้วยทราย(ลาว) ที่หยุดพักกลางวัน ตั้งแต่เวลา ๑๒.๐๐-๑๔.๐๐ น. และหยุดทุกวันอาทิตย์ ๒. ที่เรือเชียงของ มีความแออัดทุกวันจันทร์เนื่องจากแพขนานยนต์ปิดทำการทุกวันอาทิตย์ ส่งผลให้เกิดสะสมต่อเนื่องของรถบรรทุก ๓. เส้นทางหลวงน้ำทา-บ่อเต็น ที่คดเคี้ยวและชำรุดในบางเส้นทาง ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ๔. ปัญหาการขนถ่ายสินค้าที่ด่านบ่อเต็น ที่คับคั่งและใช้เวลานานในการขนถ่ายสินค้าและน้ำมัน
R๓B	ได้รับความนิยมในด้านการเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางเชียงใหม่-แม่สาย-เชียงตุง-เมืองลา-เชียงรุ่ง	๑. ปัญหาทางการเมืองในพม่าที่มีผลต่อการเปิด-ปิดด่านพรมแดนไทย-จีน ๒. ข้อจำกัดการใช้พาหนะเข้าออกชายแดนพม่าที่ไม่อนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าแบบตู้คอนเทนเนอร์เข้าประเทศ ต้องใช้รถกระบะคลุมผ้าใบซึ่งอาจทำให้สินค้าเสียหายต่อสินค้าได้ ๓. ค่าใช้จ่ายด้านภาษีที่สูงและการเรียกเก็บเบี้ยร้ายรายทางจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล ๔. ข้อจำกัดของอำนาจการบริหารของพม่าที่มีผลต่อการดำเนินการของชนกลุ่มน้อยที่ด่านต้าลี่

ที่มา : กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๕๙

ภาพแผนที่แสดงเส้นทางเชื่อมต่อ R๓A และ R๓B

ที่มา : คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๒) สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ ตั้งอยู่ ข้ามแม่น้ำจากฝั่งไทย (เชียงใหม่) ไปยังลาว (บ่อแก้ว) เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่าง เชียงรายกับคูนหมิง ผ่านประเทศลาวตามแนวเส้นทาง R๓ ด้วยระยะทาง ๔๓๐ กิโลเมตร เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม การค้าการลงทุน การเกษตร และภาคบริการ ถือเป็นจุดที่ทำให้เส้นทาง R๓A มีการเชื่อมโยงใน ๓ ประเทศ (ไทย-ลาว-จีน) อย่างสมบูรณ์

ก) ทางหลวงแผ่นดิน จังหวัดเชียงรายมีทางหลวงแผ่นดินสายสำคัญดังต่อไปนี้

ก.๑ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ หรือถนนพหลโยธิน เป็นถนนสายประธานในพื้นที่ ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวกับถนน AH ๒ เป็นถนนที่สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศอื่นๆ ในทวีปเอเชียได้ โดยเป็นถนน ที่ยาวที่สุดในเครือข่ายทางหลวงสายเอเชีย มีระยะทางทั้งสิ้น ๒๐,๕๕๗ กิโลเมตร ผ่านประเทศญี่ปุ่น เกาหลี จีน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย ปากีสถาน อัฟกานิสถาน และอิหร่าน ลึนสุดที่ประเทศตุรกี โดยเชื่อมต่อกับทางหลวงยุโรป E๘๐ มีระยะทางผ่านประเทศไทยรวม ๗๐๓ กิโลเมตร ส่วนที่พาดผ่านจังหวัดเชียงราย ทำหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่เข้ากับจังหวัดเชียงใหม่ที่ด้านทิศใต้ และเชื่อมโยงไปยังจังหวัดท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมาร์ได้ที่อำเภอแม่สาย กิจกรรมการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ว่างเปล่า ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะมีกิจกรรมการใช้ที่ดินหนาแน่น เป็นย่านพาณิชยกรรม ลักษณะของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ เป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์มีขนาด ๖ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง) และมีไหล่ทาง ส่วนบริเวณไหล่ทางแยก และไหล่ทางเข้าเมืองมีขนาด ๘ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง)

ก.๒ ทางหลวงสายเอเชีย ๓ (Asian Highway ๓ : AH ๓) เป็นถนนสายประธานในพื้นที่ เป็นทางหลวงสายหนึ่งในโครงการเครือข่ายทางหลวงเอเชีย มีความยาว ๗,๓๓๑ กิโลเมตร (๔,๕๕๕ ไมล์) โดยเริ่มต้นจากเมืองอุลาน-อูเต้ รัสเซีย ผ่าน จีน เมียนมาร์ สปป.ลาว ผ่านพรมแดน สปป.ลาว ที่อำเภอ เชียงของ และสิ้นสุดที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ หรือถนนพหลโยธิน (AH๒) ที่แยกแม่กรณ์ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ระยะทางที่ผ่านในประเทศไทย ๑๑๖.๕ กิโลเมตร ส่วนที่พาดผ่านจังหวัดเชียงรายทำหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่เข้ากับอำเภอเชียงของที่ด้านทิศเหนือ กิจกรรมการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะมีกิจกรรมการใช้ที่ดินหนาแน่น เป็นย่านพาณิชยกรรม ลักษณะของทางหลวง AH ๓ เป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์มีขนาด ๔-๖ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง) และมีไหล่ทาง ส่วนบริเวณไหล่ทางแยก และไหล่ทางเข้าเมืองมีขนาด ๘ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง)

ก.๓ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ เป็นถนนสายหลักในพื้นที่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดเชียงรายไปยังจังหวัดเชียงใหม่ที่ด้านทิศใต้ กิจกรรมการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะมีกิจกรรมการใช้ที่ดินหนาแน่น เป็นย่านพาณิชยกรรม ลักษณะของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๘ เป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์ มีขนาด ๒ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง) และมีไหล่ทาง ส่วนบริเวณไหล่ทางแยก และไหล่ทางเข้าเมืองมีขนาด ๔ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง)

ก.๔ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑๖ เป็นถนนสายรองในพื้นที่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างอำเภอแม่จันไปยังอำเภอเชียงแสน ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของท่าเรือเชียงแสน นับเป็นเส้นทางโลจิสติกส์เส้นทางหนึ่ง กิจกรรมการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะมีกิจกรรมการใช้ที่ดินหนาแน่น เป็นย่านพาณิชยกรรม ลักษณะของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑๖ เป็นชายแดนใช้เป็นเส้นทางขนส่งหลักอีกเส้นทางหนึ่งระหว่างขนส่งสินค้าของท่าเรือเชียงแสน แห่งที่ ๒ เข้ากับการคมนาคมขนส่งทางบก กิจกรรมการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า ส่วนที่เป็นเขตเมืองจะมีกิจกรรมการใช้ที่ดินหนาแน่น เป็นย่านพาณิชยกรรม ลักษณะของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒๙๐ เป็นถนนลาดยางแอสฟัลท์ มีขนาด ๒ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง) และมีไหล่ทางส่วนบริเวณไหล่ทางแยก และไหล่ทางเข้าเมืองมีขนาด ๔ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง)

๓.๕ ถนนสายรองและถนนสายย่อยอื่นๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่บริเวณอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ เป็นเส้นทางที่สามารถใช้เดินทางเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยเข้ากับพื้นที่กิจกรรมอื่นๆ ทั้งในและนอกเมืองได้ นอกจากนี้ยังมีถนนสายย่อยต่างๆ ในพื้นที่เมืองที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงพื้นที่กิจกรรมภายในเมือง โดยเฉพาะกิจกรรมด้านการค้าขายแดน ที่มียานพาหนะเข้า-ออก ตลอดช่วงเวลาเปิดทำการ โดยลักษณะของถนนสายรองและถนนสายย่อยเส้นอื่นๆ มีทั้งเป็นถนนลาดยาง แอสฟัลท์ และถนนคอนกรีต มีจำนวน ๒ ช่องจราจรเป็นส่วนใหญ่ (รวม ๒ ทิศทาง)

๔) **ทางหลวงชนบท** อยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวงชนบท (ทช.) มีหน้าที่ในการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านที่อยู่ในจังหวัดเชียงราย และพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นเสมือนทางลัดที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้มีความคล่องตัวในการสัญจร ซึ่งโครงข่ายทางหลวงชนบทนับเป็นโครงข่ายที่สนับสนุนการเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงเข้าได้ในพื้นที่ระดับย่อยที่ทางหลวงแผ่นดินไม่สามารถเข้าถึงได้ การวางตัวของโครงข่ายทางหลวงชนบทอยู่รอบนอกของย่านพื้นที่กิจกรรมทางธุรกิจ แต่มีการวางตัวบริเวณพื้นที่ชานเมือง หรือพื้นที่ชุมชนชนบท เพื่อเชื่อมโยงย่านกิจกรรมการอยู่อาศัยของชุมชนดังกล่าวเข้ากับโครงข่ายทางหลวงแผ่นดิน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าพื้นที่กิจกรรมทางธุรกิจในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดเชียงรายได้อย่างสะดวก ลักษณะของทางหลวงชนบทที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน มีพื้นผิวลาดยางแอสฟัลท์ มีจำนวนช่องจราจร ๒ ช่องจราจร (รวม ๒ ทิศทาง) เนื่องจากความต้องการการเดินทางภายในพื้นที่ที่ทางหลวงชนบทพาดผ่านมีจำนวนน้อย ทำให้จำนวนช่องจราจรสามารถรองรับปริมาณการเดินทางได้อย่างเพียงพอ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจร

ตาราง โครงข่ายทางหลวงชนบทเชียงราย

หมายเลขทางหลวง	ชื่อสายทาง	อำเภอ	ระยะทาง (กม.)
ชร.๔๐๐๑	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ (กม.ที่ ๑๒+๒๐๐) - บ้านแม่มะ	แม่จัน เชียงแสน	๑๙.๖๔
ชร.๔๐๐๔	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ (กม.ที่ ๒๘+๖๕๐) - บ้านท่าข้าวเปลือก	เชียงแสน แม่จัน	๑๗.๘๕๓
ชร.๔๐๐๗	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๑๒๙ (กม.ที่ ๑๔+๐๐๐) - บ้านแซว เชียงของ	เชียงแสน	๓๘.๑๒๑
ชร.๑๐๐๙	แยกทางหลวงหมายเลข ๑ (กม.ที่ ๘๖๗+๑๐๐) - บ้านสันถนนใต้	แม่จัน แม่สาย	๒๓.๕๗๔
ชร.๔๐๑๑	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๐ (กม.ที่ ๑๑๘+๐๗๐) - บ้านม่วงเจ็ดต้น	เชียงของ	๑๐.๑๕
ชร.๔๐๑๔	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๐ (กม.ที่ ๑๐๔+๖๐๐) - บ้านแก่นใต้	เชียงของ	๘.๒๕๔
ชร.๔๐๒๗	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๒๐ (กม.ที่ ๑๐๙+๒๐๐) - บ้านเกียงเหนือ	เชียงของ	๑๐.๑๒๕
ชร.๕๐๓๑	แยกทางหลวงชนบทหมายเลข ชร.๔๐๑๔ (กม.ที่ ๐+๗๐๐) - บ้านซ้อใต้	เชียงของ	๗.๒๕
ชร.๕๐๓๓	แยกทางหลวงชนบทหมายเลข ชร.๔๐๐๑ (กม.ที่ ๓+๒๓๐) - พระธาตุจอมกิตติ	เชียงแสน	๘.๗
ชร.๑๐๓๘	แยกทางหลวงหมายเลข ๑ (กม.ที่ ๘๗๖+๐๐๐) - บ้านด้าย	แม่สาย	๙.๖๕
ชร.๑๐๔๑	แยกทางหลวงหมายเลข ๑ (กม.ที่ ๘๙๐+๔๕๐) - บ้านสันผักขี้	แม่สาย	๑.๑๖
ชร.๑๐๔๒	แยกทางหลวงหมายเลข ๑ (กม.ที่ ๘๘๒+๐๐๐) - บ้านด้าย	แม่สาย	๑๐.๘๒๘
ชร.๔๐๔๙	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๘ (กม.ที่ ๓๘+๕๐๐) - บ้านป่าตึง ดอยหลวง	เชียงแสน	๒๐.๔๔๔
ชร.๕๐๕๔	แยกทางหลวงชนบทหมายเลข ชร.๓๐๕๙ (กม.ที่ ๑+๗๔๐) - บ้านสันนา	แม่สาย	๑๑.๔
ชร.๕๐๕๕	แยกทางหลวงชนบทหมายเลข ชร.๓๐๕๙ (กม.ที่ ๔+๒๔๐) - บ้านปางห้า	แม่สาย	๗.๗
ชร.๓๐๕๙	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๒๓ (กม.ที่ ๘+๒๔๒) - บ้านทุ่งเกลี้ยง	แม่สาย	๑๖.๕๐๙
ชร.๔๐๖๐	แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๑๖ (กม.ที่ ๒๒+๕๐๐) - บ้านศรีดอนมูล	เชียงแสน	๔.๙๕

ที่มา: กรมทางหลวงชนบท, ๒๕๕๙.

ตาราง โครงการก่อสร้างทางสนับสุนนท่าเรือเชียงแสน และโครงการก่อสร้างถนนตามผังเมืองรวมจังหวัด เชียงราย

โครงการ	ระยะทาง (กม.)	งบประมาณ ล้านบาท	การดำเนินงาน			
			สำรวจ ออกแบบ	สำรวจ อสังหา	เวนคืน	ก่อสร้าง
๑. สายแยก ทล.๑๑๒๙-ทล.๑๐๙๘	๑๔.๕๕	๘๐๙.๕๘	๒๕๔๙	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๔
อ.เชียงแสน จ.เชียงราย						-๖๓.๕๐%
๒. สายเชื่อม จ๓-วงแหวนตะวันตก	๙.๑๘๑	๗๓๓.๙๑	๒๕๔๙	๒๕๕๑	๒๕๕๔	๒๕๕๖
(ตอนที่ ๑) อ.เมือง จ.เชียงราย						-๕.๑๙%
๓. สายแยก ทล.๑๐๙๘ - ทล.๑	๒๖.๐๗๕	๑,๗๘๘.๔๐	๒๕๕๑	๒๕๕๔	๒๕๕๖	๒๕๕๘**
อ.เมือง จ.เชียงราย						
๔. สายเชื่อม จ๓-วงแหวนตะวันตก	๒.๙	๑๗๖.๐๔	๒๕๔๙	๒๕๕๑	๒๕๕๖	๒๕๕๙**
(ตอนที่ ๒) อ.เมือง จ.เชียงราย						
๕. ถนนตามผังเมืองรวม ถนนสาย	๓.๙๒	๓๔๐.๕๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๓	๒๕๕๕
จ๓ ตอนที่ ๔ อ.เมือง จ.เชียงราย						-๑๘.๖๓%
รวม ๕ โครงการ	๕๖.๖๒๖	๓,๘๔๘.๕๒	๒๕๔๙ - ๒๕๕๙			

ที่มา : สำนักงานทางหลวงที่ ๑๗ กรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม

ตาราง รถที่จดทะเบียนใหม่ ตาม พรบ.รถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ จำแนกตามประเภทรถ

พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

ประเภทรถ	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน ๗ คน	๑๑,๓๕๖	๗,๖๘๒	๖,๘๙๒	๖,๖๓๘	๗,๙๓๐
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน ๗ คน	๑๖๔	๑๗๑	๑๒๒	๕๒	๙๑
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	๖,๙๑๖	๕,๒๕๒	๕,๒๑๑	๔,๘๖๘	๔,๗๐๖
รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล	-	๑	๑	-	-
รถยนต์รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสารไม่เกิน ๗ คน	๗๔	๕๐	๒๓	๑๖	๑๗
รถยนต์สี่ล้อเล็กรับจ้าง	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างสามล้อ	-	-	๑	-	๒
รถยนต์บริการธุรกิจ	๗	๑	๓	-	-
รถยนต์บริการที่ศนาจร	-	-	-	-	-

ประเภทรถ	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
รถยนต์บริการให้เช่า	-	-	-	-	-
รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล	๓๗,๕๐๙	๓๔,๔๗๘	๓๔,๙๓๖	๒๙,๙๕๓	๓๒,๖๑๖
รถแทรกเตอร์	๑,๘๔๒	๑,๑๑๔	๗๙๙	๖๒๑	๕๙๙
รถบดถนน	๑๒	๗	๑๓	๑๔	๑๒
รถใช้งานเกษตรกรรม	-	-	-	-	-
รถพ่วง	๑	๓	-	-	-
รถจักรยานยนต์สาธารณะ	๒๓	๒๐	๒๖	๕๔	๒๓
รวม	๕๗,๙๐๔	๔๘,๗๗๙	๔๘,๐๒๗	๔๒,๒๑๖	๔๕,๙๙๙

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงราย ,๒๕๖๐

ตาราง รถจดทะเบียน (สะสม) ตาม พรบ.รถยนต์ พ.ศ.๒๕๒๒ จำแนกตามประเภทรถพ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

ประเภทรถ	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน ๗ คน	๘๐,๑๐๖	๘๘,๑๐๕	๙๕,๕๑๐	๑๐๒,๗๙๓	๑๑๑,๐๕๔
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน ๗ คน	๕,๔๐๐	๕,๕๐๖	๕,๕๒๘	๕,๔๗๖	๕,๕๒๓
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	๑๑๗,๕๕๘	๑๒๒,๕๕๓	๑๒๗,๒๙๕	๑๓๑,๓๗๑	๑๓๔,๗๑๔
รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล	๓	๔	๕	๕	๕
รถรับจ้างระหว่างจังหวัด	-	-	--	-	-
รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกิน ๗ คน	๑๔๓	๑๙๗	๒๒๒	๒๓๘	๒๕๔
รถยนต์สี่ล้อเล็กรับจ้าง	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างสามล้อ	๑๘๖	๑๘๖	๑๘๖	๑๙๐	๑๙๒
รถยนต์บริการธุรกิจ	๕๙	๕๙	๕๙	๕๙	๖๐
รถยนต์บริการทัศนอาจร	-	-	-	-	-
รถยนต์บริการให้เช่า	-	-	-	-	-
รถจักรยานยนต์	๔๒๔,๖๘๔	๔๓๔,๓๕๒	๔๔๐,๓๐๓	๔๓๙,๓๕๕	๔๔๑,๑๗๓
รถแทรกเตอร์	๗,๑๘๒	๘,๐๑๐	๘,๔๕๔	๘,๔๖๒	๘,๒๖๕
รถบดถนน	๒๑๓	๒๒๐	๒๓๑	๒๔๗	๒๕๗
รถใช้งานเกษตรกรรม	๙๒๐	๙๒๐	๙๒๐	๙๒๐	๙๕๓
รถพ่วง	๑๐	๑๒	๑๒	๑๔	๑๘
รถจักรยานยนต์สาธารณะ	๖๔๐	๖๔๔	๖๑๗	๖๕๕	๖๒๓
รวม	๖๓๗,๑๐๔	๖๖๐,๗๖๘	๖๗๙,๓๔๒	๖๘๙,๗๘๕	๗๐๓,๐๙๑

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงราย ,๒๕๖๐

๘.๒ ระบบขนส่งทางน้ำ

จังหวัดเชียงรายมีท่าเรือเพื่อการขนส่งสินค้าขนาดใหญ่ ๒ แห่ง คือ (๑) ท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ ๒ และ (๒) ท่าเรือเชียงของ ซึ่งให้บริการขนส่งสินค้าทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ดำเนินการโดยการท่าเรือแห่งประเทศไทย (กทท.) โดยท่าเรือแต่ละแห่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) **ท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ ๒** ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน เป็นประตูการค้าระหว่างประเทศไทย กับประเทศลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน เพื่อส่งเสริมการขนส่ง การค้าระหว่างประเทศ ตามข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ระหว่าง ๔ ประเทศ คือ จีน เมียนมาร์ สปป.ลาว และไทย รวมถึงเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการลงทุนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบและอนุมัติในหลักการให้กรมเจ้าท่า ดำเนินการก่อสร้างเพื่อใช้ทดแทนท่าเรือเชียงแสนแห่งแรก ซึ่งตั้งอยู่ในตัวเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน ทำให้ไม่สามารถขยายศักยภาพได้ ทั้งนี้ได้เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔ ให้การท่าเรือแห่งประเทศไทย (กทท.) เป็นผู้บริหารท่าเรือเชียงแสน แห่งที่ ๒

ศักยภาพของท่าเรือเชียงแสน ๒ ประกอบด้วย ท่าเทียบเรือแบบทางลาด ๒ ระดับ จำนวน ๒ ท่า ใช้สำหรับขนถ่ายสินค้าทั่วไป และท่าเทียบเรือแนวตั้ง ๑ ท่า สำหรับขนถ่ายสินค้าทั่วไป และคอนเทนเนอร์ ท่าเทียบเรือทางลาดด้านทิศเหนือ ความยาวท่าเทียบเรือ ๓๐๐ เมตร มีเนื้อที่ ๙,๖๐๐ ตารางเมตร จำนวน ๖ ท่า สามารถรับเรือขนาดยาว ๕๐ เมตร ได้พร้อมกัน ๓ ลำ ท่าเทียบเรือทางลาดด้านทิศใต้ ความยาวท่าเทียบเรือ ๓๐๐ เมตร มีเนื้อที่ ๙,๖๐๐ ตารางเมตร จำนวน ๖ ท่า สามารถรับเรือขนาดยาว ๕๐ เมตร ได้พร้อมกัน ๓ ลำ ท่าเทียบเรือแนวตั้ง ความยาวท่าเทียบเรือ ๒๐๐ เมตร สามารถรับเรือขนาดความยาว ๕๐ เมตร ได้ พร้อมกัน ๔ ลำ ในอาณาบริเวณท่าเรือ ได้เตรียมที่จอดเรือขนาด ๒๐๐x๘๐๐ เมตร พร้อมด้วยโรงพักสินค้า ขนาด ๓๐x๓๐ เมตร จำนวน ๒ หลัง และ ลานวางพักสินค้าไว้บริการ

โครงข่ายการขนส่งของท่าเรือเชียงแสน ๒ สามารถเชื่อมโยงการขนส่งเข้ากับประเทศจีนที่ท่าเรือกวานเหลย ใช้เส้นทางเดินเรือระยะทาง ๒๖๕ กิโลเมตร ระดับน้ำลึก ๑.๕ - ๗.๐ เมตร แตกต่างตามช่วงฤดูกาล โดยประเทศจีนได้ปรับปรุงร่องน้ำทางเดินเรือ รวมถึงก่อสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า และควบคุมระดับน้ำให้สามารถบรรทุกสินค้าได้ตลอดทั้งปี ในส่วนโครงข่ายการขนส่งภายในประเทศ ใช้การเชื่อมโยงท่าเรือเข้ากับโครงข่ายการขนส่งทางถนน สามารถเดินทางได้ ๓ เส้นทาง ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒๙๐ อำเภอแม่สาย - อำเภอเชียงแสน
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑๖ อำเภอแม่จัน - อำเภอเชียงแสน
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๒๙ อำเภอเชียงแสน - อำเภอเชียงของ

สถิติการขนส่งนำเข้า และส่งออกที่บริเวณด่านศุลกากรเชียงแสน เป็นที่ตั้งของท่าเรือเชียงแสน พบว่า ในช่วง ๕ ปีย้อนหลัง (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ด่านศุลกากรเชียงแสนมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศจีนมากกว่าประเทศอื่นๆ โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๖๘๒.๙๓ ล้านบาท ในส่วนของการส่งออก พบว่า ที่บริเวณด่านศุลกากรเชียงแสนมีมูลค่าการส่งออกไปยัง สปป.ลาว มากที่สุด โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๕,๖๑๔.๘๙ ล้านบาท และเมื่อพิจารณาที่ภาพรวมของการนำเข้าสินค้าแยกรายประเทศ พบว่า การค้ากับประเทศจีนที่ด่านศุลกากรเชียงแสนมีการนำเข้าสินค้าจาก

ประเทศจีนเพิ่มขึ้น สลับลดลงตลอด ๕ ปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๑,๐๖๙.๙๗ ล้านบาท และลดลงในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๖๘๒.๙๓ ล้านบาท และเมื่อพิจารณาแนวโน้มในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ในช่วง ๘ เดือน (ต.ค.๕๗ - พ.ค.๕๘) พบว่ามีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๔๔๗.๒๗ ล้านบาท คิดเป็นประมาณ ๖๕% ของมูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ซึ่งคาดว่าจะมีมูลค่าการนำเข้าสูงกว่า ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เมื่อหมดปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ ในส่วนของการส่งออกไปยังประเทศจีน พบว่า ที่ด่านศุลกากรเชียงของมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นสลับลดลง โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๓,๘๗๒.๐๔ ล้านบาท และลดลงในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๓,๓๕๒.๗๒ ล้านบาท การค้ากับ สปป.ลาว ที่ด่านศุลกากรเชียงแสน มีการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง ๕ ปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๒๙.๘๘ ล้านบาท มีมูลค่าลดลงจนถึงปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๑๙.๖๒ ล้านบาท ในส่วนของการส่งออกมีการเพิ่มขึ้นในช่วง ๕ ปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๒,๘๖๙.๖๘ ล้านบาท เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๖,๘๙๔.๑๗ ล้านบาท การค้ากับเมียนมาที่ด่านศุลกากรเชียงแสน มีการนำเข้าสินค้าจากเมียนมาเพียงปีเดียวคือ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๓.๒๓ ล้านบาท แต่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด ๕ ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๒,๒๕๐.๙๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เป็น ๓,๒๘๕.๙๙ ล้านบาท

ตาราง ปริมาณสินค้านำเข้า-ส่งออก (ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน) พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘

ปีงบประมาณ	มูลค่าการนำเข้า - ส่งออกสินค้า (ล้านบาท)					
	ประเทศจีน		สปป.ลาว		เมียนมาร์	
	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก
๒๕๕๔	๑,๐๖๙.๙๗	๓,๘๗๒.๐๔	๒๙.๘๘	๒,๘๖๙.๖๘	๐.๐๐	๒,๒๕๐.๙๓
๒๕๕๕	๔๘๕.๙๔	๔,๒๑๐.๕๔	๒๖.๐๖	๔,๒๘๘.๙๙	๓.๒๓	๒,๖๓๗.๙๗
๒๕๕๖	๖๓๑.๑๐	๓,๕๐๘.๙๙	๒๓.๒๕	๖,๐๙๙.๙๗	๐.๓๘	๒,๗๑๖.๖๑
๒๕๕๗	๖๘๒.๙๓	๓,๓๕๒.๗๒	๑๙.๖๒	๖,๘๙๔.๑๗	๐.๐๐	๓,๒๘๕.๙๙
๒๕๕๘ ต.ค.๕๗ - พ.ค.๕๘	๔๔๗.๒๗	๒,๓๓๑.๔๘	๑๑.๔๕	๕,๖๑๔.๘๙	๐.๐๐	๒,๑๖๕.๗๖

ที่มา : ด่านศุลกากรเชียงแสน, ๒๕๕๙

๒) ท่าเรือเชียงของ (ท่าเรื่อน้ำลึก) เป็นท่าเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่ โดยเป็นเรือสัญชาติจีนที่ลำเลียงสินค้าผ่านท่าเรือเชียงแสนไปขึ้นสินค้าที่ท่าเรือเชียงของ สินค้าจะเป็นของใช้อุปโภคบริโภคทั่วไปและผลไม้ เรือขนาดกลางจะเป็นเรือของ สปป.ลาว สินค้าเกษตร เช่น กระเทียม และเรือขนาดเล็กเป็นของ สปป.ลาว และไทยเป็นเรือรับส่งนักท่องเที่ยวข้ามฝากไปยัง สปป.ลาว ขนสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป และเป็นท่าเรือแพขนานยนต์(โป๊ะ) เพื่อขนถ่ายรถยนต์และรถบรรทุกสินค้าสินค้าไปยัง สปป.ลาว และไปยังประเทศจีนตอนใต้ (เมืองจันทง) โดยจะใช้เส้นทาง R๓A ระยะทาง ๔๙๓ กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ ๑๒ ชั่วโมงจะถึงด่านพรมแดนของประเทศจีนตอนใต้ (เมืองจันทง) สินค้าที่ส่งออกไป สปป.ลาว จะเป็นรถบรรทุกน้ำมัน วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง เครื่องอุปโภคบริโภค ยานพาหนะ

เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า เหล็กเส้นและของใช้ต่างๆ ทั่วไป สินค้าหลักที่ส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ยางพารา ผลไม้ ดอกกล้วยไม้ เครื่องอุปโภค-บริโภค อุปกรณ์สำหรับบรรจุภัณฑ์ สินค้านำเข้าจาก สปป.ลาว ได้แก่ ถ่านหินลิกไนต์และสินค้าทางการเกษตร สินค้านำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ พืชผัก ดอกไม้สด ผลไม้ เป็นต้น สำหรับสินค้าสัตว์น้ำส่งออกไป สปป.ลาว คือ ปลาน้ำจืด และส่งออกไปประเทศจีน คือ ปลาทะเลแช่แข็ง จระเข้ น้ำจืด และลูกปลาสวยงาม

ศักยภาพของท่าเรือเชียงของ ประกอบด้วย

- ท่าเทียบเรือโครงสร้างแบบลึอกคอนกรีตกว้าง ๒๔ เมตร ยาว ๑๐๘ เมตร สามารถให้บริการเรือจอดเทียบท่าขนาดบรรทุก ๘๐ - ๑๕๐ ตัน พร้อมกัน ๓ - ๕ ลำ
- การให้บริการพื้นที่จอดรถบรรทุกสินค้าภายในเขตท่าเรือเชียงของ รถบรรทุก ๑๐ ล้อ สามารถจอดได้พร้อมกัน จำนวน ๕ - ๑๐ คัน
- มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บริการที่ทำเรือเชียงของในลักษณะให้บริการในพื้นที่เดียวกัน (One Stop Service) คือ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านสาธารณสุข ด่านกักสัตว์และพืช เป็นต้น
- เปิดให้บริการตลอด ๒๔ ชั่วโมง เนื่องจากมีอุปกรณ์ทำความสะอาดอย่างเพียงพอ และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการ ๒๔ ชั่วโมง

โครงข่ายการขนส่งของท่าเรือเชียงของ มีทั้งการขนส่งระหว่างประเทศ และการขนส่งภายในประเทศ โดยการขนส่งระหว่างประเทศได้แก่ ประเทศจีน สปป.ลาว และเมียนมา โดยการขนส่งทางน้ำจะเป็นขนส่งจากท่าเรือเชียงของผ่านไปยังท่าเรือเชียงแสน และเข้าไปยังเมืองเชียงรุ่ง สำหรับโครงข่ายการขนส่งเชื่อมโยงกับทางบกใช้เส้นทางถนน RmA เป็นเส้นทางหลักในการขนส่ง เชื่อมโยงระหว่างประเทศ และใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๒๐ และหมายเลข ๑๑๒๙ เป็นการขนส่งเชื่อมโยงภายในประเทศไทย

สถิติการนำเข้า - ส่งออก ที่ด่านศุลกากรเชียงของ พบว่า ในช่วง ๕ ปี ย้อนหลัง (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ด่านศุลกากรเชียงของมีการนำเข้าสินค้า จากประเทศจีนมากกว่าประเทศอื่นๆ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๓,๐๗๐.๓๐ ล้านบาท ในส่วนของการส่งออก พบว่าที่บริเวณด่านศุลกากรเชียงของมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุดเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๗,๓๒๕.๒๖ ล้านบาท และเมื่อพิจารณาที่ภาพรวมของการนำเข้าสินค้าแยกรายประเทศ การค้ากับประเทศจีนที่ด่านศุลกากรเชียงของมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศจีนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด ๕ ปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๑,๖๔๘.๕๔ ล้านบาท และเพิ่มสูงขึ้น ในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๓,๐๗๐.๓๐ ล้านบาท และเมื่อพิจารณาแนวโน้มในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ในช่วง ๕ เดือน (ต.ค.๕๗ - มี.ค.๕๘) พบว่ามีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ ๑,๓๒๕.๓๘ ล้านบาท คิดเป็นประมาณ ๔๓% ของมูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งคาดว่าจะมีมูลค่าการนำเข้าสูงขึ้น เมื่อหมดปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ ในส่วนของการส่งออกไปยังประเทศจีน พบว่า ที่ด่านศุลกากรเชียงของมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๒,๘๔๕.๖๓ ล้านบาท และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เท่ากับ ๗,๓๒๕.๒๖ ล้านบาท การค้ากับ สปป.ลาว ที่ด่านศุลกากรเชียงของมีการนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว เพิ่มขึ้นสลับลดลงในช่วง ๕ ปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่า การนำเข้าเท่ากับ ๔๖๒.๕๕ ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนถึงปี พ.ศ.๒๕๕๖ เท่ากับ ๖๑๓.๖๖ ล้านบาท และลดลงในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๒๑๕.๔๓ ล้านบาท ในส่วนของการส่งออกมีการเพิ่มขึ้นสลับลดลงในช่วง ๕ ปี เช่นกัน โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๓,๐๖๔.๐๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เท่ากับ ๔๒๒๐.๒๙ ล้านบาท

การค้ากับเมียนมา ที่ด่านศุลกากรเชียงของไม่มีการนำเข้าสินค้าจากเมียนมาร์ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา แต่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นสลับลดลงตลอด ๕ ปี ที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ ๒๑.๔๙ ล้านบาท เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็น ๔๔๔.๓๘ ล้านบาท

ตาราง ปริมาณสินค้านำเข้า-ส่งออก พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๒

ปีงบประมาณ	มูลค่าการนำเข้า - ส่งออกสินค้า (ล้านบาท)					
	ประเทศจีน		สปป.ลาว		เมียนมาร์	
	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก
๒๕๕๗	๖๘๒.๙๓	๓,๓๕๒.๗๒	๑๙.๖๒	๖,๘๙๔.๗๑	๐.๐๐	๓,๒๘๕.๙๙
๒๕๕๘	๖๔๘.๖๕	๓,๙๗๑.๔๙	๑๗.๒๒	๘,๓๕๗.๐๘	๐.๑๗	๓,๔๘๕.๘๔
๒๕๕๙	๗๐๓.๘๓	๒,๘๓๖.๐๘	๗.๑๒	๙,๕๘๓.๓๕	๐.๐๐	๒,๘๑๐.๐๗
๒๕๖๐	๘๔๓.๑๓	๒,๖๓๓.๔๘	๕๖.๖๕	๗,๔๗๗.๔๐	๐.๑๑	๔,๓๒๐.๓๗
๒๕๖๑	๖๗๖.๕๘	๓,๑๘๐.๑๕	๓๒.๕๐	๑๐,๒๙๓.๕๘	๐.๐๐	๔,๙๗๙.๐๔
๒๕๖๒	๓๘๙.๙๖	๒,๐๒๕.๔๔	๑๘.๐๒	๕,๐๒๐.๕๗	๐.๐๐	๒,๙๖๙.๗๓

ที่มา : ด่านศุลกากรเชียงแสน, ๒๕๖๒

๘.๓ ระบบขนส่งทางอากาศ

ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย อยู่ภายใต้การดูแลของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) มีจำนวนหลุมจอดเครื่องบิน ๔ หลุมจอด มีจำนวนเที่ยวบินเฉลี่ย ๑๘ เที่ยวบิน มีพื้นที่ในส่วนผู้โดยสาร ๑๖,๖๖๕ ตร.ม. พื้นที่อาคารคลังสินค้า ๔๑๒ ตร.ม. สามารถรองรับการขนส่งสินค้าได้ปีละ ๓,๔๐๐ ตัน เป็นท่าอากาศยานที่สามารถรองรับทั้งในส่วนของผู้โดยสาร และการขนส่งสินค้าทางอากาศได้ โดยมีการวางแผนการพัฒนาให้เป็น Land Journey สำหรับการเดินทางไปยังพม่า จีน และเวียดนาม

ตารางที่ ๑๖ สถิติการขนส่งทางอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

ปี	จำนวนเที่ยวบินขึ้น - ลง	จำนวนผู้โดยสาร (คน)				การขนถ่ายสินค้า (กก.)			
		ออก	เข้า	ผ่าน	รวม	ออก	เข้า	ผ่าน	รวม
๒๕๕๖	๖,๘๘๒	๕๓๕,๓๓๐	๕๑๘,๒๙๙	๒๓๔	๑,๐๕๓,๘๖๓	๑,๑๗๖,๐๐๐	๓,๓๘๙,๐๐๐	-	๔,๕๖๕,๐๐๐
๒๕๕๗	๑๐,๐๒๙	๖๕๓,๒๗๕	๖๓๘,๑๐๘	๓๒๕	๑,๒๙๑,๗๐๘	๑,๐๓๔,๐๐๐	๒,๖๗๔,๐๐๐	-	๓,๗๐๘,๐๐๐
๒๕๕๘	๑๒,๗๙๙	๘๓,๑๐๒	๘๐๙,๗๒๗	๕๐๓	๑,๖๔๐,๓๓๒	๙๗๖,๐๐๐	๓,๐๗๘,๐๐๐	-	๔,๐๕๔,๐๐๐
๒๕๕๙	๑๔,๐๗๓	๙๘๖,๗๘๒	๙๗๒,๐๔๖	๕๒๕	๑,๙๕๙,๓๕๓	๙๒๓,๐๐๐	๔,๐๕๐,๐๐๐	-	๔,๙๗๓,๐๐๐
๒๕๖๐	๑๖,๙๐๑	๑,๑๙๙,๔๓๖	๑,๑๘๕,๓๖๘	๔๒๐	๒,๓๘๕,๒๒๔	๘๙๐,๐๐๐	๓,๕๔๓,๐๐๐	-	๔,๔๓๓,๐๐๐

ที่มา : กรมการบินพลเรือน กระทรวงคมนาคม

๘.๕ ระบบไฟฟ้า

ตาราง จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า และการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทผู้ใช้ เป็นรายอำเภอปี พ.ศ. ๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง) (Gwh.)				
		ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจ/ อุตสาหกรรม	สถานที่ราชการ /สาธารณะ	อื่นๆ	รวม
เมืองเขียงราย	๘๕,๕๙๒	๓.๙๔	๑๘.๗๒	๐.๐๔	๐.๕๓	๒๕.๓๐
เวียงชัย	๑๖,๑๘๘	๑.๒๙	๑.๕๐	๐.๐๑	๐.๐๓	๒.๘๓
เขียงของ	๒๑,๓๕๗	๑๖.๙๙	๑๔.๒๖	๔๑.๐๓	๓๖.๗๖	๗๒.๑๒
เทิง	๒๕,๑๙๔	๑๙.๙๑	๑๕.๙๖	๒.๘๙	๒.๓๔	๔๑.๑๐
พาน	๔๓,๐๕๙	๒.๘๕	๓.๓๘	-	๐.๐๘	๖.๒๔
ป่าแดด	๙,๘๒๙	๐.๖๓	๑.๓๔	-	๐.๐๕	๒.๐๒
แม่จัน	๓๒,๖๐๑	๓๓.๐๖	๓๓.๙๒	๓.๕๙	๐.๓๕	๖๘.๙๒
เขียงแสน	๒๐,๒๗๐	๒๑.๒๕	๗๒.๗๐	๒.๒๕	๐.๙๗	๙๗.๔๕
แม่สาย	๓๓,๓๐๑	๔๘.๓๔	๑๑๗.๖๓	๒.๐๐	๑.๔๔	๑๖๙.๔๑
แม่สรวย	๒๐,๙๓๐	๑.๒๐	๑.๔๗	-	๐.๐๑	๒.๖๘
เวียงป่าเป้า	๒๑,๕๐๓	๑.๓๘	๑.๗๗	-	๐.๐๑	๓.๑๖
พญาเม็งราย	๑๒,๒๒๗	๙.๖๑	๔.๘๓	๐.๙๐	๐.๓๕	๑๕.๖๙
เวียงแก่น	๘,๓๙๑	๖.๐๑	๑๔.๒๖	๔.๑๐	๔.๑๐	๑๐.๓๕
ขุนตาล	๑๐,๒๓๐	๗.๕๒	๓.๓๗	๐.๘๑	๐.๕๘	๑๒.๒๘
แม่ฟ้าหลวง	๑๔,๑๙๖	๑๖.๒๕	๙.๒๑	๒.๔๗	๐.๒๑	๒๘.๑๕
แม่ลาว	๑๙,๓๒๔	๑.๗๒	๒.๒๒	๐.๐๑	๐.๐๓	๓.๙๘
เวียงเชียงรุ้ง	๘,๕๓๒	๐.๕๒	๐.๓๖	-	-	๐.๘๘
ดอยหลวง	๘,๐๐๕	๖.๕๓	๒.๖๘	๐.๒๓	๐.๑๔	๙.๕๘
รวม	๔๑๐,๙๕๙	๑๙๘.๙๙	๓๑๗.๕๘	๖๐.๖๒	๔๘.๐๐	๕๒๕.๑๙

๘.๖ การประปา

ตาราง สถิติการประปาจำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. ๒๕๖๐

อำเภอ	กำลังการผลิต (ลบ.ม.)	น้ำที่ผลิตได้ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่ จำหน่าย แก่ผู้ใช้น้ำ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่จ่าย เพื่อสาธารณะ ประโยชน์และ รั้วไหล (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำ ที่ใช้ใน ระบบ(ลบ.ม.)	จำนวน ผู้ใช้น้ำ (ราย)
เมืองเชียงราย	๑๗,๕๒๐,๐๐๐	๙,๗๗๙,๘๗๖	๗,๔๒๖,๙๐๐	๑,๗๔๘,๖๗๓	๖๐๔,๓๐๓	๒๙,๕๓๙
เวียงชัย	-	-	-	-	-	-
เชียงของ	๑,๗๕๒,๐๐๐	๙๔๖,๐๔๖	๗๕๓,๘๑๙	๑๓๘,๒๕๗	๕๓,๙๗๐	๓,๗๗๐
เทิง	๘๗๖,๐๐๐	๕๑๗,๖๘๐	๔๑๖,๔๓๗	๘๒,๗๑๖	๑๘,๕๒๗	๑,๘๓๖
พาน	๑,๘๐๐,๔๘๐	๑,๑๘๗,๖๙๒	๘๑๐,๔๖๐	๒๖๗,๑๓๒	๑๑๐,๑๐๐	๔,๖๓๐
ป่าแดด	-	-	-	-	-	-
แม่จัน	๑,๗๕๒,๐๐๐	๑,๓๖๓,๒๐๖	๖๘๐,๗๕๙	๓๗๔,๕๘๑	๓๐๗,๘๖๖	๒,๗๗๕
เชียงแสน	๘๗๖,๐๐๐	๘๐๑,๐๓๔	๔๐๔,๗๒๕	๒๖๙,๖๙๓	๑๒๖,๖๑๖	๒,๒๘๕
แม่สาย	๕,๖๙๔,๐๐๐	๔,๗๖๘,๘๖๙	๒,๗๘๙,๑๐๘	๙๒๔,๖๐๖	๑,๐๕๕,๑๕๕	๑,๓๘๘
แม่สรวย	-	-	-	-	-	-
เวียงป่าเป้า	๑,๗๕๒,๐๐๐	๕๙๘,๔๑๕	๔๙๙,๖๑๙	๗๘,๘๓๒	๑๙,๙๖๔	๒,๘๗๑
พญาเม็งราย	๔๓๘,๐๐๐	๙๗,๕๘๙	๙๑,๔๑๔	๑,๐๘๘	๕,๐๘๗	๕๑๓
เวียงแก่น	-	-	-	-	-	-
ขุนตาล	-	-	-	-	-	-
แม่ฟ้าหลวง	-	-	-	-	-	-
แม่ลาว	-	-	-	-	-	-
เวียงเชียงรุ้ง	-	-	-	-	-	-
ดอยหลวง	-	-	-	-	-	-
รวม						

ที่มา : สำนักงานการประปาเขต ๙ จังหวัดเชียงราย

๘.๗ ระบบโทรศัพท์

ตาราง สถิติการบริการโทรศัพท์พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗

รายการ	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
เลขหมายโทรศัพท์ที่มี	๑๒๓,๓๐๔	๑๒๓,๗๐๘	๑๒๓,๖๑๘	๑๒๓,๕๒๙
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	๗๑,๑๘๐	๗๑,๕๘๔	๗๑,๔๙๔	๗๑,๔๐๕
บริษัท สัมปทาน	๕๒,๑๒๔	๕๒,๑๒๔	๕๒,๑๒๔	๕๒,๑๒๔
เลขหมายโทรศัพท์ที่มีผู้เช่า	๕๘,๔๑๔	๕๓,๓๙๘	๗๒,๒๐๒	๔๕,๘๕๕
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	๓๙,๖๗๙	๓๗,๙๓๕	๓๖,๑๐๑	๓๕,๒๑๙
ธุรกิจ	๔,๐๐๕	๔,๐๑๒	๓,๙๖๕	๓,๙๖๐
บ้านพัก	๒๙,๑๓๗	๒๗,๕๐๙	๒๕,๗๙๑	๒๔,๙๓๙
ราชการ	๒,๘๔๑	๒,๘๐๒	๒,๗๙๙	๒,๘๖๕
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	๖๐๑	๖๐๐	๖๐๐	๖๐๑
โทรศัพท์สาธารณะ	๓,๐๐๖	๒,๙๔๒	๒,๘๘๘	๒,๘๒๒
ระบุประเภทไม่ได้	๘๙	๗๐	๕๘	๓๒
บริษัท สัมปทาน	๑๘,๔๓๕	๑๕,๔๖๓	๑๓,๐๙๔	๑๐,๖๓๖

ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

๘.๘ ไปรษณีย์

ตาราง สถิติรับฝากบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ จำแนกเป็นรายอำเภอ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐

อำเภอ	จำนวนที่ทำการไปรษณีย์	ไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา	พัสดุไปรษณีย์	บริการพิเศษ
เมืองเชียงราย	๔	๓,๑๓๖,๐๒๕	๘๖,๗๐๒	๑,๖๒๐,๓๔๕
เวียงชัย	๑	๓๘,๘๖๐	๗,๐๒๒	๕๖,๘๒๒
เชียงของ	๑	๑๖๖,๐๐๒	๔,๕๕๒	๗๓,๖๐๐
เทิง	๒	๒๙๓,๔๓๙	๔,๙๘๓	๑๓๓,๔๒๙
พาน	๒	๓๕๗,๗๒๙	๑๓,๒๖๕	๒๔๔,๖๐๐
ป่าแดด	๑	๔๙,๙๙๑	๓,๑๙๕	๓๔,๑๐๒
แม่จัน	๓	๙๒,๕๗๕	๑๑,๒๗๐	๑๖๓,๓๓๘
เชียงแสน	๑	๑๔๕,๐๐๓	๙,๖๐๑	๑๐๕,๑๕๒
แม่สาย	๒	๑๓๕,๖๔๑	๑๐๗,๓๕๙	๕๙๙,๖๒๓
แม่สรวย	๑	๗๐,๗๒๘	๓,๖๕๓	๕๐,๘๙๔
เวียงป่าเป้า	๒	๑๑๒,๗๐๒	๗,๐๑๘	๑๒๖,๔๔๐
พญาเม็งราย	๑	๖๖,๙๔๒	๒,๕๕๒	๔๐,๒๙๒

อำเภอ	จำนวนที่ทำการไปรษณีย์	ไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา	พัสดุไปรษณีย์	บริการพิเศษ
เวียงแก่น	๑	๑๑๒,๕๗๘	๒,๘๒๔	๒๙,๓๖๘
ขุนตาล	๑	๒๘,๖๕๕	๓,๐๔๓	๑๐,๕๓๒
แม่ฟ้าหลวง	-	-	-	-
แม่ลาว	๑	๔๒,๔๑๕	๒,๓๑๘	๒๑,๕๗๗
เวียงเชียงรุ้ง	-	-	-	-
ดอยหลวง	-	-	-	-
รวม	๒๔	๔,๘๔๙,๒๘๕	๒๖๙,๓๕๗	๓,๓๑๐,๑๑๔

หมายเหตุ : ไม่รวมที่ทำการไปรษณีย์อนุญาต

ที่มา : บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

๘.๙ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง ประชากรอายุ ๖ ปีขึ้นไป จำแนกตามการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	จำนวน			ร้อยละ		
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐
การใช้คอมพิวเตอร์	๑,๐๘๘,๓๘๔	๑,๐๘๕,๒๖๒	๑,๐๘๑,๓๖๘	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ใช้	๒๗๘,๔๖๗	๒๘๐,๖๗๐	๒๘๒,๖๗๐	๒๕.๖	๒๕.๙	๒๖.๒
ไม่ใช้	๘๐๙,๙๑๗	๘๐๔,๕๙๒	๗๙๘,๕๙๘	๗๔.๔	๗๔.๑	๗๓.๘
การใช้อินเทอร์เน็ต	๑,๐๘๘,๓๘๔	๑,๐๘๕,๒๖๒	๑,๐๘๑,๓๖๘	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ใช้	๒๙๘,๑๐๑	๓๘๖,๗๕๕	๔๖๕,๐๙๔	๒๗.๔	๓๕.๖	๔๓
ไม่ใช้	๘๙๐,๒๘๓	๖๙๘,๕๐๗	๖๑๖,๒๗๔	๗๔.๓	๖๔.๔	๕๗
การมีโทรศัพท์มือถือ	๑,๐๘๘,๓๘๔	๑,๐๘๕,๒๖๒	๑,๐๘๑,๓๖๘	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
มี	๘๓๑,๐๙๓	๘๔๐,๓๖๓	๙๐๗,๘๘๘	๗๖.๔	๗๗.๔	๘๔
ไม่มี	๒๕๗,๒๙๑	๒๔๔,๘๙๙	๑๗๓,๔๘๐	๒๓.๖	๒๒.๖	๑๖.๐

ที่มา : การสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๙. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๙.๑ สภาพภูมิประเทศและสภาพลุ่มน้ำ

จังหวัดเชียงรายแบ่งลุ่มน้ำหลักเป็น ๒ ลุ่มน้ำใหญ่ๆ มีลุ่มน้ำกกและลุ่มน้ำโขง (เหนือ) ซึ่งแต่ละลุ่มน้ำก็มีลุ่มน้ำย่อยสำคัญหลายสาย ซึ่งจะไหลลงแม่น้ำโขงสำหรับแม่น้ำที่เป็นปัจจัยต่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภคของราษฎร ได้แก่

๑) ลุ่มน้ำกก

ลักษณะภูมิประเทศของลุ่มน้ำกกส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยเทือกเขาสูงชันทางทิศเหนือคือเทือกเขาแดนลาว ทิศใต้ คือ เทือกเขาขุนตาล ทิศตะวันออก คือ เทือกเขาฝิปันน้ำ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสาขาที่สำคัญ มีที่ราบเชิงเขากระจายอยู่ระหว่างหุบเขาและมีที่ราบลุ่มแม่น้ำ ตลอดสองข้างฝั่งลำน้ำแม่น้ำกกมีต้นกำเนิดมาจากภูเขาทางเหนือในรัฐเชียงตุง สหภาพเมียนมาร์ ไหลเข้าสู่เขตประเทศไทยที่ช่องน้ำแม่กก อำเภอแม่ฮ่อม จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกผ่าน อำเภอแม่ฮ่อม เข้าสู่เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผ่านตัวเมืองเชียงรายจากนั้นไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าสู่อำเภอเชียงแสน แล้วไหลไปลงสู่แม่น้ำโขงที่บ้านสบกก ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายความยาวของแม่น้ำกกทั้งหมด ๒๘๕ กิโลเมตร ช่วงแรกประมาณ ๑๒๘ กิโลเมตร อยู่ในเขตสหภาพเมียนมาร์ ส่วนที่อยู่ในประเทศไทยยาวประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร

ตารางที่ ๒๓ พื้นที่ลุ่มน้ำกก แบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาออกเป็น ๔ ลุ่มน้ำสาขา

ชื่อลุ่มน้ำสาขา	รหัสลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำ		ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำกก
		ตร.กม.	ไร่	
๑. น้ำแม่ฝาง	๐๓๐๒	๒,๐๑๑.๒๗	๑,๒๕๗,๐๔๓.๗๕	๒๗.๕๖
๒. น้ำแม่ลาว	๐๓๐๓	๒,๗๔๘.๔๓	๑,๗๔๙,๐๑๘.๗๕	๓๘.๓๓
๓. น้ำแม่สรวย	๐๓๐๔	๔๒๕.๕๗	๒๖๕,๙๘๑.๒๕	๕.๘๓
๔. น้ำแม่กกตอนล่าง	๐๓๐๕	๒,๐๖๕.๑๔	๑,๒๙๐,๗๑๒.๕๐	๒๘.๒๘
รวมลุ่มน้ำกก		๗,๒๕๐.๔๑	๔,๕๖๒,๗๕๖.๒๕	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย

๑.๑) ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำฝาง

ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำฝาง (รหัสลุ่มน้ำสาขา ๐๓๐๒) มีพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๒,๐๑๑.๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๒๕๗,๐๔๓.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๖ ของพื้นที่ลุ่มน้ำกก ความยาวของลำน้ำแม่ฝางประมาณ ๑๒๒ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๗๕๐ โดยบริเวณต้นน้ำมีความลาดชันประมาณ ๑:๒๐๐ กลางน้ำประมาณ ๑:๑,๕๐๐ และท้ายน้ำประมาณ ๑:๑๘,๐๐๐ ลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่ทะลบ น้ำแม่ฮ่อมน้อย น้ำแม่ฮ่อม น้ำแม่ฮ่อมใหญ่ น้ำแม่ฮ่อม และน้ำแม่หลงหลวง เป็นต้น น้ำแม่ฝาง มีต้นน้ำอยู่บริเวณดอยขุนห้วยฝางและดอยหัวโท ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอ ไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ไหลไปทางทิศเหนือ ผ่านอำเภอฝาง แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำกกที่ตำบลท่าตอน อำเภอแม่ฮ่อม จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒) กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่ลาว

กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่ลาว (รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๓๐๓) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขา ประมาณ ๒,๗๙๘.๔๓ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑,๗๔๙,๐๑๘.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓๓ ของพื้นที่กลุ่มน้ำก ความยาวของลำน้ำแม่ลาว ประมาณ ๒๑๐ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๑,๐๐๐ โดยบริเวณ ต้นน้ำมีความลาดชันประมาณ ๑:๕๐๐ กลางน้ำประมาณ ๑:๑,๐๐๐ และท้ายน้ำประมาณ ๑:๒,๐๐๐ ลำน้ำย่อย ที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่โถ น้ำแม่เจดีย์ น้ำแม่ผางข้าว น้ำแม่ปูนหลวง น้ำแม่ต้า น้ำแม่ยางมีน น้ำตาช้าง น้ำแม่สรวย และน้ำแม่กรณน้อย เป็นต้น

น้ำแม่ลาว มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาผีปันน้ำในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ไหลไปทางทิศเหนือผ่านอำเภอเวียงป่าเป้า เข้าสู่อำเภอแม่สรวย จากนั้นเป็นเส้นแบ่งเขต ระหว่างอำเภอกันกับอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จนไปบรรจบกับแม่น้ำกกที่บ้านป่าตอง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

๑.๓) กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่สรวย

กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่สรวย(รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๓๐๔) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขา ประมาณ ๔๒๕.๕๗ ตารางกิโลเมตรหรือ ๒๖๕,๙๘๑.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๓ ของพื้นที่กลุ่มน้ำก ความยาวของลำน้ำแม่สรวย ประมาณ ๖๐ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๒๐๐

น้ำแม่สรวย มีต้นน้ำอยู่บริเวณดอยแม่วังน้อยและดอยห่มข้าว ซึ่งอยู่ทาง ตอนเหนือของอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยน้ำแม่สรวยไหลลงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ แล้วไหล ไปบรรจบกับน้ำแม่ลาวที่บ้านกาด ตำบลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

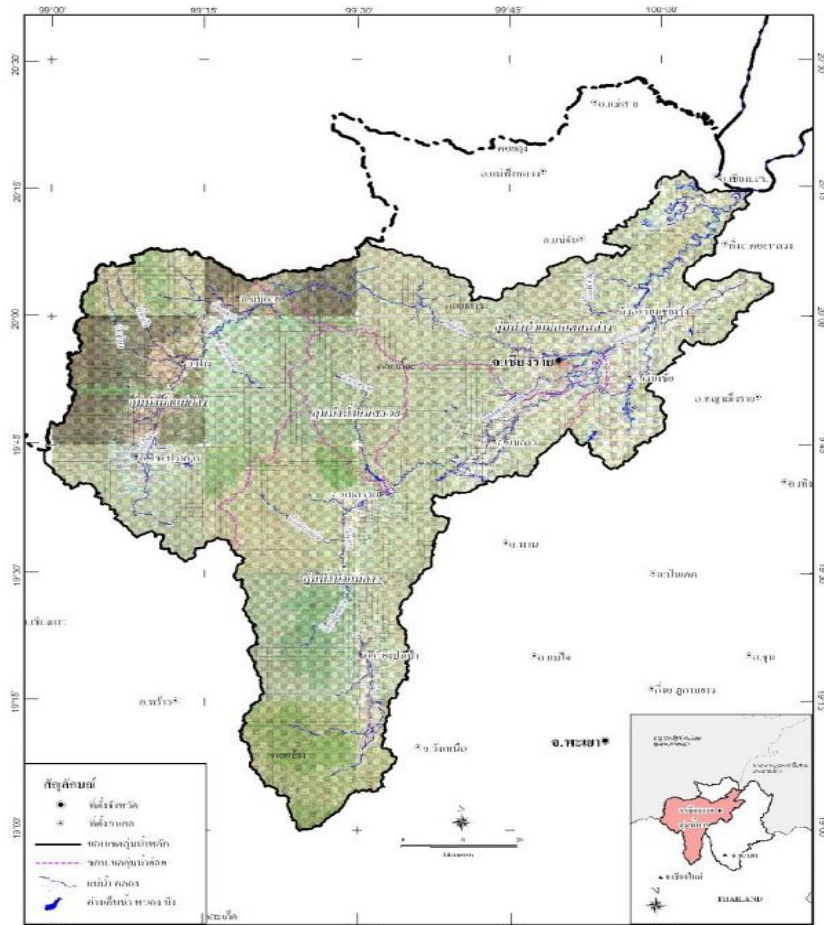
๑.๔) กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่กตอนล่าง

กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่กตอนล่าง (รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๓๐๕) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขา ประมาณ ๒,๐๖๕.๑๔ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑,๒๙๐,๗๑๒.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๘ ของพื้นที่กลุ่มน้ำก ความยาวของแม่น้ำกเฉพาะส่วนที่อยู่ในเขตประเทศไทยประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ย ประมาณ ๑ : ๑,๕๐๐ ลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่ฝาง น้ำเมืองงาม ห้วยน้ำริน ห้วยลู ห้วยหมากเหลี่ยม น้ำแม่ยาว น้ำแม่กรณ น้ำแม่ลาว และห้วยเผือ เป็นต้น

น้ำแม่ก มีต้นกำเนิดมาจากภูเขาทางเหนือในรัฐเชียงตุง สหภาพเมียน มาร์ ไหลมาทางทิศใต้เข้าสู่เขตประเทศไทย ที่ช่องน้ำแม่ก อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ และมีน้ำฝาง ไหลมารวมที่ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นไหลไปทางทิศตะวันออก เข้าสู่เขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากนั้นไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่อำเภอเชียงแสน แล้วไหลไป ลงแม่น้ำโขงที่บ้านสบก ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ภาพแสดงขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาลุ่มน้ำกก

ที่มา : สำนักทรัพยากรน้ำภาค ๑

๒) ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ)

แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำนานาชาติที่มีต้นกำเนิดมาจากที่ราบสูงทิเบต ไหลผ่านตอนใต้ของประเทศจีนผ่านตะวันออกเฉียงของสหภาพเมียนมาร์ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผ่านประเทศลาว และประเทศกัมพูชา ก่อนที่จะไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ในภาคใต้ของเวียดนาม แม่น้ำโขง จัดเป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นแม่น้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดสายหนึ่งของโลก สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของลุ่มน้ำโขง (เหนือ) ในประเทศไทยล้อมรอบไปด้วยเทือกเขา มีระดับความสูงระหว่าง ๓๐๐-๑,๕๕๐ ม.รทก. เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาดอยภูลังกา ดอยสันปันน้ำ ดอยแม่สุก ดอยขุนแม่ต๋ำ และดอยขุนแม่ต๋อม เป็นต้น

ขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) แสดงในรูปที่ ๔ โดยมีสภาพภูมิประเทศและสภาพลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำสาขา ดังนี้

ตาราง พื้นที่ลุ่มน้ำโขง (เหนือ) แบ่งพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาออกเป็น ๘ กลุ่มน้ำสาขา

ชื่อลุ่มน้ำสาขา	รหัสลุ่มน้ำสาขา	พื้นที่ลุ่มน้ำ		ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (เหนือ)
		ตร.กม.	ไร่	
๑. แม่น้ำโขงตอนบน	๐๒๐๒	๑,๑๐๗.๕๑	๖๙๒,๑๙๓.๗๕	๑๑.๐๔
๒. น้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ)	๐๒๐๓	๑,๑๙๓.๑๘	๗๔๕,๗๓๗.๕๐	๑๑.๙๐
๓. แม่น้ำอิงตอนบน	๐๒๐๔	๘๙๒.๖๙	๕๕๗,๙๓๑.๒๕	๘.๙๐
๔. แม่น้ำอิงตอนกลาง	๐๒๐๕	๒,๑๘๒.๗๒	๑,๓๖๔.๒๐๐.๐๐	๒๑.๗๗
๕. แม่น้ำพุง	๐๒๐๖	๑,๑๑๗.๘๕	๖๙๘,๖๕๖.๒๕	๑๑.๑๕
๖. แม่ลาว	๐๒๐๗	๑,๓๔๖.๙๔	๘๔๑,๘๓๗.๕๐	๑๓.๔๓
๗. แม่น้ำอิงตอนล่าง	๐๒๐๘	๑,๖๙๗.๙๓	๑,๐๖๑,๒๐๖.๒๕	๑๖.๙๓
๘. แม่น้ำโขงส่วนที่ ๒	๐๒๐๙	๔๘๙.๑๑	๓๐๕,๖๙๓.๗๕	๔.๘๘
รวมลุ่มน้ำโขง (เหนือ)		๑๐,๐๒๗.๙๓	๖,๒๖๗,๔๕๖.๒๕	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย, ๒๕๕๙.

๒.๑) ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบน

ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบน (รหัสลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๒) มีพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๑,๑๐๗.๕๑ ตารางกิโลเมตรหรือ ๖๙๒,๑๙๓.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๔ ของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนถูกแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ด้วยลุ่มน้ำกก คือ ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนส่วนที่ ๑ และลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนส่วนที่ ๒ โดยลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนส่วนที่ ๑ ตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำกก มีพื้นที่ลุ่มน้ำ ๔๒๙.๒๐ ตารางกิโลเมตร แม่น้ำสายสำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนส่วนที่ ๑ คือ น้ำแม่มะ ซึ่งมีต้นกำเนิดจากดอยตุง ในเขตตำบลห้วยไคร้ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ความยาวของลำน้ำแม่มะ ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ย ๑:๕๐๐ โดยบริเวณต้นน้ำจะมีความลาดชันประมาณ ๑:๖๕ ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือลงแม่สายที่บ้านเวียงแก้ว ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังมีห้วยเกียง ซึ่งเป็นลำน้ำสายสั้น ๆ ที่ไหลลงแม่น้ำโขงโดยตรง สำหรับลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนส่วนที่ ๒ ตั้งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำกก มีพื้นที่ลุ่มน้ำ ๖๗๘.๓๑ ตารางกิโลเมตร แม่น้ำสายสำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงตอนบนส่วนที่ ๒ คือ น้ำแม่บง มีต้นกำเนิดจากดอยก๊วกในเขตตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ความยาวของลำน้ำแม่บงประมาณ ๕๕ กิโลเมตร ไหลไปทางทิศตะวันตกบรรจบกับห้วยป่าไร่ แล้วไหลขนานมาตามแนวลำน้ำแม่กกบรรจบกับห้วยแอบหลวง และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่บ้านสบกก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังมีลำน้ำสายสั้นๆ ไหลลงสู่แม่น้ำโขงโดยตรง ได้แก่ ห้วยก๊วก น้ำแม่เงิน ห้วยเม็ง ห้วยน้ำสม เป็นต้น

๒.๒) กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ)

กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ) (รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๓) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๑,๑๙๓.๑๘ ตารางกิโลเมตรหรือ ๗๔๕,๗๓๗.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๐ ของพื้นที่กลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) มีแม่น้ำสายสำคัญได้แก่ น้ำแม่คำ และน้ำแม่จัน น้ำแม่คำ มีความยาวของลำน้ำประมาณ ๑๓๑ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๕๐๐ โดยบริเวณต้นน้ำมีความลาดชันประมาณ ๑:๒๐๐ กลางน้ำประมาณ ๑:๕๐๐ และท้ายน้ำประมาณ ๑:๑,๐๐๐ ในส่วนของน้ำแม่จัน มีความยาวประมาณ ๕๑ กิโลเมตร จากการสอบถามจากราษฎรในพื้นที่ทราบว่า ปัจจุบันมีการรुकล้าลำน้ำ ทำให้ลำน้ำแคบและตื้นเขิน ปริมาณน้ำค่อนข้างน้อยในช่วงบริเวณตั้งแต่อำเภอแม่จันจนถึงจุดบรรจบน้ำแม่คำ ดังนั้นปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำโขงส่วนใหญ่จึงเป็นน้ำที่มาจากลำน้ำแม่คำ ลำน้ำย่อยที่สำคัญของกลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน ได้แก่ ห้วยแม่เมาะ ห้วยแสลบ น้ำแม่สลอง น้ำแม่เปิน เป็นต้น

น้ำแม่คำ มีต้นกำเนิดจากภูเขาตามแนวชายแดนในเขตอำเภอแม่ฟ้าหลวง ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านอำเภอแม่ฟ้าหลวง แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเข้าสู่ที่ราบลุ่มบรรจบกับน้ำแม่จันที่บ้านสันมะเค็ด ในเขตอำเภอแม่จัน จากนั้นไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่เขตอำเภอเชียงแสน แล้วไหลไปลงแม่น้ำโขงที่บ้านสบคำ ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

๒.๓) กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ)

กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ) (รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๔) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๘๙๒.๖๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕๗๗,๙๓๑.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๙๐ ของพื้นที่กลุ่มน้ำโขง (เหนือ) ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำของแม่น้ำอิงจนถึงกว๊านพะเยา ความยาวของลำน้ำอิงในช่วงนี้ประมาณ ๓๔ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๒,๕๐๐ แม่น้ำอิงมีต้นกำเนิดจากภูเขาตามแนวเขตจังหวัดพะเยากับจังหวัดลำปาง ไหลไปทางทิศตะวันออก ผ่านอำเภอแม่ใจ แล้วไหลไปทางทิศใต้ลงสู่กว๊านพะเยา ที่อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ลำน้ำย่อยที่ไหลลงแม่น้ำอิง ได้แก่ น้ำแม่ปืม และน้ำเหยียน นอกจากนี้ยังมีลำน้ำย่อยสายสั้น ๆ ที่ไหลลงสู่กว๊านพะเยาโดยตรง ได้แก่ ห้วยตุ้ม น้ำแม่เรือ ห้วยแม่ต๋า เป็นต้น และแหล่งน้ำที่สำคัญ ๒ แห่ง ได้แก่ กว๊านพะเยา และหนองเล็งทราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

กว๊านพะเยา เป็นแหล่งน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดในภาคเหนือตอนบน ตั้งอยู่ที่ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยที่ปลายด้านใต้ของแนวภูเขาตอยห้วยน้ำขาวและแนวภูเขาตอยสันกลาง เป็นแหล่งรับน้ำจากแม่น้ำและลำห้วยโดยรอบ ด้านทิศตะวันออกของกว๊านพะเยาเป็นที่ตั้งของชุมชน ส่วนด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบกว้าง ซึ่งมีความลาดเทจากภูเขาลงสู่กว๊าน

หนองเล็งทราย เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ในอดีตเคยมีทางน้ำเชื่อมต่อกับหนองฮ่าง ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบ้านดง ปัจจุบันทางน้ำตื้นเขินเป็นส่วนใหญ่ บริเวณตอนใต้ของหนองนี้มีฝายน้ำล้น โดยน้ำที่ล้นจะไหลลงสู่แม่น้ำอิงและไหลลงสู่กว๊านพะเยา นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ด้านทิศใต้ตำบลแม่ใจได้มีการขุดสระเพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับผลิตน้ำประปาให้แก่ชุมชน

๒.๔) กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ)

กลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่จัน (น้ำแม่คำ) (รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๕) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๒,๑๘๒.๗๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๖๔,๒๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๗ ของพื้นที่กลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่กว๊านพะเยาจนถึงจุดบรรจบแม่ลาว ความยาวของลำน้ำอิงในช่วงนี้ประมาณ ๑๕๘ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๖,๕๐๐ ลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ ร่องขุน ร่องบ่อ ร่องข้าง แม่น้ำพุง น้ำจุน น้ำแม่ลอย แม่ลาว เป็นต้น

แม่น้ำอิง ที่อยู่ในลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนกลาง เริ่มตั้งแต่จุดออกของกว๊านพะเยา ไหลไปทางทิศเหนือตามเส้นแบ่งขอบเขตอำเภอเมืองกับอำเภอดอกคำใต้จนถึงจุดบรรจบแม่น้ำพุง แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเข้าสู่เขตอำเภอจุน จังหวัดพะเยา จากนั้นไหลไปทางทิศเหนือแล้วไหลเข้าสู่เขตอำเภอเทิง ไปบรรจบแม่ลาวทางฝั่งขวาของลำน้ำบริเวณตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

๒.๕) ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำพุง

ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำพุง (รหัสลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๖) มีพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๑,๑๑๗.๘๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖๘๘,๖๕๖.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๕ ของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) มีแม่น้ำพุงซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำอิง เป็นลำน้ำสายหลัก ความยาวของลำน้ำประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๑,๕๐๐ โดยบริเวณต้นน้ำมีความลาดชันประมาณ ๑:๔๐๐ กลางน้ำประมาณ ๑:๒๐,๐๐๐ และท้ายน้ำประมาณ ๑:๑,๐๐๐ ลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ ล่องเคียน น้ำแม่แก้ว น้ำแม่ฮ้อ น้ำแม่ฮ่าง ห้วยเอี้ยง เป็นต้น

แม่น้ำพุง มีต้นกำเนิดจากภูเขาในเขตอำเภอพาน ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลป่าแงะ ตำบลป่าแดด แล้วไหลไปลงแม่น้ำอิงที่บริเวณตำบลสันมะค่า อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา

๒.๖) ลุ่มน้ำสาขาแม่ลาว

ลุ่มน้ำสาขาแม่ลาว (รหัสลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๗) มีพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๑,๓๔๖.๙๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘๔๑,๘๓๗.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๓ ของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ความยาวของลำน้ำแม่ลาวประมาณ ๙๗ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ยประมาณ ๑:๖๐๐ โดยบริเวณต้นน้ำมีความลาดชันประมาณ ๑:๑๕๐ กลางน้ำประมาณ ๑:๔,๕๐๐ และท้ายน้ำประมาณ ๑:๕,๐๐๐ ลำน้ำย่อย ที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่วาน น้ำแม่ญวน น้ำแม่เปือย น้ำแม่หวาง เป็นต้น

น้ำแม่ลาว มีต้นกำเนิดจากแนวเทือกเขาทางตอนใต้ของลุ่มน้ำในเขตอำเภอเชียงคำ ไหลจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านอำเภอเชียงคำ แล้วไหลลงสู่ที่ราบลุ่ม จากนั้นไหลไปบรรจบกับน้ำแม่หวาง แล้วไหลลงสู่แม่น้ำอิงในเขตอำเภอเทิง สภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำสาขาแม่ลาวเป็นภูเขาสูงล้อมรอบสลับกับที่ราบลุ่มเชิงเขา มีที่ราบลุ่มอยู่บริเวณตอนกลางของลุ่มน้ำ

๒.๗) ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนล่าง

ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนล่าง (รหัสลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๘) มีพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาประมาณ ๑,๖๙๗.๙๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๐๖๑,๒๐๖.๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๓ ของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่จุดบรรจบแม่ลาวจนถึงจุดบรรจบแม่น้ำโขง ความยาวของลำน้ำอิงในช่วงนี้ประมาณ ๑๓๓ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ย ๑:๓,๕๐๐ ลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ น้ำแม่ต๋าก น้ำแม่ต้า ห้วยช้าง เป็นต้น

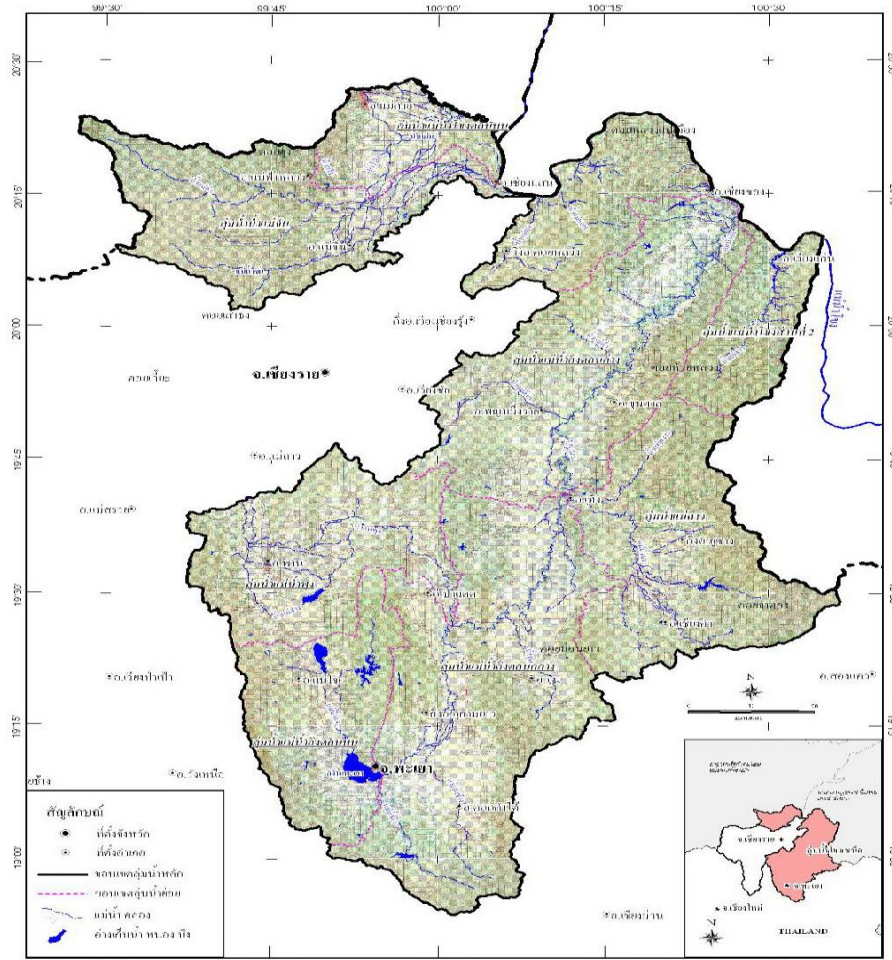
แม่น้ำอิง ที่อยู่ในลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำอิงตอนล่าง เริ่มตั้งแต่จุดบรรจบแม่ลาวในเขตอำเภอเทิง ไหลจากทิศเหนือไปทางทิศใต้จนถึงเขตรอยต่อระหว่างอำเภอพญาเม็งรายและอำเภอขุนตาล จึงไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่เขตอำเภอเชียงของ แล้วไหลไปลงแม่น้ำโขงที่บริเวณตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

๒.๘) กลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงส่วนที่ ๒

กลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำโขงส่วนที่ ๒ (รหัสกลุ่มน้ำสาขา ๐๒๐๙) มีพื้นที่กลุ่มน้ำสาขา ประมาณ ๔๘๙.๑๑ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๐๕,๖๙๓.๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๘ ของพื้นที่กลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) มีน้ำแม่แกว เป็นลำน้ำสายหลัก ความยาวของลำน้ำประมาณ ๕๑ กิโลเมตร ความลาดชันเฉลี่ย ประมาณ ๑:๓๕๐ โดยบริเวณต้นน้ำมีความลาดชันประมาณ ๑:๑๕๐ กลางน้ำประมาณ ๑:๒๕๐ และท้ายน้ำประมาณ ๑:๓๕๐ ลำน้ำย่อยที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยม่วง ห้วยห่าน ห้วยคู้ ห้วยโป่งหลวง ห้วยผาดั้ง ห้วยसान ห้วยดี้ว น้ำคำ น้ำวอง เป็นต้น

น้ำแม่แกว ไหลจากบริเวณเทือกเขาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ไหลลงสู่แม่น้ำโขง ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือโดยประมาณ บริเวณต้นน้ำมีความลาดชันสูง สภาพภูมิประเทศของกลุ่มน้ำสาขา แม่น้ำโขงส่วนที่ ๒ ล้อมรอบด้วยภูเขาสูง มีที่ราบลุ่มอยู่บริเวณตอนปลายของกลุ่มน้ำ

ภาพแสดงขอบเขตพื้นที่กลุ่มน้ำสาขากลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ)

ที่มา : สำนักทรัพยากรน้ำภาค ๑

๙.๒ ทรัพยากรน้ำ

เชียงรายเป็นจุดแรกที่แม่น้ำโขงไหลผ่านเข้าสู่ประเทศไทย เริ่มต้นจากพรมแดนไทย สปป.ลาว และเมียนมาร์บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ ผ่านอำเภอเชียงแสนและเชียงของ ก่อนไหลสู่ สปป.ลาว อีกครั้งที่อำเภอเวียงแก่น รวมระยะทางทั้งสิ้น 94 กิโลเมตร แม่น้ำโขงเป็นพรมแดนที่แบ่งกั้นระหว่างไทย- สปป.ลาว เป็นเส้นทางสัญจรกับประเทศเพื่อนบ้านและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ได้รับความนิยมเป็นที่รู้จักทั่วโลก นอกจากนี้ยังอุดมไปด้วยปลาน้ำจืดนานาชนิด โดยเฉพาะปลาบึก ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดที่พบในแม่น้ำโขงเพียงแห่งเดียวในโลก และที่บ้านหาดไคร้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ก็เป็น แห่งเดียวที่มีการจับปลาชนิดนี้ได้เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้แม่น้ำโขง เชียงรายยังมีแม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำคำ แม่น้ำลาว และแม่น้ำสาย ไหลหล่อเลี้ยงชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมในที่ราบ โดยมีแม่น้ำกกที่ไหลผ่านตัวเมืองเชียงราย ก่อนลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน นับเป็นแม่น้ำสายสำคัญ เพราะนอกจากใช้อุปโภค บริโภค ริมฝั่งแม่น้ำกกยังมีธรรมชาติงดงามและเป็นที่ตั้งของชุมชนชาวไทยภูเขา ส่งผลให้กิจกรรมล่องแม่น้ำกกได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่รักการผจญภัยอย่างมาก นอกจากนี้มีแม่น้ำสายสำคัญ 6สาย ดังได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีหนองน้ำ ร่องน้ำ ลำน้ำเล็กๆ เช่น แม่น้ำจัน แม่น้ำปรุง และอ่างเก็บน้ำประมาณว่า ทั้ง 18 อำเภอ มีแหล่งน้ำรวมไม่น้อยกว่า 1,179 แห่ง รวมเป็นพื้นที่ผิวน้ำทั้งสิ้น 167,657.75 ไร่ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ประกอบด้วย บ่อบาดาลส่วนตัว 20,184 บ่อ บ่อบาดาลสาธารณะ 2,215 บ่อ แหล่งน้ำธรรมชาติ มีแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง 1,087 สาย หนอง บึง 461 แห่ง น้ำพุ น้ำซับ 38 แห่ง

จังหวัดเชียงราย มีแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง 1,593 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีที่ใช้งานได้ในฤดูแล้ง 1,056 สาย มีหนอง บึง 461 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 422 แห่ง มีน้ำพุ 38 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ ในฤดูแล้ง 37 แห่ง และอื่น ๆ 51 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานในฤดูแล้ง 50 แห่ง แหล่งน้ำธรรมชาติ มีการใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การผลิตน้ำประปา เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลานิล แหล่งน้ำธรรมชาติ สายหลักที่ชาวจังหวัดเชียงรายใช้ประโยชน์คือ แม่น้ำกกและแม่น้ำโขง ในอดีต น้ำในแม่น้ำกก มีระดับสูง เคยล้นท่วมพื้นที่ใกล้เคียงกับลำน้ำ แต่ในปัจจุบันมีระดับน้ำลดลงมาก ซึ่งสาเหตุของอุทกภัยส่วนใหญ่ เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ในฤดูฝนเกิดน้ำหลาก ทำให้กรวด ดินและทรายจำนวนมาก ถูกน้ำพัดพามาทับถมอย่างรวดเร็ว ความตื้นเขินของแม่น้ำกกจึงเกิดขึ้นในอัตราสูง ปัญหาดังกล่าวเกิดในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงเช่นเดียวกัน

แม่น้ำกกมีต้นกำเนิดจากเมียนมาร์ ไหลผ่านอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง อำเภอเวียงชัย อำเภอพญาเม็งราย และไหลลงแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย แม่น้ำกก เป็นเส้นทางน้ำสายสำคัญ ที่ก่อให้เกิดชุมชนและศิลปวัฒนธรรมสองฝั่งแม่น้ำมากมาย เนื่องจากแม่น้ำกกมีความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์ปลานานาชนิด และเป็นเส้นเลือดที่ใช้หล่อเลี้ยงพื้นที่เกษตรตั้งแต่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ จนไปถึงอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย รวมระยะทางประมาณ 200 กิโลเมตรมีลำน้ำสาขาที่สำคัญคือ แม่น้ำฝาง สภาพโดยทั่วไปจะอยู่ติดพื้นที่ทางการเกษตร ในช่วงหน้าแล้ง น้ำจะมีสีน้ำตาลและจะขุ่นมากในช่วงหน้าฝน

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่กก จำนวน 4 สถานี ตั้งแต่บริเวณสะพานแม่น้ำกก ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จนถึงบริเวณสะพานแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า คุณภาพน้ำโดยเฉลี่ยในปี 2553 จัดอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้โดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคและปรับปรุงคุณภาพน้ำโดยทั่วไปก่อน นอกจากนี้ยังใช้ในการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การเกษตรและการอุตสาหกรรม ข้อมูลคุณภาพน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ออกซิเจนละลายน้ำ มีค่า 7.6 มิลลิกรัมต่อลิตร ความสกปรกในรูปของสารอินทรีย์ มีค่า 0.9 มิลลิกรัมต่อลิตร แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด และแบคทีเรียกลุ่มฟีคัลโคลิฟอร์มมีค่า 2,233 MPN/100 ml และ 386 MPN/100 ml ตามลำดับ

แหล่งน้ำที่สำคัญของอำเภอเชียงแสน ได้แก่ แม่น้ำโขง , แม่น้ำกก, แม่น้ำคำ, แม่น้ำรวก
พื้นที่ชุ่มน้ำโลก (หนองบงกาย)

แหล่งน้ำที่สำคัญของอำเภอเชียงของ ได้แก่ แม่น้ำโขง แม่น้ำอิง

แหล่งน้ำที่สำคัญของอำเภอแม่สาย ได้แก่ แม่น้ำสาย แม่น้ำรวก อ่างเก็บน้ำห้วยไคร้ อ่างเก็บน้ำถ้ำเสาหินพญานาค

๙.๓ ธรณีวิทยา

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดหนึ่งในหลายจังหวัดของประเทศไทยที่เคยมีการผลิตแร่เศรษฐกิจที่สำคัญๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศโดยตรงและเป็นสินค้าส่งออกต่อเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนาน ถึงแม้ว่าปัจจุบันแหล่งแร่ส่วนใหญ่จะมีการผลิตไม่มากนักจนถึงหยุดกิจการไปก็ตาม แต่จังหวัดเชียงรายก็ยังจัดได้ว่ามีสถานภาพศักยภาพของทรัพยากรแร่หลายชนิด กระจุกกระจายอยู่ในหลายบริเวณ ทรัพยากรแร่จังหวัดเชียงราย สามารถจำแนกเป็นประเภทตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแร่เพื่อการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ ได้แก่ หินปูน และทรายกลุ่มแร่เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ได้แก่ ทองคำ ดีบุก ทังสแตน พลวง แมงกานีส ฟลูออไรด์ บอลเคลย์ ไพโรฟิลไลต์ และแบไรต์ แหล่งธรรมชาติทางธรณีวิทยาจังหวัดเชียงรายมีทั้งสิ้น 39 แหล่ง แบ่งเป็นแหล่งพุร้อน 10 แหล่ง และแหล่งธรณีวิทยาที่มีสัณฐานโดดเด่น 29 แหล่ง (ประกอบด้วย น้ำตกชายหาด ถ้ำและภูเขา) แหล่งที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนา ได้แก่ ภูเขา ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน น้ำตกขุนกรณ์ และแหล่งพุร้อนแม่จัน สภาพทั่วไปของแหล่งน้ำใต้ดิน ส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำใต้ดินในชั้นหินร่วน ลักษณะเป็นตะกอนพัดพา ตะกอนดินเหนียว ดินเหนียวปนทราย ทราย และกรวด ระดับความลึกเฉลี่ยของชั้นน้ำประมาณ 30-80 เมตร บางแห่งเป็นแหล่งน้ำใต้ดินในชั้นหินแกรนิตและหินแปร ประกอบด้วย ชั้นหินทรายเชิงควอตซ์ไซต์ หินดินดาน หินชนวน หินฟิลไลต์ และหินอ่อน ปริมาณน้ำ ใต้ดินเกิดจากรอยแยกและรอยเลื่อนในเนื้อหิน โดยทั่วไปพบชั้นน้ำ ในระดับประมาณ 15-75 เมตร ปริมาณน้ำใต้ดินไม่มากนัก โดยได้น้ำจากช่องว่างของตะกอนดังกล่าว และพบว่าบ่อบาดาลที่ได้รับการพัฒนาส่วนมากจะเจาะได้น้ำในชั้นกรวดทรายต่างๆ สำหรับคุณภาพน้ำบาดาล ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นน้ำกระด้าง จากการรวบรวมข้อมูล กชข. 2ค. พบว่ามีจำนวนบ่อน้ำใต้ดินกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ ลุ่มน้ำ ทั้งหมด 13,421 บ่อแบ่งเป็นบ่อน้ำต้น

13,078 บ่อ บ่อน้ำบาดาล 502 บ่อ รวมทั้งมีบ่อบาดาลที่เจาะโดยหน่วยงานราชการต่างๆ ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี กรมโยธาธิการ รพช. กรมอนามัย และหน่วยงานอื่น อีกประมาณ 3,029 บ่อ บ่อบาดาลที่เจาะในพื้นที่ลุ่มน้ำส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำประมาณ 2-5 ลูกบาศก์เซนติเมตร ซึ่งเป็นปริมาณที่เพียงพอสำหรับใช้อุปโภคบริโภคเท่านั้น ดังนั้น จึงไม่มีศักยภาพพอที่จะใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ)

ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) มีการใช้ประโยชน์ที่ดินมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่การเกษตรกรรมประมาณ ๓.๕๐ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๐ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ รองลงมา ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ประมาณ ๒.๒๗ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๖.๑๖ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ ที่เหลือเป็นพื้นที่ชุมชนและแหล่งน้ำคิดเป็นร้อยละ ๘.๐๕ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ

สำหรับพื้นที่การเกษตรของลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ส่วนใหญ่อยู่บริเวณที่ราบลุ่มตามลำน้ำแบ่งออกเป็นพื้นที่นาข้าวประมาณ ๑.๗๓ ล้านไร่ (ร้อยละ ๒๗.๖๓ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) พื้นที่ปลูกพืชไร่ประมาณ ๑.๕๗ ล้านไร่ (ร้อยละ ๒๕.๐๐ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ ๓.๑๗ ของพื้นที่ลุ่มน้ำเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลและพืชผัก

๙.๔ ระบบนิเวศและป่าไม้

พื้นที่จังหวัดเชียงรายมีทั้งสิ้น ๑๑,๖๗๘.๓๖๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๗,๒๙๘,๙๘๑ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๓,๒๒๗,๘๘๗ ไร่ หรือ ๕,๑๖๔.๖๒ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒๒ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ป่าไม้แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ (National Park) จำนวน ๕ แห่ง และวนอุทยาน(Forest Park) จำนวน ๒๗ แห่ง

ป่าไม้ในเขตลุ่มน้ำกก - ลุ่มน้ำโขงตอนบน ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ผลัดใบ ประเภทป่าเบญจพรรณและป่าแดง มีป่าไม้ผลัดใบประเภทป่าดิบเขา และป่าสน ตามที่ซึ่งอยู่ที่สูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ ๗๐๐ เมตรขึ้นไป ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ไม้สัก ตะเคียน เต็ง รัง ประดู่ แดงเหียง ตะแบก เก็ดดำ เก็ดแดง มะค่าโมง ป่าไม้ในบริเวณลุ่มน้ำกกที่มีการประกาศใช้กฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติถึงปี พ.ศ.๒๕๓๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕ ป่า มีเนื้อที่รวมทั้งหมด ๓,๑๘๑,๓๘๕ ไร่ โดยอยู่ในเขตจังหวัดเชียงรายมีจำนวน ๑๒ ป่าเนื้อที่ ๒,๑๖๙,๓๕๔ ไร่ พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ของบริเวณลุ่มน้ำกก-ลุ่มน้ำโขงตอนบน ส่วนที่ ๑ (แม่จัน) นี้ได้มีการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ๒ แห่ง ได้แก่อุทยานแห่งชาติขุนแจ พื้นที่ ๑๖๘,๗๕๐ ไร่ และอุทยานแห่งชาติแม่ฝาง พื้นที่๓๗๘,๕๐๐ ไร่ เขตวนอุทยาน ๑๓ แห่ง เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๒ แห่ง และเตรียมประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเพิ่มอีก ๒ แห่ง ได้แก่อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก และอุทยานแห่งชาติ ดอยเวียงผา ซึ่งจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ๑.แม่น้ำกก ๒.เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงกาย อ.แม่จัน เนื้อที่ ๒,๗๑๒.๕ ไร่ ๓.แอ่งเชียงแสน เนื้อที่ ๖๒,๕๐๐.๐ ไร่ ๔.หนองฮ้าง ๕.หนองหลวง เนื้อที่ ๔,๖๒๕.๐ ไร่

พื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ ดังนี้

๑) การลักลอบตัดไม้เป็นสาเหตุสำคัญ การลักลอบตัดไม้ไปขายมีทั้งที่ทางตรงจากกลุ่มนายทุน และทางอ้อมจากชาวบ้านที่ยากจนตัดไม้มาขายแก่นายทุน

๒) การบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร การบุกรุกทำลายป่าเพื่อขยายที่ดินทำการเกษตร ส่วนใหญ่เกิดจากชาวเขาบนพื้นที่สูง ปัญหานี้พบใน หลายจังหวัด ทั้งที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และ เชียงราย การบุกรุกป่า ทำให้เกิดความเสียหายจากการตัดต้นไม้และการทำให้เกิดไฟป่าจากการเผาไร่

๓) ไฟป่า จากข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการควบคุมไฟป่า สำนักควบคุมไฟป่า กรมป่าไม้ รายงานว่าในปี ๒๕๕๕ มีไฟไหม้ป่าเกิดขึ้น ๔,๖๔๔ ครั้ง ทำให้พื้นที่ป่าเสียหาย ๓๔,๐๙๕ ไร่ จังหวัดเชียงใหม่ มีสถิติเกิดไฟป่าสูงที่สุด จำนวน ๒,๖๒๗ ครั้ง มีพื้นที่เสียหาย ๑๖,๖๒๗ ไร่ รองลงมาคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดไฟป่า ๙๕๗ ครั้ง พื้นที่เสียหาย ๑๐,๐๘๓ ไร่ จังหวัดลำพูน ๖๙๑ ครั้ง พื้นที่เสียหาย ๔,๖๒๔ ไร่ และจังหวัดเชียงราย ๓๖๙ ครั้ง พื้นที่เสียหาย ๒,๗๕๙ ไร่ สถานภาพสัตว์ระดับจังหวัดในจังหวัด เชียงรายทั้งหมด จำนวน ๒๘๗ ชนิด พบว่าอยู่ในขั้นวิกฤติหรือมีโอกาสสูญหายจากพื้นที่ศึกษา จำนวน ๒๒ ชนิด พบน้อย ๒๒๕ ชนิด พบปานกลาง ๑๘ ชนิด พบมาก ๒๒ ชนิด

๑) ลุ่มน้ำกก

ลุ่มน้ำกกมีพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด ๔.๕๖ ล้านไร่ ถูกประกาศให้เป็นพื้นที่ป่าไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น ๓.๒๗ ล้านไร่ (ร้อยละ ๗๑.๗๑ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) แบ่งออกเป็นป่าอนุรักษ์ (ป่า C) ๒.๗๘ ล้านไร่ ป่าเศรษฐกิจ (ป่า E) ๐.๔๔ ล้านไร่ และป่าที่เหมาะสมกับการเกษตร (ป่า A) ๐.๐๕ ล้านไร่ สถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ของลุ่มน้ำกกถูกบุกรุกและทำลาย เพื่อทำการเกษตรเป็นจำนวนถึง ๐.๙๘ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย จึงทำให้ เหลือพื้นที่ป่าไม้อยู่เพียง ๒.๒๕ ล้านไร่ โดยที่ลุ่มน้ำสาขาที่มีการบุกรุกมากที่สุด ได้แก่ น้ำแม่สรวยและ น้ำกตอนล่าง ซึ่งมีพื้นที่ถูกบุกรุกคิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗๙ และ ๔๔.๔๑ ของพื้นที่ป่าตามกฎหมาย

๒) ลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ)

ลุ่มน้ำโขง (เหนือ) มีพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด ๖.๒๗ ล้านไร่ ถูกประกาศให้เป็นพื้นที่ป่า ไม้ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติรวมทั้งสิ้น ๓.๘๓ ล้านไร่ (ร้อยละ ๖๑.๐๐ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) แบ่งออกเป็นป่าอนุรักษ์ (ป่า C) ๒.๔๕ ล้านไร่ ป่าเศรษฐกิจ (ป่า E) ๐.๙๘ ล้านไร่ และป่าที่เหมาะสมกับการเกษตร (ป่า A) ๐.๓๙ ล้านไร่ สถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่ป่าของลุ่มน้ำโขง (เหนือ) ถูกบุกรุกไปแล้ว ประมาณ ๑.๓๖ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔๑ ของพื้นที่ป่าตามกฎหมาย ยังคงเหลือพื้นที่ป่าไม้ ในลุ่มน้ำคิดเป็นพื้นที่ ๒.๐๘ ล้านไร่ ลุ่มน้ำที่มีการบุกรุกมากที่สุด ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่จัน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ๐.๓๕ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐๐ ของพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย

๙.๕ พื้นที่ชุ่มน้ำและชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

๑) พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland)

ในพื้นที่ลุ่มน้ำกกและโขง (เหนือ) มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติที่ ขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำของเอเชีย จำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ พรุหญ้าท่าตอน หนองหลวง แอ่งเชียงแสน กว๊าน พะเยา หนองเล็งทราย และหนองฮ่าง โดยมีพื้นที่รวมประมาณ ๑๐๕,๘๖๘ ไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ ที่สุด ได้แก่ แอ่งเชียงแสนมีพื้นที่ ๓๙,๐๐๐ ไร่ รองลงมาได้แก่ พรุหญ้าท่าตอน มีพื้นที่ ๓๗,๑๐๐ ไร่ ส่วน กว๊านพะเยาซึ่งเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงมีพื้นที่ ๑๒,๘๓๑ ไร่

ตารางรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำของเอเชียในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำกกและโขง (เหนือ)

พื้นที่ชุ่มน้ำ	ที่ตั้ง	ประเภท	เนื้อที่	ลุ่มน้ำสาขา
แอ่งเชียงแสน	อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงมีน้ำตลอดปี หนองน้ำมีน้ำตลอดปี และมีน้ำบางฤดู	๖๒.๔ ตร.กม. (๓๙,๐๐๐ ไร่)	โขง ตอนบน
พรุหญ้าท่าดอน	บริเวณที่ลุ่มสองฝั่งลำน้ำจากบริเวณที่แม่น้ำฝางไหลลงแม่น้ำกกขึ้นไปทางต้นน้ำแม่ฝาง รวมบริเวณที่นาทางด้านเหนือในเขตอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่	แอ่งน้ำ วังน้ำในแม่น้ำ นาข้าว ในที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงพื้นที่เพาะปลูกพืชอื่น ๆ หนองน้ำ มีน้ำบางฤดู ฝิ่งแม่น้ำ/หาด/สันทราย	๕๙.๓๖ ตร.กม. (๓๗,๑๐๐ ไร่)	น้ำแม่ฝาง
หนองหลวง	อำเภอเมือง อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย	หนองน้ำมีน้ำตลอดปี และมีน้ำบางฤดู	๑๔.๗๑๓๖ ตร.กม. (๙,๑๙๖ ไร่)	กก ตอนล่าง
หนองฮ้าง	อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย	หนองน้ำมีน้ำตลอดปี และมีน้ำบางฤดู	๒.๗๘๕๖ ตร.กม. (๑,๗๔๑ ไร่)	น้ำพุ
หนองเล็งทราย	ตำบลป่าแฝก ตำบลเจริญราษฎร์ ตำบลแม่ใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา	หนองน้ำมีน้ำบางฤดู มีพืชน้ำ	๙.๖ ตร.กม. (๖,๐๐๐ ไร่)	อิง ตอนบน
กว๊านพะเยา	ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัด พะเยา	บึงน้ำจืดมีน้ำตลอดปี หนองน้ำ มีน้ำตลอดปีและมีน้ำบางฤดู	๒๐.๕๓ ตร.กม. (๑๒,๘๓๑ ไร่)	อิง ตอนกลาง

๒) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

พื้นที่ลุ่มน้ำกกและลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารซึ่งถือว่าย่างคงมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นอย่างมาก โดยที่ลุ่มน้ำกกถูกกันเป็นพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑ (๑A และ ๑B) ประมาณ ๑.๗๙ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓๑ ของพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด ในขณะที่ลุ่มน้ำโขง (เหนือ) มีพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๑ (๑A และ ๑B) รวมกันประมาณ ๓.๒๓ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๐ ของพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด

๙.๖ ทรัพยากรดิน

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ทั้งหมด ๗,๒๙๘,๙๘๑ ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตร ๓,๒๔๖,๓๒๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๘ ของพื้นที่จังหวัด พื้นที่ในเขตชลประทาน ๔๑๙,๘๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙๓ ของพื้นที่การเกษตร มีประชากรทั้งหมด จำนวน ๑,๑๙๕,๖๐๙ คน เป็นเกษตรกร จำนวน ๕๑๑,๕๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๑ ของประชากรทั้งหมด การใช้ประโยชน์ที่ดิน ประมาณร้อยละ ๖๑.๗๓ ใช้ทำนา ร้อยละ ๒๖.๓๕ ปลูกพืชไร่ และร้อยละ ๑๑.๙๒ ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น พืชหลักที่ทำรายได้ ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียว ข้าวโพด ชา กาแฟ ลิ้นจี่ ลำไย สับปะรด ส้มโอ ส้มเขียวหวาน สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ โค ไก่พื้นเมือง และสุกร สัตว์น้ำเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก และกุ้งก้ามกราม ดินในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยดิน ๒ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ บริเวณที่ราบเป็นดิน ที่เกิดบนลานตะพักลำน้ำระดับต่างๆ และบริเวณภูเขาและที่สูงชันเป็นดินเกิดบนภูเขาและที่ลาดชันดินเกิดบนลานตะพักลำน้ำระดับต่างๆ ประกอบด้วยดินหลายชนิด เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงดีหรือดีปานกลางเนื้อดินร่วมจนถึงดินเหนียว มีการระบายน้ำดีจนถึงเลวปกติใช้ในการทำนา ดินบนภูเขาและที่ชันมีทั้งดินลึกและดินตื้น บางแห่งมีก้อนกรวดและก้อนหินปะปนในเนื้อดินหรือกระจัดกระจายไปตามผิวดิน ลักษณะเนื้อดินสีของดินและปฏิกิริยาดิน แตกต่างกันไป แล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดโดยทั่วไปมักมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ข้อจำกัดในการใช้ดินที่สำคัญของพื้นที่คือ ความลาดชันและการเสี่ยงต่อภัยการ (Erosion) ที่จะเกิดขึ้น พื้นที่นี้ยังเป็นป่าอยู่มาก สมควรเก็บไว้เป็นป่ารักษาต้นน้ำ ลำธาร การใช้ที่ดินของจังหวัดเชียงรายตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย ปีการเพาะปลูก ๒๕๓๙ / ๒๕๔๐ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า ๒,๔๙๔,๒๑๙ ไร่ ซึ่งประกอบด้วยป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ปัจจุบันมีการบุกรุกที่ป่าเพื่อการทำไร่มากขึ้น ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว การใช้ที่ดินที่รองลงมาได้แก่ ที่ถือครองทางการเกษตร ๒,๑๙๔,๗๑๓ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นข้าว ๑,๓๘๑,๕๖๔ ไร่ พืชไร่ ๕๐๘,๑๒๗ ไร่ ไม้ผลและไม้ยืนต้น ๑๓๖,๓๒๕ ไร่ ตามลำดับ และพื้นที่ไม่ได้จำแนกอีกประมาณ ๒,๖๑๐,๐๔๙ ไร่

ลุ่มน้ำกก

ในพื้นที่ลุ่มน้ำกกมีการใช้ประโยชน์ที่ดินแบ่งออกเป็นพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๒.๒๒ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗๖ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่เกษตรกรรมประมาณ ๒.๑๓ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๖ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ที่เหลือเป็นพื้นที่ชุมชน แหล่งน้ำและอื่นๆ รวม ๐.๒๑ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๕๙ ของพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด

สำหรับพื้นที่การเกษตรของลุ่มน้ำกกแบ่งออกเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ประมาณ ๑.๑๓ ล้านไร่ (ร้อยละ ๒๔.๘๖ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) และพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ ๐.๖๔ ล้านไร่ (ร้อยละ ๑๔.๐๐ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) ส่วนที่เหลือประมาณ ๐.๓๖ ล้านไร่ ปลูกไม้ผลและพืชผัก โดยพื้นที่ปลูกพืชไร่กระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ลุ่มน้ำ แต่จะมีการปลูกที่หนาแน่นบริเวณตอนกลางของลุ่มน้ำบริเวณอำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ส่วนพื้นที่ปลูกข้าวจะอยู่เพียงริมลำน้ำธรรมชาติ บริเวณอำเภอแม่ลาว และอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นต้น

ตาราง การใช้ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

ปี พ.ศ.	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)			
	เนื้อที่ทั้งหมด	เนื้อที่ถือครอง ทางการเกษตร	เนื้อที่ป่าไม้	เนื้อที่นอกการเกษตร
๒๕๕๕	๗,๒๙๘,๙๘๑	๓,๐๑๕,๐๙๖	๓,๒๒๗,๘๘๘๓	๑,๐๕๕,๙๙๗
๒๕๕๖	๗,๒๙๘,๙๘๑	๓,๐๑๕,๒๑๙	๒,๙๘๗,๙๖๓	๑,๒๙๕,๗๙๙
๒๕๕๗	๗,๒๙๘,๙๘๑	๓,๐๑๕,๔๑๗	๓,๐๐๐,๗๒๖	๑,๒๘๒,๘๓๙
๒๕๕๘	๗,๒๙๘,๙๘๑	๓,๐๑๕,๒๒๑	๒,๙๖๓,๘๖๗	๑,๓๑๙,๘๙๔
๒๕๕๙	๗,๒๙๘,๙๘๑	๓,๐๑๘,๙๘๐	๒,๙๒๓,๐๒๖	๑,๓๕๖,๙๓๕

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตาราง ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙

การถือครองที่ดิน	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	๓,๐๑๕,๒๑๙	๓,๐๑๕,๔๑๗	๓,๐๑๕,๒๒๑	๓,๐๑๘,๙๘๐
เนื้อที่ของตนเอง (ไร่)	๑,๗๘๐,๖๗๕	๑,๗๘๐,๙๔๑	๑,๗๘๑,๐๒๔	๑,๗๘๓,๒๔๘
ของตนเอง	๖๙๐,๔๘๙	๖๙๑,๑๐๙	๖๙๑,๓๔๓	๖๙๓,๐๙๕
จ้างผู้อื่น	๑,๐๙๐,๑๘๖	๑,๐๘๙,๘๓๒	๑,๐๘๙,๖๘๑	๑,๐๙๐,๑๕๖
ขายฝาก	-	-	-	๗
รวม	๔,๗๗๕,๘๙๔	๔,๗๗๖,๓๕๘	๔,๗๗๖,๒๕๕	๔,๘๐๒,๒๒๘
เนื้อที่ของผู้อื่น (ไร่)				
เช่าผู้อื่น	๕๓๖,๕๙๕	๕๓๖,๖๕๖	๕๓๖,๕๒๙	๕๓๗,๒๓๙
รับจ้าง	๑๑๒	๑๑๒	๑๑๒	๑๑๒
ได้ทำฟรี	๖๙๗,๘๓๗	๖๙๗,๗๐๗	๖๙๗,๕๕๖	๖๙๘,๓๘๑
รวม	๑,๒๓๔,๕๔๔	๑,๒๓๔,๔๗๖	๑,๒๓๔,๑๙๗	๑,๒๓๕,๖๓๒

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

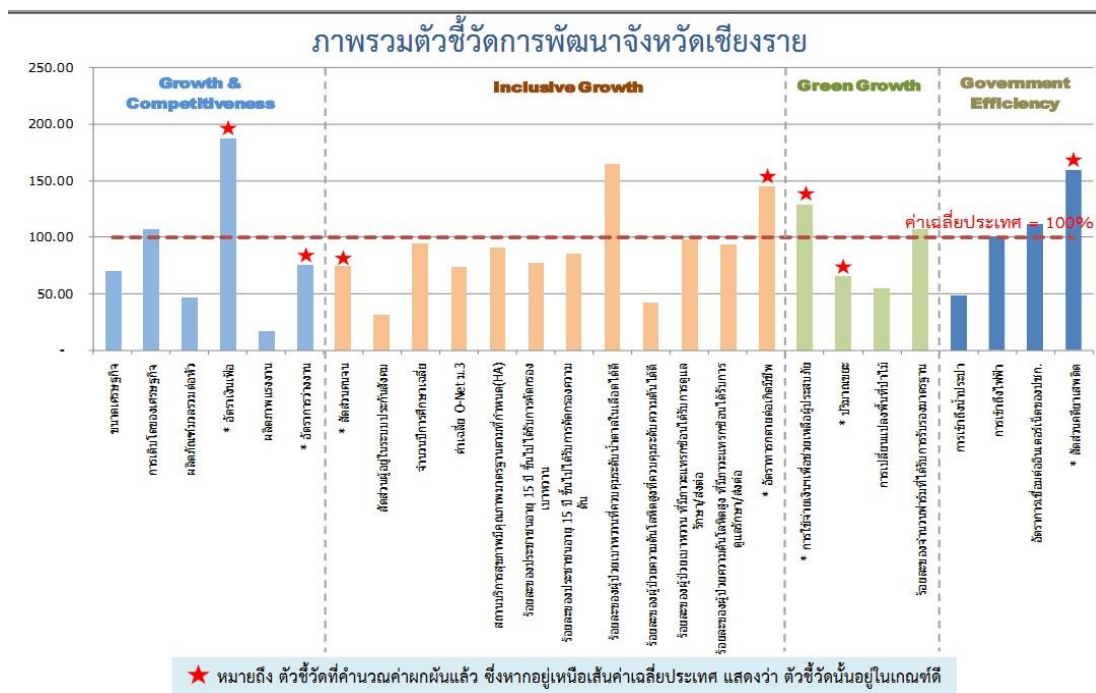
การชะล้างพังทลายของดิน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชะล้างพังทลายของดินบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำกกและลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) สรุปได้ว่าพื้นที่ที่เกิดการชะล้างพังทลายของดินในลุ่มน้ำกกและลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เชิงเขาที่มีความลาดชันสูง โดยมีพื้นที่อยู่ในลุ่มน้ำกกประมาณ ๑.๕๒ ล้านไร่ (ร้อยละ ๓๓.๓๗ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ) และลุ่มน้ำโขง (ภาคเหนือ) ประมาณ ๑.๕๖ ล้านไร่ (ร้อยละ ๒๓.๒๙ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ)

๑๐. ข้อมูลเชิงสถิติที่สำคัญเชิงพื้นที่

๑๐.๑ ข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำภาพรวมตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดในภาพรวมของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อใช้ประกอบการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และเป็นการเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๐.๒ การส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

จังหวัดเชียงราย มีการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จำนวน ๑๑๑ หมู่บ้าน ใน ๑๘ อำเภอ ตามบัญชีที่แนบ และมีประเมินผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ทุกปี โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประเมินตามเกณฑ์การประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย จัดระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับ “พออยู่ พอกิน” ระดับ “อยู่ดี กินดี” และระดับ “มั่งมี ศรีสุข” จังหวัดเชียงราย ประกาศผลการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตามเกณฑ์การประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

๑. ระดับ พออยู่ พอกิน	จำนวน ๔๑ หมู่บ้าน
๒. ระดับ อยู่ดี กินดี	จำนวน ๔๐ หมู่บ้าน
๓. ระดับ มั่งมี ศรีสุข	จำนวน ๓๐ หมู่บ้าน

๑. ระดับ “พออยู่ พอกิน” จำนวน ๑๐๑ หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ หมู่บ้านระดับพออยู่พอกิน

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๑	ท่ากอบง	๗	ปงน้อย	ดอยหลวง	๒๕๕๗
๒	ทุ่งกวางใต้	๑๒	โชคชัย	ดอยหลวง	๒๕๕๓
๓	ป่าลัน	๕	ปงน้อย	ดอยหลวง	๒๕๕๖
๔	วังเขียว	๘	หนองป่าก่อ	ดอยหลวง	๒๕๕๔
๕	ศรีสุวรรณ	๗	หนองป่าก่อ	ดอยหลวง	๒๕๕๔
๖	แม่บง	๗	โชคชัย	ดอยหลวง	๒๕๕๕
๗	ใหม่พัฒนาใต้	๑๐	หนองป่าก่อ	ดอยหลวง	๒๕๕๘
๘	แม่เลียบ	๒	โชคชัย	ดอยหลวง	๒๕๕๘
๙	ห้วยไร่	๑	ปงน้อย	ดอยหลวง	๒๕๖๐
๑๐	ศรีบังวัน	๘	โรงช้าง	ป่าแดด	๒๕๕๕
๑๑	โป่งศรีนคร	๑๑	โรงช้าง	ป่าแดด	๒๕๕๘
๑๒	วังน้อย	๕	สันมะค่า	ป่าแดด	๒๕๕๘
๑๓	สันติธรรม	๔	สันมะค่า	ป่าแดด	๒๕๖๐
๑๔	วังศิลา	๘	สันมะค่า	ป่าแดด	๒๕๕๗

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๑๕	สันป่าคราม	๗	สันมะค่า	ป่าแดด	๒๕๕๓
๑๖	ร่องบง	๔	ศรีโพธิ์เงิน	ป่าแดด	๒๕๕๖
๑๗	ป่าไม้สีเหลือง	๓	ศรีโพธิ์เงิน	ป่าแดด	๒๕๕๔
๑๘	สันกอง	๒	โรงช้าง	ป่าแดด	๒๕๕๔
๑๙	วังน้อย	๕	สันมะค่า	ป่าแดด	๒๕๕๘
๒๐	สันติธรรม	๔	สันมะค่า	ป่าแดด	๒๕๖๐
๒๑	เหมืองลึก	๘	โป่งแพร์	แม่ลาว	๒๕๕๗
๒๒	ต้นม่วง	๓	ป่าก่อดำ	แม่ลาว	๒๕๕๖
๒๓	สันหนองล้อม	๖	ป่าก่อดำ	แม่ลาว	๒๕๕๓
๒๔	ป่าซางเหนือ	๑	โป่งแพร์	แม่ลาว	๒๕๕๕
๒๕	ดงมะเฟือง	๙	จอมหมอกแก้ว	แม่ลาว	๒๕๕๘
๒๖	ผาบ่อง	๘	ดงมะดะ	แม่ลาว	๒๕๕๘
๒๗	ป่าซางใต้	๒	โป่งแพร์	แม่ลาว	๒๕๕๙
๒๘	ดงมะดะ	๗	ดงมะดะ	แม่ลาว	๒๕๖๐
๒๙	ขาเหยงพัฒนา	๕	แม่ฟ้าหลวง	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๕
๓๐	เทอดไทยหนึ่ง	๑๓	เทอดไทย	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๖
๓๑	สันติคีรี	๑	แม่สลองนอก	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๔
๓๒	สามแยกอีโก้	๒๔	แม่สลองใน	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๔
๓๓	ห้วยसान	๘	แม่สลองนอก	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๘
๓๔	อีโก้สีหลัง	๔	แม่ฟ้าหลวง	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๘
๓๕	ก้อสามัคคี	๑๑	แม่ฟ้าหลวง	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๖๐
๓๖	ดอนแยง	๑๓	หวาง	เทิง	๒๕๕๗

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๓๗	เกียงลุ่ม	๓	แม่ลอย	เทิง	๒๕๕๔
๓๘	ปางคำ	๘	ตับเต่า	เทิง	๒๕๕๔
๓๙	สันทราย	๙	เชียงเคี่ยน	เทิง	๒๕๕๕
๔๐	ทุ่งโห้ง	๕	เวียง	เทิง	๒๕๕๘
๔๑	เหล่า	๑	ตับเต่า	เทิง	๒๕๕๘
๔๒	ม่อนหินแก้ว	๓	ศรีดอนไชย	เทิง	๒๕๕๙
๔๓	สันทรายมูล	๓	สันทรายงาม	เทิง	๒๕๕๙
๔๔	ใหม่สวนดอก	๒๕	จ้าว	เทิง	๒๕๕๙
๔๕	จำไฮ	๒	ปล้อง	เทิง	๒๕๖๐
๔๖	สันเจริญ	๑๕	ดอนศิลา	เวียงชัย	๒๕๕๗
๔๗	ร่องค้อ	๖	ผางาม	เวียงชัย	๒๕๕๕
๔๘	เวียงแก้ว	๒	เมืองชุม	เวียงชัย	๒๕๕๘
๔๙	หนองบัวผาบ่ม	๘	ผางาม	เวียงชัย	๒๕๕๘
๕๐	ไชยเจริญเหนือ	๑๗	เวียงชัย	เวียงชัย	๒๕๕๙
๕๑	ไตรแก้ว	๘	เวียงเหนือ	เวียงชัย	๒๕๖๐
๕๒	แม่เจดีย์	๓	แม่เจดีย์ใหม่	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๗
๕๓	เวียงกาหลง	๑๕	เวียงกาหลง	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๘
๕๔	ร่องกู่	๔	ป่าจ้าว	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๘
๕๕	ป่าจั่น	๗	เวียงกาหลง	เวียงป่าเป้า	๒๕๖๐
๕๖	ไร่	๗	แม่เงิน	เชียงแสน	๒๕๕๗
๕๗	ท่าขันทอง	๓	บ้านแซว	เชียงแสน	๒๕๕๔
๕๘	แม่คำเกษตร	๑	ป่าสัก	เชียงแสน	๒๕๕๔

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๕๙	ป่าก้อย	๑๑	ศรีดอนมูล	เชียงใหม่	๒๕๕๕
๖๐	ป่าแดด	๔	ป่าสัก	เชียงใหม่	๒๕๕๘
๖๑	แซว	๑	บ้านแซว	เชียงใหม่	๒๕๕๘
๖๒	ปงของ	๕	แม่เงิน	เชียงใหม่	๒๕๖๐
๖๓	ม่วงคำ	๑๒	ศรีถ้อย	แม่สรวย	๒๕๕๕
๖๔	ทองทิพย์	๑๐	ศรีถ้อย	แม่สรวย	๒๕๕๔
๖๕	ใหม่ร่องบง	๑๒	เจดีย์หลวง	แม่สรวย	๒๕๕๗
๖๖	แม่สรวยหลวง	๑๗	แม่สรวย	แม่สรวย	๒๕๕๘
๖๗	ห้วยปู	๖	วาวิ	แม่สรวย	๒๕๕๘
๖๘	ใหม่แสงแก้ว	๑๑	เจดีย์หลวง	แม่สรวย	๒๕๕๙
๖๙	ยายเหนือ	๒	ม่วงยาย	เวียงแก่น	๒๕๕๙
๗๐	หล่ายง่าว	๑	หล่ายง่าว	เวียงแก่น	๒๕๖๐
๗๑	สันมะนะ	๘	ป่าอ้อดอนชัย	เมือง	๒๕๕๔
๗๒	จำหวาย	๒	ดอยลาน	เมือง	๒๕๕๗
๗๓	โป่งสลิ	๓	สันทราย	เมือง	๒๕๕๘
๗๔	เมืองรวง	๕	แม่กรณ์	เมือง	๒๕๕๘
๗๕	ยางค่านุ	๕	ดอยฮาง	เมือง	๒๕๕๙
๗๖	ห้วยทรายขาว	๓	แม่ยาว	เมือง	๒๕๕๙
๗๗	สันตันแพน	๔	แม่ข้าวต้ม	เมือง	๒๕๖๐
๗๘	ท่าดีหมี	๑๘	เมืองพาน	พาน	๒๕๕๘
๗๙	จำคาวตอง	๒	ดอยงาม	พาน	๒๕๕๙
๘๐	โป่งทะเลาย	๔	แม่อ้อ	พาน	๒๕๕๙

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๘๑	ป่ารวกใต้	๙	ธารทอง	พาน	๒๕๕๙
๘๒	สันกอง	๒	แม่เย็น	พาน	๒๕๕๙
๘๓	ฝั่งต้น	๘	ม่วงคำ	พาน	๒๕๖๐
๘๔	แม่เปาใต้	๑๖	แม่เปาใต้	พญาเม็งราย	๒๕๕๖
๘๕	สบเปา	๒๐	แม่เปา	พญาเม็งราย	๒๕๕๔
๘๖	แม่ต๋ำน้ำตก	๖	ตาดควัน	พญาเม็งราย	๒๕๕๔
๘๗	สันมะปิ่น	๗	แม่ต๋ำ	พญาเม็งราย	๒๕๕๕
๘๘	แม่ต๋ำใต้	๙	แม่ต๋ำ	พญาเม็งราย	๒๕๕๘
๘๙	แม่ต๋ำ	๓	ตาดควัน	พญาเม็งราย	๒๕๕๘
๙๐	สันสะอาด	๔	ไม้ยา	พญาเม็งราย	๒๕๕๙
๙๑	ป่าสัก	๓	เม็งราย	พญาเม็งราย	๒๕๖๐
๙๒	ห้วยเตือ	๙	ต๋ำ	ขุนตาล	๒๕๕๔
๙๓	พระเนตร	๘	ต๋ำ	ขุนตาล	๒๕๕๔
๙๔	พระเนตร	๑๑	ต๋ำ	ขุนตาล	๒๕๕๕
๙๕	น้ำแพร่	๔	ยางหอม	ขุนตาล	๒๕๕๘
๙๖	ต๋ำหัวฝาย	๓	ต๋ำ	ขุนตาล	๒๕๕๘
๙๗	โพธาราม	๘	สันทราย	แม่จัน	๒๕๕๗
๙๘	ผาเรือ	๑๑	ท่าข้าวเปลือก	แม่จัน	๒๕๕๘
๙๙	ป่าห้า	๖	ป่าซาง	แม่จัน	๒๕๕๘
๑๐๐	ธรรมจาริก	๑๓	แม่จัน	แม่จัน	๒๕๕๙
๑๐๑	สันโค้ง	๑๐	ป่าตึง	แม่จัน	๒๕๖๐

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย

๒. ระดับ “อยู่ดี กินดี” จำนวน ๕๘ หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๒๘ หมู่บ้านอยู่ดีกินดี

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๑	ห้วยโป่ง	๕	ต้า	ขุนตาล	๒๕๕๓
๒	ห้วยสักเหนือ	๑๕	ยางฮ่อม	ขุนตาล	๒๕๕๖
๓	ต๋านาล้อม	๗	ต้า	ขุนตาล	๒๕๕๗
๔	ป่าตาลเหนือ	๒	ป่าตาล	ขุนตาล	๒๕๕๙
๕	ทุ่งฟ้าฮ่าม	๕	โยนก	เชียงแสน	๒๕๕๓
๖	ป่าซางเหนือ	๓	ป่าซาง	เวียงเชียงรุ้ง	๒๕๕๓
๗	ใหม่ร่องหวาย	๑๑	ดงมหาวัน	เวียงเชียงรุ้ง	๒๕๕๔
๘	สันไทรงาม	๕	ดงมหาวัน	เวียงเชียงรุ้ง	๒๕๕๖
๙	ห้วยขี้เหล็ก	๑	ป่าซาง	เวียงเชียงรุ้ง	๒๕๕๘
๑๐	ม่อนป่ายาง	๕	หนองแรด	เทิง	๒๕๕๖
๑๑	ป่าเปา	๑๑	สันกลาง	พาน	๒๕๕๕
๑๒	ร่องธารกลาง	๑๑	ทรายขาว	พาน	๒๕๕๕
๑๓	ป่าบง	๙	เจริญเมือง	พาน	๒๕๕๖
๑๔	ป่าฮ้างงาม	๓	ทานตะวัน	พาน	๒๕๕๗
๑๕	ป่าแดง	๖	ห้วยม	พาน	๒๕๕๘
๑๖	ดอยงาม	๑	เวียงหัว	พาน	๒๕๕๘
๑๗	ใหม่ศรีวิสัย	๑๗	ดอนศิลา	เวียงชัย	๒๕๕๓
๑๘	โพธิ์ชัย	๗	เวียงเหนือ	เวียงชัย	๒๕๕๖
๑๙	โป่ง	๖	ป่าแดด	แม่สรวย	๒๕๕๔
๒๐	ห้วยทุ่ง	๒	แม่พริก	แม่สรวย	๒๕๕๖
๒๑	ทุ่งฟ้าผ่า	๗	แม่พริก	แม่สรวย	๒๕๖๐

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๒๒	สันบุญเรือง	๓	เกาะช้าง	แม่สาย	๒๕๕๔
๒๓	สันหลวงใต้	๑๓	เกาะช้าง	แม่สาย	๒๕๕๕
๒๔	บ้านสันสลี	๗	บ้านด้าย	แม่สาย	๒๕๕๘
๒๕	ท่าศาลา	๗	ศรีเมืองชุม	แม่สาย	๒๕๕๙
๒๖	สันผักอี	๓	แม่สาย	แม่สาย	๒๕๕๙
๒๗	สันลิดไม้	๘	ห้วยไคร้	แม่สาย	๒๕๖๐
๒๘	ห้วยน้ำขุน	๑๑	แม่ฟ้าหลวง	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๓
๒๙	ห้วยอื่น	๑๐	เทอดไทย	แม่ฟ้าหลวง	๒๕๕๗
๓๐	ม่วง	๓	ม่วงยาย	เวียงแก่น	๒๕๕๓
๓๑	ทุ่งทราย	๓	ห้วยงาว	เวียงแก่น	๒๕๕๔
๓๒	ยายใต้	๕	ม่วงยาย	เวียงแก่น	๒๕๕๔
๓๓	ขวากเหนือ	๕	ท่าข้าม	เวียงแก่น	๒๕๕๕
๓๔	ผาแล	๖	ปอ	เวียงแก่น	๒๕๕๗
๓๕	ปอกลาง	๕	ปอ	เวียงแก่น	๒๕๕๘
๓๖	ปางปอ	๑	ปอ	เวียงแก่น	๒๕๕๘
๓๗	กองยาว	๓	แม่ข้าวต้ม	เมืองเชียงราย	๒๕๕๒
๓๘	ดอยเทวา	๑๘	แม่ข้าวต้ม	เมืองเชียงราย	๒๕๕๓
๓๙	ห้วยบง	๘	ท่าสาย	เมืองเชียงราย	๒๕๕๔
๔๐	ป่าก่อ	๓๐	ห้วยสัก	เมืองเชียงราย	๒๕๕๕
๔๑	ถ้ำผาตอง	๖	ท่าสุด	เมืองเชียงราย	๒๕๕๖
๔๒	ป่าซางวิวัฒน์	๓	นางแล	เมืองเชียงราย	๒๕๕๙
๔๓	แม่เปาเหนือ	๑๒	แม่เปา	พญาเม็งราย	๒๕๕๗

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๔๔	สันติสุข	๑๑	แม่เจดีย์	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๓
๔๕	สันสลิ	๕	สันสลิ	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๔
๔๖	โป่งเทวี	๕	บ้านโป่ง	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๔
๔๗	แม่ห่างใต้	๖	เวียงกาหลง	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๕
๔๘	ดงหลายหน้า	๗	เวียง	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๖
๔๙	ศรีวิไล	๗	ห้วยซ้อ	เชียงของ	๒๕๕๓
๕๐	แก่น	๑๔	ห้วยซ้อ	เชียงของ	๒๕๕๔
๕๑	ใหม่เจริญ	๔	ริมโขง	เชียงของ	๒๕๕๗
๕๒	แก่นนคร	๑๔	ห้วยซ้อ	เชียงของ	๒๕๕๘
๕๓	ร่องห้า	๖	ศรีดอนชัย	เชียงของ	๒๕๕๘
๕๔	ทุ่งดุก	๔	เวียง	เชียงของ	๒๕๕๙
๕๕	ใหม่ศรีร่มเย็น	๒๑	ห้วยซ้อ	เชียงของ	๒๕๖๐
๕๖	ดอยต่อ	๓	สันทราย	แม่จัน	๒๕๕๔
๕๗	สันนายาว	๖	ศรีค้ำ	แม่จัน	๒๕๕๔
๕๘	ห้วยมะหินฝน	๑๔	ป่าตึง	แม่จัน	๒๕๕๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย

๓. ระดับ “มั่งมี ศรีสุข” จำนวน ๒๕ หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๒๙ หมู่บ้านมั่งมี ศรีสุข

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๑	ป่าตาลประชาสันติ	๑๒	ป่าตาล	ขุนตาล	๒๕๖๐
๒	ศรีดอนมูล	๙	ศรีดอนมูล	ขุนตาล	๒๕๕๖
๓	ร่องปลายนา	๑๑	บัวสลี	แม่ลาว	๒๕๕๒
๔	ดงชัย	๒	ทุ่งก่อ	เวียงเชียงรุ้ง	๒๕๕๔

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	ปีงบประมาณ
๕	โป่ง	๑	ทุ่งก่อ	เวียงเชียงรุ้ง	๒๕๕๗
๖	หนองข่วง	๑	แม่ลอย	เทิง	๒๕๕๓
๗	สันกอตาล	๕	สันติสุข	พาน	๒๕๕๓
๘	สันผักแคใหม่	๑๔	ม่วงคำ	พาน	๒๕๕๔
๙	ค่ายเจริญ	๕	เวียงเหนือ	เวียงชัย	๒๕๕๔
๑๐	เวียงทอง	๓	เมืองชุม	เวียงชัย	๒๕๕๔
๑๑	ป่าลัน	๓	ท่าก่อ	แม่สรวย	๒๕๕๓
๑๒	สันยาว	๓	ห้วยไคร้	แม่สาย	๒๕๕๓
๑๓	ดงป่าสัก	๓	บ้านด้าย	แม่สาย	๒๕๕๔
๑๔	กิวพร้าว	๒	บ้านด้าย	แม่สาย	๒๕๕๖
๑๕	สันเกล็ดทอง	๗	โป่งงาม	แม่สาย	๒๕๕๗
๑๖	ฮ่องแฮ่	๔	ห้วยไคร้	แม่สาย	๒๕๕๘
๑๗	ห้วยลึก	๔	ม่วงยาย	เวียงแก่น	๒๕๕๖
๑๘	ป่าช่างพัฒนา	๑๓	เม็งราย	พญาเม็งราย	๒๕๕๓
๑๙	โป่งเทวี	๒	บ้านโป่ง	เวียงป่าเป้า	๒๕๕๒
๒๐	สถานีใต้	๑๒	สถานี	เชียงของ	๒๕๕๔
๒๑	ศรีมงคล	๑๔	ศรีดอนชัย	เชียงของ	๒๕๕๕
๒๒	ศรีงใต้	๓	ศรีง	เชียงของ	๒๕๕๖
๒๓	หัวรินคำ	๖	จอมสวรรค์	แม่จัน	๒๕๕๓
๒๔	ป่ายาง	๒	ศรีคำ	แม่จัน	๒๕๕๖
๒๕	ร่องก้อ	๔	แม่คำ	แม่จัน	๒๕๕๔

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย

๑๐.๓ โครงการพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริ

๑) พื้นที่ขยายผลของกระทรวงมหาดไทย

๑.๑ พื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยสัก อำเภอเมืองเชียงราย บ้านหมู่ที่ ๙, ๑๒, ๑๙ และ ๒๙ ดำเนินการทั้ง ๘ ขั้นตอน ครบถ้วน อยู่ระหว่างเสนอแผนพัฒนาฉบับสมบูรณ์ให้คณะกรรมการกลั่นกรองระดับจังหวัดพิจารณา

๑.๒ พื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยน่าน ตำบลแม่ลอย อำเภอเทิง บ้านหมู่ที่ ๑๓ ตำบลแม่ลอย ดำเนินการทั้ง ๘ ขั้นตอน ครบถ้วน อยู่ระหว่างเสนอแผนพัฒนาฉบับสมบูรณ์ให้คณะกรรมการกลั่นกรองระดับจังหวัดพิจารณา

๒) พื้นที่เตรียมการขยายผลของจังหวัดเชียงราย

๒.๑ พื้นที่บ้านวังน้อย หมู่ที่ ๕ ตำบลสันมะค่า อำเภอป่าแดด และบ้านห้วยสัก หมู่ที่ ๕ ตำบลเวียงห้า อำเภอพาน ดำเนินการทั้ง ๘ ขั้นตอน ครบถ้วน จัดทำแผนพัฒนาฉบับสมบูรณ์แล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทยในการปรับพื้นที่เป็นหมู่บ้านขยายผล

๒.๒ พื้นที่หมู่บ้านเตรียมการขยายผลของอำเภอต่าง ๆ

๒.๒.๑ พื้นที่ที่จัดเก็บข้อมูลเศรษฐกิจสังคมเสร็จเรียบร้อยแล้วอยู่ระหว่างการคืนข้อมูลให้ราษฎรตรวจสอบ อำเภอขุนตาล อำเภอดอยหลวง อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ลาว อำเภอเวียงแก่น

๒.๒.๒ พื้นที่ที่จัดเก็บข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมเสร็จแล้ว อยู่ระหว่างการบันทึกข้อมูล อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอเวียงชัย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน อำเภอพญาเม็งราย

๒.๒.๓ พื้นที่ที่อยู่ระหว่างการจัดเก็บข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม อำเภอแม่สรวย และอำเภอแม่จัน

บทที่ ๓

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

๓.๑ หลักและแนวคิดในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย โดยอาศัยกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย และนำมาวิเคราะห์สภาพการณ์แวดล้อมและวิเคราะห์สภาพการณ์ขององค์กรที่รับผิดชอบ เพื่อให้เห็นทิศทางในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย หลักการและแนวคิดในการจัดทำแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย โดยใช้แนวคิดในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทิศทางการดำเนินงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย กรอบยุทธศาสตร์ของกลุ่มภาคเหนือตอนบน (เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน) และแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดเชียงราย

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยดำเนินการให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๓.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ คือ กรอบพัฒนาประเทศระยะยาว เพื่อให้ประเทศบรรลุวิสัยทัศน์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย

- (๑.) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
- (๒.) ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ
- (๓.) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย
- (๔.) ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ
- (๕.) ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

๓.๓ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้คำนึงถึงบริบทของประเทศไทย ในการพัฒนาภายใต้กรอบการวิเคราะห์แบบองค์รวมเน้นที่การพัฒนาจุดอ่อนและเพิ่มความสามารถของจุดแข็ง ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันต้องมีการคำนึงถึงแนวโน้มของโลก ที่กระทบกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องและสามารถแปรเปลี่ยนเป็นรายได้ของอุตสาหกรรมได้ ทั้งนี้ เพื่อการรักษาขีดความสามารถทางการแข่งขันและต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานของศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนา รักษา และยกระดับการท่องเที่ยวไทยเพื่อให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วบนพื้นฐานของความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

๓.๔ ทิศทางการดำเนินงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

๑. ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์เพื่อนำคุณค่าทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย
๒. ขับเคลื่อนห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่ม และกระจายรายได้อย่างยั่งยืน
๓. พัฒนาข้อมูลเชิงลึกด้านความต้องการของการท่องเที่ยว
๔. พัฒนาให้ ททท. เป็นองค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization)

ด้านตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทย

วิสัยทัศน์

ททท.ได้กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) อย่างยั่งยืน มุ่งสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวไทยนึกถึง และเลือกมาท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆ ของโลก และผลักดันการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนภายในปี ๒๕๖๔

เป้าหมายทางการตลาด

เจาะกลุ่มเป้าหมายศักยภาพสูงในประเทศและต่างประเทศ เน้นกลุ่มคุณภาพ เพิ่มมูลค่าทางการท่องเที่ยว ๑๐% โดยการท่องเที่ยวแบบลึกซึ่งกับประสบการณ์ท้องถิ่นไทยตลาดในประเทศ ปรับแผนตลาดกระตุ้นคนไทยให้เดินทางมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ คิดประมาณการเป็น ๙๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ส่วนตลาดต่างประเทศ เน้นการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายต่อการเดินทางแต่ละครั้ง มุ่งสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ โดยตั้งเป้าสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๐ เช่นกัน คิดประมาณการรายได้เป็น ๑.๘๘ ล้านล้านบาท ส่งผลให้รายได้ภาพรวมของการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ หรือประมาณ ๒.๘๔ ล้านล้านบาท

กลยุทธ์การส่งเสริมตลาดในประเทศ

ทิศทางการทำการตลาดในภาพรวมของปี ๒๕๖๐ ททท. ยังคงนำเสนอจุดแข็งของประเทศคือ “วิถีไทย” อันเป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ อีกทั้ง ยังเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสความเป็นไทยแท้ ดั้งเดิม โดยต่อยอดนำเสนอสินค้าการท่องเที่ยวที่ผูกโยงกับวิถีไทยแต่ลงลึกมากขึ้น เพื่อนำรายได้และความเข้มแข็งสู่เศรษฐกิจฐานราก ทำให้คนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว นำไปสู่ความยั่งยืนของเศรษฐกิจ สังคมและการท่องเที่ยวในอนาคต ทั้งนี้ ททท.ได้มีแนวทางในการนำเสนอ “วิถีไทย” ผ่านการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจจากท้องถิ่นไทย (Local Experience) ซึ่งมีหลายระดับขึ้นอยู่กับความชื่นชอบที่แตกต่างของนักท่องเที่ยว โดยกำหนดกรอบประสบการณ์ที่ไม่จำกัดเพียงการท่องเที่ยวชุมชน (CBT : Community Based Tourism) เท่านั้น แต่หมายรวมถึงทุกพื้นที่ทุกจังหวัด ทุกองค์ประกอบ ที่สร้างประสบการณ์ให้กับการท่องเที่ยว ซึ่งแม้แต่กรุงเทพมหานคร ก็สามารถค้นหาประสบการณ์ท้องถิ่นได้เช่นกัน การส่งเสริมตลาดในประเทศ ททท. วางเป้าหมายใหญ่ คือ การมุ่งสู่ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศและสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวให้ประเทศไทย กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็น ๓ กลุ่มหลัก คือ กลุ่มเจนเนอร์เรชั่นวาย (Generation Y : Gen Y) กลุ่มผู้หญิง (Women) และกลุ่มผู้สูงอายุ (Silver Age) ดำเนินโครงการ “ประกาศศักดาทำเที่ยวข้ามภาค” ให้เกิดการเดินทางแลกเปลี่ยนพื้นที่ท่องเที่ยวและกระจายนักท่องเที่ยวไปทุกภูมิภาค ผ่านแคมเปญและกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในวันธรรมดา ด้วยแนวคิด “เที่ยวได้

งาน” เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศการทำงาน ช่วยสร้างแรงบันดาลใจใหม่ๆ อาทิ การเดินทางศึกษาดูงาน การประชุมนอกสถานที่ทำงาน เป็นต้น พร้อมต่อยอดโครงการ “๑๒ เมือง ต้องห้าม ... พลัด Plus” ให้เกิดการท่องเที่ยวเชื่อมโยงและกระจายไปยังเมืองรอง สำหรับการเจาะตลาดกลุ่มศักยภาพสูงเพื่อเพิ่มการใช้จ่ายนั้น ททท. มุ่งเจาะกลุ่มผู้สูงวัย และกลุ่มผู้หญิง ที่มีรายได้ต่อเดือน ๔๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป กลุ่มผู้สูงวัยใช้แคมเปญ “เก๋ากันถ้วนชนเที่ยว” นำเสนอรูปแบบการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน สร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวใหม่ๆ หรือทบทวนความสนุกสนานที่เคยผ่านมา ด้วยการนำเสนอแพ็คเกจ อาทิ แพ็คเกจเก่าเล่าว่า แพ็คเกจ เก๋ากันแหวก เก๋ากันชวตี (การแข่งขันกอล์ฟ) และ เก๋ากัน Market (งานแสดงของสะสม กิจกรรมเปิดแผ่นเสียง กิจกรรมเดินรำ) เป็นต้น ส่วนกลุ่มผู้หญิง นำเสนอแคมเปญพิเศษ “สตรีอย่าหยุดเที่ยว” นำเสนอสินค้าการท่องเที่ยวให้เป็นเสมือน “รางวัลแห่งชีวิต” รวมถึงแพ็คเกจเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้หญิง อาทิ Lady Bike , Lady Run เป็นต้น ส่วนกลุ่มเจนเนอร์เรชั่น วายนั้น ถือเป็นนักท่องเที่ยวพลังใหม่ ที่จะช่วยสร้างกระแสการท่องเที่ยวผ่านพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่สามารถนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวในแบบของตัวเองไปสู่วงกว้างได้เป็นอย่างดี

การส่งเสริมตลาดต่างประเทศ ททท. มีความมุ่งมั่นให้ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ได้อย่างยั่งยืน โดยเน้นการเติบโตของรายได้มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งให้เกิดการกระจายรายได้ กระจายนักท่องเที่ยวไปสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงร่วมกับผู้ประกอบการ กำหนดทิศทางการทำการตลาดแบบเจาะกลุ่มลูกค้าที่ชัดเจน ได้แก่ การเจาะกลุ่มตลาดใหม่ อาทิ กลุ่มมุสลิม กลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ พร้อมทั้งเจาะตลาดใหม่ในเชิงพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจ่ายสูง เช่น กลุ่มประเทศ BRIC อาร์เจนตินา ยุโรปตะวันออก เป็นต้น การขยายฐานตลาดที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย โดยขยายฐานตลาดกลุ่มรายได้ต่อคนตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ/คน/ปี ขึ้นไป นำเสนอสินค้า luxury และ creative tourism เป็นจุดดึงดูดให้เกิดการใช้จ่าย การรักษาฐานตลาดเดิมที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย อาทิ กลุ่มผู้หญิง กลุ่มครอบครัว และกลุ่ม Baby Boomer และการให้ความสำคัญส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศในกลุ่มอาเซียน ดึงตลาดยุโรปและอเมริกาให้เข้ามาท่องเที่ยวไทยแบบเชื่อมโยงในเส้นทาง ASEAN Connectivity และการเดินทางท่องเที่ยวกันเองในกลุ่ม CLMV

แคมเปญ ททท.

สำหรับการสื่อสารทางการตลาด ทั้งตลาดในและต่างประเทศนั้น อยู่บนพื้นฐานการนำเสนอประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทยเฉพาะถิ่น (The Unique Thai Local Experiences) แก่ นักท่องเที่ยว

ตลาดในประเทศใช้แคมเปญ “ท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋สไตล์ลิคซิ่ง” โฉมหน้าให้นักท่องเที่ยวไทยได้เปิดมุมมองใหม่ต่อการท่องเที่ยววิถีท้องถิ่น เห็นถึงคุณค่าและมีส่วนร่วมกับประสบการณ์อันเป็นเอกลักษณ์แต่ละท้องถิ่นของไทย และส่งต่อประสบการณ์ ความรู้ ความประทับใจที่ได้แก่ครอบครัว

ตลาดต่างประเทศ ยังคงใช้ Amazing Thailand ภายใต้แนวทางการสื่อสาร “Discover Amazing Stories in Amazing Thailand” เพื่อนำประสบการณ์จากการท่องเที่ยวอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของไทย ไปสู่สายตาคนทั่วโลก

๓.๕ ทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ได้แบ่งเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา (เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา) คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์เบื้องต้นในเรื่องการท่องเที่ยว ดังนี้

วิสัยทัศน์

“การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาล้านนาเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง”

วัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมให้เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาทางภาคเหนือของประเทศไทย ที่จะช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นและประเทศ

๒. พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย สู่การเป็นเมืองหลักและพัฒนาส่งเสริมให้จังหวัดลำพูน ลำปาง และพะเยามีศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวรองในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

๓. พัฒนากลไกการจัดการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาให้มีศักยภาพ และมีความสามารถในการจัดการและรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้

๔. ยกระดับการจัดการตลาดการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการเจาะกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพทั้งไทยและต่างประเทศ

๕. เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวของเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรองในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาให้เข้มแข็งพร้อมแข่งขันได้ ตลอดจนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังภายนอกเขต รวมถึงประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ลาว พม่า และจีน

ยุทธศาสตร์

๑. ยกระดับและสร้างระบบการทำงานเชิงเครือข่ายกับทุกภาคีในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเขต พัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ล้านนา เชิงสร้างสรรค์

๒. เร่งสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาล้านนาเพื่อการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าบนฐานอัตลักษณ์สู่การเป็นทรัพยากรและสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนสินค้าและบริการที่ เน้นสุนทรียศาสตร์ของการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

๓. ส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดจิตวิญญาณผ่านการนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างและ สื่อสารภาพลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาล้านนา บนฐานการมีส่วนร่วมทุกภาคี โดยมุ่งเน้นการตลาดในกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ

๔. เชื่อมโยงการท่องเที่ยวในและนอกคลัสเตอร์และเชื่อมโยงสู่อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนัก ผ่านการยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว

๕. เร่งสร้างมาตรการทางสังคมและวัฒนธรรมรวมทั้งกฎหมายที่แก้ไขปัญหาผลกระทบเชิงลบทางการท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

๓.๖ ทิศทางการดำเนินงานของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒

คณะรัฐมนตรีได้กำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด และเป็นผู้ใช้กลไกการบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด โดยเป็นแกนกลางในการประสานงานและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ มีศักยภาพในด้านที่ตั้ง สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคน้ำโขง (GMS) และประชาคมอาเซียน (AC) มีวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มล้านนา ตะวันออกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหัตถกรรม อุตสาหกรรม/สินค้าชุมชน เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา กาแฟ และผลไม้ (ลิ้นจี่ ลำไย) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังสามารถที่จะพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่ม GMS และ AC ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ประกอบกับมีสถาบันการศึกษาหลายระดับ พร้อมรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อ สนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ จึงกำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนา ดังนี้ ๑) ศูนย์กลางขนส่งและกระจายสินค้า เนื่องจากกลุ่มจังหวัดฯ มีช่องทางการขนส่งสินค้า เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS และ AEC ทั้งทางบกและทางน้ำ และด่านการค้าชายแดน ๒) เป็นศูนย์กลางเมืองท่องเที่ยวอารยธรรม “ล้านนา” เนื่องจากมีวัฒนธรรม ชนเผ่าที่โดดเด่น สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และธรรมชาติที่สวยงาม ๓) สินค้าเกษตรคุณภาพดีและปลอดภัย โดยมีสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ลำไย ยางพารา และโคเนื้อ

วิสัยทัศน์(Vision)

“ประตูการค้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ”

พันธกิจ (Mission)

๑. ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์เชื่อมโยงสู่สากล ให้มีการ ขยายตัวเพิ่มขึ้น ๒. ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า

๓. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมแห่งล้านนาตะวันออก ดำรงไว้ ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นอัตลักษณ์และสุขภาพ

๔. อนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

เป้าประสงค์หลัก (Goals)

๑. เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคน้ำโขง (GMS) และ AEC เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ

๒. เพิ่มรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังประเทศ GMS, AEC และประเทศอื่นๆ เพิ่มขึ้น

๓. เพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรมน้ำสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรม สู่ตลาดโลก

๔. พัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคุณค่าสินค้าและบริการพื้นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืนเพิ่ม มูลค่าการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้

๕. รักษาความ อุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติสร้างภาคีใน การอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพยกระดับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความ ยั่งยืนและเตรียมพร้อมรับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และกรอบความร่วมมือ ประชาคมอาเซียน

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด (Strategic Issues)

๑ พัฒนาสภาพแวดล้อมในการพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำ โขงและเตรียมพร้อมรับความร่วมมือประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่

๒ การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรม การเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ ยุทธศาสตร์ที่

๓ : พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับการพัฒนาสังคม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม และสุขภาพ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่

๔ ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

๓.๗ ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์จังหวัดเชียงราย (Vision)

“เมืองแห่งการค้า การลงทุน การเกษตร และการท่องเที่ยว รุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมล้านนา ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข”

เป้าประสงค์ (Goal)

๑. เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการค้า การลงทุน บริการโลจิสติกส์ การเกษตร การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด กลุ่มอาเซียน + ๖ และ GMS

๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นแนวทางหลักในการสร้างภูมิคุ้มกันในการสร้างคน สังคมที่มีคุณภาพ

๓. เพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศและการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ เพื่อให้ประชาชนอยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพ

๔. เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ปกติและแนว ชายแดน

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดเชียงราย

๑.การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าการลงทุน และบริการโลจิสติกส์ เชื่อมโยงกลุ่มจังหวัด กลุ่มอาเซียน+๖ และ GMS

๒.การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพมาตรฐานสากล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓.การดำรงฐานวัฒนธรรมล้านนา เพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และ เชิงสุขภาพ

๔.การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิตเพื่อให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข

๕.การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ ดำรงความสมบูรณ์และยั่งยืน

๖.การรักษาความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓.๘ ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์จังหวัดเชียงราย (Vision)

“ยึดหลักธรรมาภิบาล ประสานการพัฒนา ประชาชนมีความสุข”

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ ๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ ๒.๒ ส่งเสริมและอาชีพและการตลาด เพื่อเพิ่มศักยภาพผลิตภัณฑท์ท้องถิ่นให้ได้

มาตรฐานสากล

กลยุทธ์ ๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของคนในชุมชน

กลยุทธ์ ๒.๔ ส่งเสริม อนุรักษ์ ด้านศาสนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ (Positioning)

๑. เมืองการค้าการลงทุนระหว่างประเทศในกลุ่ม GMS+๖ และ AEC เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุนจังหวัดเชียงราย มีทำเลที่ตั้งเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการคมนาคมขนส่งสู่กลุ่มประเทศ GMS และ AEC เป็นจังหวัดชายแดนที่เป็นประตูการค้า การลงทุนการท่องเที่ยว และ Logistics สู่ประเทศ สปป.ลาว ประเทศพม่า และประเทศจีนตอนใต้ นโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมจังหวัดให้เป็นเมืองเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรวมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน GMS และ ASEAN+๖ ตามกรอบความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเอื้อต่อกิจกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีโอกาสในการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

๒. เมืองเกษตรกรรมสีเขียวและอาหารปลอดภัย เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุนจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่การเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ เอื้อต่อการเป็นแหล่งพัฒนาพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ สามารถผลิตอาหารและสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคเหนือ รวมทั้งมีพืชเฉพาะถิ่นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากลเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคระดับบน เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียวเขี้ยววง ขา กาแฟ สับปะรดภูแล สับปะรดนางแล ลำไย ลิ้นจี่ ส้มโอเวียงแก่น ปลานิล และโคเนื้อ

๓. เมืองท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาเชื่อมโยงสู่ GMS และ AEC เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุนจังหวัดเชียงรายมีที่ตั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศที่น่าอยู่มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่

๓.๑ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและสปา เช่น น้ำพุร้อนในพื้นที่อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง อำเภอเวียงป่าเป้า และมีธุรกิจสปาของเอกชนที่มีชื่อเสียงหลายแห่งในพื้นที่

๓.๒ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ เช่น โบราณสถาน อำเภอเชียงแสน วัดพระแก้ว หมู่บ้านศิลปินบ้านด้า วัดพระธาตุดอยตุง วัดร่องขุ่น หมู่บ้านชนเผ่า ซึ่งอาศัยอยู่แบบดั้งเดิม

๓.๓ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน และหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ที่หลากหลาย การล่องแพ อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า ดอยแม่สลอง ดอยตุง ล่องเรือในลำน้ำกก รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ อาทิ สนามกอล์ฟหลายสนามในพื้นที่ ซึ่งมีความพร้อมและเป็นที่ยอมรับของชาวไทยและต่างชาติ นอกจากนั้นสามารถเชื่อมโยงไปยังกลุ่มท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) เช่น การท่องเที่ยว ตามเส้นทาง R3A , R3B และการท่องเที่ยวลุ่มน้ำโขง เป็นต้น

๔. การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุน จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีการก่อตั้งตามประวัติศาสตร์

เมื่อปี พ.ศ.๑๘๐๕ เคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนาแต่โบราณกาลประมาณ ๗๕๐ ปี ที่ผ่านมามี “คำเมือง” เป็นภาษาท้องถิ่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในรูปแบบล้านนา ไทลื้อ ไทใหญ่ ไทจีน จากสิบสองปันนาผสมผสานเข้าด้วยกัน และมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจำนวนมาก จังหวัดเชียงรายมีประชากรหลายเชื้อชาติ ทั้งชาวไทยพื้นราบ ชาวไทยภูเขา และชาวจีนฮ่อที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนดอยสูง แต่ละชนชาติจะมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ เป็นเสน่ห์อีกอย่างที่ทำให้เชียงรายได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อกำหนดให้มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กำหนดไว้โดยกว้าง ๆ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย คือ “การพัฒนาด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี” เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดเชียงรายและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๙ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย

๑. ศักยภาพด้านการเชื่อมโยงในภูมิภาคสถานที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายมีข้อได้เปรียบกว่าจังหวัดอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นจังหวัดเหนือสุดของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ๒ ประเทศได้แก่สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันได้มีการเปิดจุดผ่านแดนกับทั้ง ๒ ประเทศที่ด่านอำเภอแม่สายที่ใช้ติดต่อกับประเทศพม่า และด่านที่อำเภอเชียงของสำหรับการติดต่อกับประเทศลาว

๒. ศักยภาพด้านสภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงรายมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๒๔ องศาเซลเซียส ฤดูร้อนเริ่มจากกลางเดือน(กุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม) มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๓๒ องศาเซลเซียส ฤดูฝนเริ่มจากกลางเดือน(พฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม) มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๒๗ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละ ๑,๗๖๘ มิลลิเมตร มากที่สุดในปี ๒๕๔๔ จำนวน ๒,๒๘๗.๖๐ มิลลิเมตร น้อยที่สุดในปี ๒๕๔๖ จำนวน ๑,๔๐๔.๑๐ มิลลิเมตรจำนวนวันที่มีฝนตกเฉลี่ย ๑๔๓ วันต่อปี ฤดูหนาว (พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์) จังหวัดเชียงรายมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๑๕.๐ องศาเซลเซียสอุณหภูมิต่ำสุด ๗.๐ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ สภาพอากาศของจังหวัดเชียงราย ถือว่าหนาวจัดในพื้นที่ราบอุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ ๘-๙ องศาเซลเซียส ส่วนบนยอดดอยอุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ที่ ๐-๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิ -๑.๕ องศาที่ภูชี้ฟ้าปลายปี ๒๕๕๖ จึงทำให้อากาศที่เชียงรายในช่วงฤดูหนาว เป็นพื้นที่ๆ นักท่องเที่ยวอยากมาเป็นอย่างยิ่ง

๓. ศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก แก่ นักท่องเที่ยว การคมนาคมทางอากาศ การคมนาคมทางบก การคมนาคมทางน้ำ ซึ่งพบว่าการคมนาคมทางอากาศจังหวัดเชียงรายมีท่าอากาศยานนานาชาติจังหวัดเชียงราย ซึ่งสามารถรองรับผู้โดยสารได้ ๖๐๐ คนต่อชั่วโมง ส่วนใหญ่ให้บริการสำหรับประชาชนที่เดินทางทางอากาศเป็นหลัก การคมนาคมทางน้ำเป็นการขนส่งและเดินทางโดยใช้แม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย มีท่าเทียบเรือที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งระหว่างประเทศและมีความสำคัญมากขึ้น การคมนาคมทางบก จังหวัดเชียงรายสามารถเชื่อมโยงโครงข่ายทางหลวงภาคเหนือตอนบนซึ่งปัจจุบันมีโครงข่ายที่ค่อนข้างสมบูรณ์ สามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปยังจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของภาคเหนือและสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

ได้แก่ ประเทศพม่า ลาว และจีนตอนใต้ ได้ถึง ๒ เส้นทาง คือ เส้นทาง R๓A ไทย ลาว จีน และเส้นทาง R๓B ไทย พม่า จีน

๔. ศักยภาพด้านความสะดวกในการเดินทาง ด้านบริการนำเที่ยว และมีคู่แข่ง ด้านบริการข้อมูลข่าวสาร ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ด้านสถานที่พัก ด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้าออกเมือง และด้านร้านอาหารและภัตตาคาร โดยเฉพาะในด้านความเป็นมิตรไมตรีของชาวเชียงรายนักท่องเที่ยวต่างชาติสัมผัสได้ถึงการช่วยเหลือเกื้อกูล ความมีน้ำใจโอบอ้อมอารี และการเป็นมิตรที่ดีของชาวเชียงราย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประทับใจอยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีกตลอดจนได้มีการให้ข้อมูลและแนะนำญาติมิตรให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายอีกด้วย

๕. ศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดเชียงรายมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ จำนวน ๒๘๒ แห่ง โดยจำแนกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ๗๘ แห่ง ด้านประวัติศาสตร์จำนวน ๗๐ แห่ง ด้านศิลปวัฒนธรรม ๙๑ แห่ง และยังเป็นแหล่งอารยธรรมชนแห่งชนชาติมากกว่า ๓๐ ชนเผ่า แหล่งรวมศิลปนิพนธ์มากกว่า ๑๐๐ ชีวิต เป็นเมืองประวัติศาสตร์แห่งอาณาจักรล้านนา ถือว่าเป็นต้นกำเนิดอาณาจักรล้านนาซึ่งมีอายุมากกว่า ๗๐๐ ปี

๖. ศักยภาพด้านที่พัก จังหวัดเชียงรายมีห้องพักในจังหวัดเชียงรายมากถึงประมาณ ๑๐,๗๑๙ ห้อง โดยแบ่งประเภทออกเป็น B&Bs และเกสต์เฮาส์ กระโจมและบังกะโล คอนโด อพาร์ทเมนท์ และแมนชั่นที่พักระยะยาว บ้านพักเยาวชน บูติกรีสอร์ท พื้นที่กางเต็นท์และแค้มป์ปิ้ง ฟาร์มสเตย์ รีสอร์ต และสปา วิลล่า เซอร์วิสอพาร์ทเมนท์ โรงแรม และโฮมสเตย์

๗. ศักยภาพด้านอาหารและภัตตาคาร จังหวัดเชียงรายมีร้านอาหารจำนวนมาก หารับประทานได้ง่าย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้ตามต้องการ ทั้งอาหารไทยและอาหารนานาชาติ ผู้ประกอบการร้านอาหาร/ภัตตาคารตั้งราคาไม่แพงจนเกินไป โดยระดับราคาจะสอดคล้องกับวัตถุดิบรสชาติบรรยากาศความสะอาดและการบริการ

๓.๑๐ ปัญหาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย สรุปประเด็นได้ดังนี้

๑) ปัญหาด้านการให้บริการ มีดังนี้

การให้บริการธุรกิจนำเที่ยว

๑. นักท่องเที่ยวมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย
๒. ขาดความรู้ในแหล่งท่องเที่ยว
๓. คุณภาพการให้บริการไม่เป็นที่น่าพอใจและมีราคาแพง
๔. โปรแกรมนำเที่ยวไม่น่าสนใจ

สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ การรักษาความปลอดภัย, อัตราค่าบริการ , ค่าพาหนะในการเดินทาง และคุณภาพ

การบริการการให้บริการที่พัก

๑. นักท่องเที่ยวมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย
๒. ภาพลักษณ์ของธุรกิจที่พักและโรงแรม

สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ การรักษาความปลอดภัย , อัตราค่าบริการ , สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก , ความสะดวกในการสำรองห้องพัก และความสะอาดของห้องพัก

ข้อเสนอแนะ สถานที่พักขนาดเล็กควรมีการปรับระดับคุณภาพ เนื่องจากผลจากอัตราการเข้าพักเฉลี่ยของกลุ่มที่พักราคาถูก ซึ่งส่วนใหญ่คือโรงแรมขนาดเล็กมีอัตราต่ำกว่ากลุ่มที่พักราคาสูง

อย่างชัดเจน แสดงว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการคือคุณภาพของโรงแรม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แนะนำให้ผู้ประกอบการ ที่สนใจสามารถศึกษาตัวอย่างการปรับระดับคุณภาพได้ที่โรงแรมแกรนด์นครา ซึ่งเป็นโรงแรมขนาดเล็กแต่มีคุณภาพสูง

การให้บริการสินค้าค้าของที่ระลึกพื้นเมือง

๑. นักท่องเที่ยวไม่ทราบแหล่งที่จำหน่ายสินค้า
๒. นักท่องเที่ยวมีเวลาน้อย และร้านค้าอยู่ไกล
๓. สินค้าไม่หลากหลายมีแบบให้เลือกน้อย
๔. ราคาสินค้าของที่ระลึกแพง

สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ ราคาสินค้า, คุณภาพสินค้า, ความสะดวกในการเลือกซื้อ, ปริมาณสินค้าที่จำหน่าย, ความซื่อสัตย์ของพนักงานขายและการจัดวางสินค้า

การให้บริการร้านอาหาร

๑. การให้บริการ
๒. นักท่องเที่ยวไม่รู้จักแหล่งอาหาร

สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ ราคาและความสะอาดของร้านอาหาร ความสะอาดของห้องน้ำ ความรวดเร็วในการให้บริการ และรสชาติของอาหาร

๒) ปัญหาด้านแหล่งท่องเที่ยว สำหรับสิ่งที่ควรปรับปรุงอันดับแรก คือ

๑. ระบบโทรศัพท์
๒. ระบบถนน
๓. ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมาย
๔. ความสะอาดของห้องน้ำ

๓) ปัญหาด้านบุคลากรท่องเที่ยว

๑. ขาดความรู้ความชำนาญในงาน
๒. การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
๓. ขาดความอดทน
๔. ขาดความกระตือรือร้น

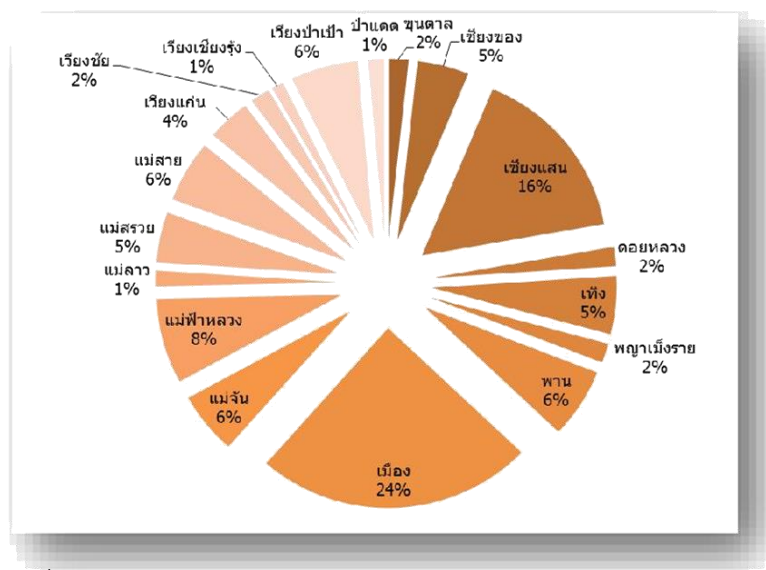
ความต้องการด้านพัฒนาบุคลากรผู้ประกอบการนำเที่ยว ต้องการให้พัฒนาบุคลากรในหลักสูตร การให้บริการที่ดีการพัฒนาภาษาต่างประเทศ ตามลำดับ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม ต้องการหลักสูตรพัฒนาบุคลิกภาพของพนักงานเป็นอันดับแรก สำหรับข้อจำกัด ในด้านการฝึกอบรมของโรงแรมขนาดเล็กคือมุมมองด้านการฝึกอบรม จะทำให้การทำงานหยุดชะงัก

๓.๑๑ สรุปภาพรวมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย พบข้อมูลที่ตั้งของจังหวัดเหนือสุดของประเทศไทยเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งอารยธรรมล้านนา ตลอดจนมีความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน และการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและเทือกเขาฝืนน้ำที่เป็นพรมแดนกั้นประเทศพม่าจนถึงด้านทิศเหนือ และเป็นจุดแรกที่แม่น้ำโขงไหลผ่านประเทศไทย เป็นพรมแดนกั้นกลางระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาว เป็นเหตุผลให้เชียงรายเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ในด้านของแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดเชียงรายมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพานิชย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง อีกทั้งยังเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีประชากรหลายเชื้อชาติ ทั้งชาวไทยพื้นราบ ชาวไทยภูเขา แต่ละชนชาติจะมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีที่มีเอกลักษณ์ก่อเกิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่ทำให้จังหวัดเชียงรายได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

แผนภูมิ จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายแยกอำเภอ

ที่มา : สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย

ข้อมูลจากสำนักงานปกครองจังหวัดเชียงราย พบว่าโรงแรมที่จดทะเบียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๒๓๖ แห่งในปี ๒๕๕๗ เป็น ๒๖๑ แห่งในปี ๒๕๕๘ และเพิ่มสูงขึ้นอีกเป็น ๒๘๕ แห่งในปี ๒๕๕๙ โดย Home Stay ที่จดทะเบียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๓๔ แห่งในปี ๒๕๕๗ เป็น ๔๐ แห่งในปี ๒๕๕๙ คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๗.๗ และ Guest House ที่จดทะเบียนก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน

นอกจากนี้เชียงรายยังมีศักยภาพเพียงพอที่สามารถพัฒนาให้เป็นเมืองแห่งการประชุมหรือการรองรับกิจกรรมไมซ์ (MICE CITY) เพราะมีสถานที่ดึงดูดในการจัดกิจกรรมประชุมสัมมนาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกทั้งมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ที่พักสวยงาม รวมทั้งมีความได้เปรียบที่มีค่าครองชีพน้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวก็มีความหลากหลาย เป็นเมืองที่มีศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเป็นแหล่งการค้าชายแดนที่คึกคัก ขณะที่แต่ละอำเภอต่างก็มีจุดขายและมีวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะตัว

ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและธุรกิจการประชุมสัมมนาทั้งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัด จึงเป็นศักยภาพที่ได้เปรียบของเชียงราย สามารถสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในจังหวัดได้ จุดเด่นด้านการท่องเที่ยวของเชียงรายนี้นี้เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนเชียงรายและสามารถลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ภายในจังหวัดได้เป็นอย่างดี

ตาราง สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดในภาคเหนือที่มีรายได้เพิ่มขึ้นสูงที่สุด ๑๒ จังหวัดแรก

	จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมชมทั้งหมด (คน)			รายได้จากผู้เยี่ยมชม (ล้านบาท)		
		พ.ศ. ๒๕๖๑ (P)	พ.ศ. ๒๕๖๐	%Change	พ.ศ. ๒๕๖๑ (P)	พ.ศ. ๒๕๖๐	%Change
เมืองรอง	เชียงราย	๒๙๖,๒๖๒	๒๘๐,๕๐๖	+๕.๖๒	๒,๖๓๘.๗	๒,๓๙๕.๓	+ ๑๐.๑๖
เมืองหลัก	เชียงใหม่	๑,๐๓๐,๘๑๔	๑,๐๐๗,๘๗๑	+๒.๒๘	๙,๔๔๑.๗	๘,๘๐๓.๖	+ ๗.๒๕
เมืองรอง	นครสวรรค์	๑๓๒,๙๔๙	๑๒๗,๙๓๙	+๓.๙๒	๓๑๕.๐	๒๘๗.๖	+ ๙.๔๙
เมืองรอง	พิษณุโลก	๒๕๔,๑๐๐	๒๔๔,๐๙๙	+๔.๑๐	๗๗๐.๕	๗๐๓.๑	+ ๙.๕๘
เมืองรอง	พะเยา	๕๗,๐๔๕	๕๕,๓๗๔	+๔.๙๑	๑๓๔.๙	๑๒๑.๙	+ ๑๐.๖๖
เมืองรอง	เพชรบูรณ์	๒๒๑,๒๙๗	๒๑๒,๘๗๓	+๓.๙๖	๗๕๑.๓	๖๙๐.๔	+ ๘.๘๑
เมืองรอง	แพร่	๗๘,๓๕๖	๗๕,๔๓๗	+๓.๘๗	๑๖๑.๕	๑๔๘.๓	+ ๘.๘๖
เมืองรอง	ลำปาง	๑๔๐,๙๑๑	๑๓๖,๒๐๗	+๓.๔๕	๔๙๗.๔	๔๔๕.๒	+ ๑๑.๗๓
เมืองรอง	ลำพูน	๑๐๖,๓๙๙	๑๐๑,๐๒๕	+๕.๓๒	๑๕๓.๐	๑๓๘.๓	+ ๑๐.๖๒
เมืองรอง	อุตรดิตถ์	๘๓,๘๙๔	๘๑,๙๐๕	+๒.๔๓	๑๕๔.๔	๑๔๓.๑	+ ๗.๙๕
เมืองรอง	อุทัยธานี	๖๕,๗๘๐	๖๔,๔๐๒	+๒.๑๔	๑๓๑.๔	๑๒๐.๖	+ ๘.๙๔
เมืองรอง	น่าน	๗๔,๒๘๖	๗๐,๙๐๙	+๔.๗๖	๑๘๘.๘	๑๗๒.๒	+ ๙.๖๖
	ภาคเหนือ	๓,๐๘๑,๘๕๔	๒,๙๙๐,๒๑๗	+๓.๐๖	๑๗,๑๑๒.๑	๑๕,๘๓๘.๓	+ ๘.๐๔
	รวมทั้งหมด	๒๕,๒๔๖,๘๘๔	๒๔,๕๕๑,๙๐๙	+๒.๘๓	๒๒๔,๐๘๗.๒	๒๑๓,๕๓๑.๔	+ ๔.๙๔

หมายเหตุ : P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (จำนวนผู้เยี่ยมชมและรายได้ใช้โครงสร้าง ปี ๒๕๕๙

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๒๕๖๑

จากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเชียงราย ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ข้อมูลของนักท่องเที่ยวในปี ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑ พบว่าจังหวัดเชียงรายมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากที่สุดภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๒ นอกจากนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๐.๑๖ เป็นอันดับที่ ๓ ของภาคเหนือ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ของนักท่องเที่ยวของภาคเหนือ และของประเทศพบว่าอัตราการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวสูงมากกว่าอัตราการเพิ่มของภาคเหนือและของประเทศ เมื่อพิจารณาจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว พบจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ถึงปัจจุบัน

ตารางประเภทของนักท่องเที่ยวของจังหวัดในภาคเหนือที่มีรายได้เพิ่มขึ้นสูงที่สุด ๑๒ จังหวัดแรก
ปี พ.ศ.๒๕๖๐ และปี ๒๕๖๑

	จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนคนไทย (คน)			จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างชาติ (คน)		
		พ.ศ. ๒๕๖๑ (P)	พ.ศ. ๒๕๖๐	%Change	พ.ศ. ๒๕๖๑ (P)	พ.ศ. ๒๕๖๐	%Change
เมืองรอง	เชียงราย	๒๕๑,๓๗๕	๒๓๗,๗๒๙	+ ๕.๗๔	๔๔,๘๘๗	๔๒,๗๗๗	+ ๔.๙๓
เมืองหลัก	เชียงใหม่	๗๘๗,๔๐๘	๗๖๙,๐๖๑	+ ๒.๓๓	๒๔๓,๔๐๖	๒๓๘,๘๑๐	+ ๑.๙๒
เมืองรอง	นครสวรรค์	๑๓๑,๑๘๔	๑๒๖,๒๑๕	+ ๓.๙๔	๑,๗๖๕	๑,๗๒๔	+ ๒.๓๘
เมืองรอง	พิษณุโลก	๒๒๗,๓๙๐	๒๑๘,๒๗๐	+ ๔.๑๘	๒๖,๗๑๐	๒๕,๘๒๙	+ ๓.๔๑
เมืองรอง	พะเยา	๕๔,๑๕๕	๕๑,๕๙๑	+ ๔.๙๗	๒,๘๙๐	๒,๗๘๓	+ ๓.๘๔
เมืองรอง	เพชรบูรณ์	๒๑๙,๒๙๐	๒๑๐,๙๑๔	+ ๓.๙๗	๒,๐๐๗	๑,๙๕๙	+ ๒.๔๕
เมืองรอง	แพร่	๗๒,๑๗๗	๖๙,๔๑๙	+ ๓.๙๗	๖,๑๗๙	๖,๐๑๘	+ ๒.๖๘
เมืองรอง	ลำปาง	๑๒๕,๘๑๑	๑๒๑,๔๔๖	+ ๓.๕๙	๑๕,๑๐๐	๑๔,๗๖๑	+ ๒.๓๐
เมืองรอง	ลำพูน	๑๐๐,๙๓๐	๙๕,๗๒๙	+ ๕.๔๓	๕,๔๖๙	๕,๒๙๖	+ ๓.๒๗
เมืองรอง	อุตรดิตถ์	๘๓,๑๖๗	๘๑,๑๘๗	+ ๒.๔๔	๗๒๗	๗๑๘	+ ๑.๒๕
เมืองรอง	อุทัยธานี	๖๕,๒๔๑	๖๓,๘๖๙	+ ๒.๑๕	๕๓๙	๕๓๓	+ ๑.๑๓
เมืองรอง	น่าน	๗๒,๒๔๐	๖๘,๙๓๕	+ ๔.๗๙	๒,๐๔๖	๑,๙๗๔	+ ๓.๖๕
	ภาคเหนือ	๒,๖๗๒,๔๔๒	๒,๕๘๙,๘๙๗	+ ๓.๑๙	๔๐๙,๔๑๒	๔๐๐,๓๒๐	+ ๒.๒๗
	รวมทั้งหมด	๑๙,๙๑๘,๒๕๗	๑๙,๙๒๐,๗๔๓	+ ๓.๓๖	๕,๓๒๘,๖๒๗	๕,๒๘๑,๑๖๖	+ ๐.๙๐

หมายเหตุ : P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนและรายได้ใช้โครงสร้าง ปี ๒๕๕๙)

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา , ๒๕๖๑

บทที่ 4

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายการพัฒนาการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

วิสัยทัศน์ (Vision)

“ยึดหลักธรรมาภิบาล ประสานการพัฒนา ประชาชนมีความสุข”

พันธกิจ (Mission)

๑. ส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมล้านนาในกลุ่มประชาคมอาเซียน
๒. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบและมีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ให้เป็นโครงข่ายความร่วมมือกับจังหวัดและประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวิถีชีวิตศาสนาวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
๓. พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการให้บริการเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายการพัฒนา

๑. ให้มีแผนแม่บทเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
๒. ให้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพัฒนาไปสู่ระดับมาตรฐานสากล
๓. ใช้การประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย
๔. ให้บริการการท่องเที่ยวดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทยและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล
๕. ใช้โครงข่ายสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสู่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ
๖. ให้มีศูนย์แสดง สาธิต และพัฒนา จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว และรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว
๗. มีแหล่งเรียนรู้ชุมชนทาง ธรรมชาติ เกษตร วิถีชีวิต ชุมชน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่บริหารจัดการในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน
๘. ใช้กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกระดับทั้ง ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

- กลยุทธ์ ๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- กลยุทธ์ ๒.๒ ส่งเสริมและอาชีพและการตลาด เพื่อเพิ่มศักยภาพผลิตภัณ์ท้องถิ่นให้ได้มาตรฐานสากล

- กลยุทธ์ ๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนากองการท่องเที่ยว วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของคนในชุมชน
 กลยุทธ์ ๒.๔ ส่งเสริม อนุรักษ์ ด้านศาสนาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

เป้าหมายการพัฒนา

๑. เมืองการค้าการลงทุนระหว่างประเทศในกลุ่ม GMS+๖ และ AEC เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุนจังหวัดเชียงราย มีทำเลที่ตั้งเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการคมนาคมขนส่งสู่กลุ่มประเทศ GMS และ AEC เป็นจังหวัดชายแดนที่เป็นประตูการค้า การลงทุนการท่องเที่ยว และ Logistics สู่ประเทศ สปป.ลาว ประเทศพม่า และประเทศจีนตอนใต้ นโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมจังหวัดให้เป็นเมืองเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษรวมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน GMS และ ASEAN+๖ ตามกรอบความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเอื้อต่อกิจกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีโอกาสในการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

๒. เมืองเกษตรกรรมสีเขียวและอาหารปลอดภัย เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุนจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่การเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ เอื้อต่อการเป็นแหล่งพัฒนาพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ สามารถผลิตอาหารและสินค้าเกษตรที่สำคัญของภาคเหนือ รวมทั้งมีพืชเฉพาะถิ่นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากลเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคระดับบน เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียวเขี้ยววง ขา กาแฟ สับปะรดภูแล สับปะรดนางแล ลำไย ลิ้นจี่ ส้มโอเวียงแก่น ปลานิล และโคเนื้อ

๓. เมืองท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาเชื่อมโยงสู่ GMS และ AEC เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุนจังหวัดเชียงรายมีที่ตั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศที่น่าอยู่มีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่

๓.๑ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและสปา เช่น น้ำพุร้อนในพื้นที่อำเภอแม่จัน อำเภอเมือง อำเภอเวียงป่าเป้า และมีธุรกิจสปาของเอกชนที่มีชื่อเสียงหลายแห่งในพื้นที่

๓.๒ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ เช่น โบราณสถาน อำเภอเชียงแสน วัดพระแก้ว หมู่บ้านศิลปินบ้านคำ วัดพระธาตุดอยตุง วัดร่องขุ่น หมู่บ้านชนเผ่า ซึ่งอาศัยอยู่แบบดั้งเดิม

๓.๓ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เช่น หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน และหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ที่หลากหลาย การล่องแพ อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า ดอยแม่สลอง ดอยตุง ล่องเรือในลำน้ำกก รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ อาทิ สนามกอล์ฟหลายสนามในพื้นที่ ซึ่งมีความพร้อมและเป็นที่ยอมรับของชาวไทยและต่างชาติ นอกจากนั้นสามารถเชื่อมโยงไปยังกลุ่มท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) เช่น การท่องเที่ยว ตามเส้นทาง R3A , R3B และการท่องเที่ยวลุ่มน้ำโขง เป็นต้น

๔. การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เหตุผล/ข้อมูลสนับสนุน จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีการก่อตั้งตามประวัติศาสตร์เมื่อปี พ.ศ.๑๘๐๕ เคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนาแต่โบราณกาลประมาณ ๗๕๐ ปี ที่ผ่านมามี “คำเมือง” เป็นภาษาท้องถิ่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งด้านศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในรูปแบบล้านนา ไทลื้อ ไทใหญ่ ไทจีน จากสิบสองปันนาผสมผสานเข้าด้วยกัน และมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจำนวนมาก จังหวัดเชียงรายมีประชากรหลายเชื้อชาติ ทั้งชาวไทยพื้นราบ ชาวไทยภูเขา และชาวจีนฮ่อที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนดอยสูง แต่ละชนชาติจะมีประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ เป็นเสน่ห์อีกอย่างที่ทำให้เชียงรายได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อกำหนดให้มีความสอดคล้องกับ

เอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดไว้โดยกว้าง ๆ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย คือ “การพัฒนาด้านการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี” เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดเชียงรายและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ ๖

การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

การติดตามและประเมินผลโครงการเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งในการดำเนินงานตามแผนแม่บทพัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่ กำหนดไว้ เป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงรายทำหน้าที่ติดตามและประเมินผล จุดมุ่งหมายสำคัญคือให้ทราบว่ามีการนำแผนพัฒนา ไปปฏิบัติอย่างแท้จริงเพียงใด และได้ผลอย่างไรเพื่อที่จะสามารถประเมินผลความสำเร็จของแผนพัฒนาได้ ขณะเดียวกัน ก็เก็บรวบรวมเป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นสมมติฐานในการจัดทำแผนพัฒนาฉบับต่อไป จากข้อมูล รายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ รายละเอียดดังนี้

๑. การติดตามโดยการเก็บข้อมูล เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ออกไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามตามประเภทของโครงการ

๒. การติดตามประเมินผลจากรายงานผลการดำเนินงานของโครงการตามรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ โครงการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

กิจกรรมที่ ๑ ฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

กิจกรรมที่ ๒ จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

จังหวัดเชียงราย เพื่อทำหน้าที่มีคฤเทศก์อาสา

กิจกรรมที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและด้านสื่อ

ประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงราย

กิจกรรมที่ ๔ จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กิจกรรมที่ ๕ จัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน

๒.๒ โครงการก่อสร้างป้ายประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้แก่นักท่องเที่ยว หมู่ที่ ๙ ต.ห้วยม อ.พาน จ.เชียงราย

ภาคผนวก

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว วัด สำนักสงฆ์ มัสยิด โรงแรม จำนวนห้องพัก มัคคุเทศก์ และโบสถ์จังหวัด
เชียงราย

ลำดับ ที่	อำเภอ	แหล่งท่องเที่ยว				วัด (แห่ง)	สำนักสงฆ์ (แห่ง)	มัสยิด (แห่ง)	โรงแรม /ที่พัก (แห่ง)	จำนวนห้อง
		รวม	๑	๒	๓					
๑	เมือง	๖๙	๑๓	๒๓	๓๐	๑๑๗	๔๑	๓	๑๒๖	๖๗๕
๒	เวียงชัย	๕	๒	๒	๑	๓๒	๑๗	-	๓	๔๗
๓	เชียงของ	๑๓	๑	-	๖	๒๒	๙	-	๒๓	๖๔๖
๔	เทิง	๑๔	๘	๒	๓	๑๐๓	๓๘	-	๑๕	๑๗๗
๕	พาน	๑๘	๑๑	๕	๑	๓๔	๘	-	๑๒	๑๘๘
๖	ป่าแดด	๕	-	๒	-	๒๔	๑๙	-	๑	๒๐
๗	แม่จัน	๑๓	๑	๒	๖	๔๒	๗	-	๒๒	๕๘๐
๘	เชียงแสน	๔๖	๒	๒๕	๙	๑๖	๑๑	-	๒๘	๖๔๖
๙	แม่สาย	๑๖	๓	๗	๕	๔๙	๑๓	๒	๔๒	๑๔๗๘
๑๐	แม่สรวย	๑๓	๔	๓	๕	๖๕	๓๐	๑	๗	๑๕๒
๑๑	เวียงป่าเป้า	๑๗	๖	๔	๓	๔๔	๑๘	-	๑๐	๑๔๖
๑๒	พญาเม็งราย	๕	๒	๓		๑๐	๑๓	-	-	-
๑๓	เวียงแก่น	๑๐	๗	๒	๒	๓๙	๑๙	-	๑	๑๗
๑๔	ขุนตาล	๕	๑	๓	-	๗	๑๑	-	๑	๗
๑๕	แม่ฟ้าหลวง	๒๒	๔	๕	๕	๕๖	๓๒	๑	๑๐	๒๕๕
๑๖	แม่ลาว	๔	-	๑	๑	๑๖	๑๗	-	๔	๖๕
๑๗	เวียงเชียงรุ้ง	๓	๑	-	-	๒๕	๓	-	๑	๒๐
๑๘	ดอยหลวง	๕	๓	๒	๑	๑	๓	-	-	-
รวม		๒๘๒	๗๘	๗๐	๙๑	๗๐๒	๓๐๙	-	๓๐๖	๑๐๗๑๙

หมายเหตุ แหล่งท่องเที่ยว

๑. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
๒. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนสถาน
๓. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนและกิจกรรม

